

Z recenzných posudkov

Je potrebné oceniť zámer renomovaných autoriek K. REPKOVEJ a L. BRICHTOVEJ, ktoré predkladajú odbornej verejnosti publikáciu k téme teoretických východísk kvality v sociálnych službách. Pri vymedzení kvality služieb vychádzajú zo všeobecných manažersko-organizačných systémových prístupov. Takto zvolený postup autoriek poskytuje dostupné teoretické a v praxi realizované koncepty a východiska, platné pre zabezpečenie kvality v terciárnom, sekundárnom a primárnom sektore... Preto je namieste otázka, nakoľko je prostredie, v ktorom sú sociálne služby poskytované, pripravené na zvyšovanie kvality manažersko-organizačnými prístupmi, kde je kladený väčší dôraz na proces riadenia a kvalitu výrobného produktu ako na sociálny status klienta? ... Takto zvolený prístup nevyhnutne otvára tiež otázku, nakoľko sú preferované manažerské systémy kvality blízke teórii sociálnej práce, osobitne humanisticko-orientovanej teórii (prístup orientovaný na klienta), kde je podstatný a zásadný sociálny status prijímateľa sociálnych služieb a kvalita jeho života?

Doc. PhDr. Slavomír Krupa, PhD.

Monografické dielo autoriek Lýdie Brichtovej a Kvetoslavy Repkovej je prínosné nielen pre analýzu a syntézu kľúčových pojmov manažmentu kvality v oblasti sociálnych služieb, inštitucionalizácie kvality sociálnych služieb, ale aj pre výklad danej problematiky z pohľadu logických príkladov vzťahujúcich sa na novelu zákona o sociálnych službách. Publikáciu na základe obsahu, rozsahu a členenia možno považovať za vyváženú kombináciu teoretických poznatkov (v oblasti kvality, manažerstva kvality, ako aj kvality v sociálnych službách) a príkladov z praxe (vychádzajú z logického výkladu legislatívy v oblasti poskytovania sociálnych služieb s dôrazom na novelu o sociálnych službách a jej implementáciu).

Z hľadiska vecného spracovania publikácie, s prihliadnutím na praktickú implementáciu novely zákona, je dielo prospešné nielen pre garantov a poskytovateľov sociálnych služieb a odbornú verejnosť, ale zároveň sa vďaka zrozumiteľnému štýlu písania publikácia stáva pochopiteľným a čitateľným aj pre širokú laickú verejnosť.

Ing. Katarína Procházková, PhD.

Predložené dielo kontinuálne nadväzuje na práce rozpracúvajúce vybrané aspekty systému sociálnych služieb. Monografia je z hľadiska svojho zámeru vhodne štrukturovaná do logického celku, pričom spája dve roviny – teoretickú a praktickú... Autorky pristupujú k otázkam kvality sociálnych služieb v SR z hľadiska kontinuálneho, otvoreného procesu, pričom odborne fundovaným spôsobom vymedzujú jednotlivé etapy inštitucionalizácie ich kvality. Ponúkajú výsledky európskych iniciatív a aktuálne slovenské prístupy, a analyzujú tiež slabé miesta inštitucionalizácie kvality našich sociálnych služieb.

Monografia je cenným príspevkom k diskusii na tému kvality sociálnych služieb na Slovensku. Publikácia môže slúžiť potrebám širokej odbornej verejnosti.

Doc. Ing. Iveta Dudová, PhD.

Sociálne služby: zacielené na kvalitu

(v kontexte zmien zákona o sociálnych službách
od roku 2014)

Lýdia Brichtová, Kvetoslava Repková

Sociálne služby: zacielené na kvalitu

(v kontexte zmien zákona o sociálnych službách
od roku 2014)

Lýdia Brichtová, Kvetoslava Repková

Bratislava, 2014

OBSAH

Vydavateľ: Inštitút pre výskum práce a rodiny
Autorka: Mgr. Lýdia Brichtová, PhD.
doc. PhDr. Kvetoslava Repková, CSc.
Recenzovali: doc. PhDr. Slavomír Krupa, PhD.
doc. Ing. Iveta Dudová, PhD.
Ing. Katarína Procházková, PhD.
Tlač: GRIFIS, s.r.o.
Počet výtlačkov: 200
Rok vydania: 2014
ISBN: 978-80-7138-138-9

Prvé vydanie.

Všetky práva vyhradené.

Neprešlo jazykovou korektúrou

© Inštitút pre výskum práce a rodiny
Bratislava, 2014

Úvod: O kontinuite autorskej práce	5
1 Kvalita v sociálnych službách	11
1.1 Pojem kvalita – všeobecne	11
1.2 Kvalita v službách – všeobecné východiská	13
1.3 Kvalita v sociálnych službách	16
1.3.1 Sociálne služby a ich špecifické charakteristiky	17
1.3.2 Kvalita ako hodnota v sociálnych službách	21
1.4 Kvalita ako verejná politika	23
1.5 Manažérstvo kvality	27
1.5.1 Pojem manažérstvo kvality a súvisiace pojmy	27
1.5.2 Vybrané systémy manažérstva kvality	29
1.5.3 Využitie systémov manažérstva kvality na Slovensku, osobitne v rezorte práce, sociálnych vecí a rodiny SR	36
1.6 Zhrnutie a diskusia	38
2 Kvalita v rezidenčnej starostlivosti – medzinárodné inšpirácie	41
Úvodná poznámka	41
2.1 Meranie progresu kvality (projekt Progress)	42
2.2 Európsky rámec kvality (projekt WeDO)	45
3 Inštitucionalizácia kvality sociálnych služieb na Slovensku	49
3.1 Inštitucionalizácia kvality sociálnych služieb – východiská	49
3.2 Etapy inštitucionalizácie (štandardizácie) kvality sociálnych služieb	51
3.3 Nová koncepcia kvality sociálnych služieb	56
3.3.1 Hodnotenie podmienok kvality	57

3.3.2 Dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb	59
3.3.3 Samohodnotenie a excelentnosť	62
3.4 Zhrnutie a diskusia	64
4 Novela zákona o sociálnych službách	69
4.1 Úvodom: Prizma kvality v novele zákona o sociálnych službách	69
4.2 Novela zákona o sociálnych službách – bližšia charakteristika zmenových ustanovení a príklady	73
Záverom	269
Literatúra	270
Prílohy	275

Úvod: O kontinuite autorskej práce

Snáď v žiadnej oblasti sociálnej ochrany sa na Slovensku neudialo v posledných rokoch toľko zmien, ako v oblasti sociálnych služieb. Po prechodnom období postupnej decentralizácie jednotlivých druhov sociálnych služieb, postupného zapájania iných ako štátnych (verejných) poskytovateľov do ich poskytovania, hľadania otázky, ako uznať legitimitu „iných“ poskytovateľov pre uplatňovanie ich podpory z verejných zdrojov a mnohých iných otázok, sme sa v januári 2009 dočkali prvej samostatnej právnej úpravy sociálnych služieb formou zákona o sociálnych službách. Vtedy sme prišli s autorskou iniciatívou spracovať komplexnejšie dielo (odbornú monografiu), v ktorom sme kontextualizovali sociálne služby ako súčasť systému sociálnej ochrany starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím, zároveň sme veľmi podrobne priblížili aj samotný zákon s bližším popisom jednotlivých ustanovení a súvisiacich príkladov.¹ Už vtedy sme si ako autorky uvedomovali „zraniteľnosť publikácie v čase“, t. j. vysokú pravdepodobnosť, že ju bude potrebné aktualizovať pri každej novej legislatívnej iniciatíve. Asi sme však nepredpokladali, že tak bude od roku 2010 potrebné robiť prakticky každý rok.² Náš prístup k informovaniu odbornej verejnosti sa v rokoch 2010-2012 zásadnejšie nemenil, nakoľko povaha zmien zo systémového hľadiska nebola zásadnejšie odlišná.

1 Brichtová, L., Repková, K. (2009) *Sociálna ochrana starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím – vybrané aspekty*. Bratislava : EPOS. ISBN 978-80-8057-797-1.

2 Boli publikované aj ďalšie práce:
Brichtová, L., Repková, K. (2011) *Sociálna ochrana starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím – aktuálny vývoj*. Bratislava : EPOS. ISBN 978-80-8057-909-8.
Brichtová, L., Repková, K. (2012) *Sociálna ochrana starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím – vývoj od roku 2012*. Bratislava : EPOS. ISBN 978-80-8057-960-9.

Od januára 2014 prichádza ďalšia rozsiahla novela zákona o sociálnych službách. Ako autorky sme si kládli otázku, či ide len o ďalšiu „bežnú novelu“ alebo o zmenu, ktorá by sa svojou systémovou povahou nejakým významnejším spôsobom líšila od tých predchádzajúcich. Z viacerých dôvodoch sa domnievame, že uvedená novela je v porovnaní s predchádzajúcimi výnimočná, a to vo viacerých parametroch. Prvý parameter výnimčnosti sa viaže na *proces*, v ktorom vznikala. Od počiatku sa jej vecné zameranie a jednotlivé riešenia rodili konsenzuálne v rámci inštitucionalizovanej spolupráce rozličných aktérov angažovaných v oblasti sociálnych služieb, t. j. relevantných ústredných orgánov štátnej správy, miestnej a regionálnej samosprávy ako garantov poskytovania sociálnych služieb, verejných a neverejných poskytovateľov, zástupcov cieľových skupín sociálnych služieb či univerzitných a iných vedecko-výskumných a odborných pracovísk.³ Osobitnú pozíciu mal Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, nakoľko metóda prípravy novely zákona o sociálnych službách bola využitá ako pilotná iniciatíva naplňovania politického cieľa tzv. otvoreného vládnutia. Druhý parameter výnimčnosti súvisí s vecným zameraním (*obsahom*) novely. Pokiaľ v rokoch 2010-2012 boli jednotlivé zmeny „roztrúsené“ medzi rozličné aspekty sociálnych služieb, ostatná novela sa značnou časťou svojho obsahu koncentruje do otázok kvality sociálnych služieb a v sociálnych službách a jej hodnotenie. S tým súvisí aj tretia dištinkatívna charakteristika ostatnej novely a tou je uplatnenie princípu „*zdola iniciovanej praxe*“, máme na mysli hľadanie možností národnej úpravy systému štandardizácie kvality v sociálnych službách inšpirovaných pilotnými skúsenosťami s uplatňovaním takýchto systémov u vybraných poskytovateľov sociálnych služieb z predchádzajúceho obdobia.

3 V prvej polovici 2012 bola zriadená Pracovná skupina pre prípravu novely zákona o sociálnych službách vedená štátnym tajomníkom MPSVR SR.

Tejto koncepcnej zmene sme sa snažili prispôsobiť aj našu autorskú iniciatívu spracovať ďalšie dielo, ktorým by sme zainteresovanú verejnosť informovali o najnovších zmenách v oblasti sociálnych služieb, primárne však popísaných v teoreticko-metodologických kontextoch kvality a jej riadenia. Kvalita širšie koncipovaných verejných služieb, ktorých jadro tvoria práve sociálne služby, sa najnovšie bezprostredne spája s kvalitou života ľudí a podmienkami uspokojovania ich rôznorodých potrieb. Neprekvapuje potom, že práve v oblasti verejných služieb ľudia v rozličných členských štátoch výrazne rozdielne vnímajú ich kvalitu. Podľa výsledkov ostatného európskeho výskumu kvality života (European Quality of Life Survey, EQLS) dosahoval napríklad rozdiel v hodnotení kvality služieb dlhodobej starostlivosti medzi krajinami s najvyšším a najnižším hodnotením takmer 4 body z desiatich. Slovensko pritom patrilo vo väčšine sledovaných aspektov hodnotenia kvality verejných služieb ako jedného z aspektov kvality života medzi päť krajín s najnižším hodnotením (Anderson et al., 2012).

Nízke vnímanie kvality verejných služieb v nových členských krajinách môže odrážať aj tradičný prístup založený na vymedzení kvality ako nadstavby, na ktorú je možné myslieť až vtedy, keď sú vystavané a zabezpečené základy, v našom prípade garantované základné práva a povinnosti poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb a systém ich financovania. My predstavíme systém kvality sociálnych služieb, ich štandardizácie a riadenia ako ultimatívnu východiskovú charakteristiku sociálnych služieb, ktorá je v nich prítomná zo svojej vnútornej podstaty, a to aj vtedy, keď si to poskytovatelia, prijímatelia a ostatné zainteresované strany osobitne neuvedomujú.

V práci nadviažeme aj na ďalšie autorské diela z ostatného obdobia. Tieto vznikali buď ako vysokoškolské učebnice pre účely zabezpečenia pedagogického procesu na vysokých školách⁴ alebo

4 Repková, K. (2012) *Sociálne služby v kontexte komunálnej sociálnej politiky*. Bratislava: IVPR. ISBN 978-80-7138-135-8.

ako monografické práce špecializované na určité aspekty súvisiace so systémom sociálnych služieb. Konkrétne ide o oblasť zlého zaobchádzania s ohrozenými cieľovými skupinami (osobitne staršími osobami), ktoré sa najnovšie interpretuje práve v kontexte kvality služieb a jej riadenia.⁵

Publikácia je štrukturovaná do dvoch nosných častí – teoretickej a praktickej. V rámci *teoretickej časti* sa v prvej kapitole venujeme základným terminologickým otázkam, konkrétne pojmom kvalita, kvalita v sociálnych službách, riadenie kvality a politika kvality a ostatným pojmom, ktoré s pojmom kvalita v sociálnych službách a jej hodnotením súvisia. V druhej kapitole sa zameriavame na systémy hodnotenia kvality v rezidenčnej starostlivosti, ktoré sú v odbornej zahraničnej literatúre podrobne rozpracované. Spredmetnené sú vo významných európskych projektoch, ktoré sa snažia inštitucionalizovať (štandardizovať) európske úsilie na úseku kvality v sociálnych službách, osobitne v službách dlhodobej starostlivosti. V poslednej kapitole teoretickej časti práce popisujeme národnú skúsenosť, resp. iniciatívy zamerané na inštitucionalizáciu (štandardizáciu) hodnotenia podmienok kvality v systéme sociálnych služieb na Slovensku.

Na teoretickú časť publikácie bezprostredne nadväzujeme jej *praktickú časť*, v ktorej podrobne predstavujeme nielen základné vecné zameranie novely zákona o sociálnych službách, ale aj konkrétne zmenové ustanovenia, s poskytnutím praktických implementačných príkladov v prípade, že je to možné a účelné.

Zámer venovať sa v publikácii osobitne problematike kvality v sociálnych službách bol primárne podmienený faktom, že ostatná novela zákona o sociálnych službách sa v jednej zo svojich častí podrobnejšie venuje práve otázkam štandardizácie v oblasti

kvality, konkrétne *štandardizácie hodnotenia podmienok kvality sociálnych služieb*. Ako autorky si s plnou vážnosťou uvedomujeme, aké vysoké môžu byť očakávania odbornej i laickej verejnosti v tejto oblasti s ohľadom na situáciu, že sa prvýkrát detailnejšie dostáva do národnej právnej úpravy sociálnych služieb tento aspekt. Poskytovatelia i prijímatelia a prijímateľky sociálnych služieb sa môžu oprávnené „v predstihu“ dožadovať kvalifikovanej informácie, akým spôsobom sa bude tento systém etablovať v praxi a ako pomôže „robiť kvalitu“ v sociálnych službách. Otvorene však musíme konštatovať, že toto nie je, a v súčasnosti ani nemôže byť, naša primárna ambícia, aj keď by sme o to akokoľvek usilovali. Systémy štandardizácie kvality v novej právnej úprave nie sú prevažne založené na uplatňovaní štandardov „ako robiť kvalitu“, teda na funkčných štandardoch kvality. Skôr sú zamerané na štandardy „ako kvalitu hodnotiť“, teda na jej programové štandardy uplatňované v rámci hodnotiacej a kontrolnej činnosti poverených verejných autorít (konkrétne Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR). Práve dôvod kombinácie zákonne definovaných štandardov kvality sociálnych služieb so štandardami druhovými, či ďalšími metódami kvality, nás viedol k tomu, že sme do prvej časti publikácie zaradili v kocke aj zosystemizovanú informáciu o teoreticko-metodologickom zázemí problematiky kvality ako takej. Rovnako informáciu o metódach jej riadenia ako základu pre pochopenie, v akom širšom rámci záujmu o kvalitu sa v súčasnosti pristupuje k štandardizácii v oblasti kvality sociálnych služieb.

Boli by sme radi, keby bolo vecné zameranie monografického diela, napriek jeho limitujúcim charakteristikám, prospešné a inšpirujúce pre široký čitateľský okruh, teda nielen pre garantov a poskytovateľov sociálnych služieb, užívateľské skupiny sociálnych služieb a ich organizácie, ale aj pre vedecko-výskumnú, pedagogickú, študentskú a inú odbornú či laickú verejnosť. Považujeme ho za naše úvodné spracovanie problematiky kvality

5 Repková, K., Balogová, B. (2013) *Prevenencia zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi ako verejná politika. Terminológia, koncepty a diagnostika*. Bratislava: Kancelária WHO na Slovensku. ISBN 978-80-971420-7-0.

v sociálnych službách. Predpokladáme, že v blízkej budúcnosti sa naakumuluje dostatok systematickej výskumnej evidencie k tomu, aby sme v práci mohli pokračovať analyzovaním prvotných skúseností so zavádzaním štandardov kvality do bežnej praxe poskytovateľov sociálnych služieb, rovnako do praxe hodnotenia podmienok kvality sociálnych služieb vykonávaného zodpovedajúcimi inštitúciami. Rovnako sa rady na uvedený účel pripojíme k vedecko-výskumnému či inému odbornému úsiliu ďalších osôb, ktoré sa uvedenej problematike venujú a ktoré atrahuje.

1 Kvalita v sociálnych službách

1.1 Pojem kvalita - všeobecne

Účelom tejto časti nie je predstaviť komplikovaný vývoj terminológie v oblasti kvality, skôr stručne sprostredkovať syntetizujúce poznanie obsiahnuté v dostupnej odbornej spisbe.

Jednou zo spoločných charakteristík, na ktorú sa v súvislosti s kvalitou zvykne poukazovať, je jej vnímanie ako subjektívnej kategórie, sociálneho konštruktú s veľkými interindividuálnymi rozdielmi. Tieto sú dané hodnotami a kogníciami konkrétnej osoby, rovnako spôsobom, akým tovar alebo službu táto osoba vníma a aké má na ne názor (Nies et al., 2010). Podľa A. Mateidesa a kol. (2006:5) práve „... subjektivita robí kvalitu zložitou vlastnosťou z hľadiska dohody“. Nejednotnosť sa pritom netýka len vnímania kvality, toho, čo sa považuje za „kvalitné“, ale aj samotného vymedzenia pojmu kvalita.

H. Nies et al. (2010) sa vo svojej práci opierajú o tri možné vymedzenia kvality:

- 1) ako *vnútornej vlastnosti* tovaru alebo služby hodnotenej vždy podľa účelu, ktorý má tovar alebo služba plniť a schopnosti uspokojovať určené alebo predpokladané potreby,
- 2) ako *stavu excelentnosti*, kedy sa poukazuje len na to najlepšie, čo je s tovarom alebo službou spojené, na jeho výnimočné postavenie vo vzťahu k iným tovarom a službám,
- 3) ako *normy*, kedy sa dosiahnuté výsledky porovnávajú s očakávanými výsledkami stanovenými ako norma.

Podľa R. Haláskovej (2013:52) nie je možné stotožňovať kvalitu a vlastnosť, považovať ich za synonymá, nakoľko vlastnosť je „... vše to, čo daný jev má, tedy obsahuje nejen aspekt kvalitatívni, ale i kvantitatívni. Kvalita je tím, co sjednocuje mnohotoární vlastnosti daného

jevu do jistého celistvého systému a čo pretráva v procese jejich zmien“.

Diverzifikovanejšie delenie nachádzame v súbornom diele A. Mateidesa a kol. „Manažérstvo kvality. História, koncepty, metódy“ A. Mateides (2006) identifikoval v odbornej literatúre viacero prístupov k definovaniu kvality:

- *transcendentný prístup* (kvalita sa nedá definovať, nakoľko ide o vlastnosť, ktorá je prístupná až vďaka skúsenostiam individuálnych spotrebiteľov),
- *výrobný prístup* (kvalita je precízna a merateľná veličina; závisí od skutočnosti, či výrobok má alebo nemá také vlastnosti, aké mu predpisuje technická dokumentácia),
- *výrobný prístup* (výrobok je kvalitný vtedy, ak spĺňa výrobné a technologické postupy uvedené v technickej dokumentácii; každý odklon od špecifikácie znamená zníženie kvality),
- *tovaroznalecký prístup* (kvalita produktov sa dá zmerať pomocou zhodnotenia komponentov alebo znakov, z ktorých sa výrobky skladajú),
- *spotrebiteľský prístup* (výrobok je kvalitný vtedy, ak má vlastnosti zhodné s požiadavkami spotrebiteľov, ktoré majú byť implementované do návrhu výrobku; otázky produkčných procesov a technickej kontroly sú až nasledujúce),
- *hodnotový prístup* (kvalitným je produkt vtedy, ak ponúka určitý výkon za cenu prijateľnú pre spotrebiteľa a náklady prijateľné pre výrobcu),
- *ekologický prístup* (kvalitný je iba výrobok, ktorý nezneškodzuje životné prostredie),
- *potešenie zákazníka* (kvalita prináša potešenie zákazníka neustálym vylepšovaním a uspokojovaním jeho potrieb).

Ako autor uvádza, moderné chápanie kvality v súčasnosti vychádza najmä zo spotrebiteľsky orientovaných definícií, založených na určitých *charakteristikách*.

Charakteristiky spotrebiteľsky orientovaných definícií kvality:

- o tom, či je produkt kvalitný, rozhoduje jedine spotrebiteľ,
- kvalita produktu je dynamická kategória, čo znamená, že potreby spotrebiteľov sa vyvíjajú, preto sa musia vyvíjať aj produkty, inak sa stávajú nekvalitnými,
- kvalita produktu musí byť všeobecne uznaná tým, že si ho spotrebiteľ kúpi,
- neplatí vždy, že spotrebiteľ má záujem o kúpu produktu s najvyššou úrovňou jednotlivých parametrov.

(stručne podľa Mateides, 2006 : 57)

Základnými *podmienkami* pre napĺňanie spotrebiteľsky orientovaných princípov kvality sú: (1) prevaha ponuky nad dopytom na trhu, (2) odstránenie monopolu producenta. Pri chýbaní ktorejkoľvek z nich je spotrebiteľská orientácia bezpredmetná.

Ako bude z ďalšieho textu zrejme, spotrebiteľsky orientované vymedzenie kvality významným spôsobom ovplyvnilo aj oblasť sociálnych služieb a zavádzanie systémov kvality v tejto špecifickej sfére.

1.2 Kvalita v službách – všeobecné východiská

Služby zastupujúce terciárny sektor zaznamenávajú v súčasnosti stále rastúci podiel na tvorbe hrubého domáceho produktu v najvyspelejších krajinách sveta, čo intenzifikuje aj záujem o komplex tém zabezpečenia kvality v tomto sektore (Anderson et al., 2012). Existujú však určité dôvody, pre ktoré nehovoríme o kvalite v službách s takou samozrejmosťou ako v prípade, keď ide o kvalitu výrobkov a tovarov. Vo výrobných organizáciách má totiž problematika kvality svoju tradíciu, vo sfére služieb ide o oveľa komplikovanejšiu otázku.

Prvým komplikujúcim faktorom je súbor špecifických znakov, ktorými sa služby zásadne líšia od výrobkov. A. Mateides (2006) uvádza tieto:

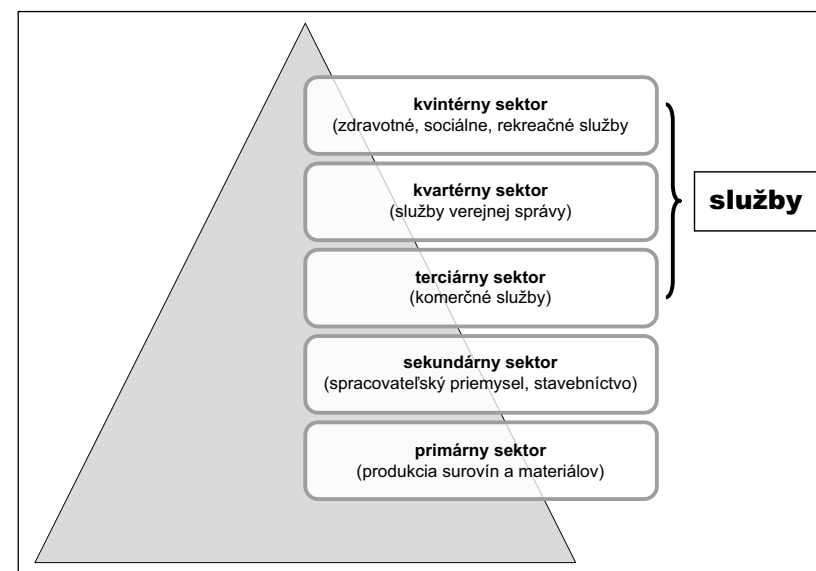
- *nemateriálnosť/nehmotnosť/nehmatateľnosť*
(službu nemožno ochutnať, ohmatať, vidieť predtým, ako ju nakúpime; služby sú totiž činnosti, nie produkty či objekty),
- *neskladovateľnosť*
(službu nemožno skladovať pre potreby špičkového zaťaženia a dopytu; preto je náročná otázka udržania časovo zosúladeného dopytu po službe a ponuky služby),
- *neoddeliteľnosť*
(služby nemožno oddeliť od spotrebiteľa, t. j. ich poskytnutie, „vyrobenie“ sa bezprostredne spája s ich spotrebou),
- *variabilita*
(charakter, kvalita, priebeh, produkcia i spotreba služby sú úzko spojené s momentálnym stavom potenciálu samotnej služby, ako aj s objektom poskytovania služby; možnosti akejkoľvek standardizácie sú preto nízke),
- *komplexnosť*
(ponuka služby zákazníkovi pozostáva zo súboru čiastkových služieb, z ktorých niektoré sú základné, iné doplnkové),
- *neopakovateľnosť alebo relatívna opakovateľnosť*
(ide o neopakovateľnosť z pohľadu poskytovateľa a spotrebiteľa služby, rovnako z hľadiska faktoru času i miesta poskytnutia služby),
- *povaha kolektívnych a zmiešaných kolektívnych statkov*
(niektoré služby majú špecifické ekonomické vlastnosti, ktoré si pri ich poskytovaní vyžadujú rôzne formy štátnych intervencií).

Autor dáva do pozornosti aj samotný pojem „služba“, ktorý si dlhodobo ponechával význam určitej závislosti (byť v službách niekoho) a bezodplatnosti (poskytnúť službu niekomu). Rôznoro-

dosť potrieb ľudí, na uspokojovanie ktorých sú služby primárne zamerané, dáva tomuto sektoru napokon charakter výraznej vnútornej diverzifikovanosti a heterogenosti.

Rozličné typy služieb stavajú v súvislosti s kvalitou na rozličných kritériálnych znakoch a ekonomických východiskách. Preto v uvedenej súvislosti dáva A. Mateides (2006) do pozornosti názory niektorých odborníkov a odborníčok, že služby je v kontexte kvality vhodné deliť do určitých pod/ktorov. V obrázku č. 1 sú pod/sectory znázornené ako súčasť celkovej štruktúry ekonomických činností vykonávaných v rámci národného hospodárstva.

Obrázok 1: Sektorová štruktúra ekonomických činností s dôrazom na sektor služieb

Zdroj: voľne spracovali autorky (na základe Mateides, 2006)

Ako *terciárny sektor* by mali byť vymedzované služby súkromnej povahy s jasným hospodárskym účelom. Ich najvšeobecnejšie vymedzenie upravuje článok 50 Zmluvy o založení Európskeho

spoločenstva (v Asterdamskom znení, 1997), podľa ktorého sa za „... službu považuje úkon, ktorý sa bežne poskytuje za odplatu. Ide o činnosti priemyselnej, obchodnej a remeselnej povahy či o činnosti v oblasti slobodných povolání“. Služby, pri ktorých ide o uspokojovanie individuálnych potrieb obyvateľstva, uľahčovanie a zefektívňovanie spoločenskej deľby práce, sa navrhujú vyčleniť ako tzv. *kvartérny sektor*. Ide napr. o finančnú správu, súdnictvo, políciu či sociálnu správu. Napokon pre služby, ktoré menia a zdokonaľujú ich príjemcu, sa navrhuje vytvoriť tzv. *kvintérny sektor*. Ide o sektor zdravotníckych, sociálnych, vzdelávacích či rekreačných služieb (Mateides, 2006), teda sektor, zameraný na sociálne potreby ľudí (Dudová, Macková, 2007).

1.3 Kvalita v sociálnych službách

Nielen uvedení autori, ale aj iní odborníci a odborníčky (napr. Abeele, 2001, Pillinger, 2001, Huber, 2006) zdôrazňujú osobitnú podstatu služieb zameraných na uspokojovanie sociálnych potrieb ľudí. Ako sme zmienili vyššie, ide o služby so špecifickými ekonomickými vlastnosťami, povahy kolektívnych a zmiešaných kolektívnych statkov, kedy sú procesy a záujmy voľnej trhovej liberalizácie sprevádzané (doplňané) rozličnými podpornými opatreniami a mechanizmami. Samotná „neviditeľná ruka trhu“ nemôže totiž v uvedených prípadoch nahrádzať garanciu štátu, nakoľko ide o služby vykonávané vo verejnom záujme.

Riešiteľský tím štúdie *Contracting for Quality* realizovanej v rámci Európskej sociálnej siete (European Social Network) zdôrazňuje, že vo verejných službách, osobitne v službách dlhodobej starostlivosti, nemožno vnímať kvalitu len ako otázku vnútorného riadenia kvality u daného poskytovateľa služby alebo len ako vzťah medzi financujúcou a poskytujúcou stranou, ale ako systémovú otázku. V rámci systému sa skúmajú vzťahy medzi aktérmi zastávajúcimi rozličné

roly (legislatívne a regulačné authority; poskytovatelia; tí, ktorí hodnotia potreby služieb a plánujú ich poskytovanie; financovatelia; a prípadoví manažéri) a to, ako ich vzťahy vedú k zabezpečeniu kvality a jej zlepšeniu smerom k zvýšeniu kvality života prijímateľov a prijímateľiek služieb (Contracting, 2010).

1.3.1 Sociálne služby a ich špecifické charakteristiky

Koncept tzv. *služieb vo všeobecnom záujme* (services of general interest⁷) bol rozpracovaný na európskej úrovni za účelom presadzovať určité spoločné hodnoty a ciele, akými sú (Huber, 2006):

- univerzálny prístup pre všetkých (sociálny, priestorový a finančný),
- garancia continuity služby,
- kvalita služieb,
- možnosť dovoliť si službu a jej udržateľnosť,
- súladnosť s potrebami užívateľov,
- ochrana konzumenta.

Právo prístupu k službám vo všeobecnom záujme zaručuje všetkým EU občanom článok 36 Charty základných práv EU s cieľom podporovať sociálnu a teritoriálnu (regionálnu) kohéziu v európskom priestore. Podľa E. van den Abeele (2001:90) sú služby všeobecného záujmu „... jadrom európskeho sociálneho modelu ... a ochraňujú kolektívne záujmy Európanov“. J. Pillinger (2001:3) nazýva takýto typ služieb ako *verejné sociálne služby* (public social services) a definuje ich ako „... služby, ktoré občanom poskytujú platení pracovníci (v niektorých prípadoch aj neplatení dobrovoľníci a rodinní príslušníci) s cieľom uspokojovať ich všeobecné sociálne potreby; regulujú ich, financujú a poskytujú orgány na úrovni miestnej samosprávy, regionálnej

⁷ COM(2000)0580 Services of general interest in Europe; COM(2004)374, White paper „Services of General Interest“

i štátnej správy a týkajú sa oblasti zdravotníctva, vzdelávania, sociálnych služieb, bývania, zamestnávania a sociálneho zabezpečenia“. Autorka pripomína, že koncept verejných sociálnych služieb sa používa na odlíšenie od tých služieb, ktoré v zmysle Zmluvy o EÚ spadajú pod povinné verejné služby (public service obligation) poskytované na základe liberalizácie a konkurencie (napr. všeobecné verejné prepravné služby, telekomunikačné služby)⁸.

Osobitnú pozíciu majú v rámci služieb vo všeobecnom záujme sociálne služby. Zvyčajne sa chápu ako služby rozličných sociálnych subjektov zamerané na sociálne potreby ľudí, ktorí by sa bez ich poskytnutia ocitli v stave sociálnej núdzosti, minimálne v jeho riziku (Repková, 2012). Z hľadiska formy plnenia sa tradične vnímajú ako opak priamych platieb (peňažných príspevkov). Podľa B. Munday⁹ je v európskom kontexte veľmi problematické súhlasiť s nejakým jednotným vymedzením sociálnej služby, najmä ak zoberieme do úvahy fakt, že v rozličných európskych krajinách sa na označenie tej istej veci používajú alternatívne rozličné pomenovania (napr. sociálne služby, sociálny blahobyt/starostlivosť, sociálna ochrana, sociálna starostlivosť, sociálna práca). Preto autor pre situácie, kedy je potrebné zdôrazniť individualizovanú charakteristiku služby, jej zameranie na individuálne potreby konkrétneho užívateľa a užívateľky, navrhuje komplexnejší pojem *osobné sociálne služby* (personal social services). Prívlastok „osobné“, t.j. dôsledne dizajnované podľa potrieb konkrétneho človeka, ich pomáha odlíšiť od plnení pre širšie skupiny ľudí vymedzené nejakým spoločným kritériom, napr. od priamych platieb pre osoby so zdravotným postihnutím či pre nezamestnané osoby. Aj podľa M. Hubera (2006) možno v najširšom poňatí do sociálnych služieb zahrnúť sociálne poistenie a programy sociálnej ochrany,

teda všetky tie intervencie, ktoré zvykneme nazývať ako „sociálne zabezpečenie“. Autor z nich podobne ako B. Munday vyčleňuje osobné sociálne služby, ktoré delí do piatich sektorov:

- 1) dlhodobá starostlivosť, starostlivosť o starších ľudí a starostlivosť o ľudí so zdravotným postihnutím,
- 2) služby sociálnej integrácie a reintegrácie (s dôrazom na migrantov),
- 3) služby trhu práce zamerané na znevýhodnené skupiny a osoby so zdravotným postihnutím,
- 4) starostlivosť o deti (služby poskytované rodinám pred nástupom detí do škôlky a poobedné služby pre deti školského veku),
- 5) sociálne bývanie.

Ide o podstatne širšie vymedzenie sociálnych služieb ako vymedzenie platné v slovenskej legislatíve i praxi. Podľa predchádzajúcej legislatívy (zákona o sociálnej pomoci), podobne ani v rámci súčasnej úpravy (zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov), sa pri definičnom vymedzení sociálnej služby v národných podmienkach kladie primárny dôraz na špecializovanosť/odbornosť činnosti, ktorou sa pri poskytovaní sociálnych služieb pomáha prekonávať situácia sociálnej núdze jednotlivca, rodiny, skupiny či komunity. Následne sú vymenované účely (typy *nepriaznivých sociálnych situácií*), na ktoré sú sociálne služby smerované¹⁰. Na inom mieste (Repková, 2012) sme špecifikovali určité *princípy*, na základe ktorých sa implementuje systém sociálnych služieb na Slovensku:

- *Právo na sociálnu službu*

Od roku 2009 je na Slovensku prvýkrát ustanovené v právnom poriadku právo osoby na poskytnutie sociálnej služby, ktorá zodpovedá jej potrebám, podporuje jej ľudské práva, dôstojnosť a sociálnu inklúziu.

8 Tieto služby by sme v zmysle vnútorného delenia sektora služieb mohli zaradiť do kvartérneho pod/sektora.

9 Dostupné na: www.coe.int/t/dg3/socialpolicies/socialrights/source/SocServEumap_en.doc

10 Na rozdiel od širšieho európskeho vymedzenia sa medzi „tradičné“ sociálne služby na Slovensku nezahŕňajú služby trhu práce, ktoré sú predmetom osobitnej právnej úpravy (zákona o službách zamestnanosti).

- *Uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania*
Ide o uplatňovanie rovnakého zaobchádzania s každým podľa pravidiel antidiskriminačnej legislatívy¹¹ či priamo zákona o sociálnych službách ustanovujúcich, že v sociálnom zabezpečení, teda aj pri poskytovaní sociálnych služieb, sa zakazuje diskriminácia z dôvodu pohlavia, rasového, národnostného či etnického pôvodu, ale aj veku či zdravotného postihnutia.
- *Komplexnosť posudzovania potrieb*
Posudková činnosť na účely sociálnych služieb je komplexná, čo znamená, že sa berú do úvahy nielen zdravotné aspekty posudzovanej osoby, ktoré hodnotí lekár (lekárska posudková činnosť), ale aj sociálne aspekty odkázanosti na sociálnu službu (sociálna posudková činnosť).
- *Vecný charakter sociálnych služieb*
Sociálne služby v rozsahu ustanovenom zákonom o sociálnych službách sa v podmienkach Slovenska poskytujú výlučne ako vecná pomoc, nie vo forme dávky, finančnej pomoci.
- *Práva a povinnosti poskytovateľov i prijímateľov sociálnych služieb*
Osoby ako zúčastnení o sociálnu službu alebo jej priami prijímatelia, rovnako poskytovatelia sociálnych služieb majú zákonom definované práva i povinnosti tak, aby sociálna služba najefektívnejším spôsobom uspokojovala sociálne potreby prijímateľov, pri súčasnom zachovaní zamestnaneckých práv a kvality pracovných podmienok jej poskytovateľov.
- *Kombinácia povinných a fakultatívnych činností*
Poskytovatelia sociálnych služieb poskytujú alebo zabezpečujú poskytovanie rozličných odborných činností, ale aj obslužných či ďalších činností podľa zákonom ustanovených povinností a podmienok.

11 Zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

- *Kombinácia profesionálnych a dobrovoľníckych činností*
Sociálne služby sú typickou oblasťou pre dobrovoľnícke angažovanie osôb rozličného veku. Platí však základný princíp, že dobrovoľníci/čky nemajú nahrádzať platených zamestnancov/kyne poskytovateľov sociálnych služieb, ale dopĺňať ich prácu, nakoľko dobrovoľníctvo tvorí osobitný a svojbytný sektor spoločnosti prispievajúci ku kvalite služieb.
- *Partnerská forma práce (partnerstvá)*
Za účelom predchádzania vzniku alebo zmierňovania nepriaznivých sociálnych situácií, na ktoré sú zamerané sociálne služby a smerom k zvyšovaniu komplexnosti a kvality sociálnej služby, možno zakladať tzv. partnerstvá primárne orientované na komunitnú prácu. V rámci partnerstva môže dochádzať k účelnému prepájaniu sociálnych služieb so službami zamestnanosti či inými sociálnymi intervenciami.

1.3.2 Kvalita ako hodnota v sociálnych službách

Bez ohľadu na to, ako sú v národnom systéme sociálne služby začlenené a konceptuálne zakotvené, majú, podľa K. Duška, Z. Terbra (2010), vždy spĺňať určité kritériá, medzi ktoré patrí aj ich kvalita.

Kvalita v sociálnych službách ako službách poskytovaných vo verejnom záujme sa vymedzuje ako jedna z ultimatívnych hodnôt, na ktorých sú tieto služby v rámci európskeho sociálneho modelu postavené (Huber, 2006) či ako cesta ochrany zraniteľných sociálne odkázaných osôb (Dušek, Terbr, 2010). Podľa L. Musila a kol. (2009), H. Nies et al. (2010) sa tak pojem kvalita postupne stáva jedným z najfrekvencovanejších pojmov v odborných diskusiách o sociálnych službách, a to v dvoch súvisiacich rovinách:

- 1) meranie kvality v kontexte *minimálnych štandardov* kvality a ich overovania. Centrálnym pojmom je v tomto prípade pojem „štandardy kvality“ ako súčasť konceptu optimálnych služieb.

2) zvyšovania kvality ako špecifickej cesty k *sústavnému zlepšovaniu* sociálnych služieb. Táto úroveň je širším cieľom súvisiacim so snahou organizácie poskytujúcej sociálne služby dospieť k excelentnosti, teda k výnimočnému postaveniu v rámci trhu poskytovateľov sociálnych služieb.

Podľa L. Hrnčiarovej, M. Tereka (2007:360) bude „...úsilie o zvyšovanie kvality naďalej pokračovať a vyvíjať sa... v dôsledku mnohých príčin bude kvalita stále súčasťou kultúry firmy, cieľom ktorej je neustály rozvoj, spokojnosť zákazníkov a tímová práca“. Niet akéhokoľvek dôvodu sa domnievať, že takýto typ úsilia by mal byť cudzí „firmám“ poskytujúcim sociálne služby, a to napriek faktu, že vo väčšine prípadov produkujú služby so špecifickými ekonomickými charakteristikami.

Kritériálne požiadavky na sociálne služby

- a) majú podporovať nezávislosť a autonómiu užívateľov/liek (nie službami zvyšovať ich závislosť),
- b) majú podporovať začleňovanie a integráciu (nie službami posilňovať vyčlenenie užívateľa/lky z komunity a zvyšovanie sociálnej izolácie),
- c) majú vychádzať z rešpektovania individuálnych potrieb prijímateľov/liek (v zmysle pravidla, že „jedno riešenie nemôže sedieť všetkým“ – „one size does not fit all“),
- d) majú byť založené na partnerskej spolupráci rozličných subjektov (nakoľko sociálne služby predstavujú multidisciplinárnu a multisektorovú agendu),
- e) má byť poskytnutá záruka ich kvality (ako cesta k účinnej ochrane zraniteľných osôb),
- f) majú byť založené na rovnosti bez diskriminácie (nikto nemôže byť vylúčený z osohu zo sociálnych služieb).

(voľne podľa Dušek, Terbra, 2010)

1.4 Kvalita ako verejná politika

Kvalita nie je len záujmom definovaným na organizačnej úrovni a spredmetneným do ne/spokojnosti zákazníkov/čok s poskytnutou službou alebo tovarom, ale predstavuje ultimatívny celospoločenský, teda verejný záujem. Je cestou naplňovania záväzkov definovaných v rozhodujúcich dokumentoch určujúcich smerovanie na medzinárodnej, národnej, regionálnej, lokálnej, ale aj organizačnej úrovni¹². Kvalita je v týchto dokumentoch obsiahnutá implicitne cez výrazy ako inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast (takto je vymedzená európska stratégia Európa 2020; Europe¹³).

Vymedzenie kvality ako verejného záujmu znamená jej *inštitucionalizáciu*, v zmysle „... ustanovovania a fungovania rozličných inštitúcií, v rámci ktorých sa na základe spoločne akceptovaných pravidiel, ciest správania, spôsobov ,robenia vecí' riešia dôležité sociálne otázky a záujmy“ (Repková, 2013:132; voľne podľa Scott, Marshall, 2009). Zavádzanie inštitucionalizovaných prvkov do kvality znamená, že činnosti a procesy, ktoré sa predtým vnímali a vykonávali skôr intuitívne, sa začínajú osobitne pomenovávať a vytvárajú osobitný systém, nakoľko v určitej fáze vývoja získavajú osobitné spoločenské uznanie. Podobne L. Musil (2012) stanovuje ako kľúčové dimenzie inštitucionalizácie (1) vedomé uznanie (problému a spôsobu jeho riešenia) a (2) rutinnosť, teda pravidelnosť (v poskytovaní výkonu a jeho vyžívaní).

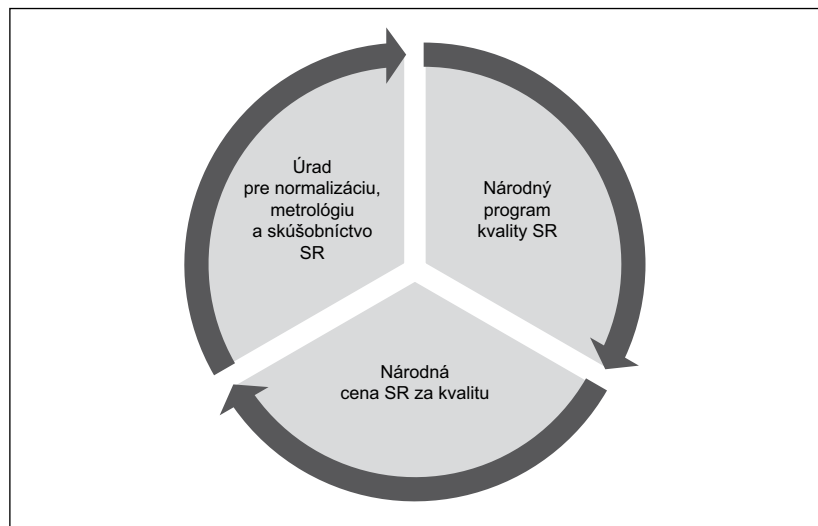
V podmienkach Slovenska môžeme identifikovať minimálne tri oporné vecno – organizačné piliere, pomocou ktorých sa najširšie

12 Od Stratégie Európa 2020, cez Programové vyhlásenie vlády 2012-2016, Národný program reforiem SR 2012, strategické dokumenty jednotlivých rezortov, programy hospodársko-sociálneho rozvoja regiónov, miest a obcí, či systémy kvality a jej manažérstva v jednotlivých organizáciách

13 Europe 2020. A European strategy for smart, susatinable and inclusive growth. Dostupné on line [25.7.2013]

vymedzuje a realizuje kvalita ako verejný záujem a verejná politika. Uvedené sú v obrázku č. 2.

Obrázok 2: Vecno-organizačné piliere pre implementáciu kvality ako verejného záujmu a politiky v SR

Zdroj: autorky

Od roku 2004 sa na Slovensku spracováva na jednotlivé obdobia dokument *Národný program kvality SR* (NKP na roky 2004-2008; NPK na roky 2009-2012). Najnovšie ide o *Národný program kvality SR na obdobie rokov 2013-2016*, ktorého hlavnou víziou je „*Dosiahnuť, aby sa kvalita stala trvalou a prirodzenou hodnotou a súčasťou života občanov v Slovenskej republike. Prispieť k zabezpečeniu kvality života občanov Slovenskej republiky na úroveň priemernej kvality života členských štátov Európskej únie*“ (Národný¹⁴). Z definovanej vízie je zrejmé, že kvalita ako ekonomicko-sociálna kategória vnímaná tradične na úrovni organizácie sa stáva v rámci národnej politiky

14 Dostupné on line [27. júla 2013] http://www.unms.sk/?narodny-program-kvality_SR_-na-obdobie-rokov-2013-2016

kvality súčasťou širšieho konceptu kvality života ľudí ako najvyššej kategórie a hodnoty. Ako uvádza A. Mateides (2006:57) „*Kvalita nadobúda stále širší obsah a jej vývoj stále smeruje k najširšiemu definovaniu vyjadrenému pojmom ‚kvalita života‘ ... Kvalita života zahŕňa kvalitatívnu stránku všetkých činností, ktoré sa zúčastňujú na uspokojovaní ľudských potrieb, záujmov a prianí...*“. Rovnako v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2012-2016 sa kvalita vymedzuje primárne cez kvalitu života ako výsledok súdržnej spoločnosti. Súdržnosť sa plánuje podporiť primárne cez: starostlivosť o zdravie ľudí; podporu rodiny určujúcej kvalitu života a istoty ľudí; riešenie dlhodobej nezamestnanosti; posilnenie aktivizácie mladých nezamestnaných ľudí; a cez zvýšenie kvality života staršej generácie smerom k súdržnej spoločnosti (Programové, 2012).

Ďalším inštitútom systému kvality ako verejného záujmu a politiky v SR je *Národná cena SR za kvalitu*. Jej cieľom je „*...motivovať a podporovať organizácie verejného a súkromného sektora v trvalom zlepšovaní a zvyšovaní výkonnosti*“ (Národná¹⁵). V rámci poslania súťaže je zdôrazňovaná snaha dôsledne a objektívne overiť efektívnosť všetkých sociálno-ekonomických činností organizácie a to na základe jasne stanovených kritérií modelu kvality. Záujmom je vytvárať podmienky pre dlhodobú prosperitu a konkurenčnú schopnosť organizácie. Súťaž je založená na medzinárodne vyvinutých modeloch, ktorým sa budeme bližšie venovať v ďalšej časti publikácie.

V podmienkach Slovenska zastrešuje a koordinuje štátnu politiku kvality, vrátane organizovania súťaže *Národná cena za kvalitu*, *Úrad pre normalizáciu, metrologiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky*. Predstavuje tretí pilier národného systému kvality.¹⁶ Úrad nielenže koordinuje a gesturuje prípravu národných dokumentov v oblasti kvality a organizuje súťaže a ocenenia, ale poskytuje aj školiacu, poradenskú a posudkovú činnosť organi-

15 Dostupné on line [27. júla 2013] <http://www.unms.sk/?narodna-cena-sr-za-kvalitu-2013>

16 Dostupné on line [10. októbra 2013] <http://www.unms.sk/?kvalita>

záciám pri zavádzaní systémov manažérstva kvality a zastupuje Slovensko v relevantných medzinárodných štruktúrach angažovaných v tejto oblasti.

Otázkam podpory kvality ako významnej hodnoty v podpore kvality života ľudí sa v podmienkach Slovenska venuje aj *Nadácia Slovak Gold*. Vznikla v roku 1994 za účelom: „... všestrannej podpory rastu konkurencieschopnosti produkcie na európskom trhu bez ohľadu na krajinu jej pôvodu, s cieľom prispieť k sociálno-ekonomickému rozvoju, k ochrane životného prostredia, k ochrane spotrebiteľa a jeho zdravia, k rozvoju kultúrnych a duchovných hodnôt a k zvyšovaniu kvality života vôbec“. Nadácia zabezpečuje odborné hodnotenie kvality produkcie; udeľuje Certifikát Slovak Gold pre nadštandardné produkty a služby; chráni spotrebiteľov/ky pred nekvalitnou produkciou rôzneho pôvodu; propaguje produkciu nadštandardnej kvality prostredníctvom značky Slovak Gold a formuje priaznivý vzťah verejnosti k jej spotrebe. Rovnako oceňuje výnimočné výsledky tvorivej činnosti v oblasti vedy, techniky, výskumu alebo kultúry; oceňuje významné osobnosti a inštitúcie za ich mimoriadny prínos v prospech Slovenska; podporuje zvyšovanie kvality a etiky podnikania a vytvára lepšie podmienky pre uplatnenie produkcie nadštandardnej kvality na trhu EÚ.¹⁷

Nadácia udeľuje Certifikát Slovak Gold v troch základných kategóriách: výrobok, služba a špecifický produkt. Je potešiteľné, že v apríli 2012 takéto ocenenie získala prvýkrát organizácia sektora sociálnych služieb, konkrétne organizácia Dominik n. o. za sociálne služby poskytované seniorom a osobám so zdravotným postihnutím.¹⁸

Vecno-organizačné piliere pre implementáciu politiky kvality v podmienkach Slovenska neslúžia primárne na to, aby sa garantovalo, že sa budú zavádzať a poskytovať kvalitné sociálne služby.

Ide skôr o budovanie širšej národnej kultúry kvality a v rámci nej oceňovanie tých, ktorí sa k nej svojím pôsobením hlásia. Poskytovatelia sociálnych služieb by pritom nemali byť výnimkou, aj keď sú zameraní na veľmi špecifický sektor služieb s osobitnými ekonomickými charakteristikami.

V ďalšom texte sa budeme bližšie venovať otázkam manažérstva kvality, ktoré vytvárajú kmeňový obsah politiky kvality. Predstavené inštitúty národnej politiky kvality poskytujú národným iniciatívam v tejto oblasti potrebné organizačné a kompetenčné zázemie.

1.5 Manažérstvo kvality

Napriek tomu, že kvalita je sociálno-vzťahová kategória, že predstavuje sociálnu reprezentáciu hodnoty výrobku či služby vo vedomí konkrétneho človeka, neznamená, že neexistuje aj mimo jeho vedomej kontroly. Kvalita ako vnútorná vlastnosť tovaru alebo služby (Nies et al., 2010) existuje bez toho, aby odberateľ/ka - používateľ/ka označili tovar alebo službu za kvalitnú (málo kvalitnú, dostatočne kvalitnú či veľmi kvalitnú), nakoľko tovary a služby sa vždy nejakým spôsobom vzťahujú k uspokojovaniu potrieb ľudí.

Z inej perspektívy nahliadame na celú otázku v prípade, že kvalitu spájame s konkurencieschopnosťou firiem. Zavádzanie vedomých (uznaných) prvkov využívania kvality ako nástroja konkurencieschopnosti a neustáleho zlepšovania tak posúva tému kvality do vyššej úrovne a tou je manažérstvo, riadenie kvality ako vedomý a cieľavedomý proces.

1.5.1 Pojem manažérstvo kvality a súvisiace pojmy

Ako uvádza Ľ. Hrnčiarová, M. Terek (2007:353, 360) „...Úlohou odborníkov z oblasti kvality je zavádzať systémy manažérstva, ktoré zvýšia konkurencieschopnosť firmy ...“. A. Mateides a kol. (2006:51)

17 Dostupné on line [15. októbra 2013] <http://www.slovakgold.sk/index.php/onas/>

18 Dostupné on line [15. októbra 2013] <http://www.dominikno.sk/slovak-gold>

vymedzujú „*Riadenie kvality ako cieľavedomú činnosť zameranú na plnenie požiadaviek na kvalitu ... zahŕňa dokumentované postavenie vrcholového manažmentu a ostatných stupňov riadenia a ich zodpovednosť za kvalitu, vypracovanie vízie, stratégie, politiky a cieľov kvality, uplatňovanie adekvátnych metód a nástrojov na dosiahnutie stanovených cieľov, ako aj pravidelnú kontrolu plnenia cieľov a prijímanie opatrení na ich dosiahnutie*“. Ako súvisiaci pojem k pojmu riadenie/manažérstvo kvality autor vymedzuje pojem *politika kvality*, ktorý reprezentuje celkové zámery a smer pôsobenia organizácie v oblasti kvality. Ide o oficiálne vyhlásenie záujmu vrcholového manažmentu stanovovať si ciele v oblasti kvality ako cesty k neustálemu zlepšovaniu a výkonnosti, ktoré sú konzistentné s celkovou politikou organizácie. Základom manažérstva kvality a politiky kvality ako súčasťou filozofie firmy cieľovo zameranej na zvyšovanie výkonnosti je:

- zdieľanie zodpovednosti za produkciu kvalitných výrobkov a služieb (ide o akceptovateľné tovary a služby, za produkciu ktorých sú zodpovední zamestnanci/kyne na všetkých úrovniach, vrátane top manažmentu a predajcov),
- neustále poskytovanie spätnej väzby na organizačnú štruktúru a systém obchodovania s cieľom produkovať tovary a služby vysokej kvality s minimálnymi nákladmi (voľne podľa Hrnčiarová, Terek, 2007).

Súčasťou globálneho manažérstva kvality je *zlepšovanie kvality*. A. Mateides (2006:51) ho vymedzuje ako „...časť manažérstva kvality zameranú na zvyšovanie spôsobilosti plniť požiadavky“. Zlepšovanie kvality tovarov a služieb sa uskutočňuje v dvoch rovinách:

- 1) v rámci transformácie požiadaviek zákazníkov do vypracovania kvalitného návrhu, do určenia príslušných charakteristík produktu alebo služby, ktorými by sa splnili požiadavky zákazníkov/čok,
- 2) v rámci zabezpečenia kvality navrhnutého výrobku či služby vo výrobnom procese, t. j. v procese zhotovenia a poskytovania výrobku či služby zákazníkovi/čke.

Podľa H. Nies et al. (2010) sa pojem kvalita stáva čím ďalej tým častejšie frekventovaným pojmom v odborných diskusiách o sociálnych službách práve v kontexte zvyšovania kvality ako špecifickej cesty k sústavnému zlepšovaniu tohto typu služieb. Postupne zavádzané trhové princípy fungovania sociálnych služieb (najmä právo človeka vybrať si poskytovateľa sociálnej služby) spôsobujú, že jednotliví poskytovatelia začínajú fungovať v konkurenčnom prostredí „boja“ o zákazníkov/čky (prijímateľov/ky sociálnych služieb), vedome využívajúc nástroje presadzovania kvality a jej neustáleho zlepšovania.

Atraktívnosť prístupu založeného na zlepšovaní kvality v tejto oblasti spočíva najmä v tom, že spája viacero čiastkových prístupov k problematike kvality. Ide minimálne o prepojenie spotrebiteľského prístupu (požiadavka vťahnutia zákazníka/čky do tvorby návrhu služby) a výrobného prístupu (požiadavka kvality „výrobného“ procesu k produkcii služby). Tieto sa v oblasti sociálnych služieb v ostatnom období kombinujú s hodnotovým prístupom zameraným na tvorbu novej rovnováhy medzi nákladmi na služby a mierou pokrytia obyvateľstva týmito službami, práve vďaka permanentnému zvyšovaniu kvality („value for money“; Improving, 2011).

1.5.2 Vybrané systémy manažérstva kvality

Podľa M. Gabryšovej (2006) boli v 90. rokoch minulého storočia manažmenty organizácií nútené zmeniť pohľad na chápanie pojmu riadenie organizácie a svoje smerovanie v tejto oblasti. Zmenový vývoj urýchlili dva významné faktory. Jedným bola dramaticky sa zvyšujúca konkurencia v globálnom meradle, druhým stále viac sebavedomí zamestnanci/kyne a zákazníci/čky. Uvedené výzvy sa premietli do zmeny chápania kvality, a to z pôvodného vnímania kvality ako jednej z mnohých funkcií organizá-

cie, ku jej vnímaniu ako najdôležitejšej záležitosti (funkcie), ktorá je nadriadená všetkým ostatným funkciám. Problematika kvality získala pozíciu ústrednej úlohy manažmentu organizácie, pričom vedenie zamestnancov/kýň ku kvalite sa začalo vymedzovať ako bezprostredný zdroj kvality. Všetky tieto zmeny sa postupne premietali do tvorby modelov manažérstva kvality, z ktorých čerpajú v súčasnosti aj organizácie sociálnych služieb.

TQM - Model komplexného manažérstva kvality (Total Quality Management)

Model TQM bol pôvodne vyvinutý v USA a Japonsku ako manažérsky systém pre organizácie zamerané na spokojnosť zákazníkov. „Total“ znamená, že všetci zamestnanci/kyne sú zapojení do zvyšovania kvality. „Kvalita“ je definovaná cez normu STN EN ISO 9000:2001, podľa ktorej je kvalita vyjadrením miery, s akou súbor vlastných charakteristík spĺňa požiadavky. Ako „manažment“ sa vymedzuje aktívne vykonávaný proces podriaďovania všetkých rozhodnutí trvalému zlepšovaniu kvality všetkých činností organizácie.

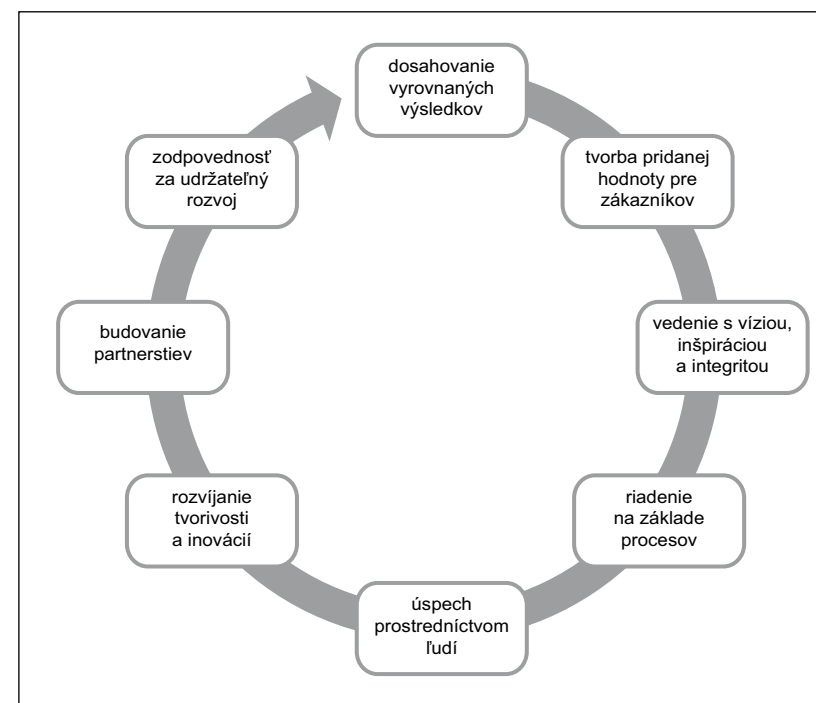
TQM systém je založený na ôsmich elementoch:

- 1) zameranie na zákazníkov/čky (tí/tie definujú, či úsilie organizácie bolo hodnotné),
- 2) úplné vtiahnutie zamestnancov/kýň (všetci participujú na spoločných cieľoch),
- 3) zameranie na proces (proces je séria krokov, na základe ktorých sa vstupy od dodávateľov transformujú na výstupy pre zákazníkov/čky),
- 4) integrovaný systém (spájanie „vertikálnych“ špecialistov/ky a organizačných štruktúr v rámci horizontálne organizovaných procesov),
- 5) strategický a systematický prístup (kvalita predstavuje kmeňový komponent strategického plánovania),

- 6) kontinuálne zlepšovanie (núti organizáciu neustále analyzovať svoju situáciu a hľadať spôsoby, ako sa stať konkurencieschopnejšou v uspokojovaní potrieb a očakávaní zákazníkov),
- 7) na faktoch založené rozhodovanie (organizácia neustále zbiera, analyzuje a vyhodnocuje informácie za účelom prijímať efektívne rozhodnutia),
- 8) komunikácia (zabezpečuje udržateľnosť motivácie zamestnancov/kýň na všetkých úrovniach angažovať sa v otázkach kvality a neustáleho zlepšovania).

Model výnimčnosti EFQM

Obrázok 3: Princípy výnimčnosti v rámci modelu EFQM

Zdroj: <http://podnikame.akopreco.sk/clanok/efqm-cesta-k-trvalemu-zlepšovaniu-v-organizácii>

Ako reakcia na systém TQM a zaostávanie európskych firiem v oblasti kvality a neustáleho zlepšovania bola v roku 1988 založená európska nezisková organizácia podporovaná Európskou komisiou zameraná na otázky manažmentu kvality EFQM (*European Foundation for Quality Management*). Organizácia sa snažila vytvoriť univerzálny model, ktorý by odzrkadľoval najlepšie skúsenosti európskych firiem v oblasti riadenia organizácií. Spracovala tzv. *Model výnimočnosti EFQM*, ktorý stavia na určitých princípoch znázornených v obrázku č. 3.

Bližšie k jednotlivým princípom (CAF 2013)¹⁹:

- *Orientácia na výsledky*: výsledky by sa mali vzťahovať k stanoveným cieľom a mali by byť priaznivé pre všetky zainteresované strany (zákazníkov/čky, organizáciu, partnerov, autority)
- *Zameranie na zákazníkov/čky*: zameranie na potreby súčasných i potenciálnych zákazníkov/čky, ich zapájanie do vývoja produktov a služieb
- *Vodcovstvo a stálosť cieľov*: vodcovia stanovujú poslanie, víziu a hodnoty v meniacom sa prostredí; vŕahujú všetkých zamestnancov/kyne do dosahovania cieľov organizácie
- *Manažérstvo podľa procesov a faktov*: zodpovedajúce činnosti sú riadené ako proces a rozhodnutia sú založené na analýze údajov a informácií
- *Rozvoj zamestnancov/kýň a zapojenie*: maximálne využívať schopnosti zamestnancov/kýň v prospech organizácie, vytvárať prostredie zdieľaných hodnôt, kultúry otvorenosti, dôvery, splnomocňovania a oceňovania
- *Trvalá inovácia a zlepšovanie*: vytváranie inovácií a príležitostí na neustále zlepšovanie ako stáleho cieľa organizácie

- *Rozvoj partnerstiev*: organizácie verejného sektora potrebujú ostatných pre dosahovanie cieľov; vzájomne výhodné a nezávislé vzťahy zvyšujú schopnosť vytvárať hodnotu
- *Spoločenská zodpovednosť*: organizácie verejného sektora musia prijať spoločenskú zodpovednosť za uspokojovanie potrieb a požiadaviek miestnej a globálnej komunity, musia rešpektovať ekologickú udržateľnosť.

Hlavným účelom Modelu výnimočnosti EFQM je zavedenie tzv. *samohodnotenia*, v rámci ktorého organizácia zhodnocuje svoj súčasný stav (silné a slabé stránky a príležitosti na zlepšenie) a spracováva si *Akčný plán zlepšenia*. Tým, že dochádza k pravidelnému prehodnocovaniu stavu cez proces samohodnotenia, stanovovania a realizácie akčných plánov zlepšenia, sú v podmienkach organizácie zabezpečené podmienky pre trvalé zlepšovanie.

System CAF

Model EFQM poskytol inšpirácie pre vytvorenie jednoduchého nástroja na aplikáciu techník manažérstva kvality smerom k zlepšovaniu výkonnosti uplatniteľného osobitne v systéme európskeho verejného sektora. Pri tvorbe systému sa vychádzalo z toho, že „V období sociálno-ekonomických kríz a odriekania, predstavujú politiky efektívnosti, prevádzkovej výkonnosti a kvality verejných služieb rozhodujúce faktory odpovedajúce meniacim sa potrebám a očakávaniam občanov a podnikateľských subjektov“ (CAF 2013 : 7).

V máji 2000 experti/ky Európskej siete verejnej správy predstavili *Model CAF (Common Assessment Framework, Spoločný systém hodnotenia kvality)*, ktorý vychádza z predpokladu, že organizácia dosahuje výnimočné výsledky vo vzťahu k výkonnosti, zákazníkom, zamestnancom/kyniam a spoločnosti ako takej na základe vodcovstva, stratégie a plánovania, zamestnancov/kýň, partners-

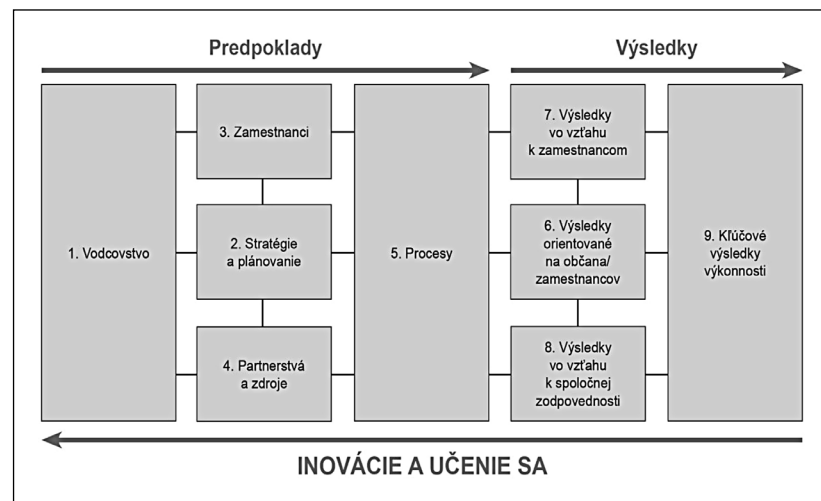
¹⁹ Dostupné on line [10. októbra 2013] http://www.unms.sk/swift_data/source/dokumenty/kvalita/2012/kvalita_doma/Prirucka_CAF_2013.pdf

tiev a procesov. Model sa začal postupne zavádzať do európskych organizácií verejného sektora so zámerom:

- 1) zaviesť princípy manažérstva kvality a aplikácie samohodnotenia vo fáze prechodu od systému plánovania a výkonu k plne integrovanému cyklu PDCA (plánovať – urobiť – kontrolovať – vykonať),
- 2) podporiť sebahodnotenie organizácií verejného sektora s cieľom získať námety na zlepšovanie činnosti,
- 3) podporovať benchmarking a benchlearning medzi organizáciami verejného sektora.

Model CAF poskytuje pohľad na organizáciu z rozličných uhlov pohľadu a v rovnakom čase. Ide teda o uplatnenie *holistického prístupu* k analýze výkonnosti organizácie, ktorý sa zameriava na *deväť oblastí* jej fungovania, pričom každá oblasť má svoju váhu. Štruktúra modelu CAF je voľne ilustrovaná v schéme č. 1.

Schéma 1: Štruktúra modelu CAF

Zdroj: CAF 2013: 9

Prvých päť oblastí (vodcovstvo, zamestnanci/kyne, stratégia, partnerstvá a zdroje a procesy, produkty a služby) vytvára *predpoklady* pre dosahovanie vhodných výsledkov organizácie hodnotených v súlade so zostávajúcimi štyrmi *výsledkovými kritériami* (výsledky u zamestnancov/kýň, zákazníkov, spoločnosti a kľúčové výsledky). Za rovnovážny stav sa považuje situácia v organizácii, kedy sa vynakladá také úsilie v predpokladových kritériách, ktoré prináša očakávané výsledky, pričom rovnováha nie je dôsledkom momentálnej trhovej situácie. Všetky oblasti (prvky) sa navzájom ovplyvňujú, pričom je potrebné skúmať osobitné vzťahy:

- 1) medzi príčinami a následkami vo výkonnosti (vzťahy predpoklady – výsledky),
- 2) rovnako vzťahy medzi jednotlivými príčinami (predpokladmi).

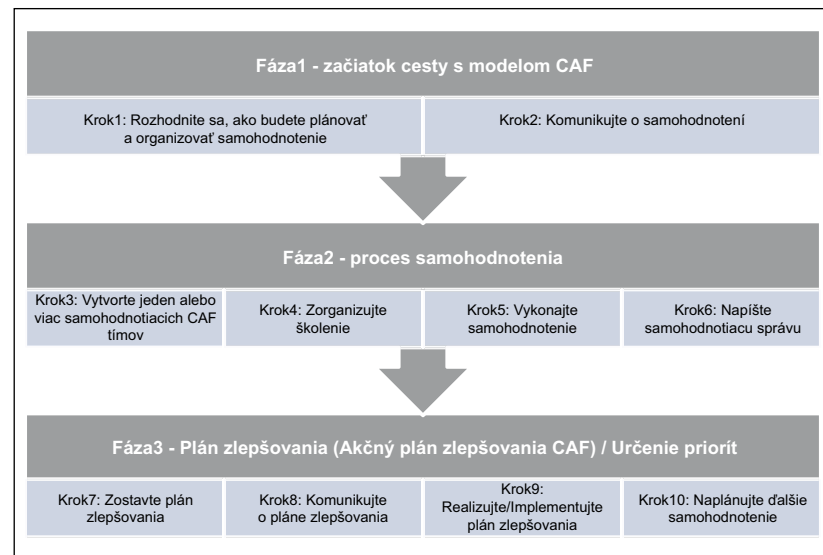
Vychádza sa z toho, že používanie modelu CAF je pre organizáciu procesom učenia. Rovnako ako v prípade Modelu výnimčnosti EFQM ide o systém *samohodnotenia* založený na informáciách a zdokumentovaní procesov a výsledkov. Často sa pritom stáva, že pri prvom samohodnotení nie sú všetky potrebné informácie a dokumenty dostupné, preto sa model CAF považuje aj za tzv. nultý stupeň merania. Stanovujú sa v ňom oblasti, v ktorých je meranie potrebné zaviesť (CAF 2013).

Za účelom uľahčiť zavádzanie modelu CAF v nových organizáciách verejného sektora bol spracovaný 10-krokový plán jeho implementácie. Znázornený je v schéme č. 2.

Ďalším podporujúcim krokom pre začínajúce organizácie je poskytovať im tzv. *externú spätnú väzbu*. Má slúžiť motivačne, aby organizácie implementujúce model CAF videli výsledky svojej práce na úseku kvality. Externá spätná väzba je založená na troch pilieroch: (1) procese samohodnotenia, (2) procese zlepšovania, a (3) posudzovania zrelosti organizácie v oblasti TQM (Total Quality Management). Organizácie, ktoré úspešne

zaviedli model CAF, môžu získať titul *Efektívny používateľ modelu CAF*.

Schéma 2: 10-krokový plán implementácie modelu CAF smerom k zlepšovaniu verejnej správy

Zdroj: CAF 13 : 13

1.5.3 Využitie systémov manažérstva kvality na Slovensku, osobitne v rezorte MPSVR SR

V roku 2008 Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo v SR ako hlavný koordinátor štátnej politiky kvality v SR vyhlásil projekt *Podpora implementácie modelov kvality vo verejnej správe 2008*.²⁰ Cieľom projektu bolo podporiť organizácie verejnej správy v trvalom zlepšovaní sa pomocou implementácie modelov kva-

lity, konkrétne modelu výnimočnosti EFQM alebo modelu CAF. Do projektu sa prihlásili organizácie samosprávy i štátnej správy. V tretej kapitole predstavíme skúsenosti niektorých zapojených organizácií zo sektora sociálnych služieb.

Zavádzaniu systémov EFQM a CAF v podmienkach Slovenska významne napomáha aj každoročné organizovanie *Národnej ceny SR za kvalitu*. Výnimočnosť súťaže nespočíva len v konečnom ocenení úspešných organizácií, ale aj v procese pomoci organizáciám zapojiť sa do súťaže a stať sa úspešným. Ilustruje to napr. rámcový harmonogram súťaže na rok 2013, v ktorom Ústav pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR realizoval aj tieto komplexné činnosti (Národná, 2013):

- Školenia o samohodnotení podľa modelov kvality (november 2012-marec 2013)
- Školenia o písaní samohodnotiacej správy (marec 2013)
- Hodnotenia samohodnotiacich správ uchádzačov (31.5.2013)
- Rozhodnutie hodnotiteľskej komisie o postupe organizácií do finále (jún 2013)
- Posúdenie na mieste na základe rozhodnutia a postupe (1.7. - 31.8.2013)
- Rozhodnutie komisie o víťazoch a ocenených (október 2013)
- Slávnostné vyhlásenie víťazov a ocenených (november 2013)

Model CAF sa postupne zavádza v rezorte práce, sociálnych vecí a rodiny, pričom hlavnými prioritami pri implementácii systému manažérstva kvality podľa modelu CAF v rezorte sú:

- realizácia Európskej charty kvality v podmienkach ministerstva,
- pravidelná realizácia samohodnotenia každé dva roky,
- zvyšovanie povedomia o kvalite ako systémového prístupu,
- zvyšovanie kvality práce, pracovného prostredia a spokojnosti zamestnancov/kýň,
- zvyšovanie kvality výstupov a spokojnosti zainteresovaných strán týchto výstupov,

²⁰ Dostupné on line [16.7.2013]. http://www.unms.sk/?projekt_implementation_kvality_vs

- zlepšovanie vzťahov so strategickými partnermi,
- získanie titulu „Efektívny používateľ modelu CAF“ prostredníctvom hodnotenia externej spätnej väzby modelu CAF.²¹

1.6 Zhrnutie a diskusia

V prvej kapitole publikácie sme predstavili základné terminologické portfólio problematiky kvality v sociálnych službách. Samostatne sme sa venovali súboru pojmov kvalita, manažerstvo kvality, politika kvality, zlepšovanie kvality či systémom manažerstva kvality. Druhú skupinu pojmov tvorili tie, ktoré sa týkajú vymedzenia sociálnej služby a súvisiacich pojmov (verejné sociálne služby či služby všeobecného ekonomického záujmu).

Napriek tomu, že služby, osobitne sociálne či zdravotné služby, majú voči tovarom a výrobkom špecifické ekonomické charakteristiky, kvalita a politika jej neustáleho zlepšovania sa stáva (resp. by sa mala stávať) ústrednou hodnotou aj v organizáciách tohto sektora. Predstavili sme viacero systémov manažerstva kvality a cestu, akou sa v poslednom období zavádzajú na Slovensku do sektora služieb verejného záujmu.

Aj keď by sa zdalo, že systém CAF sa stáva v národných podmienkach preferovaným spôsobom zaoberania sa problematikou kvality v sociálnych službách, jednotliví odborníci/čky sa opierajú o viacero prístupov a zdôvodňujú ich relevantnosť. L. Haburajová Ilavská (2009) vychádza vo svojej práci zameranej na štandardy kvality sociálnych služieb a na zavádzanie systému manažmentu kvality primárne z akceptovania základných noriem STN EN ISO. Podľa autorky sa pomocou nich dosahuje nielen efektívna organizácia práce, ale predovšetkým plnenie požiadaviek ľudí na služby,

ktoré vyhovujú ich potrebám. P. Šebestová (2008) zasa zdôvodňuje relevantnosť systému CAF pre organizácie sociálnych služieb opierajúc sa o jeho dynamickú a reflexívnu povahu, ktorú ISO normy nemajú. Tie totiž určujú presný postup vykonávania určitých procesov v zariadeniach sociálnych služieb, čo nesie riziko slabej reflexivity voči legislatívnym a iným zmenám, a čo navyše odporuje reflexivite samotnej sociálnej práce v individuálnej práci s klientmi/tkami.

Je zrejmé, že tak, ako neexistuje jediný preferovaný prístup k vymedzeniu kvality ako takej (Mateides a kol., 2006), tak neexistuje, a do budúcnosti zrejme nebude existovať, jediný preferovaný model manažerstva kvality pre sektor sociálnych služieb. Možno dokonca očakávať, že niektorí odborníci a odborníčky postavia otázku, do akej miery sú vôbec systémy manažerstva kvality vytvorené pôvodne pre účely primárneho, sekundárneho a terciárneho sektora uplatniteľné v tak špecifickom sektore služieb, akými sú sociálne služby? Nakoľko sú blízke teórii sociálnej práce, jej humanistickým princípom, ktoré ultimatívne kladú do centra pozornosti človeka a jeho potreby v sociálnom kontexte? V tejto fáze poznania a limitovanej pilotnej skúsenosti so zavádzaním štandardizácie kvality v sociálnych službách v podmienkach Slovenska, rovnako na základe štúdia systémov TQM, EFQM a CAF, sa domnievame, že tvoria jeden komplementárny systém smerom od všeobecného (TQM) k špecifickému (CAF) založený na jednotiacom princípe trvalého zlepšovania prostredníctvom kvality. Zastávame názor, že môže byť prospešné inšpirovať sa týmito štandardizačnými - hodnotiacimi systémami tradičných sektorov a hľadať cesty ich tvorivej adaptácie, berúc do úvahy špecifické kmeňové charakteristiky sociálnych služieb a ich hodnotovej výstavby. Súhlasíme s L. Průšom (2008), že pri sociálnych službách dochádza v súčasných podmienkach k potrebe integrácie ekonomickej a sociálnej racionálnosti, v rámci ktorej sa hľadajú optimálne varianty zabez-

21 Dostupné on line [16.7.2013]. <http://www.employment.gov.sk/manazerstvo-kvality.html>

pečenia sociálnych potrieb ľudí, zohľadňujúc humánne, ale i technické, technologické a ekonomické aspekty. Aj preto je vhodné, podľa R. Halásovej (2013), využívať pri tvorbe štandardov sociálnych služieb prvky zaisťovania kvality využívané v iných (tradičnejších) odvetviach, kde je kvalita rovnako chápaná ako schopnosť uspokojiť záujmy a potreby zákazníkov a zákazníčok.

Klasické systémy manažérstva kvality a jej štandardizácie sa tak adaptujú, k čomu už v súčasnosti existujú v medzinárodnom prostredí príklady, osobitne pre služby poskytované v rezidenčných podmienkach. Ide o vybrané paneurópske projektové iniciatívy, ktoré sú zamerané na vytváranie spoločných rámcov podpory organizácií sociálnych služieb, najmä služieb dlhodobej starostlivosti, smerom k ich neustálemu zlepšovaniu prostredníctvom kvality. Dve z takýchto iniciatív predstavíme v druhej kapitole.

2 Kvalita v rezidenčnej starostlivosti - medzinárodné inšpirácie

Úvodná poznámka

Súhlasíme s názorom I. Dudovej, E. Mackovej (2007), že problematika merania kvality služieb sociálnej starostlivosti (nielen pre starších ľudí) je na Slovensku málo teoreticky rozpracovaná. Keď sa autorky pred pár rokmi chceli zaoberať teoretickými a praktickými prístupmi k meraniu kvality v sociálnych službách, konštatovali, že výskum v tejto oblasti v domácej odbornej spisbe absentuje, čo ich viedlo k inšpirovaniu sa zahraničnými skúsenosťami.

Aj podľa našej skúsenosti sú častejšie k dispozícii práce z Českej republiky (napr. práce Musila a kol., 2009; Duška, Terbra, 2010), čo ale neznamená, že by u nás úplne absentoval predmetne zameraný výskum. Sme však toho názoru, že používanie pojmu kvalita vo výskume sociálnych služieb sprevádza často jeho slabá operacionalizácia²² alebo ide o absenciu štandardizovaných postupov merania (napr. pri mapovaní spokojnosti prijímateľov so sociálnymi službami, ktoré vymedzujú I. Dudová, E. Macková, 2007, ako významný nástroj zisťovania kvality starostlivosti formou sociálnych služieb).

Aj z uvedených dôvodov považujeme za veľmi prospešné sprostredkovať v tejto časti publikácie vybrané európske iniciatívy, ktoré môžu identifikované metodologické nepresnosti národ-

---

22 Príkladom slabšie operacionalizovaného pojmu kvalita v sociálnych službách pre výskumné účely bol výskum Fóra na pomoc starším - národnej siete a Slovenského národného strediska pre ľudské práva z roku 2010. Napriek tomu, že názov výskumu znel „Sociálne služby pre starších občanov - kvalita a prístup“, riešiteľský tím žiadnym osobitným spôsobom nevymedzil kvalitu ako konceptuálny rámec, v rámci ktorého by sociálne služby skúmal a interpretoval. Zameril sa na hodnotenie sociálnych služieb, z čoho implicitne dedukoval na ich kvalitu (Guráň, 2010).

ných systémov výskumu kvality v sociálnych službách zmierniť a poskytnúť štandardizovanú bázu pre výskumnú, ale aj legislatívnu prácu.

2.1 Meranie progresu kvality (projekt Progress)

Jednou z významných európskych iniciatív zameraných na zavádzanie manažmentu kvality v rezidenčnej sociálnej starostlivosti o staršie osoby bol projekt financovaný v rámci programu PROGRESS (2010) pod názvom *Quality Management by Result-oriented Indicators – Towards Benchmarking in Residential Care for Older People (Manažment kvality prostredníctvom indikátorov zameraných na výsledok – k benchmarkingu v rezidenčnej starostlivosti o starších ľudí)*. Riešiteľský medzinárodný tím inštitucionálne vedený Európskym centrom pre sociálnu politiku a výskum (vo Viedni) vychádzal z obsahu európskej diskusie o potrebe modernizovať sociálne služby všeobecného záujmu a uplatňovať Otvorenú metódu koordinácie v oblasti sociálneho zabezpečenia, špeciálne o potrebe zaviesť EU štandardy zabezpečenia kvality (quality assurance) v sociálnych službách. Riešiteľský tím sa metodologicky zameril na stanovenie vybraných indikátorov, ktoré boli formulované na prieniku „procesov“ tvorby služieb a „výstupov“ tvorby služieb.

„Procesné indikátory zastupovali obsah, akcie a procedúry vyvolané poskytovateľom ako odpoveď na hodnotenú podmienku rezidenta/tky. Kvalita procesu zahŕňala tie aktivity, ktoré prebiehajú vo vnútri skupín profesionálov a obyvateľov zariadenia a medzi nimi.

Výstupové charakteristiky reprezentujú výsledky realizovaných procesov“ (Measuring, 2010:7).

Každý na výstup orientovaný indikátor musel spĺňať určité podmienky:

- schopnosť viesť k zmene (indikátor má napomôcť zostrojiť nástroj, ktorého použitím dôjde k pozitívnej zmene),
- spoľahlivosť /validita/dôkladnosť (indikátor musí byť založený na dostatočných dôkazoch a evidencii, aby sa vylúčila pochybnosť o jeho pozitívnom vplyve na kvalitu života starších obyvateľov/liek zariadenia),
- uskutočniteľnosť (potreba zhromaždiť potrebné časové, finančné zdroje a venovať pozornosť aj etickým otázkam k zostrojeniu indikátora),
- všeobecná aplikovateľnosť (bolo by ideálne, keby sa indikátory používali vo všetkých zariadeniach pre staršie osoby v európskych krajinách, aj keď by zariadenia mali mať možnosť výberu s ohľadom na krajinu, región či zariadenie),
- kvantifikovateľnosť (je základom pre proces benchmarkingu a hodnotenia).

Uplatnením uvedených kritérií a požiadaviek bol v projekte spracovaný systém 94 *na výsledky orientovaných indikátorov kvality (results - oriented performance indicators)* špeciálne pre zariadenia pre seniorov (care homes). Jednotlivé indikátory boli rozdelené do piatich vecných domén, pričom každá z nich zasahovala rozličné perspektívy (rozličných aktérov, ktorých sa indikátor dotýka). Prehľad domén a im zodpovedajúcich perspektív znázorňuje tabuľka č. 1.

Autorský tím priznal, že v čase realizácie projektu a formovania jeho hlavného výstupu bolo zavádzanie na výsledok zameraných výkonových indikátorov ako súčasť manažérskych úloh v zariadeniach pre seniorov len v začiatkoch. Doposiaľ sa hodnotenie v individualizovaných sociálnych službách orientovalo exkluzívne na profesionálnu etiku a kvalitu vzťahov v zariadeniach, nie na ekonomickú efektívnosť a výstupy kvality. Do pozornosti sa však dostáva najnovší kontext poskytovania sociálnych služieb

a budovania ich systémov sprevádzaný situáciou znižovania verejných výdavkov na oblasť sociálnych služieb, posilňovania trhovej orientácie či vyšších očakávaní od užívateľov/liek služieb. Preto sú poskytovatelia konfrontovaní s výzvami smerom ku kontrole, efektívnosti a indikátorom založeným na dôkazoch. Účinné spojenie ekonomických indikátorov s indikátormi zameranými na soft aspekty starostlivosti by malo byť základom vyjednávania medzi poskytovateľom a prijímateľom služby o cene a kvalite smerom k transparentným, na kvalite založeným úhradovým schémam.

Tabuľka1: Domény - Perspektívy - Indikátory kvality služieb v zariadeniach pre seniorov

domény	perspektívy	indikátory
Kvalita starostlivosti	Klienti, zamestnanci	24 indikátorov zameraných na: emocionálne, materiálne a telesné blaho, interpersonálne vzťahy, osobný rozvoj, sebaurčenie, sociálnu inklúziu, práva
Kvalita života	Klienti, rodiny, priatelia, zamestnanci	46 indikátorov vychádzajúcich z rešpektovania individuálnych preferencií zúčastnených aktérov; relevantné faktory pre klientov: telesné a kognitívne schopnosti, autonómia, denné aktivity, sociálne funkcie, sexualita a intimita, psychické blaho, bolesť a diskomfort, energia a únava, sebarešpektovanie, subjektívne zdravie, spokojnosť so životom
Vodcovstvo	Manažment, zamestnanci	17 indikátorov zameraných na pracovné podmienky, tréning a vzdelávanie, systém vyjadrovania nespokojnosti, spoluprácu s rodinou
Ekonomické výsledky	Manažment, donori	4 indikátory zamerané na ekonomické aspekty, vrátane využívania kapacity zariadenia
Kontext	Donori, tvorcovia legislatívy, dodávatelia, verejnosť	3 indikátory zamerané napr. na dobrovoľníctvo v rezidenčnej starostlivosti

Zdroj: Measuring (2010:29)

V prílohe č. 1 sú uvedené príklady indikátorov za jednotlivé domény.

2.2 Európsky rámec kvality (projekt WeDO)

V rokoch 2010-2012 podporila Európska komisia ďalší významný projekt zameraný na kvalitu v službách dlhodobej starostlivosti a to projekt *WeDO (European Partnership for the Wellbeing and Dignity of Older people)*. Cieľom projektu bolo „... vytvorenie trvalého a otvoreného európskeho partnerstva európskych, národných, regionálnych či lokálnych aktérov, ktorí majú záujem na zlepšení kvality služieb pre staršie osoby a ktorí chcú bojovať proti ich týraniu a zneužívaniu“ (European, 2012:3). Projekt finalizoval v decembri 2012 vydaním konečného výstupu - odporúčajúceho dokumentu *Európsky rámec kvality pre služby dlhodobej starostlivosti (European Quality Framework for long-term care services)*²³.

Dokument stavia na vízii partnerstva, že „Zabezpečenie vysokej kvality a dôstojnosti v starostlivosti by malo prispieť k zlepšeniu kvality života pre všetkých starších ľudí – užívateľov starostlivosti a pomoci a k prevencii zlého zaobchádzania“ (European, 2012:9). Trvalá udržateľnosť tejto vízie je založená na uplatňovaní ľudsko-právneho prístupu zrejmeho z vymedzenia spoločných hodnôt európskeho partnerstva. Z nich následne vychádzajú princípy kvality služieb a oblasti akcií, ktorými kvalitné služby prispievajú k naplneniu konečnej vízie: kvality života starších ľudí a ich dôstojnosti ako ultimatívneho ľudského práva. V tabuľke č. 2 špecifikujeme jednotlivé prvky základnej štruktúry dokumentu (spoločné hodnoty – princípy kvality – oblasti akcií).

23 Dostupné on line na adrese: http://wedo.ttp.eu/system/files/24171_WeDo_brochure_A4_48p_EN_WEB.pdf

Tabuľka 2: Spoločné hodnoty európskeho partnerstva pre blahobyť a dôstojnosť starších ľudí, princípy kvality služieb a oblasti akcií (WeDO)

Spoločné hodnoty partnerstva
Prístup založený na práve na starostlivosť (care) a na práve na dôstojné starnutie až do konca života
<i>Vekovo citlivé prostredie a aktívny život</i> ako základné koncepty pre ďalší rozvoj systému služieb dlhodobej starostlivosti
<i>Integrované riešenia</i> sú najlepšou odpoveďou na potrebu starostlivosti, ktorá bude optimálna a prispôbena potrebám užívateľov a ich opatrovateľov
Opatrenia na zlepšenie kvality dlhodobej starostlivosti musia pokrývať aj <i>podporu neformálne opatrovujúcich osôb</i> , najmä uznanie ich potreby oddychu
Princípy kvality služieb
Rešpekt k ľudským právam a dôstojnosti
Služby zamerané na osobu
Prevenčné a rehabilitačné služby
Dostupné služby
Prístupné služby
Služby, ktoré si môže užívateľ dovoliť
Komprehenzívne služby
Kontinuálne služby
Služby založené na výstupoch a na evidencii
Transparentné služby
Rodovo a kultúrne citlivé služby
Oblasti akcií
Prevenca a boj proti zneužívaniu a zanedbávaniu
Posilnenie starších ľudí odkázaných na pomoc a formovanie príležitostí pre ich participáciu
Zabezpečenie dobrých pracovných podmienok a pracovného prostredia a investovanie do ľudského kapitálu
Vývoj adekvátnej podpornej (fyzickej) infraštruktúry
Rozvoj partnerského prístupu
Rozvoj systému dobrého spravovania (riadenia a vládnutia)
Rozvoj primeranej komunikácie a zvyšovanie povedomia

Zdroj: Voľne podľa European (2012:9-21)

Na projekte WeDo (jeho východiskovej paradigme, vecnom prístupe a štruktúre východiskových dokumentov) oceňujeme najmä to, že integrovaným spôsobom stavia na:

- ultimatívnom zameraní na kvalitu života aktérov dlhodobej starostlivosti ako na cieľovú hodnotu,²⁴
- vymedzení kvality služieb dlhodobej starostlivosti ako nástroja na podporu kvality života aktérov dlhodobej starostlivosti,
- integrálnom zlúčení perspektív kvality života opatrovaných, rovnako formálne i neformálne opatrovujúcich osôb v systéme dlhodobej starostlivosti,
- integrálnom zlúčení neformálneho a formálneho prostredia starostlivosti,
- rešpektovaní rôznorodosti foriem zlého zaobchádzania,
- potrebe kvalifikovanej diagnostiky a dokumentácie zlého zaobchádzania ako nástroja k podpore jeho prevencie.

Dokument má všeobecnejšiu povahu ako výsledok projektu zameraný na meranie progresu v kvalite (Measuring, 2010). Systemizovaným spôsobom však sprostredkováva základnú európsku filozofiu prístupu ku kvalite života starších ľudí odkázaných na intenzívnu pomoc cestou kvalitných služieb dlhodobej starostlivosti. „Pridanou hodnotou“ dokumentu je poskytnutie základného „výraziva“, ktorým sa otázka kvality služieb dlhodobej starostlivosti v súčasnosti v európskom prostredí diskutuje a sprostredkováva do národných, regionálnych a lokálnych podmienok, či do prostredia konkrétnych poskytovateľov takýchto služieb.

24 Kvalitu života ako centrálnu kategóriu kvality sme predstavili ako v rámci všeobecnej teórie kvality (Mateides a kol., 2006), tak v rámci vecného usporiadania štátnej politiky kvality na Slovensku.

3 Inštitucionalizácia kvality sociálnych služieb na Slovensku

3.1 Inštitucionalizácia kvality sociálnych služieb - východiská

Podľa P. Šebestovej (2008:84) „... by mala byť kvalita sociálnych služieb určená štandardne pre všetkých poskytovateľov. Má vychádzať z predpokladu, že každý občan, ktorý požiada o sociálnu pomoc z dôvodu sociálnej núdze, bude mať poskytnuté plnohodnotné služby a informácie, ktoré sú zárukou k vytvoreniu čo najkvalitnejších podmienok k zmierneniu následkov jeho nepriaznivej situácie“. Autorka zároveň kriticky pripomína, že pojem plnohodnotné služby a informácie si v národných podmienkach vysvetľuje každý poskytovateľ zo svojho uhla pohľadu a možností, ktoré má k dispozícii.

Iní odborníci a odborníčky²⁵ zasa poukazujú na dynamiku, pohyb a rýchle zmeny, ktoré bránia možnosti prijať nejakú „absolútnu“ definíciu kvality v sociálnych službách. Všeobecne konštatujú, že na Slovensku stále neexistuje jasná predstava a teoreticky dopracovaná koncepcia o štandardných sociálnych službách. Keďže tieto sa dotýkajú osobnosti ich užívateľov/liek ako zdroja nekonečnej variability a dynamiky, nemožno, podľa R. Halásovej (2013), ustanoviť nejaký všeobecný štandard, ktorého kritériá by mala sociálna služba spĺňať k tomu, aby bola považovaná za kvalitnú.

Ak aj konštatujeme, že istý druh požadovanej (potrebnej, užitočnej) štandardizácie v oblasti kvality sociálnych služieb dlhodo-

---

25 Ide o autorský kolektív publikácie Rozvoj komunitných sociálnych služieb, ktorá bola vydaná k projektu „Transformácia zariadení sociálnych služieb s cieľom sociálnej a pracovnej integrácie ich obyvateľov“ podporeného v rámci programu EQUAL.

bo neexistoval, samozrejme to neznamena, že do obdobia ustanovenia pravidiel a osobitných inštitútov kvality a jej riadenia (k čomu dochádza v súčasnosti) sa tejto otázke nikto nevenoval, respektíve, že ako taká neexistovala. Naďalej presadzujeme názor, že kvalita, v zmysle vnútornej vlastnosti tovaru alebo služby (Nies et al., 2010), bola a je v sociálnych službách vždy prítomná, nakoľko tieto služby sa vždy organizovali a poskytovali spôsobom, aby uspokojovali sociálne potreby ľudí. Na strane druhej priznávame, že doterajšie postupy organizácií boli skôr intuitívne, nakoľko problematika kvality, v zmysle štandardizácie, manažérstva a politiky kvality ako vlastnosti systému sociálnych služieb, nebola v podmienkach Slovenska dlhodobo právne ustanovená, teda inštitucionalizovaná.

Pre účely publikácie môžeme pojem inštitucionalizácia (ako sme ho vymedzili v kapitole 1.4) považovať za synonymum pojmu štandardizácia v zmysle „...*uvádění, uvedení na standard, jednotnú úpravu neboli standardizování*“ (Halásková, 2013:42). Štandardizácia a štandardy slúžia pre organizácie, ktoré ich používajú, ako metodický nástroj kvality, pomáhajú im pri sebahodnotení, rovnako pri hodnotení inou organizáciou. Užívateľom a užívateľkám zasa majú poskytovať dôležité informácie pre výber poskytovateľa sociálnej služby či pre hodnotenie kvality jeho služieb. Autorka považuje štandardizáciu za základný nástroj nielen pre zvyšovanie kvality, ale aj pre zabezpečenie ochrany užívateľov a užívateľiek sociálnych služieb v rámci trendu liberalizácie služieb ako takých. Zdôrazňuje, že pri službách verejného záujmu nevyhnutných pre život, zdravie a sociálne začlenenie potrebujú ich užívatelia/ky určitý typ záruk. Preto je v uvedenom sektore služieb liberalizácia regulovaná predpismi a pravidlami, pomocou ktorých je možné zaistiť rešpektovanie ich práv a záujmov.

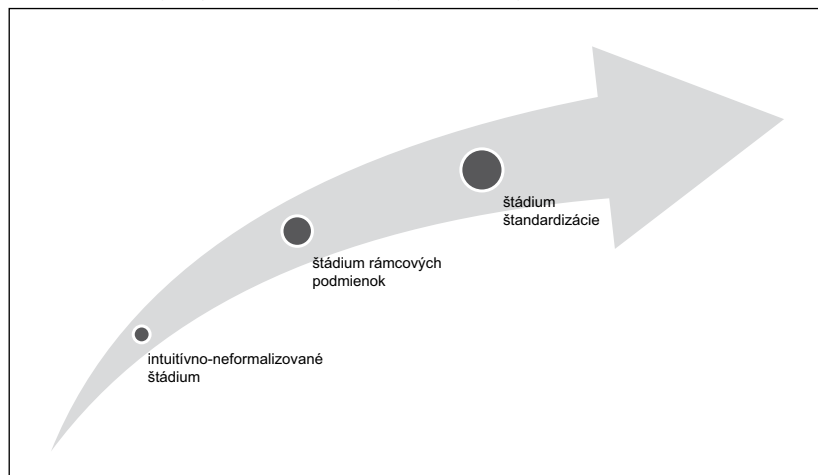
3.2 Etapy inštitucionalizácie (štandardizácie) kvality sociálnych služieb

V ďalšom texte načrtujeme etapizáciu vývoja v oblasti inštitucionalizácie (štandardizácie) kvality v tomto špecifickom sektore služieb na Slovensku. Budeme sa inšpirovať tromi vývojovými štádiami chápania kvality tak, ako ich uvádza napr. M. Gabryšová (2006):

- 1) *racionálno-konzervatívne štádium* (kvalita je chápaná ako jedna z mnohých funkcií organizácie a je určená pre odborníkov; ide väčšinou o kvalitu produktu alebo služby, nie procesu, akým sa dosahuje);
- 2) *integrálne štádium* (kvalita sa stáva samostatnou funkciou zapracovanou do všetkých ostatných funkcií; znamená, že každý produkuje kvalitu, ktorá je však nejasná, podriadená, roztrieštená); a
- 3) *pragmatické štádium* (kvalita je nadriadená všetkým ostatným funkciám organizácie, je najdôležitejšou úlohou vedenia; ku kvalite sú vedení všetci zamestnanci/kyne; kvalita produktu vzniká ako výsledok kvality práce každého jednotlivca, kvality procesu, kvality organizácie).

Problematika kvality ako funkcie organizácie sa v rámci definovaných štádií vyvíjala na princípe od jednotlivého ku všeobecnému (od kvality ako špecifickej funkcie k jej horizontálnej – spoločnej pozícii voči ostatným funkciám organizácie). V prípade sektora sociálnych služieb sa prístup k otázkam kvality a jej štandardizácie vyvíjal odlišne. Pracovne by sme mohli rovnako identifikovať tri štádiá, definované však podľa toho, z akého konceptu (chápania) sa ku kvalite v jednotlivých obdobiach pristupovalo. Znázornené sú v obrázku č. 4.

Obrázok 4: Vývojové štádiá kvality v sociálnych službách na Slovensku

Zdroj: autorky

1. intuitívno – neformalizované štádium (1988-2008)²⁶

Začalo sa implementáciou vyhlášky č. 151/1988 Zb., ktorou sa vykonával zákon č. 100/1980 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, ktorej súčasťou bola aj oblasť sociálnych služieb. Upravoval ju aj následný zákon č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov. Ani jedna z uvedených právnych noriem explicitne nekodifikovala kvalitu v sociálnych službách. Ku kvalite sa pristupovalo skôr intuitívne, bez osobitného pomenovania, vychádzajúc z jej vnímania ako prirodzenej *vnútornej vlastnosti služby*. Kvalita sa tak presadzovala voči prijímateľom/kám sociálnych služieb ich samotným poskytnutím, bez prepracovaného a záväzného systému hodnotenia spokojnosti prijímateľov/liek s poskytnutými službami ako základu pre ich zlepšovanie.

²⁶ V rámci prehľadu začíname obdobím, kedy sa sociálne služby stali súčasťou oficiálnej verejnej politiky, aj keď existovali v nejakej forme už predtým.

Potreba uplatňovania hodnotiaceho prvku smerom k spotrebiteľskému modelu kvality bola do určitej miery „vynútená“, nakoľko chýbala základná podmienka pre jeho aplikáciu - odstránenie monopolu poskytovateľov sociálnych služieb. Tieto poskytoval takmer výlučne štát, neexistovalo reálne právo výberu poskytovateľa sociálnej služby.

Napriek absencii systematickej práce na úseku kvality nemožno generálne tvrdiť, že by sa neboli uplatňovali jej čiastkové inštitúty. Samotná právna úprava sociálnej pomoci obsahovala vo svojom východiskovom ustanovení vyjadrenie rešpektu k individualite osoby, ktorej sa poskytovala sociálna pomoc a snahu o jej aktivizáciu²⁷, t. j. prvky zohľadnenia individualizovanej perspektívy prijímateľa a prijímateľky sociálnej pomoci. Ďalším inštitútom kvality bolo zavedenie osobitných kvalifikačných predpokladov pre vybraných zamestnancov a zamestnankyne zariadení sociálnych služieb a ich vzdelávanie. Snaha o rozbitie štátneho monopolu pri poskytovaní sociálnych služieb bola kodifikovaná možnosťou účasti neštátnych subjektov, ktorí museli preukazovať svoju spôsobilosť poskytovať sociálne služby a boli vedení v osobitnom registri. Navyše, už v tomto období fungoval systém štátneho dozoru (od roku 2009 dohľadu) nad poskytovaním sociálnych služieb, ktorý zabezpečovalo MPSVR SR.

Do tohto obdobia patria aj práce odborníkov a odborničok Rady pre poradenstvo v sociálnej práci, ktorí publikovali významné diela zamerané na kvalitné sociálne služby²⁸. Identifikovali minimálne dve metódy hodnotenia kvality sociálnych služieb: (1) *procesuálnu* založenú na definovaní kritérií, štandardov a indikátorov, vďaka ktorým sa posudzuje progres v kvalite, a (2) *poradenstvo a supervíziu*, ktoré sú smerované k nedirektívnemu zvyšovaniu kompetencií sociálnych pracovníkov a pracovníčok či iných pomáhajúcich odborníkov a odborničok vykonávať kvalitné sociálne služby.

²⁷ V ustanovení §2 zákona o sociálnej pomoci sa uvádzalo, že „...cieľom sociálnej pomoci je zmierniť alebo prekonať s aktívnou účasťou občana hmotnú alebo sociálnu núdzu...“.

²⁸ Išlo najmä o publikácie: Kolektív autorov: *Kvalitné sociálne služby I. a II.* vydané Radou pre poradenstvo v sociálnej práci v roku 2002 pod vedením S. Krupu.

2. štádium formulácie rámcových podmienok (2009-2013)

Prijatím zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách sa od roku 2009 stalo súčasťou právneho systému na Slovensku *hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby*. Prvýkrát sa tak v sociálnych službách inštitucionalizoval pojem „kvalita“. Porovnateľne ako v ČR²⁹ boli explicitne stanovené podmienky hodnotenia pre oblasť procedurálnu, personálnu a prevádzkovú. Implicitne sa naplňovali aj prostredníctvom ďalších inštitútov, konkrétne cez pripravovanie individuálnych rozvojových plánov klientov a klientok v rámci rezidenčnej starostlivosti; systém kvalifikačných predpokladov pre výkon odborných činností na úseku sociálnych služieb; zabezpečovanie ďalšieho vzdelávania pre účely sociálnych služieb či cez inštitút akreditácie vzdelávacích programov a odborných činností (podrobnejšie sú jednotlivé inštitúty popísané v prílohe č. 2 publikácie).

Rámcové podmienky hodnotenia kvality mali v systéme sociálnych služieb slúžiť dvojakým spôsobom: (a) k štandardizácii funkčného aspektu sociálnej služby, t. j. k identifikovaniu, čo sa z hľadiska vládnej politiky považuje pri poskytovaní kvality v sociálnych službách za dôležité ako návodu pre ich priamy výkon (t. j. k „*robeniu kvality*“); (b) k programovej štandardizácii, t. j. pre účely výkonu hodnotenia podmienok kvality zo strany relevantnej verejnej autority - MPSVR SR (t. j. k *hodnoteniu kvality*). K naplňaniu prvého menovaného účelu neexistovali pre poskytovateľov sociálnych služieb od januára 2009 prakticky žiadne právne prekážky, zatiaľ čo účinnosť uplatňovania programového aspektu štandardizácie – výkonu hodnotiacej činnosti zo strany ministerstva, bola na základe viacerých noviel zákona o sociálnych službách posunutá až na január 2016. Časová nesúladosť medzi obo-

29 Zákonom č. 108/2006 Sb. o sociálnych službách boli do právneho poriadku ČR zavedené štandardy kvality v troch oblastiach: procedurálne štandardy, personálne štandardy a prevádzkové štandardy.

mi stránkami uplatňovania rámcovej „štandardizácie“ spôsobila, že sa existujúca právna úprava, akokoľvek rámcová a všeobecná, využívala pre ovplyvňovanie činnosti poskytovateľov sociálnych služieb na úseku kvality doposiaľ minimálne. Ako výstižne komentovala situáciu riaditeľka DSS v Novej Bani: „... *zariadenia podobného typu na Slovensku neboli zvyknuté, a ani „nútené“, takýto krok realizovať*“.³⁰

Prílišná všeobecnosť stanoveného systému mala však aj určité pozitíva. Zaznamenali sme viaceré „iniciatívy zdola“, kedy sa vybrané regionálne samosprávy snažili o bližšiu špecifikáciu štandardov kvality v jednotlivých zákonom stanovených oblastiach, opierajúc sa o medzinárodné skúsenosti či skúsenosti domáceho mimovládneho sektora (napr. iniciatíva Bratislavského samosprávneho kraja). Okrem toho sa začali pilotne overovať možnosti implementácie systému CAF vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb ako súčasť rezortnej snahy prijať systém sústavného zlepšovania prostredníctvom kvality a plánov zlepšovania. Súčasťou opatrení podporujúcich kvalitu bol aj pokračujúci výkon dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb. Za významný krok smerom ku kvalite bolo možné považovať aj prijatie strategických zámerov rezortu v oblasti deinštitucionalizácie sociálnych služieb³¹ a začiatok ich implementácie.

3. štádium štandardizácie (od roku 2014)

Prijatím ostatnej novely zákona o sociálnych službách sa rokom 2014 začalo obdobie, ktorým sa vytvorili všetky legislatívne predpoklady pre vymedzenie *kvality v sociálnych službách ako normy*, kedy

30 Dostupné on line [16.7.2013]. http://www.unms.sk/?projekt_implementation_kvality_vs

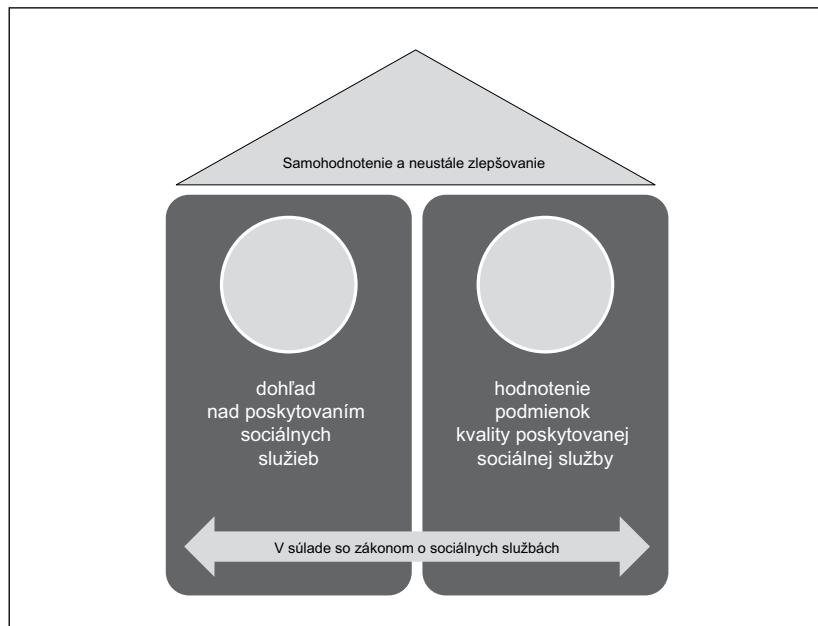
31 V novembri 2011 vláda SR schválila *Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike* a v decembri 2011 *Národný akčný plán prechodu z inštitucionalizovanej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012-2015*. Zdroj: <http://www.employment.gov.sk/strategia-deinstitutionalizacie-systemu-socialnych-sluzieb-a-nahradnej-starostlivosti-v-sr.html>

sa dosiahnuté výsledky porovnávajú s očakávanými výsledkami stanovenými ako norma. Základom uplatňovania tohto prístupu sa stala formulácia štandardov pre jednotlivé podmienky kvality, následne premietnutých do súboru indikátorov, čím sa vytvoril základ pre merateľnosť podmienok kvality sociálnych služieb.

3.3 Nová koncepcia kvality sociálnych služieb

Koncepcia kvality sociálnych služieb a jej riadenia je od roku 2014 na Slovensku postavená na dvoch základných pilieroch a jednom nadstavbovom. Piliere sú znázornené v obrázku č. 5.

Obrázok 5: Piliere kvality sociálnych služieb na Slovensku od roku 2014

Zdroj: autorky

Jednotlivé piliere sú vzájomne relatívne nezávislé v tom zmysle, že výsledky hodnotenia v jednom pilieri nie sú podmienené a nepodmieňujú výsledky hodnotenia v inom pilieri. Na strane druhej, osobitná povaha každého piliera môže vo vzájomnej kombinácii pilierov podporiť celkovú efektívnosť systému manažérstva kvality v sociálnych službách ako celku.

3.3.1 Dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb

Inštitút dohľadu má v podmienkach rezortu svoju tradíciu. Zameriava sa na dodržiavanie zákona o sociálnych službách a všeobecne záväzných právnych predpisov pri:

- poskytovaní sociálnych služieb z hľadiska dodržiavania základných ľudských práv a slobôd,
- uzatváraní zmlúv o poskytovaní sociálnej služby,
- dodržiavaní záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv,
- vykonávaní odborných činností, na ktoré bola poskytovateľovi sociálnej služby poskytnutá akreditácia.

V súvislosti s vykonávaním dohľadu sa nepoužíva priamo terminológia z oblasti kvality, aj keď je činnosť dohľadu svojím obsahom významne zameraná na zisťovanie ne/súladu medzi tým, k čomu sa poskytovateľ zmluvne zaviazal a tým, čo reálne poskytuje. Pri dohľade ide o hodnotenie organizácie „zvonku“, nakoľko ho vykonávajú poverení zamestnanci a zamestnankyne MPSVR SR, príp. iní prizvaní odborníci a odborničky. Títo sa v rámci svojej činnosti sústreďujú na samotný proces, ktorým sa dosahuje kvalita, komunikujú so zástupcami poskytovateľa a s prijímateľmi a prijímateľkami, sústreďujú sa na ich pohľad na úroveň a kvalitu poskytovanej sociálnej služby, v ktorej je výrazne obsiahnutá ich individualizovaná skúsenosť. Menší dôraz sa kladie na dokumentovanie jednotlivých postupov a procesov. Výsledky dohľadu

môžu viesť k potrebe prijať určité opatrenia smerom k odstráneniu zistených nedostatkov v činnosti organizácie. Ak nedôjde k náprave v stanovenej lehote, môže MPSVR SR uložiť poskytovateľovi sociálnej služby poriadkovú pokutu.

V tabuľke č. 3 uvádzame na ilustráciu počet organizácií, v ktorých bol v rokoch 2008-2011 vykonaný zo strany MPSVR SR dohľad, vrátane šetrenia podaní a sťažností fyzických osôb na činnosť poskytovateľov sociálnych služieb.

Tabuľka 3: Činnosť dohľadu a prešetrovania sťažností u poskytovateľov sociálnych služieb zo strany MPSVR SR v rokoch 2008-2011

Rok	Počet vykonaných dohľadov v organizáciách sociálnych služieb	Počet prešetrovaných podnetov a sťažností fyzických osôb
2008*	24 (z toho 19 opatrovateľská služba)	**
2009	10	**
2010	8	29
2011	22	10

Zdroj: Správy o sociálnej situácii obyvateľstva za roky 2008, 2009, 2010, 2011

Vysvetlivky: *do roku 2009 išlo o štátny dozor

**neuveďené

Tabuľka naznačuje, že počet organizácií, v ktorých sa vykonal dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb, sa v priebehu rokov zvyšoval. Údaje však nemožno považovať za konsolidované (niektoré chýbajúce, pri niektorých boli poskytnuté hlbšie informácie, pri iných nie), preto z nich nemožno vyvodzovať všeobecnejšie závery. Ako zaujímavosť možno uviesť, že v roku 2011 neboli z 22 vykonaných dohľadov len v štyroch prípadoch v organizácii zistené nedostatky. Inou zaujímavosťou je závažnosť dôsledkov vyplývajúcich z vykonaného dohľadu v roku 2010, kedy boli podané štyri podnety na prokuratúru a jedno trestné stíhanie.

3.3.2 Hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby

Novším inštitútom kvality v oblasti sociálnych služieb sa stal dopracovaný systém hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby. Od roku 2014 ide o prepracovaný a vnútorne veľmi diverzifikovaný systém s týmito základnými *charakteristikami*:

- je založený na koncepte kvality ako normy (hodnotí sa splnenie určitých očakávaní stanovených ako „norma“, štandard, pod úrovňou ktorého sa konštatuje nesplnenie celkových podmienok kvality),
- centrálnou (kmeňovou) hodnotou kvality sú potreby užívateľov a užívateľiek sociálnych služieb (aj keď je z hľadiska kvality sociálnej služby dôležitá ako perspektíva jej poskytovateľa, tak aj prijímateľa/ľky, najvyššiu váhu majú kritériá dôležité pre jej prijímateľa/ľku),
- deduktívne (implicitne) stanovené funkčné ukazovatele kvality sociálnej služby (čo je dôležité pre „robenie kvality“),
- induktívne (explicitne) stanovené hodnotiace ukazovatele kvality sociálnej služby (čo je dôležité pre „hodnotenie kvality“; k ich implementácii dôjde však až od roku 2016),
- s neplnením hodnotiacich štandardov sa spájajú právne dôsledky pre poskytovateľa sociálnej služby (možnosť výmazu z Registra poskytovateľov sociálnej služby).

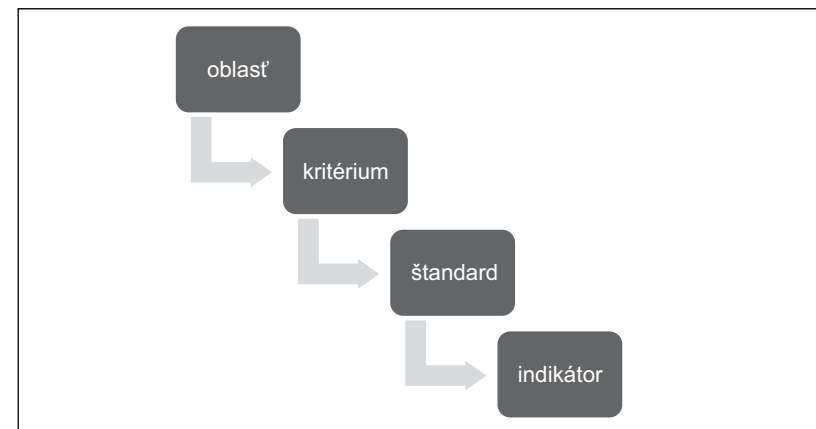
Ak by sme sa podrobnejšie zamerali na systém hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby, identifikovali by sme tieto jeho charakteristiky:

- *hodnotenie kvality „zvonku“*
(hodnotenie vykonávajú poverení zamestnanci a zamestnankyne MPSVR SR, príp. iní prizvaní odborníci a odborníčky),

- *hodnotenie zamerané na podmienky, teda vstupy* (hodnotia sa podmienky pre poskytovanie kvalitnej služby, teda vstupy, nie efekty podmienok na užívateľov a užívateľky služieb či ostatných aktérov ako výstupy),
- *komplexné hodnotenie podmienok kvality* (hodnotenie je zamerané na viacero oblastí podmienok nevyhnutných pre kvalitu – základné ľudské práva a slobody; procedurálne podmienky; personálne podmienky; prevádzkové podmienky),
- *viacúrovňový systém hodnotenia podmienok kvality* (každá oblasť podmienok je vymedzená viacerými kritériami, následne štandardmi a indikátormi),
- *zohľadňovanie rozličných perspektív (prijímateľa i poskytovateľa) a váha jednotlivých kritérií* (každé kritérium má vlastnú váhu a to podľa miery jeho významnosti pre prijímateľov a prijímateľky a poskytovateľa sociálnej služby),
- *na dokumentácii založené hodnotenie podmienok kvality* (hodnotenie posudzujúce splnenie podmienky na základe existujúceho dokumentu, nie na základe hodnotenia procesu napĺňania obsahu tohto dokumentu; napr. existencia individuálneho rozvojového plánu klienta či klientky v písomnej podobe, nie hodnotenie dopadu tohto plánu na klienta či klientku),
- *na dôsledkoch založené hodnotenie podmienok kvality* (výsledkom hodnotenia je konštatovanie o úrovni plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby konkrétnym poskytovateľom; od hodnotenia, že podmienky kvality spĺňa poskytovateľ výborne, až k hodnoteniu, že ich nespĺňa a musí prijať opatrenia k ich splneniu aspoň na úrovni „dostatočne“; inak môže MPSVR SR podať podnet na príslušný VÚC na vymazanie poskytovateľa z registra).

Bližšie sa pristavíme pri vnútornej povahe štandardizácie kvality sociálnych služieb založenej na viacúrovňovej metóde hodnotenia podmienok ich kvality. Schematicky je uvedená v schéme č. 4.

Schéma 4: Viacúrovňový systém hodnotenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby

Zdroj: autorky

Podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby sa hodnotia v štyroch základných *oblastiach*:

- základné ľudské práva a slobody;
- procedurálne podmienky;
- personálne podmienky;
- prevádzkové podmienky.

Každá oblasť je následne vymedzená viacerými *kritériami*³². Kritériá sú hodnoty, ku ktorým sa hlásia občania, spoločnosť. Sú sumárom akceptovaných spoločenských koncepcií a sú odvodené

³² R. Halásková (2013) predstavuje vo svojej najnovšej práci inú štruktúru, keď kritérium považuje za subkategóriu štandardu. Samotný štandard vymedzuje ako súbor kritérií, prostredníctvom ktorých je definovaná úroveň kvality poskytovaných sociálnych služieb z hľadiska ich personálneho, procedurálneho a prevádzkového.

od základných dokumentov o ochrane ľudských práv a slobôd. Kritériá sú podrobnejšie rozpracované vo forme *štandardov*. Štandardy predstavujú dynamické a rozvíjajúce sa hodnoty, ktoré konsenzuálne uznávajú sociálni pracovníci a pracovníčky, pričom do ich formovania sú zapojené celé odborné tímy. Na najnižšej úrovni sú štandardy špecifikované vo forme *indikátorov*, pomocou ktorých sa hodnotí reálne sociálne prostredie (voľne podľa Rozvoj³³). Indikátory (ukazovatele) sú kvalitatívnymi alebo kvantitatívnymi parametrami vyjadrujúcimi nosné vlastnosti sociálnej služby.

Príklad:

Oblasť: Základné ľudské práva a slobody

Kritérium: Vzťahy, rodina a komunita

Štandard: Podpora zapojenia prijímateľov a prijímateľiek sociálnej služby do spoločnosti s rešpektovaním ich prirodzených vzťahov k rodine a komunite

Indikátor: Vypracované postupy a stratégie na podporu zapojenia prijímateľov a prijímateľiek sociálnej služby do spoločnosti so súčasným rešpektovaním ich prirodzených vzťahov k rodine a komunite.

3.3.3 Samohodnotenie a excelentnosť

Oba predstavené inštitúty (pilieri) - vykonávanie dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb, rovnako i hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby – predstavujú iniciatívy

podpory kvality „zvonku inštitúcie“. Poskytovatelia sociálnych služieb sú ich uplatňovaním, resp. vytváraním podmienok na ich uplatňovanie zo strany rezortu, viazané priamo zákonom.

Samohodnotenie je založené na inom princípe, na vnútornej motivácii poskytovateľa sociálnych služieb kriticky reflektovať svoju situáciu a na jeho záujme systematicky ju zlepšovať. Ide o fakultatívne zavádzanie manažérstva kvality do organizácie sociálnej služby na základe systému EFQM alebo CAF založené na týchto princípoch:

- *hodnotenie „zvnútra“ organizácie* (tzv. samohodnotenie) ako základ trvalého zlepšovania,
- kvalita ako spoločne *zdieľaná hodnota* i zodpovednosť všetkých zamestnancov a zamestnankýň organizácie,
- nie je obligatórne, ale *fakultatívne*, ako nástroj zvyšovania konkurencieschopnosti na trhu poskytovateľov sociálnych služieb,
- vychádza z konceptu *kvality ako stavu excelentnosti* a cesty k neustálemu zlepšovaniu,
- vyžaduje dobrú *dokumentáciu procesov organizácie a merateľnosť jej výstupov*.

V mnohých aspektoch sú systém samohodnotenia smerom k neustálemu zlepšovaniu a systém hodnotenia podmienok kvality pri poskytovaní sociálnych služieb podobné. Oba sú, okrem iného, založené na presnom pomenovaní a kvalitnom zdokumentovaní procesov, ktoré prebiehajú v organizácii za účelom poskytovania sociálnych služieb. Vyššia úroveň v prípade samohodnotenia spočíva v aktívnej pozícii organizácie pri identifikácii svojich silných a slabých stránok, no najmä príležitostí, ktoré cez plány zlepšovania v nej vedú k trendu trvalej udržateľnosti rastu kvality a konkurencieschopnosti.

Pre ilustráciu vyberáme skúsenosti niektorých zariadení sociálnych služieb, ktoré sa v predchádzajúcich rokoch zapojili do procesu zavádzania modelu CAF v organizáciách verejného sektora.

33 Rozvoj komunitných sociálnych služieb. Dostupné on line [28.7.2013] Zdroj: <http://www.rpsp.sk/download/publikacie/rozvoj.pdf>

„Náš Domov sociálnych služieb Hrabiny sa v tomto roku pokusne zapojil vyskúšať model manažérstva kvality CAF. Jedným z dôvodov je potreba reagovať na rastúcu potrebu posilnenia zodpovednosti a legitimity voči zainteresovaným stranám a tiež z dôvodu potreby ukázať na snahy modernizovať a meniť zaužívané systémy fungovania a poskytovania služieb v zariadení... zariadenia podobného typu na Slovensku neboli zvyknuté, a ani „nútené“ takýto krok realizovať. Vnútrojnými dôvodmi bolo použiť model CAF ako prvotnú diagnostiku v začiatku procesu strategického plánovania, identifikovanie vlastných silných stránok a oblastí na zlepšovanie, na podporu zmeny kultúry v organizácii a zainteresovanie zamestnancov do manažérstva organizácie“ (riaditeľka DSS v Novej Bani).

„...účasť na projekte priniesla možnosť sebareflexie, uvedomenie si niektorých faktov a procesov, ktoré sa vykonávajú automaticky bez snahy o ich prehodnotenie a zlepšenie, či prekonanie stereotypov... V praxi to znamenalo doplnenie, oprava alebo aktualizácia niektorých vnútorných noriem a predpisov. V súvislosti s modelom CAF sa zvýšila aj informovanosť niektorých pracovníkov o týchto normách... Model CAF umožnil niektorým pracovníkom aj oboznámenie s filozofiou zmýšľania pri riadení inštitúcií verejnej správy v EÚ, so všetkými pozitívami aj negatívami a vytvoril povedomie spolupatričnosti k EÚ. Členovia realizačného tímu mali prostredníctvom stretnutí možnosť sa navzájom lepšie spoznať, ako aj spoznať prácu kolegov, čo v bežnej praxi nie je v tomto zariadení vždy pravidlom. Tiež sa naučili lepšie tímovo spolupracovať. V neposlednom rade pri spracovaní samohodnotiacej správy CAFu sa prejavila schopnosť a ochota pracovníkov plniť na pracovisku úlohy aj nad rámec svojich bežných pracovných povinností“ (zamestnanec DD a DSS v Žiari nad Hronom).

3.4 Zhrnutie a diskusia

V tejto kapitole sme sa snažili zdôvodniť, prečo je dôležité inštitucionalizovať agendu kvality v sociálnych službách a jej riadenia, v zmysle potreby ich legislatívneho ustanovenia smerom k obligatornosti záväzkov zaoberať sa problematikou kvality ako záuj-

mom organizácie poskytujúcej sociálne služby, nie ako vynútenou jednorazovou aktivitou spojenou s kontrolou činnosti organizácie.

Konštatovali sme, že v sociálnych službách nemôže nastať situácia, že by „kvalita neexistovala“, v prípade, že k nej pristupujeme ako k vnútornej vlastnosti takejto služby. Vtedy sa však kvalita spravidla interpretuje ako individualizovaná kategória, ktorú môžeme skúmať cez jej odraz vo vedomí individuálneho prijímateľa či prijímateľky služby. Nebolo doposiaľ zvykom systematicky sa poznávaniu tohto odrazu venovať, teda pravidelne organizovať hodnotenie spokojnosti klientov a klientok a ich rodín s poskytovanou sociálnou službou. Preto otázka kvality ako nástroja na trvalé zlepšovanie príliš „nezaťažovala“ organizácie sociálnych služieb. Podnety k zmene neprichádzali aj z dôvodu, že tradične fungoval monopol štátu ako poskytovateľa sociálnych služieb, čo bránilo plnohodnotnému uplatňovaniu spotrebiteľsky orientovaného konceptu v tomto sektore služieb.

Nové modely štandardizácie a manažérstva kvality vystavujú organizácie v oblasti kvality oveľa ambicióznym výzvam. Aj keď stavajú primárne na spokojnosti prijímateľov a prijímateľiek sociálnych služieb a ich rodín (týmto aspektom dávajú najvyššiu váhu), parametre kvality v zmysle „benefitu z kvality“ vzťahujú rovnako aj k poskytovateľom služieb, organizáciám a donorom. Tento prvok je možné identifikovať aj v novom systéme hodnotenia podmienok kvality v rámci zákona o sociálnych službách, čím sa slovenský systém začína približovať systému navrhnutému v rámci európskeho projektu „Meranie progresu kvality“. Konvergujúcim prvkom smerom k odporúčanej európskej praxi je aj snaha o meranie progresu, nakoľko predtým všeobecne vymedzený systém oblastí hodnotenia podmienok kvality sa v rámci novej úpravy dopracoval na úroveň štandardov a merateľných indikátorov hodnotenia týchto podmienok. Výsledky hodnotenia podmienok „zvonku“ organizácie tak môžu byť priamo využité smerom k ich zlepšovaniu.

Napriek mnohým podobnostiam sa novo zavádzaný „indikátorový“ systém na Slovensku od európskeho líši, a to povahou indikátorov. Kým v rámci európskeho modelu ide o výstupové indikátory, teda indikátory výkonovej a na výsledky zameranej povahy (napr. počet sťažností na kvalitu poskytnutej sociálnej služby od klientov a klientok či ich rodín v referenčnom období), indikátory v rámci slovenskej úpravy sa viažu na podmienky, teda na vstupy (napr. zdokumentovanie, že je vypracovaný systém na podávanie sťažností). Zjednodušene povedané: za kvalitnú sociálnu službu sa bude považovať taká, ktorá bude mať na určitej úrovni splnené podmienky pre kvalitu. Takto nastavený systém však ešte nezaručuje, že splnené podmienky hodnotenia kvality sa reálne premietnu do rastúcej spokojnosti konkrétnych ľudí (najmä klientov a klientok sociálnych služieb, ale aj ich rodín, zamestnancov a zamestnankýň poskytovateľov sociálnych služieb či ich donorov), t. j. či nezostane len na úrovni kvality spracovaných dokumentov popisujúcich požadované vstupné procesy, bez zásadnejšieho dopadu na kvalitu života tých, ktorým sa sociálne služby poskytujú³⁴. Na uvedené súvislosti a potenciálne riziká kriticky poukazujú aj skúsenosti z Českej republiky. L. Musil et al. (2009) sa vo svojej výskumnej práci zamerali na spôsob zavádzania štandardov kvality v ČR ako nástroja jej riadenia na úrovni poskytovateľov sociálnych služieb. Zistili dve rozličné implementačné stratégie (modely). Prvú označili ako „administratívne poňatie“ zavádzania štandardov charakteristické zameraním sa na spracovanie písomných podkladov za účelom uspokojenia predpokladaných administratívnych

34 Podľa J. Pfeiffera (2011) napríklad nestačí, aby sa znížil počet obyvateľov a obyvateľiek zariadenia sociálnych služieb ako významný deinštitucionalizačný prvok smerom ku kvalite, ak sa neodstránia klasické prvky tzv. inštitucionalizovanej kultúry v zariadeniach sociálnych služieb. Pod inštitucionálnou kultúrou rozumie J. Pfeiffer (2011) izoláciu od širšej komunity, nútenie žiť „dokopy“, nedostatočnú kontrolu nad vlastným životom, rigiditu a rutinu, blokové zaobchádzanie, paternalistické vzťahy, sociálny odstup od zamestnancov a zamestnankýň zariadenia a pravidiel, ktoré vychádzajú skôr z potrieb inštitúcie (zariadenia) než samotných klientov a klientok.

očakávaní kontroly zvonku. Druhý model nazvali ako „zameraný na službu“, pri ktorom bol poskytovateľ orientovaný na využitie metodiky štandardov pôvodne vyvinutých pre účely hodnotenia a kontroly aj ako vodítka pre prácu s klientom/tkou. Tento organizačne náročnejší model považuje autorský kolektív za základ reálneho prieniku ducha štandardov do poskytovania sociálnej služby primárne zameranej na klienta/tku (v našom predchádzajúcom texte sme uvedenú dvojaspektivnosť štandardizácie nazvali ako kombináciu toho, ako robiť kvalitu a ako ju hodnotiť).

Aj Autorský kolektív publikácie „Rozvoj komunitných sociálnych služieb“ sa kriticky zamýšľal nad podmienkami zavádzania procesualnej metódy hodnotenia kvality, ktorá je založená na definovaní kritérií, štandardov a indikátorov progresu kvality sociálnych služieb. Upozornil na to, že ak sa hodnotenie kvality a progresu kvality podľa stanovených oblastí, kritérií, štandardov a indikátorov neoprie o silné postojoyé zázemie pomáhajúcich profesionálov a profesionálok (uplatňovanie princípov úcty, tolerancie, akceptácie, zotrávania a osamostatňovania), potom celý systém hodnotenia bude iba direktívnou metódou a zredukuje sa iba na proces kontroly.

V rámci diskusie sa pristavíme aj pri zavádzaní systému samohodnotenia v organizáciách sociálnych služieb, ktorý stavia na koncepte kvality ako stavu excelentnosti a výnimočnosti na trhu. Dnes nevieme presnejšie odhadnúť, ako a v akom časovom harmonograme bude postupovať zavádzanie systémov EFQM alebo CAF v rámci organizácií sektora práce, sociálnych vecí a rodiny. Keďže pôjde o systémy fakultatívne, možno predpokladať, že ich budú využívať „dobrí“, aby boli „ešte lepší, až excelentní“. Mnohé organizácie sociálnych služieb, často práve tie, ktoré majú problémy s kvalitou poskytovaných služieb pre existenčné či iné dôvody, tak môžu dlhodobo fungovať mimo systémov samohodnotenia a podvedome udržiavať zabehnutý systém práce.

Aj preto považujeme za dôležité, že sa koncept kvality v sociál-

ných službách na Slovensku profiluje ako viac pilierový, a teda že aj v prípade, ak organizácia nebudeme mať zavedený systém manažérstva kvality a neustáleho zlepšovania, nebude sa môcť od záväzkov kvality dištancovať. Navyše, proces rozhodovania o zavedení samohodnotiaceho systému (napr. systému CAF) môže výrazne uľahčiť skutočnosť, že aj v rámci implementácie systému hodnotenia podmienok kvality zo strany MPSVR SR budú musieť organizácie preukázať vysokú úroveň zdokumentovanosti procesov, ktoré môžu byť určitým základom (aj keď nie zárukou) ich reálneho uplatňovania v práci s klientami a klientkami sociálnych služieb.

... a napokon

... kvalita pri poskytovaní sociálnych služieb ako ultimatívna hodnota možnosti výberu poskytovateľa sociálnej služby zo strany prijímateľa bude garantovaná a garantovateľná len vtedy, ak pozícia jednotlivých poskytovateľov voči potenciálnym prijímateľom a verejnej podpore bude rovnaká a odstránia sa akékoľvek prvky nerovnakého zaobchádzania s poskytovateľmi sociálnych služieb na princípe ich právneho statusu.

4 Novela zákona o sociálnych službách

4.1 Úvodom: Prizma kvality v novele zákona o sociálnych službách

Kľúčové zameranie novely

Určite by zákonodarcovia a zákonodarkyne nesúhlasili s tvrdením, že novela zákona o sociálnych službách účinná od januára 2014 je „novelou o kvalite v sociálnych službách“, aj keď explicitne podrobne ustanovuje problematiku hodnotenia podmienok kvality. Identifikovať v nej aj iné ustanovenia týkajúce sa kvality sociálnych služieb vyžaduje „prijatie prizmy kvality“ v tejto oblasti a chápanie, čo je v skutočnosti jej obsahom (aj keď sa explicitne nepoužije pojem „kvalita“).

Pre účely identifikácie inštitútov kvality obsiahnutých v novele zákona o sociálnych službách a ich kategorizácie, sumarizujeme predchádzajúci text publikácie s dôrazom na vymedzenie, čo je rozhodujúce z hľadiska kvality sociálnych služieb:

- rešpektovanie individuality prijímateľov a prijímateľiek sociálnej služby a ich posilňovanie,
- zohľadňovanie rôznorodosti životných a sociálnych okolností ľudí,
- variabilita sociálnych služieb,
- zohľadňovanie perspektív rozličných aktérov (prijímateľov a prijímateľiek, ale aj ich rodín či poskytovateľov),
- koordinácia odborných činností, supervízia,
- merateľnosť,
- možnosť sankcionovania pre neplnenie záväzkov.

Ak sa zameriame na obsah novely cez uvedené aspekty, potom môžeme identifikovať viacero konkrétnych nových inštitútov kvality, resp. doplnkov a spresnení tých, ktoré existovali aj do roku 2014. Na tomto mieste ich len kategorizujeme, bližšie sa im budeme venovať pri predstavovaní jednotlivých zmenových ustanovení:

- *rešpektovanie individuality (potrieb, situácie) klientov a klientok sociálnych služieb*
(napr. bližšie sa definuje individuálny plán a „kľúčový pracovník“, ktorý sprevádza a posilňuje klienta či klientku v procese prípravy, napĺňania a vyhodnocovania individuálneho plánu),
- *rešpektovanie rôznorodosti životných a sociálnych okolností ľudí*
(napr. zohľadňovanie osobitných vývinových potrieb detí so zdravotným postihnutím, potrieb ľudí zo segregovaných lokalít a komunit alebo ľudí so závislosťami),
- *nové a komunitne organizované služby alebo odborné činnosti*
(napr. terénna sociálna služba alebo stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím),
- *služby rodinného typu*
(znižovanie počtu osôb v zariadeniach deinstytucionalizovanej rezidenčnej starostlivosti),
- *merateľnosť podmienok kvality*
(oblasti na hodnotenie sú bližšie špecifikované na úroveň kritérií, štandardov a indikátorov),
- *sankcie za neplnenie*
(možnosť výmazu z Registra poskytovateľov pri neplnení podmienok kvality zo strany poskytovateľa).

Kvalita a financovanie sociálnych služieb

Prijatie prizmy kvality v sociálnych službách znamená vnímať aj jej súvislosti s usporiadaným a spravodlivým systémom ich financovania tak, aby sa mohli reálne uplatňovať základné práva

garantované pri poskytovaní sociálnych služieb, osobitne práva prijímateľa/ky sociálnej služby na výber jej poskytovateľa či práva poskytovateľa sociálnej služby na verejnú podporu bez ohľadu na svoj právny status.³⁵ Preto sa pred samotným predstavením novely zákona o sociálnych službách budeme v krátkosti venovať procesu, v ktorom sa pôvodné zákonodarné zámery pri príprave novely v oblasti financovania sociálnych služieb postupne menili do podoby, v akej bola napokon novela prijatá.

Pôvodným zámerom predkladateľa zákona (MPSVR SR) bolo v rámci novely zvýšiť participáciu štátu na financovaní sociálnych služieb. Súčasťou tohto zámeru bol návrh, aby sa zo štátneho rozpočtu prispievalo na sociálne služby dlhodobej starostlivosti poskytované neverejnými poskytovateľmi aj na regionálnej úrovni. Rovnako sa navrhovalo zaviesť nový adresnejší systém poskytovania finančných príspevkov zo štátu na služby dlhodobej starostlivosti na základe stupňa odkázanosti, s čím by súviselo aj zavedenie zmeny v pôsobnosti obcí a vyšších územných celkov pri posudzovaní a rozhodovaní o odkázanosti osôb na pomoc inej osoby. Všetky tieto zámery predkladateľa novely zákona vychádzali z predpokladu, že do konca roka 2013 bude ukončený proces prehodnotenia fiškálnej decentralizácie v súlade s výsledkami auditu verejnej správy. Keďže tento proces do potrebného obdobia ukončený nebol, v štátnom rozpočte neboli zabezpečené prostriedky na spolufinancovanie sociálnych služieb v rozsahu, aký predpoklad pôvodný návrh. Preto bolo nevyhnutné v rámci medzirezortného pripomienkového konania z pôvodne navrhovaných zmien zákona o sociálnych službách upustiť. Reagovalo sa tým aj na požiadavky zástupcov lokálnej samosprávy, ktorí argu-

³⁵ Zvyčajne zvykneme konštatovať, že základným problémom sociálnych služieb sú „financie“. Pravidlá financovania sociálnych služieb sú pre dosahovanie a systematické zvyšovanie kvality v tomto sektore služieb mimoriadne významné, nie však jediné, preto sme časť zameranú na úvodnú kontextualizáciu novely zákona o sociálnych službách zaradili až na „druhom“ mieste.

mentovali, že navrhované zmeny by mali dôsledky na rozpočty miest a obcí, a to znížením ich príjmov zo štátneho rozpočtu, čo by v čase potreby realizácie zámerov stabilizácie a konsolidácie verejných financií značne sťažilo obciam a mestám finančnú situáciu.

Uvedeným rozhodnutím sa však vláda SR nezbavila záväzku reagovať na oprávnené požiadavky zástupcov poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb v súvislosti s financovaním sociálnych služieb pre neverejných poskytovateľov vybraných druhov sociálnych služieb na regionálnej úrovni. Na základe výsledkov ich protestného zhromaždenia a následného rokovania na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky uskutočneného pred definitívnym schválením novely zákona v NR SR sa navrhlo *navýšiť výdavky štátneho rozpočtu na rok 2014 na sociálne služby o 10 miliónov eur*. Uvedená suma by mala byť použitá na adresnú, aj keď nesystémovú, podporu financovania neverejných poskytovateľov sociálnych služieb dlhodobej starostlivosti na regionálnej úrovni v prechodnom období roka 2014, t. j. do doby prijatia systematického spôsobu financovania sociálnych služieb. Cieľom tejto mimoriadnej dotácie zo štátneho rozpočtu poskytovanej Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR mimo rámec zákona o sociálnych službách je podporiť a zvýšiť dostupnosť sociálnych služieb pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorým sa poskytujú sociálne služby u neverejných poskytovateľov, konkrétne v domove sociálnych služieb, špecializovanom zariadení, rehabilitačnom stredisku a v zariadení podporovaného bývania. Rovnako ide o poskytnutie nesystémovej dotácie neverejným poskytovateľom pri prevádzkovaní svojich zariadení a tým aj podpory regionálnej samosprávy pri plnení zákonných záväzkov poskytovať finančné príspevky neverejným poskytovateľom.

Pre účely zabezpečenia systematického a udržateľného financovania sociálnych služieb možno považovať za kľúčové to, že predkladateľ novely zákona deklaroval svoj zámer realizovať

potrebné zmeny v roku 2015 vypracovaním ďalšej novely zákona o sociálnych službách a to v nadväznosti na ukončenie auditu verejnej správy a zabezpečenie potrebných zdrojov.

Záverom k tejto kontextualizačnej časti však opakovane zdôrazňujeme, že existencia akýchkoľvek inštitútov kvality zavedených novou právnou úpravou (vrátane spravodlivého a vyrovnaného financovania sociálnych služieb) nebude do budúcnosti automaticky garantovať poskytovanie kvalitných sociálnych služieb. Na druhej strane, vhodné legislatívne podmienky, za ktorých sa sociálne služby budú poskytovať, ich robia transparentnejšími a poskytujú všetkým zúčastneným stranám vyššiu mieru vplyvu a kontroly.

4.2 Novela zákona o sociálnych službách – bližšia charakteristika zmenových ustanovení a príklady

V tejto časti predstavíme jednotlivé zmenové ustanovenia novely zákona o sociálnych službách, pričom za každé zmenové ustanovenie alebo skupinu zmenových ustanovení (uvádzaných kurzívou) zaradíme bližší text, v ktorom popíšeme zámer zavedenia zmenového ustanovenia, jeho účel, prípadne poskytneme iné vysvetľujúce a objasňujúce okolnosti či informácie.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 317/2009 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 332/2010 Z. z., zákona č. 551/2010 Z. z., zákona č. 50/2012 Z. z., zákona č. 185/2012 Z. z. a zákona č. 413/2012 Z. z. a zákona č. 485/2013 Z. z.

V § 2 ods. 2 písmeno b) znie:

„b) pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností,“.

Navrhuje sa rozšíriť okruh dôvodov, pre ktoré vzniká nepriaznivá sociálna situácia, a to dôvod, ktorým je závislosť osoby od návykových látok (napr. alkoholu, omamných látok, psychotropných látok) alebo návykových škodlivých činností (napr. závislosť na gamblingu). Ako totiž ukazuje dlhoročná prax, ide o závažné dôvody, v dôsledku ktorých sa fyzické osoby ocitajú v riziku sociálneho vylúčenia alebo sú vylúčené zo života svojej komunity, čo vedie k potrebe poskytnúť im adekvátnu sociálnu službu a pomoc.

V § 2 ods. 2 sa za písmeno b) vkladá nové písmeno c), ktoré znie:

„c) pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do siedmich rokov veku,“.

Doterajšie písmená c) až g) sa označujú ako písmená d) až h).

V nadväznosti na zmeny prijaté v § 33, v ktorom sa zavádza nový druh sociálnej služby, a tou je služba včasnej intervencie, sa do všeobecného prehľadu dôvodov nepriaznivej sociálnej situácie dopĺňa nová sociálna udalosť. Je ňou ohrozenie vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím vo veku do sedem rokov, ktoré si vyžaduje poskytnutie primeranej sociálnej intervencie formou služby včasnej intervencie.

V § 2 ods. 2 písm. g) sa slovo „alebo“ nahrádza slovami „alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb, alebo“.

V § 2 ods. 2 písmeno h) znie:

„h) pre zotročovanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.“.

§ 2 sa dopĺňa odsekmi 6 až 8, ktoré znejú:

- „(6) Správaním iných fyzických osôb podľa odseku 2 písm. g) sa rozumie domáce násilie, rodovo podmienené násilie alebo násilný trestný čin.
- (7) Zotročovanie v priestorovo segregovanej lokalite podľa odseku 2 písm. h) je zotročovanie v priestore vymedzenom bytovým domom, ulicou, mestskou časťou, obcou alebo zotročovanie v lokalite mimo územia obce bez základnej občianskej vybavenosti.
- (8) Koncentrovaná a generačne reprodukovaná chudoba podľa odseku 2 písm. h) je dlhodobo pretrvávajúca nepriaznivá sociálna situácia skupiny fyzických osôb z dôvodu výskytu viacerých negatívnych javov súčasne, ktorými sú najmä vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti, hmotná núdza, nízka úroveň vzdelanosti, nedostatočné hygienické návyky, nedostupnosť tovarov a služieb a výskyt sociálnopatologických javov s vysokou toleranciou k nim.“.

V zákone sa jednoznačne vymedzuje, čo sa považuje za správanie iných ľudí (fyzických osôb), v dôsledku ktorého je fyzická osoba ohrozená alebo sa stala obeťou takéhoto správania. Za takéto ohrozujúce správanie sa považuje domáce alebo rodovo podmienené násilie alebo násilný trestný čin. Keďže súčasťou tohto pojmu je aj obchodovanie s ľuďmi, obchodovanie s ľuďmi ako osobitný dôvod nepriaznivej sociálnej situácie bol z právnej úpravy vypustený.

V nadväznosti na zaradenie komunitných centier do systému sociálnych služieb sa do zoznamu dôvodov, na základe ktorých vzniká nepriaznivá sociálna situácia, zaraďuje aj ďalší dôvod, a tým je situácia spojená so zotrvávaním fyzických osôb v priestorovo separovanej lokalite, v ktorej sa koncentruje generačne reprodukovaná chudoba. Súčasne sa tieto nové pojmy definujú. Ide o nepriaznivé sociálne situácie, keď fyzické osoby žijú v priestorovo separovanej alebo segregovanej lokalite, v ktorej sa koncentruje

chudoba. Môže ísť napríklad o osadu, v ktorej žije marginalizovaná rómska komunita; rovnako ale môže ísť aj o štvrť a ulicu alebo o bytový dom v rámci určitého mesta alebo obce s vysokou koncentraciou nezamestnaných osôb, osôb poberaajúcich dávku v hmotnej núdzi, osôb s nízkym vzdelaním či osôb so zvýšenou mierou delikvencie, zdevastovaného prostredia (napr. tzv. „Pentagon“ v Bratislave v mestskej časti Vrakuňa alebo osada Letanovce).

V § 3 sa odsek 1 dopĺňa písmenom g), ktoré znie:

„g) iná osoba, ktorej vznikajú práva a povinnosti podľa tohto zákona pri poskytovaní sociálnej služby.“

Novelou sa dopĺňajú do okruhu účastníkov/čok právnych vzťahov aj iné fyzické a právnické osoby, ktorým tento zákon ustanovuje určité práva a povinnosti. V praxi pôjde napríklad o rodičov, ktorí platia za svoje nezaopatrené deti úhradu a stávajú sa tým účastníkmi právnych vzťahov alebo pôjde o situácie, keď v rámci súčinnosti budú príslušné zdravotné poisťovne, Sociálna poisťovňa a finančné riaditeľstvo poskytovať Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky údaje potrebné k poskytnutiu finančného príspevku podľa § 78a a § 78b a budú tak účastníkmi právnych vzťahov v sociálnych službách.

V § 3 ods. 2 úvodná veta znie: *„Prijímateľ sociálnej služby je fyzická osoba, ktorej sa za podmienok ustanovených týmto zákonom poskytuje sociálna služba, a ktorou je“*.

Bližšie sa špecifikuje a precizuje, kto sa považuje za prijímateľa /Ťku sociálnej služby.

V § 6 ods. 3 písm. c) sa slová „až 40“ nahrádzajú slovami „až 39“.

Ide precizovanie a zosúladenie znenia § 6 odseku 3 s odsekom 5, nakoľko ustanovenie odseku 3 sa vzťahuje len na pobytové zariadenia, za ktoré sa nepovažuje denný stacionár upravený v § 40 zákona. Preto ho bolo potrebné z predmetného ustanovenia vypustiť.

V § 8 ods. 1 sa na konci pripája táto veta: *„Ak má táto fyzická osoba záujem o poskytovanie sociálnej služby alebo zabezpečenie poskytovania sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41 s finančnou podporou poskytovania tejto sociálnej služby z verejných prostriedkov za podmienok ustanovených týmto zákonom, doručí obci alebo vyššiemu územnému celku v rozsahu ich pôsobnosti písomnú žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby, ktorá obsahuje*

- a) meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorej sa má poskytovať sociálna služba, dátum narodenia a adresu jej pobytu,
- b) názov poskytovateľa sociálnej služby a miesto poskytovania sociálnej služby, ktoré si táto fyzická osoba vybrala,
- c) druh sociálnej služby a formu sociálnej služby,
- d) predpokladaný deň začatia poskytovania sociálnej služby a čas poskytovania sociálnej služby a
- e) *právooplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu, ak bolo vydané.“*

V novele sa precizuje proces poskytnutia alebo zabezpečenia sociálnej služby medzi budúciim prijímateľom/Ťkou sociálnej služby a obcou alebo samosprávnym krajom. Reaguje sa tým na pretrvávajúce problémy a nejasnosti vyskytujúce sa v praxi pri poskytovaní a zabezpečovaní vybraných druhov sociálnej služby, najmä v nadväznosti na právne podmienky poskytnutia finančnej podpory pre poskytovateľa sociálnej služby z verejných zdrojov. Na uvedené problémy poukazovali obce a vyššie územné celky, rovnako záujemcovia o sociálnu službu i jej poskytovatelia. Jednoznačne sa preto ustanovuje, že ak má fyzická osoba záujem o za-

bezpečenie sociálnej služby dlhodobej starostlivosti, ktorá má byť finančne podporená z verejných zdrojov, je potrebné, aby písomne požiadala a doručila žiadosť obci (ak ide o zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, denný stacionár a opatrovateľskú službu) alebo vyššiemu územnému celku (ak ide o zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie). Súčasne sa upravujú základné náležitosti takejto písomnej žiadosti. Žiadosť nahrádza žiadosť o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, nakoľko sa v praxi neosvedčila, a navyše nebolo jednoznačné, čo má byť jej obsahom.

V § 8 ods. 2, 3 a 5 sa slová „o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby“ nahrádzajú slovami „o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby“.

Zmena reaguje na predchádzajúce ustanovenie, ktorým sa mení názov žiadosti o uzatvorenie zmluvy na žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby.

V § 8 odsek 4 znie:

„(4) Ak fyzická osoba má vydané právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu, obec alebo vyšší územný celok v rozsahu svojej pôsobnosti poskytne fyzickej osobe sociálnu službu alebo zabezpečí poskytovanie sociálnej služby uvedenej v § 34 až 41 podľa poradia na základe vopred určených a zverejnených podmienok vedenia tohto poradia, ak odsek 6 neustanovuje inak.“

Upravuje a precizuje sa postup pri poskytovaní alebo zabezpečení sociálnej služby zo strany obce alebo vyššieho územného celku v tom zmysle, že o doručených žiadostiach budú samosprávne orgány viesť evidenciu podľa poradia ich doručenia. V záujme zabezpečiť transparentnosť poskytovania a zabezpečovania sociálnej

služby je však potrebné, aby si samosprávne orgány vopred určili jasné kritériá pri zaradovaní došlých žiadostí (napr. podľa druhu sociálnej služby, formy sociálnej služby) a tieto kritériá zverejnili. Sprehľadnenie evidencie došlých žiadostí je významné nielen z hľadiska času, v ktorom bude sociálna služba klientovi/tke poskytnutá alebo zabezpečená, ale aj z hľadiska poskytnutia finančnej podpory v prípade, že sociálna služba bola zabezpečená u neverejného poskytovateľa. Na základe takto upravených pravidiel by nemalo dochádzať k situáciám, kedy na konkrétneho klienta/tku, ktorý si podal žiadosť skôr ako iný klient/tka, bude finančná podpora neverejnému poskytovateľovi poskytnutá neskôr ako tomu neverejnému poskytovateľovi, ktorý poskytuje sociálnu službu klientovi s neskôr podanou žiadosťou.

Na základe dlhodobej a pretrvávajúcej požiadavky obcí a vyšších územných celkov bola z tohto ustanovenia vypustená 60-dňová lehota, v rámci ktorej mala obec alebo vyšší územný celok klientovi poskytnúť alebo zabezpečiť požadovanú sociálnu službu dlhodobej starostlivosti. Zákom stanovená 60-dňová lehota sa mala začať uplatňovať od 1. januára 2016, napriek tomu samosprávne orgány neboli spokojné so stanovením takejto lehoty a požadovali jej zrušenie. Svoju požiadavku odôvodňovali najmä nemožnosťou poskytnúť alebo zabezpečiť v uvedenej lehote sociálnu službu pre nedostatok voľných kapacít v pobytových zariadeniach a nedostatkom finančných zdrojov pri zabezpečení sociálnej služby u neverejných poskytovateľov. Rovnako vyjadrovali obavy, že v prípade nedodržania lehoty sa nespokojní klienti /tky budú domáhať práva na sociálnu službu a jej finančnú podporu súdnou cestou. Zákonodarca si uvedomuje, že ústretovosťou voči požiadavke samosprávnych orgánov sa do budúcnosti znižuje garancia operatívneho zabezpečenia sociálnej služby klientom/tkám. To v praxi môže znamenať (a tak to bolo aj doteraz), že budú na poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnej služby čakať aj veľmi dlhé obdobie,

ak samozrejme nepôjde o prípady prednostného a bezodkladného poskytnutia alebo zabezpečenia sociálnej služby.

V § 8 ods. 6 sa na konci pripájajú tieto vety: „Za vážne ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby podľa prevej vety sa považuje najmä, ak táto fyzická osoba je ohrozená správaním inej fyzickej osoby, je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a nemá žiadnu blízku osobu^{16a)} alebo jej blízka osoba,^{16a)} na ktorej pomoc bola odkázaná, zomrie alebo táto fyzická osoba nemá zabezpečenú osobnú starostlivosť alebo jej nie je možné túto osobnú starostlivosť zabezpečiť manželom alebo manželkou, plnoletým dieťaťom alebo rodičom alebo inou fyzickou osobou, ktorú súd ustanovil za opatrovníka.²²⁾ Pri bezodkladnom poskytnutí alebo zabezpečení poskytovania sociálnej služby fyzická osoba uvedie údaje podľa odseku 1 písm. a) a písomnú žiadosť podľa odseku 1 predloží dodatočne.“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 16a znie:

„^{16a)} § 116 Občianskeho zákonníka.“.

Priamo v zákone sa príkladmo vymedzujú dôvody vážneho ohrozenia života a zdravia, pri ktorých je obec alebo vyšší územný celok povinný sociálnu službu poskytnúť alebo zabezpečiť prednostne a bezodkladne. Medzi tieto dôvody sa zaraďuje ohrozenie správaním iných fyzických osôb (napr. týranie fyzickej osoby blízkou osobou), neexistencia alebo úmrtie blízkej osoby, na ktorej pomoc je fyzická osoba odkázaná a nemožnosť zabezpečiť osobnú starostlivosť manželom/kou, dospelým dieťaťom, rodičom alebo súdom ustanoveným opatrovníkom. O nemožnosť zabezpečiť osobnú starostlivosť odkázanému členovi rodiny v zákone vymedzeným okruhom osôb pôjde najmä vtedy, ak napr. uvedené osoby nebývajú s odkázanou osobou, resp. nebývajú ani v rovnakej alebo blízkej obci, alebo kedy sú zamestnané a zo získaného príjmu pokrývajú svoje potreby a potreby svojej rodiny. Blížšie

definovanie situácií ohrozenia života a zdravia je dlhodobou požiadavkou praxe. Na rozdiel od situácií poskytnutia alebo zabezpečenia sociálnej služby bez ohrozenia života a zdravia klienta, pri prednostnom poskytnutí alebo zabezpečení sociálnej služby, kedy môže ísť o požiadavku riešenia v priebehu niekoľkých hodín, sa žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 8 odsek 1 predkladá až dodatočne a fyzická osoba uvádza len základné identifikačné údaje.

V § 8 odsek 7 znie:

„(7) Fyzická osoba, ktorá má záujem o poskytovanie sociálnej služby ňou vybraným poskytovateľom sociálnej služby, ktorým je obec alebo právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo vyšším územným celkom, nedoručuje písomnú žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa odseku 1, ale priamo uvedie tejto obci alebo tejto právnickej osobe zriadenej alebo založenej obcou alebo vyšším územným celkom údaje uvedené v § 74 ods. 3 na účely uzatvorenia zmluvy o poskytovaní sociálnej služby podľa tohto zákona.“.

V § 8 ods. 8 sa slová „že uzatvára zmluvu s budúcim poskytovateľom sociálnej služby, v ktorej sa budúci poskytovateľ sociálnej služby zaväzuje túto službu poskytnúť v lehote uvedenej v odseku 4“ nahrádzajú slovami „že preukázateľným spôsobom požiada budúceho poskytovateľa sociálnej služby o poskytovanie tejto sociálnej služby“.

V novoformulovanom § 8 odsek 7 sa upravuje výnimka z podávania písomnej žiadosti o zabezpečenie sociálnej služby priamo obci alebo vyššiemu územnému celku v tých prípadoch, ak si klient/ka vybral sociálnu službu u verejného poskytovateľa. Zasielanie žiadostí v takýchto prípadoch by bolo nadbytočné, zvyšovalo by administratívnu náročnosť a predlžovalo čas poskytnutia

sociálnej služby, nakoľko obec alebo vyšší územný celok sú zriaďovateľom týchto zariadení. Preto, ak pôjde o poskytnutie sociálnej služby u verejného poskytovateľa, klient uvedie a predloží už priamo verejnému poskytovateľovi, ktorého si vybral, tie údaje a doklady, ktoré sú nevyhnutné na uzavretie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. Ide napríklad o osobné údaje týkajúce sa klienta, miesto, druh, formu a deň začatia poskytovania sociálnej služby, či potvrdenie o príjme a majetku.

Na základe zmeny prijatej v novele v ustanovení § 8 odsek 8 sa už nepožaduje uzatvárať zmluvu o zabezpečení sociálnej služby medzi obcou alebo vyšším územným celkom a budúcim poskytovateľom sociálnej služby, v ktorej sa budúci poskytovateľ zaväzoval požadovanú sociálnu službu poskytnúť. Zmluva je nahradená možnosťou zabezpečiť sociálnu službu u budúceho poskytovateľa sociálnej služby rôznymi nezmluvnými spôsobmi, bez ustanovenia konkrétnej formy. Môže ísť napríklad o písomnú formu doručení emailom alebo poštou, telefonické zabezpečenie sociálnej služby následne potvrdené emailom, ktoré sa však dajú hodnoverne preukázať. Uzatváranie zmlúv pri zabezpečení sociálnej služby zo strany obce alebo vyššieho územného celku bolo v praxi nadbytočné, nakoľko po zabezpečení sociálnej služby samosprávnym orgánom bol tento povinný aj tak uzatvoriť s poskytovateľom sociálnej služby inú zmluvu. Išlo o zmluvu o poskytnutí finančných príspevkov alebo o úhrade ekonomicky oprávnených nákladov, ktorej obsahom bol aj záväzok o poskytovaní danej sociálnej služby pre konkrétneho klienta/tku, resp. daný počet klientov/tok.

Skutočnosť, že obec alebo vyšší územný celok preukázateľne požiadali poskytovateľa sociálnej služby o zabezpečenie sociálnej služby, je veľmi významná aj pri poskytnutí finančnej podpory pre neverejného poskytovateľa podľa § 75 zákona o sociálnych službách. Ide totiž o jednu z právnych podmienok nároku na financovanie poskytovateľa sociálnej služby z verejných prostriedkov, t.j.

z rozpočtov obcí a vyšších územných celkov. Preto je dôležité, aby splnenie uvedenej podmienky v konaní o poskytnutí tejto finančnej podpory bolo aj preukázané.

V § 9 ods. 1 prvej vete sa slová „§ 34 až 40“ nahrádzajú slovami „§ 33 až 40 a § 57“, vypúšťa sa slovo „rozvojový“ a druhá veta znie: „Ak je prijímateľ sociálnej služby fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím alebo fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, súčasťou individuálneho plánu je aj program sociálnej rehabilitácie.“

V § 9 odsek 2 znie:

„(2) Individuálny plán podľa odseku 1 je komplexný, flexibilný a koordinovaný nástroj na aktívnu spoluprácu poskytovateľa sociálnej služby, prijímateľa sociálnej služby, jeho rodiny a komunity. Ciele individuálneho plánu vychádzajú z individuálnych potrieb prijímateľa sociálnej služby a spolupráce prijímateľa sociálnej služby a poskytovateľa sociálnej služby. Individuálny plán je koordinovaný pracovníkom, ktorý podporuje a sprevádza prijímateľa sociálnej služby v procese individuálneho plánovania (ďalej len „kľúčový pracovník“). Proces individuálneho plánovania zahŕňa identifikáciu individuálnych potrieb, voľbu cieľov individuálneho plánu, voľbu metód dosahovania cieľov individuálneho plánu, plán činností a aktivít naplňovania individuálneho plánu a hodnotenie individuálneho plánu.“

Z názvu individuálneho plánu sa vypúšťa pojem „rozvojový“, nakoľko nie u všetkých klientov musí ísť primárne o rozvojové aktivity. U niektorých, napríklad seniorov, môže ísť len o udržanie existujúceho stavu s cieľom plánovať také aktivity, aby nedochádzalo k zhoršeniu ich zdravotného stavu.

Súčasne sa bližšie definuje pojem individuálny plán s dôrazom na aktívnu spoluprácu medzi klientom/tkou, jeho rodinou, dokonca

aj komunitou a poskytovateľom sociálnej služby. Samotná charakteristika individuálneho plánu (komplexnosť, flexibilita, koordinovanosť, individuálne potreby a predstavy klienta) by mala eliminovať jeho nesprávne chápanie v praxi tak, aby sa mylne nepovažoval za prostriedok určovania, čo má/musí klient/ka každý deň robiť a za zbytočnú administratívnu záťaž. Hlavným cieľom individuálneho plánovania by malo byť, aby boli klientovi poskytnuté sociálne služby „šité na mieru“. Novým prvkom v rámci individuálneho plánovania je kľúčový pracovník/čka. Je to hlavný pomocník klienta/tky a koordinátor všetkých jeho aktivít, a to aj voči iným zamestnanom a zamestnankyniam. Vzhľadom na jeho postavenie a úlohu, ktorú zohráva, sa označuje za kľúčového pracovníka/čku.

V § 9 ods. 3 sa slová „35 až 39“ nahrádzajú slovami „34 až 39“.

Ide o legislatívno-technickú zmenu a zabezpečenie legislatívnej čistoty v nadväznosti na prílohu č.1, v ktorej sú upravené personálne štandardy aj pre zariadenie podporovaného bývania. Doposiaľ sa v ustanovení § 9 odsek 3 tento druh sociálnej služby vôbec neupravoval a tým sa povinnosť dodržiavať personálne štandardy pre tento druh sociálnej služby neustanovovala.

V § 9 odsek 6 znie:

„(6) Poskytovateľ sociálnej služby je povinný plniť podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby podľa prílohy č. 2 písm. A.“.

V § 9 ods. 11 sa slová „§ 32 a 33“ nahrádzajú slovami „§ 28 a 32“.

V § 9 ods. 12 sa slová „celoročnej pobytovej sociálnej služby a týždennej pobytovej sociálnej služby“ nahrádzajú slovami „celoročnej pobytovej formy sociálnej služby a týždennej pobytovej formy sociálnej služby“ a slová „ak ho o to“ nahrádzajú slovami „ak ho o úschovu cenných vecí“.

V nadväznosti na zmeny prijaté v prílohe č. 2, v ktorej sa rozširujú podmienky kvality o novú oblasť zameranú na základné ľudské práva a slobody, bolo potrebné vykonať aj zmenu v tomto ustanovení. Upravila sa tak, že sa nevymenovávajú osobitne všetky oblasti podmienok kvality, ale sa odkazuje na prílohu č. 2. Súčasne ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na úpravu v § 28, kedy nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu už nie je upravená v § 33, ale v § 28 z dôvodu, že bola zaradená do skupiny sociálnych služieb krízovej intervencie.

V odseku 12 ide o zabezpečenie legislatívnej čistoty pojmu celoročná a týždenná pobytová forma, ktorých legislatívna skratka sa zavádza až v ustanovení § 13, ako aj o úpravu časti ustanovenia týkajúceho sa úschovy cenných vecí, a to v záujme jednoznačnosti jeho interpretácie. V praxi sa doposiaľ uplatňoval nesprávny výklad tohto ustanovenia, v tom zmysle, že písomná dohoda o úschove cenných vecí sa uzatvárala len vtedy, ak o to prijímateľ/čka sociálnej služby požiadal. Zmenou sa jednoznačne ustanovuje, že v prípade, ak má prijímateľ záujem o úschovu cenných vecí, uzatvára sa o tom písomná dohoda.

V § 12 ods. 1 písmená a) a b) znejú:

„a) sociálne služby krízovej intervencie, ktorými sú

1. *terénna sociálna služba krízovej intervencie,*
2. *poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú*
  - 2.1. *nízkoprahové denné centrum,*
  - 2.2. *integračné centrum,*
  - 2.3. *komunitné centrum,*
  - 2.4. *nocľaháreň,*
  - 2.5. *útulok,*
  - 2.6. *domov na polceste,*
  - 2.7. *zariadenie núdzového bývania,*
3. *nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu,*

- b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú
1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života,
  2. poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
  3. služba včasnej intervencie,“.

V § 12 ods. 1 písm. c) druhý bod znie:

„2. domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba“),“.

V § 12 ods. 1 písm. e) štvrtý bod znie:

„4. podpora samostatného bývania,“.

Ide o legislatívno-technické úpravy v nadväznosti na zmeny navrhované v tretej hlave, v ktorej sa ustanovuje nová samostatná skupina sociálnych služieb krízovej intervencie.

Súčasne sa precizuje názov opatrovateľskej služby a zavádza sa pojem „domáca opatrovateľská služba“, aby sa jednoznačne odlišila od služieb poskytovaných v „inom“ prirodzenom prostredí klienta (napr. na ulici, čo sa považuje tiež za sociálnu službu poskytovanú terénnou formou). Ide o dlhodobú požiadavku z praxe, tak zo strany poskytovateľov ako aj prijímateľov tejto sociálnej služby.

Do skupiny podporných služieb sa zaraďuje nová sociálna služba, ktorou je podpora samostatného bývania (§ 57).

V § 13 ods. 2 sa na konci pripája táto veta: „Pri ambulantnej sociálnej službe sa neposkytuje pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva.“.

V § 13 ods. 3 sa vypúšťajú slová „(ďalej len „terénna sociálna služba“)“ a na konci sa pripájajú tieto slová: „alebo v jej domácom prostredí“.

V § 13 ods. 4 sa slová „Terénnu sociálnu službu“ nahrádzajú slovami „Terénnu formu sociálnej služby“.

V § 13 ods. 6 prvej vete sa za slovo „terénnej“ vkladá slovo „formy“ a v druhej vete sa slová „terénna sociálna služba“ nahrádzajú slovami „terénna forma sociálnej služby“.

Novelou sa upravuje, že pri ambulantnej sociálnej službe sa neposkytujú vybrané obslužné činnosti ako pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva. Je prirodzené, že ak sa prijímateľovi sociálnej služby poskytuje sociálna služba len po určitú časť dňa (nakoľko žije vo svojej rodine), tak mu budú aj tieto vybrané obslužné činnosti poskytované v jeho domácnosti a nie v zariadení sociálnych služieb.

Súčasne sa dopĺňa definícia terénnej formy sociálnej služby, a to explicitným vymedzením, že terénnou formou sa rozumie aj poskytovanie sociálnej služby priamo v domácom prostredí fyzickej osoby, t.j. v jej byte alebo rodinnom dome, nielen v širšom prirodzenom prostredí (komunita, ulica, squat). Najmä pri opatrovateľskej službe absentovalo užívateľskej obci i poskytovateľom terminologické spresnenie týkajúce sa poskytovania sociálnej služby terénnou formou. V zmysle takto doplnenej definície bola nazvaná opatrovateľská služba ako domáca opatrovateľská služba. Aby nedochádzalo k zámene pojmov „terénna sociálna služba“ ako forma sociálnej služby s pojmom „terénna sociálna služba krízovej intervencie“ ako novozavedenej sociálnej služby, bolo potrebné v príslušnom ustanovení (odsek 6) vykonať zodpovedajúce legislatívno-technické úpravy.

V § 16 sa odsek 1 dopĺňa písmenami k) až p), ktoré znejú:

- „k) výchova,
- l) preventívna aktivita,
- m) pomoc pri pracovnom uplatnení,
- n) pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa,

- o) *stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím,*
- p) *pomoc pri prevádzke domácnosti, pomoc pri hospodárení s peniazmi, podpora pri organizovaní času, podpora pri zapojení sa do spoločenského a pracovného života, podpora rozvoja osobných záujmov, predchádzanie a riešenie krízových situácií a podpora spoločensky primeraného správania v rámci podpory samostatného bývania.“.*

Ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na zavedenie nových odborných činností, ktoré sú upravené v § 23a (preventívna aktivita), § 23b (stimulácia komplexného vývoja dieťaťa), § 24d (odborné činnosti komunitného centra), § 27 (odborná činnosť v domove na polceste) a v § 57 (odborné činnosti v sociálnej službe podpora samostatného bývania).

V § 16 ods. 3 sa slová „b) a e)“ nahrádzajú slovami „b), e) a o)“.

§ 16 sa dopĺňa odsekom 4, ktorý znie:

„(4) Poskytovateľ sociálnej služby nemôže zabezpečovať odborné činnosti, okrem ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení podľa odseku 1 písm. f), prostredníctvom inej osoby na základe občiansko-právneho vzťahu alebo obchodnoprávneho vzťahu.“.

Ide o legislatívno-technické zmeny v nadväznosti na úpravu týkajúcu sa novej odbornej činnosti, ktorou je stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím, ktorú bude možné vykonávať ako samostatnú činnosť len na základe akreditácie.

V záujme zabezpečenia ochrany prijímateľa sociálnej služby sa v odseku 4 ustanovuje nemožnosť zabezpečiť odborné činnosti dodávateľským spôsobom. Hlavným účelom tohto obmedzenia je skutočnosť, že odborné činnosti vzhľadom na ich povahu a charakter musí poskytovať priamo poskytovateľ sociálnej služby,

vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť, resp. svojimi zamestnancami a zamestnankyňami v rámci výkonu závislej činnosti. Navyše sa vychádza zo skutočnosti, že poskytovateľovi, a nie inej osobe, ktorá by vykonávala odborné činnosti (napríklad na základe živnosti), bola udelená registrácia. Ak by sa nepožadovalo vykonávanie odborných činností priamo poskytovateľom sociálnych služieb, mohlo by dochádzať k obchádzaniu zákona, s priamym účinkom na kvalitu vykonávania týchto činností. Jedinou výnimkou z uvedeného obmedzenia je zabezpečenie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnych služieb, kedy sa umožňuje, aby sa odborné ošetrovateľské činnosti vykonávali napríklad prostredníctvom agentúry ošetrovateľskej starostlivosti. Pripomíname, že uvedená odborná činnosť nie je ani predmetom konania o registrácii poskytovateľova v rámci sociálnych služieb.

V § 17 odsek 1 znie:

„(1) Obslužné činnosti sú ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie, údržba bielizne a šatstva a poskytovanie vecných plnení spojených s poskytovaním ambulantnej sociálnej služby v spoločných priestoroch.“.

Medzi obslužné činnosti sa zaraďuje aj užívanie spoločných priestorov a poskytovanie vecných plnení spojených s poskytovaním ambulantnej sociálnej služby, a to v nadväznosti na možnosť určiť úhradu aj za tieto činnosti. Poskytovateľom sociálnych služieb pri prevádzkovaní a následnom užívaní takýchto priestorov klientmi totiž vznikajú dodatočné náklady (napr. náklady na upratovanie, vykurovanie, osvetlenie), ktoré nebolo možné doposiaľ premietiť do úhrady za poskytnutú sociálnu službu.

§ 17 sa dopĺňa odsekmi 4 a 5, ktoré znejú:

„(4) Pri poskytovaní sociálnej služby v zariadení s celoročnou poby-

tovou sociálnou službou alebo týždennou pobytovou sociálnou službou s poskytovaním stravovania je poskytovateľ sociálnej služby povinný poskytovať celodenné stravovanie, za ktoré sa považujú raňajky, obed, večera a dve vedľajšie jedlá; pri diabetickej diéte, pri bielkovinovej diéte a pri výživnej diéte tri vedľajšie jedlá. Prijímateľ sociálnej služby v zariadení s celoročnou pobytovou sociálnou službou alebo týždennou pobytovou sociálnou službou s poskytovaním stravovania je povinný odobrať v rámci tejto sociálnej služby aspoň dve jedlá denne, z ktorých jedno musí byť obed alebo večera. Pri poskytovaní sociálnej služby v zariadení s ambulatnou sociálnou službou s poskytovaním stravovania je poskytovateľ sociálnej služby povinný poskytovať stravovanie v rozsahu raňajok, desiaty, obedu a olovrantu. Prijímateľ sociálnej služby v zariadení s ambulatnou sociálnou službou s poskytovaním stravovania je povinný odobrať v rámci tejto sociálnej služby aspoň jedno jedlo denne.

- (5) *Povinnosť prijímateľa sociálnej služby v zariadení s poskytovaním stravovania odobrať v rámci tejto sociálnej služby jedlo ustanovená v odseku 4 sa nevzťahuje na prijímateľa sociálnej služby, ktorý nie je odkázaný na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy podľa prílohy č. 3 prvého bodu a pri úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť podľa prílohy č. 4 časti II písm. a) až d) a f), nie je nezaopatreným dieťaťom, nebol pozbavený spôsobilosti na právne úkony a jeho spôsobilosť na právne úkony nebola obmedzená, ak má toto zariadenie vytvorené priestorové podmienky, materiálne podmienky a hygienické podmienky na prípravu stravy týmto prijímateľom sociálnej služby alebo tento prijímateľ sociálnej služby si stravovanie zabezpečí inak.“.*

Novelou sa reaguje na požiadavky praxe, aby boli určené jasné pravidlá pri odoberaní stravy a eliminovali sa nedorozumenia a spory medzi klientmi a poskytovateľmi. V praxi bolo totiž bežné,

že prijímatelia sociálnych služieb odmietali odoberať stravu v zariadení so zámerom ušetriť svoje finančné prostriedky, čím však priamo ohrozovali svoje zdravie a život. Z tohto dôvodu sa ustanovuje povinnosť odoberať minimálne dve jedlá denne, ak ide o celoročný alebo týždenný pobyt v zariadení s poskytovaním stravovania.

Súčasne sa však upravuje, aby sa táto povinnosť nevzťahovala na tých klientov /tky, ktorí nie sú odkázaní na pomoc inej osoby pri vybraných úkonoch sebaobsluhy, ktoré súvisia s prípravou a podávaním stravy (napríklad pri nakladaní jedla na tanier, naliatí tekutiny do pohára) alebo pri vybraných úkonoch starostlivosti o domácnosť (napríklad pri príprave jedla, umytí riadu). Uvedená povinnosť sa nevzťahuje na nich za podmienky, že nie sú nezaopatrenými deťmi, že sú spôsobilí na právne úkony (t. j. sú schopní si zabezpečiť stravovanie). Ďalším predpokladom uplatnenia takeéhoto ustanovenia je, že zariadenie má vytvorené podmienky na individuálnu prípravu stravy (napríklad v zariadení je kuchynka) alebo ak si klient/ka vie zabezpečiť stravu inak (napr. v reštauračnom zariadení).

V § 20 sa slová „s písomným súhlasom“ nahrádzajú slovami „so súhlasom“.

Z doterajšieho znenia sa vypúšťa povinnosť mať od fyzickej osoby písomný súhlas pri poskytovaní pomoci súvisiacej s uplatňovaním svojich práv a právom chránených záujmov. Odkázaná fyzická osoba bude môcť prejavíť svoj súhlas aj ústne. Zamestnancom a klientom /tkám sociálnych služieb to uľahčí poskytnutie takejto formy pomoci. Osobitne pri niektorých cieľových skupinách (napríklad u osôb závislých od návykových látok) bolo doposiaľ komplikované získať písomný súhlas a mnohých klientov to odrádzalo od využitia tejto formy pomoci.

V § 21 ods. 1 sa na konci pripájajú tieto slová: „s maximálnym využitím prirodzených zdrojov v rodine a komunite“.

V súlade s požiadavkami praxe sa precizuje definícia sociálnej rehabilitácie, a to tak, aby bolo možné v rámci nej využívať prirodzené zdroje rodiny a komunity. Môže ísť nielen o materiálnu podporu, ale aj o emocionálnu a morálnu podporu zo strany širšej rodiny, priateľov a známych, ako aj od profesionálov/liek a dobrovoľníkov/čok z rôznych formálnych či neformálnych inštitúcií.

Za § 23 sa vkladajú § 23a a 23b, ktoré vrátane nadpisov znejú:

„§ 23a

Preventívna aktivita

Preventívna aktivita je odborná činnosť zameraná na predchádzanie rizikovému správaniu fyzickej osoby, rodiny alebo komunity a na predchádzanie rizikovým situáciám a na ich prekonanie alebo riešenie.

§ 23b

Stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím

Stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím je odborná činnosť zameraná na podporu a rozvoj komplexného vývoja dieťaťa do siedmich rokov jeho veku, ktorého vývoj je ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia, v súlade s jeho individuálnymi potrebami a potrebami členov jeho rodiny, na posilnenie vlastných schopností členov jeho rodiny pri prekonávaní nepriaznivej sociálnej situácie a na podporu ich sociálneho začlenenia.“.

V novele sa upravuje nová odborná činnosť, ktorou je preventívna aktivita. Ide o širokú škálu aktivít, ako napríklad aktivity spojené so zberom a likvidáciou injekčných striekačiek, o distribúciu rôznych materiálov, poskytovanie praktických informácií o bezpečnom sexuálnom správaní a informácií v oblasti hygieny a zdravia, ako aj o finan-

čné a protidlhové poradenstvo. Uvedené aktivity sa už v súčasnosti v praxi vykonávajú, najmä v rámci nízkoprahových sociálnych služieb. Okrem potreby vykonávať tieto aktivity, bola absencia úpravy takejto činnosti priamo v zákone aj prekážkou využívania finančných prostriedkov získaných z rôznych zdrojov práve na uvedené účely.

Ďalšou novou odbornou činnosťou je vykonávanie stimulácie dieťaťa so zdravotným postihnutím vo veku do sedem rokov, ktorého vývoj, ale aj sociálne začlenenie, je ohrozené z dôvodu zdravotného postihnutia. V rámci stimulácie môže ísť napríklad o vývinovú stimuláciu, ktorá podporuje osobnostný vývin dieťaťa so zdravotným postihnutím v jednotlivých zložkách jeho vývinu (napríklad pohyb, reč, myslenie), ale aj o bazálnu stimuláciu (vrátane vibračnej, orálnej a somatickej stimulácie) alebo o senzo-motorickú stimuláciu v rámci hipoterapie. Cieľom rôznych druhov stimulácií je zvýšiť kvalitu života dieťaťa so zdravotným postihnutím a podporiť jeho rozvoj v súlade s jeho individuálnymi potrebami a súčasne podporiť jeho rodinu pri prekonávaní problémov súvisiacich so zdravotným postihnutím dieťaťa. Hranica veku sedem rokov bola stanovená na základe poznatkov z rôznych vedných odborov, ktoré preukazujú, že v uvedenom období (od narodenia do obdobia predškolského veku) je schopnosť dieťaťa učiť sa najvyššia.

Tretia hlava vrátane nadpisu znie:

„TRETIA HLAVA

SOCIÁLNE SLUŽBY KRÍZOVEJ INTERVENCIE

§ 24

(1) Sociálne služby krízovej intervencie sa poskytujú na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby podľa § 2 ods. 2 písm. a), b), d), g) a h).

- (2) Sociálne služby krízovej intervencie môžu mať nízkoprahový charakter.
- (3) Za sociálnu službu, ktorá má nízkoprahový charakter, sa na účely tohto zákona považuje sociálna služba, ktorá je pre fyzickú osobu ľahko dostupná najmä vzhľadom na miesto, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava a na výšku úhrady za sociálnu službu. Sociálna služba sa poskytuje anonymne bez preukazovania identity tejto fyzickej osoby dokladom totožnosti a bez ohľadu na prejavy požitia návykovej látky. Cieľom sociálnej služby s nízkoprahovým charakterom je uľahčiť fyzickej osobe kontakt so sociálnym prostredím, prístup k sociálnym službám alebo k podpore a pomoci poskytovanej podľa osobitných predpisov, a tým podporiť jej začlenenie do spoločnosti.

§ 24a

Terénna sociálna služba krízovej intervencie

Terénna sociálna služba krízovej intervencie sa poskytuje fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), b), d), g) a h) a jej obsahom sú činnosti zamerané najmä na vyhľadávanie takýchto fyzických osôb, vykonávanie preventívnej aktivity, poskytovanie sociálneho poradenstva, sociálnej rehabilitácie, pomoci pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov a utváranie podmienok na výdaj stravy alebo výdaj potravín.

§ 24b

Nízkoprahové denné centrum

V nízkoprahovom dennom centre sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), b) a h) počas dňa

- a) poskytuje
1. sociálne poradenstvo,
  2. pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- b) utvárajú podmienky na

1. prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín,
2. vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

§ 24c

Integračné centrum

V integračnom centre sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a)

- a) poskytuje
1. sociálne poradenstvo,
  2. sociálna rehabilitácia,
- b) utvárajú podmienky na
1. pracovnú terapiu,
  2. záujmovú činnosť.

§ 24d

Komunitné centrum

(1) V komunitnom centre sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. h)

- a) poskytuje
1. sociálne poradenstvo,
  2. pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
  3. pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa,
- b) vykonáva preventívna aktivity,
- c) zabezpečuje záujmovú činnosť.

(2) V komunitnom centre sa vykonáva komunitná práca a komunitná rehabilitácia.

(3) Činnosti uvedené v odseku 1 písm. a) možno poskytovať ambulantnou sociálnou službou prostredníctvom komunitného centra a terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu.

§ 25 Nocľaháreň

V nocľahárni sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať,

- a) poskytuje
1. ubytovanie poskytnutím prístrešia na účel prenocovania,
  2. sociálne poradenstvo,
  3. nevyhnutné ošatenie a obuv,
- b) utvárajú podmienky na
1. prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín,
  2. vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

§ 26 Útulok

(1) V útulku sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať,

- a) poskytuje
1. ubytovanie na určitý čas,
  2. sociálne poradenstvo,
  3. pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
  4. pracovná terapia,
  5. nevyhnutné ošatenie a obuv,
- b) utvárajú podmienky na
1. prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín,
  2. vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny,
  3. pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva,
  4. záujmovú činnosť.

(2) Poskytovateľ sociálnej služby v útulku poskytuje túto sociálnu službu oddelene pre jednotlivcov a oddelene pre rodiny s dieťaťom alebo jednotlivcov s dieťaťom.

§ 27 Domov na polceste

(1) V domove na polceste sa poskytuje sociálna služba na určitý čas fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), ktorá nemá zabezpečené ubytovanie po skončení poskytovania sociálnej služby v inom zariadení, po skončení náhradnej starostlivosti alebo po skončení ochrannnej výchovy.¹⁵⁾

- (2) V domove na polceste sa
- a) poskytuje
1. ubytovanie na určitý čas,
  2. sociálne poradenstvo,
  3. pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- b) zabezpečuje
1. pracovná terapia,
  2. pomoc pri pracovnom uplatnení,
- c) utvárajú podmienky na
1. prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín,
  2. vykonávanie základnej osobnej hygieny,
  3. pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva,
  4. záujmovú činnosť.
- (3) Sociálnu službu v domove na polceste nemožno poskytovať v priestoroch alebo v areáli detského domova.

§ 28 Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu

(1) Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu sa poskytuje fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. b) a jej rodine.

- (2) V rámci nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu sa
- a) poskytuje
    1. sociálne poradenstvo,
    2. sociálna rehabilitácia,
    3. preventívna aktivita,
  - b) zabezpečuje
    1. pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
    2. pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa,
    3. záujmová činnosť.
- (3) Nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu možno poskytovať ambulantnou sociálnou službou a terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu.

§ 29

Zariadenie núdzového bývania

- (1) V zariadení núdzového bývania sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. g)
- a) poskytuje
    1. ubytovanie na určitý čas,
    2. sociálne poradenstvo,
    3. pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
  - b) utvárajú podmienky na
    1. prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín,
    2. vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny,
    3. pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva,
    4. záujmovú činnosť.
- (2) Ak je potrebné chrániť život a zdravie fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. g), zabezpečuje sa v zariadení núdzového bývania utajenie miesta jej ubytovania a jej anonymita. To platí aj vtedy, ak fyzická osoba v nepriaznivej sociálnej situácii podľa

§ 2 ods. 2 písm. g) požiada zariadenie núdzového bývania o utajenie svojej totožnosti v súvislosti s pobytom v tomto zariadení na účely ochrany jej súkromia a rodinného života.

- (3) Ak je to vhodné a účelné, sociálnu službu v zariadení núdzového bývania je možné poskytovať aj oddelene len pre niektorú vybranú cieľovú skupinu z fyzických osôb uvedených v § 2 ods. 2 písm. g).
- (4) Zariadenie núdzového bývania môže poskytovať sociálne poradenstvo aj fyzickej osobe, ktorá spôsobila nepriaznivú sociálnu situáciu podľa § 2 ods. 2 písm. g). Sociálne poradenstvo podľa prvej vety nie je možné poskytovať v objekte zariadenia, v ktorom sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. g).

§ 30

Ak neverejný poskytovateľ sociálnej služby poskytuje sociálne služby krízovej intervencie, a je to vhodné a účelné, môže vykonávať na základe udelenej akreditácie opatrenia podľa osobitného predpisu.²⁰⁾

Do zákona sa zavádza celý nový okruh (samostatná skupina) sociálnych služieb, ktoré majú spoločný cieľ a charakter, a tým je poskytnutie krízovej intervencie. Tento pojem komplexnejšie vyjadruje rozsah a diverzitu nepriaznivých sociálnych situácií, ktoré sa majú uvedenými sociálnymi službami riešiť, vrátane služieb na zabezpečovanie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb. Zavedením nového okruhu dochádza aj k preskupeniu niektorých sociálnych služieb, ktoré majú takýto charakter a boli doposiaľ upravené v inej skupine sociálnych služieb.

Obsahom ustanovenia § 24 sú nepriaznivé sociálne situácie, pre ktoré sú služby krízovej intervencie určené. Nepriamo sa tým vymedzuje aj okruh klientov/tok, ktorým sa takéto služby poskytujú. Vzhľadom na charakter dôvodov, ktoré ohrozujú, vylučujú alebo prehlbujú sociálne vylúčenie klientov/tok, sa ustanovuje, že tieto so-

ciálne služby môžu mať nízkoprahový charakter. Súčasne sa definuje, čo sa za sociálnu službu nízkoprahovej povahy považuje. Predovšetkým je zdôraznená anonymita a dostupnosť uvedenej služby pre klienta z finančného, časového, fyzického alebo technického hľadiska.

V § 24a sa upravuje terénna sociálna služba krízovej intervencie, ktorá v praxi nie je neznámou a novou sociálnou službou, nemala však oporu v právnej úprave. Obsahom tejto sociálnej služby je celý rad aktivít a odborných činností, od vyhľadávania počnúc cez rôzne preventívne aktivity, sociálne poradenstvo, sociálnu rehabilitáciu a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, až po materiálnu pomoc vo forme podávania jedla a potravín (napríklad v nocľahárni).

V novoupravenom § 24b sa upravuje nízkoprahové centrum. Oproti predchádzajúcemu právnomu stavu sa v rámci tejto sociálnej služby neupravuje poskytovanie ošatenia a obuvi ako obligatórnej činnosti, nakoľko v praxi nebola využívaná.

Zariadenie integračného centra (§ 24c) bolo do tretej hlavy zákona zaradené vzhľadom na obsah tejto služby, ktorej cieľom je poskytnúť krízovú intervenciu vybranej klientele (napr. ľuďom bez domova, drogovu závislým osobám). Samotný obsah uvedenej sociálnej služby, pôvodne upravený v § 57 zákona, nebol zmenený.

V § 24d sa definuje nová sociálna služba, ktorou je komunitné centrum. V slovenskej legislatíve absentovala právna úprava takejto sociálnej služby, napriek tomu, že komunitné centrá na Slovensku už existujú a ďalšie sa plánujú zriadiť. Je dôležité zdôrazniť, že doteraz zriadené centrá, ktoré sa nazývajú komunitné centrá, majú veľmi odlišnú škálu a charakter činností a tým aj rozdielne cieľové skupiny. Ide o činnosti, ktorých cieľom je napríklad podpora a rozvoj kultúry (napr. divadelné predstavenia), vzdelávanie širokej verejnosti v rôznych oblastiach (napr. výučba cudzích jazykov), poskytovanie rôznych druhov poradenstva (právne, v oblasti zdravotníctva či ľudských práv). V niektorých obciach a mestách

je centrum jednoducho miestom, kde sa stretávajú občania s rovnakými záujmami (stretnutia seniorov, mládeže, osôb so zdravotným postihnutím) alebo sa v nich vykonávajú činnosti a aktivity, ktoré sú špeciálne zamerané na riešenie problémov ľudí žijúcich vo vylúčených rómskych osadách.

Práve z dôvodu, že v legislatíve neboli jasne určené podmienky a pravidlá fungovania komunitných centier, bola v novele zákona upravená ich definícia. Zámerom bolo ustanoviť podmienky pre tie komunitné centrá, ktoré komplexne riešia otázky a problémy fyzických osôb žijúcich v segregovaných chudobných komunitách. Z uvedeného vyplýva, že v platnej právnej úprave zadané komunitné centrá sú určené práve pre fyzické osoby, ktoré sú dlhodobo nezamestnané, odkázané na dávky hmotnej núdze, s nízkym vzdelaním a žijúce v biednych podmienkach vo vylúčenej komunite. Ich cieľom je znižovanie chudoby a miery sociálneho vylúčenia a zintenzívnenie poskytovania vhodných služieb klientom/tkám, ktorí sú na to odkázaní, a to aj prostredníctvom rozšírenia výkonu sociálnej práce, komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie. Medzi základné odborné činnosti, ktoré sú ustanovené pre komunitné centrá, patrí sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov (tzv. sprevádzanie, resp. asistencia), vykonávanie preventívnych aktivít, pomoc deťom pri vzdelávaní, ale aj zabezpečovanie rôznych záujmových činností. To neznamena, že daná obec alebo mestská časť nemá možnosť si zriadiť mimo zákona o sociálnych službách rôzne druhy inštitúcií, ktoré slúžia komunite, napríklad kultúrne domy alebo inštitúcie nazývané komunitné centrum alebo kultúrno - komunitné centrum (napr. Komunitné centrum Generácií - YMCA v Bratislave) alebo využívať a zriaďovať na prácu s komunitou aj iné druhy zariadení sociálnych služieb (napríklad denné centrá).

V nocľahárni (§ 25) sa oproti doterajšej právnej úprave ustanovuje možnosť poskytovať nevyhnutné ošatenie a obuv. Stav šat-

stva a obuvi klientov/tok nocľahární a úroveň starostlivosti o ne sú často nevyhovujúce, preto je potrebné zabezpečovať ich výmenu.

V rámci sociálnej služby v útulku (§ 26) sa medzi činnosti poskytované pri tejto sociálnej službe zaraďuje pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov a pracovná terapia. Na rozdiel od nocľahárne, v rámci tejto sociálnej služby by už nemali byť zabezpečované len základné životné potreby, ale také odborné činnosti, ktoré by priamo podporovali sociálne začlenenie klientov/tok. V záujme zabezpečenia adresnosti tejto sociálnej služby sa upravuje jej oddelené poskytovanie pre jednotlivcov a pre rodinu s deťmi alebo jednotlivca s deťmi, ak to vyžaduje potreba v danej obci, meste či v regióne.

V domove na polceste (§ 27), ktorý poskytoval sociálnu službu širokému okruhu klientov/tok, sa z dôvodu potreby špecializácie a zabezpečenia vyššej ochrany hlavne pre klientov opúšťajúcich detské domovy, vyčleňujú osoby po skončení starostlivosti v zariadení podľa osobitných predpisov (zdravotnícke zariadenia podľa zákona č. 578/2004 Z. z. a školské zariadenia podľa zákona č. 245/2008 Z. z.). Rovnako sa z tejto sociálnej služby vyčleňujú osoby, ktoré boli prepustené z výkonu trestu odňatia slobody alebo z väzby. V prípade vzniku nepriaznivej sociálnej situácie je možné aj tejto klientele poskytovať sociálnu službu, ale v inom zariadení sociálnych služieb, napríklad v útulku. Súčasne sa odborné činnosti v domove na polceste rozširujú o pomoc pri pracovnom umiestnení. Ide o významnú odbornú činnosť, ktorá má prispieť k sociálnej integrácii klientov/tok tohto druhu zariadenia, najmä mládeže po skončení starostlivosti v detskom domove. Nakoľko „dospelým deťom“ z detských domovov má sociálna služba na polceste poskytovať priestor k ich osamostatneniu, jednoznačne sa ustanovuje, že predmetnú sociálnu službu nemožno poskytovať v priestoroch alebo v areáli detského domova.

V § 28 sa mení sociálna služba v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu na nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu. Nejde len o zmenu názvu, ale v súlade s požiadavkami praxe o možnosť poskytovať takýto druh sociálnej služby nielen priamo v zariadení (ambulantnou formou - denné centrá), ale aj terénnou formou (rôzne terénne programy). Reakciou na potrebu takejto zmeny sa stalo rozšírenie súčasného okruhu činností poskytovaných v nízkoprahovom dennom centre o poskytovanie sociálnej rehabilitácie, preventívnej aktivity a o zabezpečovanie pomoci pri príprave na školské vyučovanie, ako aj o sprevádzanie dieťaťa.

V zariadení núdzového bývania (§ 29) sa nanovo upravuje okruh fyzických osôb, ktorým je možné túto sociálnu službu poskytovať. Uvedené zaradenie sa bude výlučne venovať poskytovaniu pomoci fyzickej osobe, na ktorej je páchané domáce násilie alebo rodovo podmienené násilie, alebo ktorá je obeťou trestného činu, alebo obeťou obchodovania s ľuďmi, alebo fyzickej osobe, ktorá je uvedenými situáciami ohrozená. Naďalej sa zachováva utajenie miesta poskytovania sociálnej služby a anonymita klientov/tok, ale nielen z dôvodu ohrozenia ich života a zdravia, ale aj vzhľadom na ochranu ich súkromia a rodinného života. To však neznamená, že fyzickým osobám, ktorým bolo možné poskytovať predmetnú sociálnu službu podľa právnej úpravy účinnej do 31.12.2013 (napr. osamelá tehotná žena, fyzická osoba v dôchodkovom veku alebo rodičia s deťmi, ktorí nemajú zabezpečené ubytovanie), nebude poskytovaná adekvátne pomoc. Pre týchto klientov/ky budú určené iné druhy sociálnych služieb, napr. sociálna služba v útulku, v zariadení pre seniorov. Vzhľadom na problémy, ktoré sa v rámci uvedenej sociálnej služby riešia, sa súčasne upravuje aj poskytovanie sociálneho poradenstva páchatel'ovi/lke násilia. Za účelom poskytnutia bezpečnosti obetiam násilia, je podmienkou poskytnutia sociálnej služby, že sa pomoc páchatel'ovi násilia môže poskytovať len mimo objektu zariadenia, v ktorom sa poskytuje sociálna služba jeho obetiam.

Poznámka pod čiarou **k odkazu 25** sa vypúšťa.

V § 31 ods. 1 a 2 sa slová „terénna sociálna služba“ nahrádzajú slovami „terénna forma sociálnej služby“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu v odkaze a súčasne o legislatívno-technické zmeny v nadväznosti na zavedenie terénnej sociálnej služby krízovej intervencie, ktorú je potrebné odlišiť od pojmu terénna forma sociálnej služby, ktorá je upravená v § 13.

§ 33 vrátane nadpisu znie:

**„§ 33
Služba včasnej intervencie**

- (1) Služba včasnej intervencie sa poskytuje dieťaťu do siedmich rokov jeho veku, ak je jeho vývoj ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodine tohto dieťaťa.
- (2) V rámci služby včasnej intervencie sa
  - a) poskytuje
    1. špecializované sociálne poradenstvo,
    2. sociálna rehabilitácia,
  - b) vykonáva
    1. stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím,
    2. preventívna aktivita.
- (3) Službu včasnej intervencie možno poskytovať ambulantnou sociálnou službou a terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu.
- (4) Zdravotné postihnutie podľa odseku 1 fyzická osoba preukazuje potvrdením poskytovateľa zdravotnej starostlivosti podľa osobitného predpisu.²⁴⁾

Zavádza sa nový druh sociálnej služby, ktorou je včasná intervencia pre dieťa so zdravotným postihnutím do sedem rokov veku a pre jeho rodinu, nakoľko bez potrebnej pomoci môže dochádzať k ohrozeniu komplexného vývoja dieťaťa a súčasne k riziku sociálneho vylúčenia dieťaťa a jeho rodiny. V rámci tejto sociálnej služby sa poskytujú viaceré odborné činnosti, ako špecializované poradenstvo, sociálna rehabilitácia, rôzne preventívne aktivity a výkon stimulácie rôznymi metódami a technikami zameranými na senzorické a motorické stimulácie. Cieľom týchto odborných činností je v súlade s holistickým prístupom zabezpečiť optimálny vývoj dieťaťa so zdravotným postihnutím. Službu včasnej intervencie možno poskytovať ambulantne alebo terénnou formou, napr. priamo v domácnosti, v ktorej žije dieťa so zdravotným postihnutím.

V § 34 odsek 1 znie:

„(1) V zariadení podporovaného bývania sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe od 16. roku veku do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 a na dohľad, pod ktorým je schopná viesť samostatný život. Ak fyzická osoba dovŕši dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania, táto sociálna služba sa jej poskytuje aj naďalej.“

§ 34 sa dopĺňa odsekom 5, ktorý znie:

„(5) Sociálnu službu v zariadení podporovaného bývania možno poskytovať v byte alebo rodinnom dome. Ak sa táto sociálna služba poskytuje v byte, je možné ju poskytovať najviac

- a) pre šesť prijímateľov sociálnej služby v jednom byte, alebo
- b) pre dvanásť prijímateľov sociálnej služby v dvoch bytoch na každý samostatný vchod s orientačným číslom v jednom bytovom dome alebo rodinnom dome.“

Novelou sa určuje dolná (16 rokov) a horná veková hranica klientov/tok (dovŕšenie dôchodkového veku), ktorým sa môže poskytovať sociálna služba v zariadení podporovaného bývania. Určenie týchto vekových hraníc súvisí s tým, že podporované bývanie má viesť klientov k samostatnému životu, vrátane pracovnej integrácie, ktorej predpokladom je aj primeraný vek. V súlade s princípom zákazu retroaktivity sa vytvára právna ochrana pre tých klientov/ty, ktorí v čase poskytovania sociálnej služby nespĺňajú vekovú hranicu, a to tak, že sa im bude uvedená sociálna služba poskytovať aj naďalej.

Upravuje sa aj maximálna kapacita tohto typu zariadenia, a to tak, že jeho služby bude možné poskytovať najviac pre šesť prijímateľov sociálnej služby, ak pôjde o objekt zariadenia s jednou bytovou jednotkou a najviac pre dvanásť prijímateľov sociálnej služby, ak pôjde o objekt zariadenia s dvomi bytovými jednotkami. V jednom bytovom dome smú byť pritom umiestnené len dve bytové jednotky, v ktorom sa uvedená služba poskytuje. Zároveň právna úprava rieši aj situáciu rodinných domov a bytových domov, spravidla v rámci panelovej zástavby, ktoré majú viaceré samostatné vstupy z ulice a kde je z hľadiska účelu zariadenia podporovaného bývania odôvodnené limitovať počet bytových jednotiek v každom takomto vstupe. Ak by uvedené obmedzenie nebolo určené, mohli by v rámci bytových domov vznikáť síce viaceré zariadenia podporovaného bývania, ale s kumuláciou desiatok až stoviek klientov/tok v jednom obytnom dome. Tým by sa stratil pôvodný zámer predkladateľa, ktorým je podpora bývania osôb so zdravotným postihnutím v bežnom systéme bývania.

Dôvodom nastavenia uvedených kapacitných kritérií je legislatívne podporiť proces deinštitucionalizácie v Slovenskej republike, ktorej stratégiu vláda Slovenskej republiky schválila v decembri roku 2011. Súčasne zámerom je aj zosúladiť legislatívu v tejto oblasti s podmienkami určenými a schválenými Európskou komi-

siou v rámci Regionálneho operačného programu, v rámci ktorého budú na podporu procesu deinštitucionalizácie môcť vznikáť nové zariadenia sociálnych služieb len komunitného typu.

V § 35 ods. 2 písm. a) sa vypúšťa štvrtý bod.

Doterajší piaty bod až ôsmy bod sa označujú ako štvrtý bod až siedmy bod.

§ 35 sa dopĺňa odsekmi 3 a 4, ktoré znejú:

„(3) V zariadení pre seniorov sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje zariadenie pre seniorov ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22.

(4) V zariadení pre seniorov je možné poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v jednej budove tohto zariadenia.“

V zariadení pre seniorov sa stanovuje maximálny počet 40 prijímateľov/liek v jednom objekte na jedno novo zriadené zariadenie tohto typu. Cieľom je vytvoriť pre seniorov prostredie rodinného typu v súlade so zámermi Slovenskej republiky v procese deinštitucionalizácie. Táto úprava je previazaná s príslušným prechodným ustanovením zákona, ktoré garantuje udržanie počtu miest v zariadeniach pre seniorov, ktoré poskytujú sociálnu službu ku dňu nadobudnutia účinnosti novely, ale súčasne neumožňuje ďalšie zvyšovanie existujúceho počtu miest. To znamená, že regulácia počtu miest (40) sa vzťahuje len na novovzniknuté zariadenia pre seniorov. Pôvodným zámerom predkladateľa bolo stanoviť maximálnu kapacitu zariadenia pre seniorov na 22 miest. Pre zásadný nesúhlas zástupcov poskytovateľov sociálnych služieb bol prijatý kompromis založený na rovnováhe medzi požiadavkami humanizácie a ekonomickej efektívnosti pri poskytovaní tohto druhu sociálnej služby.

Súčasne sa zosúladuje poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti so znením ustanovenia § 22, a to tak, že zariadenie pre seniorov môže poskytovať takúto starostlivosť. Nemá teda takúto povinnosť ustanovenú obligatórne, ako sa to často interpretovalo v praxi. V prípade, že zariadenie pre seniorov takúto starostlivosť neposkytuje vlastnými zamestnancami/kyňami, tak je minimálne povinné zabezpečiť svojim klientom/tkám ošetrovateľskú starostlivosť napríklad prostredníctvom agentúry ošetrovateľskej starostlivosti. Aj v tomto prípade ide o novoupravenú povinnosť, ktorá v doterajšej právnej úprave absentovala, aj keď reálne bola zariadeniami vykonávaná, ale na základe iných právnych predpisov. V nadväznosti na tieto zmeny sa vypúšťa poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v odseku 2 písm. a) štvrtý bod.

V § 36 ods. 2 písm. a) sa vypúšťa štvrtý bod.

Doterajší piaty bod až siedmy bod sa označujú ako štvrtý bod až šiesty bod.

§ 36 sa dopĺňa odsekom 3, ktorý znie:

„(3) V zariadení opatrovateľskej služby sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje zariadenie opatrovateľskej služby ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22.“

Rovnako ako v prípade zaradení pre seniorov, aj pri zariadeniach opatrovateľskej služby sa zosúladuje poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti so znením ustanovenia § 22, a to tak, že uvedené zariadenie takúto starostlivosť môže poskytovať, a v prípade, že ju neposkytuje vlastnými zamestnancami/kyňami, tak je povinné zabezpečiť ošetrovateľskú starostlivosť napríklad prostredníctvom agentúry ošetrovateľskej starostlivosti. V nadväznosti na tieto zmeny sa vypúšťa poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v odseku 2 písm. a) štvrtý bod.

V § 37 ods. 4 sa na konci bodka nahrádza čiarkou a pripájajú sa tieto slová: „najdlhšie na tri mesiace; túto lehotu možno predĺžiť len raz, najviac o tri mesiace.“

V súlade s požiadavkami aplikačnej praxe sa explicitne ohraničuje doba, počas ktorej možno poskytovať pobytovú sociálnu službu v rehabilitačnom stredisku. Sociálnu službu v tomto type zariadenia bude možné poskytovať na určitý čas, najviac však na tri mesiace s tým, že túto lehotu možno predĺžiť len raz, najviac o tri mesiace. Ide o rešpektovanie povahy a účelu sociálnej služby poskytovanej v rehabilitačnom stredisku s dôrazom na primárne poskytovanú sociálnu rehabilitáciu. Časovým obmedzením sa má zabrániť tomu, aby sa rehabilitačné strediská postupne nestali zariadeniami, ktorými poskytovatelia riešili dlhoročný celoročný pobyt klientov/tok a suplovali tým zariadenia typu domova sociálnych služieb. Cieľom je, aby sa klienti/ky po absolvovaní sociálnej rehabilitácie vrátili do svojho prirodzeného rodinného prostredia alebo do zariadenia sociálnych služieb, ktoré im nahrádza domov.

V § 38 odsek 1 znie:

„(1) V domove sociálnych služieb sa poskytuje sociálna služba týždennou pobytovou sociálnou službou alebo ambulatnou sociálnou službou fyzickej osobe do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba

- a) odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3, alebo*
- b) nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3.“*

V § 38 ods. 2 písm. a) sa vypúšťa štvrtý bod.

Doterajší piaty bod až deviaty bod sa označujú ako štvrtý bod až ôsmy bod.

V § 38 ods. 2 písm. a) sa vypúšťa ôsmy bod.

§ 38 sa dopĺňa odsekmi 5 až 8, ktoré znejú:

- „(5) V domove sociálnych služieb sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje domov sociálnych služieb ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22.
- (6) Ak fyzická osoba dovŕši dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb, táto sociálna služba sa jej poskytuje aj naďalej.
- (7) V domove sociálnych služieb možno poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v jednej budove tohto zariadenia.
- (8) Sociálnu službu v domove sociálnych služieb nemožno poskytovať celoročnou pobytovou sociálnou službou.“.

V súlade s procesom deinštitucionalizácie sa novelou zákona zavádza veľmi významná zmena, a tou je možnosť poskytovať sociálnu službu v domove sociálnych služieb len dennou a týždennou formou. V praxi to bude znamenať, že odo dňa účinnosti novely nebude možné začať poskytovať a registrovať sociálnu službu v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou. Pre poskytovanie sociálnej služby týždennou a ambulantnou formou sa súčasne ustanovuje horná veková hranica klientov/tok, ktorou je dovŕšenie dôchodkového veku. Domovy sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou, ktoré tento druh a formu sociálnej služby poskytovali k 31. decembru 2013, však budú oprávnené poskytovať ju aj po 1. januári 2014, tak ako je to upravené v prechodnom ustanovení (§ 110l ods. 3).

V súlade s ďalším prechodným ustanovením (§ 110l odsek 4) však budú môcť poskytovatelia sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou prijať po 1. januári 2014 na neobsadené miesto len osoby od 18 rokov veku do do-

vŕšenia dôchodkového veku, a to len do kapacity, ktorú mali registrovanú do 31. decembra 2013. Zákonom stanovená podmienka stupňa odkázanosti klientov/tok musí byť aj v týchto prípadoch dodržaná. V praxi to bude znamenať, že postupne v domovoch sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou už nebudú ako noví klienti/tyk umiestňované deti do veku 18 rokov a seniori po dovŕšení dôchodkového veku. Fyzickým osobám do 18 rokov veku (deti a mládež) bude možné poskytovať tento druh sociálnej služby len týždennou alebo ambulantnou formou alebo ako iný druh sociálnej služby organizovaný aj celoročnou formou. Napriek hmotnoprávnej úprave o nemožnosti poskytovať celoročnú pobytovú sociálnu službu v domove sociálnych služieb deťom, mládeži a starším osobám, bola v prechodnom ustanovení (§110l odsek 13) upravená výnimka, ktorá umožňuje na prechodné obdobie v trvaní jedného roka (do konca roka 2014) prijímať na neobsadené miesta aj vyššie uvedené osoby. Táto úprava bola prijatá na základe požiadaviek zástupcov poskytovateľov sociálnych služieb. To znamená, že definitívne nebudú môcť byť do domova sociálnych služieb s celoročným pobytom prijímané deti, mládež a seniori až od 1. januára 2015. Rok 2014 budú môcť poskytovatelia tohto typu rezidenčnej sociálnej služby využiť na prehodnotenie svojho odborného profilovania a prípadné preregistrovanie sa na iný druh sociálnej služby zodpovedajúcej ich prevládajúcej klientele.

V záujme podpory deinštitucionalizácie sociálnych služieb sa tiež upravuje, že v domove sociálnych služieb s denným alebo týždenným pobytom možno v jednom objekte poskytovať službu maximálne pre 40 klientov/tok. Pri určovaní kapacity pre tento druh poskytovanej sociálnej služby sa vychádzalo z predpokladu, že uvedené zariadenia budú mať charakter zariadení dlhodobej starostlivosti, v ktorých sa v prevažnej miere bude poskytovať tak zdravotná ako aj sociálna starostlivosť.

S cieľom zabezpečiť kontinuitu poskytovanej sociálnej služby a ne-

uplatňovať retroaktivitu pre klientov/ky, ktorí dovŕšia dôchodkový vek, sa v novele vytvára právna ochrana pre tých, ktorí v čase poskytovania sociálnej služby nespĺňajú dolnú alebo hornú vekovú hranicu. Týmto klientom sa bude uvedená sociálna služba poskytovať aj naďalej, aby nemuseli byť premiestňovaní do nového prostredia. Postupným „vylučovaním“ seniorov/riek z poskytovania uvedeného typu sociálnej služby sa umožní zachovať jej charakter ako služby pre fyzické osoby v produktívnom veku s vybraným druhom zdravotného postihnutia a zároveň odlíšiť toto zariadenie od zariadenia pre seniorov. V praxi boli totiž seniori často umiestňovaní v domove sociálnych služieb len z dôvodu absencie voľných miest v zariadení pre seniorov.

Keďže v právnych predpisoch platných pre oblasť sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 100 ods. 10 druhá veta zákona č. 305/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov) sa zabezpečilo, aby boli do 31. decembra 2008 vytvorené podmienky na prijímanie všetkých detí so zdravotným postihnutím, ktoré majú nariadenú ústavnú starostlivosť, do zariadení zriadených na tento druh starostlivosti (napríklad detský domov), bolo potrebné sa právne vysporiadať aj s poskytovaním vreckového a vecných darov pre takéto deti v systéme sociálnych služieb. V praxi to znamenalo, že od uvedeného obdobia neboli deti so zdravotným postihnutím s nariadenou ústavnou starostlivosťou prijímané do domova sociálnych služieb a zostali tam len deti prijaté do konca roka 2008. Preto bolo potrebné vypustiť z rozsahu poskytovaných činností domova sociálnych služieb poskytovanie vreckového a vecných darov a túto špeciálnu úpravu ponechať len v prechodnom ustanovení (§ 110l odsek 2) pre tie deti so zdravotným postihnutím s nariadenou ústavnou starostlivosťou, ktorým sa začala poskytovať sociálna služba v domove sociálnych služieb s celoročným pobytom pred účinnosťou tejto novely.

Súčasne sa v odseku 5 zosúladí poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti so znením ustanovenia § 22 novely zákona. Domov

sociálnych služieb môže, ale nemusí, poskytovať takúto starostlivosť vo vlastnej réžii a vlastnými zamestnancami. Ak ale takúto starostlivosť neposkytuje, je povinný zabezpečiť ošetrovateľskú starostlivosť napríklad prostredníctvom agentúry ošetrovateľskej starostlivosti. V nadväznosti na tieto zmeny sa vypúšťa ustanovenie o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti z prílušného odseku zákona (odsek 2 písm. a) štvrtý bod).

V § 39 ods. 1 sa na konci pripájajú tieto slová: „alebo organický psychosyndróm ťažkého stupňa“.

V § 39 ods. 2 písm. a) sa vypúšťajú štvrtý bod a deviaty bod.

Doterajší piaty bod až ôsmy bod sa označujú ako štvrtý bod až siedmy bod.

§ 39 sa dopĺňa odsekmi 4 a 5, ktoré znejú:

„(4) V špecializovanom zariadení sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje špecializované zariadenie ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22.

(5) V špecializovanom zariadení možno poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v jednej budove tohto zariadenia.“.

V novele sa naďalej taxatívne neustanovujú druhy zdravotných postihnutí pre účely poskytovania služieb v špecializovanom zariadení a len na základe požiadaviek z praxe sa existujúce príklady dopĺňajú o organický psychosyndróm ťažkého stupňa. Ukazuje sa totiž, že aj osobám s týmto druhom zdravotného postihnutia je potrebné venovať zvýšenú špecializovanú starostlivosť. Špecializáciou na určitý druh zdravotného postihnutia sa začnú postupne poskytovať tohto druhu sociálnej služby odlišovať od tých, ktorí poskytujú služby domova sociálnych služieb.

Z rovnakých dôvodov, aké sme uviedli pri domove sociálnych služieb, bolo potrebné vypustiť z rozsahu poskytovaných činností v špecializovanom zariadení (§ 39 ods. 2, deviaty bod) poskytovanie vreckového a vecných darov podľa zákona č. 305/2005 Z. z. deťom s nariadenou ústavnou starostlivosťou, ktorým sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba. Aj keď boli deti so zdravotným postihnutím s nariadenou ústavnou výchovou postupne umiestňované do zariadení sociálnoprávnej ochrany, stále sa významnej časti tejto klientely poskytuje starostlivosť aj v špecializovaných zariadeniach. Ide o deti, ktoré boli prijaté do zariadenia sociálnych služieb pred rokom 2009. Možnosť poskytovať im vreckové a vecné dary je preto pre existujúce právne vzťahy upravená už len v prechodných ustanoveniach tejto novely (v § 110l odsek 2).

Rovnako ako pri iných typoch zariadení dlhodobej starostlivosti sa ustanovuje maximálny počet klientov/tok špecializovaného zariadenia bývajúceho v jednom objekte (maximálne 40 osôb) a zosúladí sa poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti so znením ustanovenia § 22, a to z rovnakých dôvodov ako pri domove sociálnych služieb.

V § 48 sa slovo „lekárska“ nahrádza slovom „zdravotná“.

V § 49 celom texte vrátane nadpisu sa slová „lekárska posudková činnosť“ vo všetkých tvaroch nahrádzajú slovami „zdravotná posudková činnosť“ v príslušnom tvare a slová „lekársky posudok“ sa nahrádzajú slovami „zdravotný posudok“.

V § 49 ods. 1 sa slovo „lekár“ nahrádza slovami „zdravotnícky pracovník, ktorý spĺňa kvalifikačné predpoklady podľa § 84 ods. 18 a 19,“ a slová „posudzujúci lekár“ sa nahrádzajú slovami „posudzujúci zdravotnícky pracovník“.

V § 49 ods. 2 sa slová „Posudzujúci lekár“ nahrádzajú slovami „Posudzujúci zdravotnícky pracovník“ a na konci sa pripájajú tieto slová: „tak, aby výsledky posúdenia podľa odseku 10 neboli v rozpore s výsledkami sociálnej posudkovej činnosti podľa § 50 ods. 7“.

V § 49 ods. 3 až 9 celom texte sa slová „posudzujúci lekár“ nahrádzajú slovami „posudzujúci zdravotnícky pracovník“.

V § 49 ods. 7 druhej vete sa slovo „Lekár“ nahrádza slovami „Posudzujúci zdravotnícky pracovník“.

V § 51 úvodnej vete sa slovo „lekárskeho“ nahrádza slovom „zdravotného“.

Javilo by sa, že ide o legislatívno-technické zmeny súvisiace so zmenou názvu lekárskej posudkovej činnosti na zdravotnú posudkovú činnosť, lekárskeho posudku na zdravotný posudok a posudzujúceho lekára na posudzujúceho zdravotníckeho pracovníka. V skutočnosti však dochádza aj k vecnej zmene, a to tým, že medicínsku posudkovú činnosť bude môcť okrem lekára vykonávať aj sestra s vysokoškolským vzdelaním v príslušnom špecializačnom odbore ošetrovateľstvo s 10-ročnou praxou v ústavnom zdravotníckom zariadení. Posudzovanie potreby a rozsahu pomoci inou osobou pri úkonoch sebaobsluhy sestrou s vysokoškolským vzdelaním nemá na Slovensku tradíciu, ale v iných krajinách už sestry takúto odbornú činnosť vykonávajú (napr. Rakúsko).

Cieľom zmeny v ustanovení § 49 ods. 2 je zabezpečiť, aby sa pri posudzovaní odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby prihliadalo aj na zistenia a výsledky sociálnej posudkovej činnosti vykonávanej sociálnymi pracovníkmi/čkami. Na rozdiel od medicínskeho posúdenia sa v rámci sociálnej posudkovej činnosti zisťujú potrebné skutočnosti vždy na základe osobného kontaktu s posudzovanou osobou, a to aj priamo v jej domácnosti. V praxi sa opakovane

vyskytovali prípady, keď medicínske závery zistené na základe zdravotnej dokumentácie sa diametrálne odlišovali od záverov zistených sociálnym pracovníkom/čkou, pričom bolo problematické zmeniť závery lekára týkajúce sa určenia stupňa odkázanosti posudzovanej osoby. V záujme eliminovať takéto nezrovnalosti a zvýšiť objektivitu posudzovania sa ustanovuje povinnosť zabezpečenia súladu oboch posudkových záverov (medicínskych a sociálnych) a v prípade potreby možnosť ich korigovania na základe úzkej spolupráce lekára/sestry a sociálneho pracovníka.

V poznámke pod čiarou k odkazu 26 sa vypúšťa citácia „o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu, ktorá zabezpečuje vypustenie názvu už raz citovaného zákona v poznámke pod čiarou.

V § 50 odseky 1 a 2 znejú:

- „(1) Sociálna posudková činnosť na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu je posudzovanie*
- a) individuálnych predpokladov fyzickej osoby,*
  - b) rodinného prostredia fyzickej osoby,*
  - c) prostredia, ktoré ovplyvňuje začlenenie fyzickej osoby do spoločnosti a*
  - c) odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch podľa prílohy č. 3 a prílohy č. 4 časti II a III.*
- (2) Výsledkom sociálnej posudkovej činnosti je sociálny posudok, ktorý obsahuje zoznam úkonov sebaobsluhy podľa prílohy č. 3, zoznam úkonov starostlivosti o svoju domácnosť a zoznam základných sociálnych aktivít podľa prílohy č. 4, pri ktorých je fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby v porovnaní s fyzic-*

kou osobou rovnakého veku a pohlavia bez zdravotného postihnutia alebo nepriaznivého zdravotného stavu. Obsahom posudku je aj rozsah odkázanosti pri jednotlivých úkonoch podľa prvej vety vyjadrený predpokladaným rozsahom hodín v rámci určeného rozpätia podľa prílohy č. 3 písm. B.“.

V § 50 sa za odsek 6 vkladá nový odsek 7, ktorý znie:

„(7) Pri posudzovaní odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 v rámci sociálnej posudkovej činnosti sa postupuje podľa § 49 ods. 10. Výsledky posudzovania podľa prvej vety nesmú byť v rozpore s výsledkami zdravotníckej posudkovej činnosti podľa § 49 ods. 10.“.

Doterajšie odseky 7 až 9 sa označujú ako odseky 8 až 10.

V § 50 sa vypúšťa odsek 9.

Doterajší odsek 10 sa označuje ako odsek 9.

V rámci sociálnej posudkovej činnosti sa rozširuje pôsobnosť sociálnych pracovníkov/čok o posudzovanie odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej osoby nielen podľa prílohy č. 4, ale aj podľa prílohy č. 3 zákona. Sociálny pracovník tak bude klienta/tku posudzovať komplexne, a to z hľadiska odkázanosti pri úkonoch sebaobsluhy (príloha č. 3) ako aj podľa prílohy č. 4, t. j. pri úkonoch starostlivosti o domácnosť (časť II) a pri základných sociálnych aktivitách (časť III).

Precizuje sa ustanovenie § 50 v odseku 1 a 2, ktoré sa týkajú obsahu sociálnej posudkovej činnosti. Upravuje sa, že v sociálnom posudku je potrebné jednoznačne vymedziť nielen úkony sebaobsluhy, úkony starostlivosti o domácnosť a základné sociálne aktivity, pri ktorých je fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, ale aj ich predpokladaný rozsah v hodinách v rámci určeného rozpä-

tia podľa prílohy č. 3 písm. B zákona. V tejto prílohe je priemerný rozsah pre každý stupeň odkázanosti vyjadrený v hodinách. Hlavne na účely poskytovania opatrovateľskej služby je takéto vymedzenie úkonov a ich rozsahu veľmi potrebné. Napriek tomu, že klient/ka bude mať v sociálnom posudku určený predpokladaný hodinový rozsah potrebnej pomoci, neznamená to automaticky jeho/jej povinnosť uzavrieť zmluvu na takto stanovený rozsah. Počet hodín požadovanej pomoci je na jeho/jej osobnom rozhodnutí.

Keďže sociálny pracovník/čka bude tiež hodnotiť odkázanosť klienta podľa prílohy č. 3 (t. j. rovnako ako lekár alebo sestra), aj pre tohto pracovníka sa určuje postup hodnotenia. V praxi to bude znamenať, že sociálny pracovník bude hodnotiť odkázanosť klienta na úkony sebaobsluhy bodovým hodnotením, pričom závery tohto hodnotenia sa v rámci vzájomnej spolupráce lekára/sestry a sociálneho pracovníka musia v konečnom závere zhodovať. Zámerom zákonodarcu je zvýšiť v praxi kritizovanú nízku objektivitu určovania stupňa odkázanosti a vytvoriť predpoklady, aby rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu, vrátane určenia stupňa odkázanosti, bolo výsledkom jednotného a komplexného sociálneho a medicínskeho posúdenia.

V § 51 písmená b) a c) znejú:

- „b) zoznam úkonov sebaobsluhy, zoznam úkonov starostlivosti o svoju domácnosť a zoznam základných sociálnych aktivít, pri ktorých je fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a ich rozsah vyjadrený predpokladaným rozsahom hodín v rámci určeného rozpätia podľa prílohy č. 3 písm. B,*
- c) návrh druhu sociálnej služby s prihliadnutím na potreby a návrhy fyzickej osoby uvedenej v § 50 ods. 9,“.*

Legislatívno-technické úpravy prijaté v ustanovení § 50 ods. 2 sa premietajú aj do záverečného posudku o odkázanosti. Ustanovuje

sa, že obsahom posudku je aj zoznam a predpokladaný rozsah hodín pomoci pri jednotlivých úkonoch v oblasti sebaobsluhy, starostlivosti o domácnosť a pri sociálnych aktivitách. Tieto skutočnosti pomôžu identifikovať poskytovateľovi sociálnej služby rozsah potrebnej pomoci tak pri pobytovej ako aj pri opatrovateľskej službe. Súčasne sa ustanovuje povinnosť uvádzať v posudku druhy sociálnej služby, ktoré by mohli byť posudzovanej osobe poskytované.

Vychádzajúc z ustanovenia § 6, v ktorom je zakotvené právo fyzickej osoby na výber sociálnej služby a jej formy, významnou zmenou je úprava, podľa ktorej pri navrhovaní druhov sociálnej služby posudzujúci orgán musí vychádzať z individuálnych potrieb a požiadaviek posudzovanej fyzickej osoby.

V § 54 ods. 3 tretej vete sa slová „terénnu sociálnu službu“ nahrádzajú slovami „terénnou formou sociálnej služby“.

V § 54 ods. 5 sa slová „terénnou sociálnou službou“ nahrádzajú slovami „terénnou formou sociálnej služby“.

Ide o legislatívno-technické zmeny v nadväznosti na zmenu pojmu zavedenej skratky „terénna sociálna služba“ na pojem „terénna forma sociálnej služby“ tak, aby nedochádzalo k zámene s pojmom terénna sociálna služba krízovej intervencie.

§ 57 vrátane nadpisu znie:

„§ 57

Podpora samostatného bývania

(1) Podpora samostatného bývania je sociálna služba na podporu samostatnosti, nezávislosti a sebestačnosti fyzickej osoby zameraná najmä na pomoc pri prevádzke domácnosti, pomoc pri hospodárení s peniaz-

mi, podporu pri organizovaní času, podporu pri zapojení sa do spoločenského a pracovného života, podporu rozvoja osobných záujmov, predchádzanie a riešenie krízových situácií, podporu spoločensky primeraného správania.

(2) V rámci podpory samostatného bývania sa okrem činností uvedených v odseku 1

a) poskytuje

1. sociálne poradenstvo,
2. pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,

b) vykonáva

1. preventívna aktivita,
2. sociálna rehabilitácia.“.

V rámci podporných služieb sa ustanovuje nový druh sociálnej služby, ktorou je podpora samostatného bývania. V rámci tejto sociálnej služby bude možné fyzickým osobám nachádzajúcim sa v rôznych nepriaznivých situáciách poskytovať rôzne druhy pomoci priamo v ich prirodzenom prostredí (napr. v byte). Pôjde napr. o pomoc pri vedení domácnosti, pri hospodárení s finančnými prostriedkami, pri platení účtov, pri nadväzovaní kontaktov. Okrem uvedených aktivít sa klientom/tkám v rámci podpory samostatného bývania bude poskytovať sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov a vykonávať preventívna aktivita a sociálna rehabilitácia. Tento nástroj bude možné využiť aj pri podpore osôb s ťažkým zdravotným postihnutím, ktoré v rámci procesu deinštitucionalizácie budú prechádzať z celoročných pobytových zariadení sociálnych služieb do prirodzeného domáceho prostredia s cieľom podporiť ich nezávislosť a samostatnosť. Rovnako bude tento nástroj možné účinne využiť pri klientele, ktorá má problémy sa spoločensky začleniť a riešiť samostatne svoje problémy pre neprimerané životné návyky alebo pre spôsob života (napríklad pre klientov/ky žijúcich v segregovaných komunitách).

V § 61 ods. 1 sa vypúšťa slovo „krízovú“.

V § 61 sa vypúšťa odsek 3.

Doterajšie odseky 4 až 8 sa označujú ako odseky 3 až 7.

V § 61 ods. 3 sa na konci pripájajú tieto vety: „Sociálnu službu v zariadeniach uvedených v § 34 až 40 nemožno poskytovať fyzickej osobe, ktorej súd uložil ochranné liečenie, ochrannú výchovu, ochranný dohľad alebo umiestnenie v detenčnom ústave podľa osobitného predpisu,^{28a)} a to do skončenia vykonávania týchto ochranných opatrení. Počas doby uvedenej v druhej vete sa u takejto fyzickej osoby posudková činnosť podľa tohto zákona nevykonáva.“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 28a znie:

„^{28a)} Trestný poriadok.“.

Z dôvodu nadbytočnosti sa z ustanovenia odseku 1 vypúšťa slovo „krízová“ a súčasne sa vypúšťa odsek 3, nakoľko definícia „nízkoprahovosti“ vybraných sociálnych služieb sa upravuje už v § 24 ods. 3.

Účelom doplnenia § 61 o nový odsek 3 je ochrana života a zdravia prijímateľov/liek sociálnej služby, ktorí sú odkázaní na pomoc inej osoby a poskytuje sa im sociálna služba vo vybraných zariadeniach dlhodobej starostlivosti. Zároveň ide o ochranu zamestnancov/kýň vybraných zariadení pred neprimeraným správaním určitej klientely. Z uvedeného dôvodu sa zakazuje prijímať do zákonom určených zariadení dlhodobej starostlivosti (zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, zariadenie podporovaného bývania, denný stacionár) klientov/ky, ktorí boli obvinení a pre ich duševný stav im bolo právoplatným rozhodnutím súdu uložené ochranné opatrenie vo forme ochranného liečenia, ochrannej výchovy, ochranného dohľadu alebo umiestnenia odsúdeného v de-

tenčnom ústave (podľa Trestného poriadku). Zákaz poskytovania sociálnej služby takýmto osobám sa vzťahuje na celú dobu vykonávania ochranného opatrenia. Právna úprava reaguje na požiadavky aplikačnej praxe, v rámci ktorej sa poskytovatelia stretávali s prípadmi klientov, ktorí spáchali v dôsledku duševnej choroby rôzne závažné trestné činy. Neboli však za ne trestne zodpovední, pričom pre spoločnosť boli nebezpeční a po umiestnení v zariadení sociálnych služieb nebezpeční hlavne pre ostatných klientov a zamestnancov. Klienti zariadení z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia alebo veku nie sú pritom spôsobilí účinným spôsobom sa brániť proti možným prejavom násillia a zlého zaobchádzania spolubývajúcich, ktorým súd uložil ochranné opatrenie. Preto sa majú uložené ochranné opatrenia realizovať výlučne v pôsobnosti orgánov, inštitúcií a zariadení na to účelovo určených a nie v podmienkach zariadení sociálnych služieb poskytujúcich starostlivosť pre osobitne zraniteľné cieľové skupiny.

V nadväznosti na uvedenú právnu úpravu sa tiež explicitne ustanovuje, že pre takéto fyzické osoby sa nevykonáva ani posudková činnosť.

V § 61 ods. 4 sa slová „36, 38 a 39“ nahrádzajú slovami „36 a 39“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na vypustenie možnosti poskytovať sociálnu službu v domove sociálnych služieb celoročnou pobytovou formou, z dôvodu čoho nie je potrebné, aby sa upravovali možnosti ubytovania príbuzných na návšteve v tomto type zariadenia.

V § 63 odsek 1 znie:

„(1) Fyzická osoba, ktorá žiada o zápis do registra a fyzická osoba, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá žiada o zápis do registra, musia byť spôsobilé na právne úkony v plnom roz-

sahu a bezúhonné. Fyzické osoby uvedené v prvej vete musia byť odborne spôsobilé na poskytovanie sociálnej služby, ak nepoveria inú fyzickú osobu za zodpovedného zástupcu podľa odseku 3.“

Bližšie sa špecifikuje fyzická osoba, ktorá žiada o zápis do registra. Je ňou aj tá fyzická osoba, ktorá je štatutárnym orgánom. Súčasne sa ustanovuje, že fyzická osoba musí byť odborne spôsobilá, pokiaľ nepoverila inú fyzickú osobu za zodpovedného zástupcu za poskytovanie sociálnej služby.

V § 63 ods. 4 prvá veta znie: *„Za odbornú spôsobilosť podľa odsekov 1 a 3 sa považuje na účely poskytovania sociálnej služby uvedenej v § 24a až 24d, § 27 až 29, § 31 až 41, § 53 až 55 a 57 získanie vysokoškolského vzdelania druhého stupňa a na účely poskytovania sociálnej služby uvedenej v § 25, § 26, § 42 až 47, § 52, § 56, § 58 až 60 získanie úplného stredného všeobecného vzdelania alebo úplného stredného odborného vzdelania.“*

Nakoľko v implementačnej praxi často nebolo zrejme, aké kvalifikačné predpoklady má mať fyzická osoba, ktorá je štatutárnym orgánom poskytovateľa sociálnych služieb alebo fyzická osoba zodpovedná na základe poverenia za poskytovanie sociálnej služby, jednoznačne sa vymedzuje, pre ktoré druhy sociálnych služieb sa za odbornú spôsobilosť považuje dosiahnutie vysokoškolského vzdelania (napr. pri terénnej sociálnej službe krízovej intervencie, službe včasnej intervencie, v rehabilitačnom stredisku) a pre ktoré druhy sociálnych služieb postačuje úplné stredoškolské vzdelanie (napr. pri prepravnej službe, požičiavaní pomôcok, dennom centre, pri jedálni či práčovni). Tak pri vysokoškolskom ako aj stredoškolskom vzdelaní sa nevymedzuje konkrétny študijný odbor, a to vzhľadom na rôznorodosť činností, ktoré sa poskytujú v rámci sociálnej služby (napr. opatrovateľská starostlivosť, pedagogická činnosť, sociálna práca, ošetrovateľská starostlivosť či rôzne druhy terapií).

V § 63 ods. 6 sa slová „poradenstvo alebo sociálnu rehabilitáciu,“ nahrádzajú slovami „poradenstvo, sociálnu rehabilitáciu alebo stimuláciu komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím,“.

Vzhľadom na to, že sa zavádza nová odborná činnosť, ktorou je stimulácia komplexného vývoja dieťa so zdravotným postihnutím, ustanovuje sa, že túto činnosť je možné vykonávať samostatne len vtedy, ak na túto činnosť bola ministerstvom udelená akreditácia.

V § 64 ods. 3 písm. a) prvom bode a písm. b) prvom bode sa za slová „do registra,“ vkladajú slová „a fyzickej osoby, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá žiada o zápis do registra,“.

Ide o legislatívno-technické zmeny v nadväznosti na zmeny prijaté v § 63 ods. 1.

V § 64 sa odsek 3 dopĺňa písmenom i), ktoré znie:

„i) opis rozsahu a podmienok poskytovania odbornej činnosti, služnej činnosti alebo ďalšej činnosti.“.

Na základe požiadaviek z praxe sa medzi náležitosti žiadosti o zápis do registra poskytovateľov sociálnych služieb zaraďuje aj opis rozsahu a podmienok poskytovania odbornej činnosti, služnej činnosti alebo ďalšej činnosti. Je žiaduce, aby budúci poskytovateľ splnil tieto náležitosti ešte pred zápisom do registra. Doplnenie náležitostí žiadosti o zápis do registra sa upravuje aj v záujme možnosti náležitého preskúmania všetkých podmienok poskytovania sociálnej služby zo strany príslušného vyššieho územného celku v rámci konania o registrácii. Takáto úprava umožní posúdiť, či služba, ktorá sa má poskytovať, je sociálna služba podľa tohto zákona, nakoľko v súlade s § 65 ods. 6 písm. c) zákona o sociálnych službách vyšší územný celok rozhodne

o nezapísaní do registra, ak služba, ktorá sa má poskytovať, nie je sociálna služba podľa tohto zákona. Na objektívne posúdenie uvedenej skutočnosti zo strany vyššieho územného celku ako príslušného správneho orgánu nebola v predchádzajúcej právnej úprave dostatočná opora. V praxi to bude znamenať, že vyšší územný celok opis rozsahu a podmienok poskytovania sociálnej služby predložený žiadateľom o registráciu porovná a zhodnotí s osobným rozsahom (cieľová skupina), vecným rozsahom (odborné, obslužné a ďalšie činnosti pre príslušný druh sociálnej služby, ktorú chce žiadateľ registrovať) a podmienkami poskytovania príslušného druhu sociálnej služby ustanovenými zákonom o sociálnych službách (napr. písomné zmluvy o poskytovaní sociálnej služby).

V § 64 ods. 4 prvej vete sa na konci bodka nahrádza čiarkou a pripájajú sa tieto slová: „a ak sa sociálna služba má poskytovať v zariadení, aj kópiou právoplatného kolaudačného rozhodnutia.“.

Zámerom doplnenia tohto ustanovenia je explicitne upraviť, že ak sa má sociálna služba poskytovať v zariadení, je potrebné pri preukazovaní priestorových podmienok preukázať aj spôsobilosť priestorov na ich užívanie, t.j. či je stavba spôsobilá na poskytovanie predmetnej sociálnej služby. Nestačí predložiť len kópiu listu vlastníctva alebo nájomnej zmluvy. Priestorové podmienky sa budú preukazovať aj právoplatným kolaudačným rozhodnutím príslušného stavebného úradu.

V § 64 odsek 5 znie:

„(5) Za údaje o personálnych podmienkach na účely odseku 3 písm. c) sa považuje organizačná štruktúra žiadateľa o zápis do registra, v ktorej je uvedené povolanie zamestnancov, ich kvalifikačné predpoklady podľa § 84 a ich počet osobitne na každý druh sociálnej služby.“.

V § 64 sa za odsek 5 vkladá nový **odsek 6**, ktorý znie:

„(6) Údaje o hygienických podmienkach na účely odseku 3 písm. c) sa preukazujú kópiou právoplatného rozhodnutia alebo záväzného stanoviska príslušného orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov do prevádzky alebo o zmene v ich prevádzkovaní a o schválení prevádzkového poriadku alebo jeho zmeny príslušným orgánom verejného zdravotníctva podľa osobitného predpisu.^{33a)}“.

Doterajšie odseky 6 a 7 sa označujú ako odseky 7 a 8.

Poznámka pod čiarou k odkazu 33a znie:

„^{33a)} § 13 ods. 4 písm. a) a b) zákona č. 355/2007 Z. z.“.

Obsahom zmeny pri zápise do registra je presná špecifikácia plnenia personálnych podmienok. Budúci poskytovateľ bude uvádzať svoju organizačnú štruktúru, v rámci nej jednotlivé povolania zamestnancov/kýň, ktorí budú pôsobiť na jednotlivých oddeleniach alebo úsekoch (napríklad opatrovateľ/ka, sociálny pracovník/čka, ekonóm/ka, sestra/brat) a ich počet. U zamestnancov/kýň je potrebné určiť aj ich kvalifikáciu, a to v súlade s ustanovením § 84 a aj s osobitnými právnymi predpismi. Splnenie personálnych podmienok tak bezprostredne predpokladá splnenie kvalifikačných predpokladov vybraných zamestnancov/kýň v sociálnych službách. Pôvodná právna úprava síce ustanovovala poskytnutie zoznamu s uvedením povolania zamestnancov, ich kvalifikácie a počtu, ale nesprávna interpretácia tejto požiadavky spôsobovala v praxi nemalé problémy. Niektoré vyššie územné celky totiž požadovali pri registrácii súčasne menný zoznam fyzických osôb (zamestnancov/kýň), čo však nebolo možné, nakoľko v čase registrácie žiadna fyzická osoba nemohla byť zamestnancom/kyňou budúceho poskytovateľa sociálnej služby.

V odseku 6 sa upravuje, akým spôsobom preukazuje žiadateľ o registráciu splnenie hygienických podmienok. Týmto dokladom je kópia právoplatného rozhodnutia alebo záväzného stanoviska príslušného úradu verejného zdravotníctva o tom, že súhlasí s uvedením priestorov do prevádzky, prípadne s ich zmenou a súčasne schvaľuje prevádzkový poriadok alebo jeho zmenu.

§ 64 sa **doplňa odsekom 9**, ktorý znie:

„(9) Poskytovateľ sociálnej služby, ktorý má záujem poskytovať iný druh sociálnej služby ako ten, ktorý už poskytuje alebo poskytovateľ sociálnej služby, ktorý má záujem zmeniť miesto poskytovania sociálnej služby, je povinný podať žiadosť o zápis do registra podľa odsekov 1 až 8 a § 63.“.

V záujme jednoznačnosti interpretácie a aplikácie právnej úpravy sa explicitne ustanovuje, že zmena druhu sociálnej služby alebo zmena miesta poskytovania sociálnej služby nie je len zmenou údajov v registri (t. j. formálnou zmenou, ktorú poskytovateľ oznamuje registračnému úradu), ale že ide o začatie nového konania o registrácii nového druhu sociálnej služby, resp. iného miesta poskytovania sociálnej služby. V tomto konaní musia byť zo strany príslušného vyššieho územného celku preskúmané všetky skutkové okolnosti a splnenie právnych podmienok, nakoľko dochádza k zmene podstatných náležitostí poskytovanej sociálnej služby. Preto je nevyhnutné, aby prebehol komplexný proces novej registrácie.

V § 65 ods. 3 sa na konci pripája táto veta: „Ak sa sociálna služba bude poskytovať aj v územnom obvode iného vyššieho územného celku alebo viacerých vyšších územných celkov, vyšší územný celok, ktorý vykoná zápis do registra, bezodkladne oznámi vykonanie zápisu do registra každému vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode bude mies-

to poskytovania tejto sociálnej služby; to platí rovnako aj na oznámenie o výmaze z registra a na oznámenie o vykonaní zmien v registri.“

Novelou sa zavádza zmena súvisiaca s ustanovením § 64 ods. 1, ktorý upravuje vecnú príslušnosť na konanie o registrácii pre prípady, ak sa sociálna služba bude poskytovať v územnom obvode viacerých vyšších územných celkov. Takýto poskytovateľ sa registruje len u toho vyššieho územného celku, v ktorého územnom obvode má sídlo právnická osoba, ktorá žiada o zápis do registra, alebo v ktorého územnom obvode má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt fyzická osoba, ktorá žiada o zápis do registra. Cieľom zmeny je, aby v takýchto prípadoch bola zabezpečená informovanosť všetkých vyšších územných celkov, v územnom obvode ktorých sa začne poskytovať nová sociálna služba. Preto je opodstatnené vyžadovať, aby vyšší územný celok, ktorý vykonal zápis do registra, bezodkladne oznámil ostatným vyšším územným celkom, že v ich regióne sa bude daná nová sociálna služba poskytovať. Ustanovenie uvedenej povinnosti je dôležité aj z toho dôvodu, že vyšší územný celok má povinnosť zabezpečiť klientovi/tke poskytovanie sociálnej služby na základe informovaného výberu, tak ako to ustanovuje § 8 ods. 3 s poukazom na § 6 ods. 2 písm. b) zákona o sociálnych službách. Bez informácií o existujúcich sociálnych službách, o výmaze poskytovateľov z registra, resp. o zmenách v poskytovaní sociálnych služieb v danom regióne, by túto povinnosť vyšší územný celok nemohol kvalitne realizovať.

V § 65 ods. 6 písm. d) sa za slová „priestorové podmienky,“ vkladajú slová „personálne podmienky,“

V § 65 sa odsek 6 dopĺňa písmenami f) a g), ktoré znejú:

„f) nie sú splnené podmienky ustanovené v § 34 ods. 5, § 35 ods. 4, § 38 ods. 7 a § 39 ods. 5,

g) žiadosť o zápis do registra podľa § 64 ods. 2 písm. c) obsahuje druh sociálnej služby, ktorým je domov sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou.“

Novelou sa ako dôvod pre nezapísanie do registra poskytovateľov sociálnych služieb zaraďuje aj skutočnosť, že poskytovateľ nemá zabezpečené personálne podmienky, ktoré sú nevyhnutné pre kvalitné poskytovanie sociálnych služieb. Ide o potrebu zabezpečiť previazanosť s právnou úpravou v § 64 ods. 3 písm. a) až c) s poukazom na § 64 ods. 5 zákona o sociálnych službách. Ak sa v rámci konania o registrácii preukáže, že žiadateľ o zápis nemá na poskytovanie sociálnej služby vytvorené personálne podmienky, musí mať táto skutočnosť za následok vydanie rozhodnutia o nezapísaní do registra. To znamená, že príslušný správny orgán neposudzuje len to, či je organizačná štruktúra ako požadovaný doklad priložená alebo nie, ale posudzuje aj vecnú stránku organizačnej štruktúry. Ak organizačná štruktúra spolu s ďalšími požadovanými údajmi nezaručuje zabezpečenie personálnych podmienok v súlade so zákonom, je právny dôvod na rozhodnutie o nezapísaní do registra.

V záujme legislatívnej podpory deinštitucionalizácie sociálnych služieb a v nadväznosti na úpravy limitujúce kapacitu zariadenia podporovaného bývania, zariadenia pre seniorov, domova sociálnych služieb a špecializovaného zariadenia, sa zároveň upravuje ako dôvod nezapísania do registra poskytovateľov sociálnych služieb nesplnenie podmienky týkajúcej sa kapacity zariadenia. Rovnako sa to týka aj nemožnosti registrácie zariadenia typu domov sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou. Naďalej však bude možné registrovať poskytovateľov, ktorí budú poskytovať sociálnu službu v domove sociálnych služieb týždennou a ambulantnou formou. Poskytovanie sociálnej služby v špecializovanom zariadení, ktoré je určené pre klientelu so špecifickými potrebami vyplývajúcimi

z určitého druhu závažného zdravotného postihnutia, bude možné zaregistrovať aj v prípade celoročnej pobytovej formy.

V § 66 ods. 1 písmeno b) znie:

„b) meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, a zodpovedného zástupcu uvedeného v § 63 ods. 3 a ich trvalý pobyt alebo prechodný pobyt,“.

Ide o legislatívno-technické zmeny v nadväznosti na zmeny navrhované v § 63 ods. 1 a § 64.

V § 66 ods. 1 písm. f) sa na konci pripájajú tieto slová: „a právny dôvod výmazu z registra podľa § 68“.

S výmazom z registra je spojený právny následok zániku oprávnenia na poskytovanie sociálnej služby poskytovateľovi sociálnej služby (§ 68 ods. 3). Vzhľadom na skutočnosť, že register je verejný a že sú v § 68 ods. 1 a 2 ustanovené viaceré právne relevantné dôvody výmazu z registra, obsahom registra bude aj uvedenie dôvodu výmazu z registra. V zásade pôjde o rozličné kombinácie výmazu z registra z objektívnych či subjektívnych dôvodov, bez miery zavinenia poskytovateľa sociálnej služby alebo s mierou zavinenia poskytovateľa sociálnej služby.

§ 67 vrátane nadpisu znie:

„§ 67

Označenie miesta poskytovania sociálnej služby

(1) Ak poskytovateľ sociálnej služby poskytuje sociálnu službu v zariadení okrem zariadení uvedených v § 29 a 34 je povinný miesto poskytovania sociálnej služby označiť na vhodnom a trvale viditeľnom mieste.

- (2) Miesto poskytovania sociálnej služby podľa odseku 1 musí byť označené
- obchodným menom alebo názvom, ak je poskytovateľom sociálnej služby právnická osoba,
  - menom a priezviskom, ak je poskytovateľom sociálnej služby fyzická osoba,
  - druhom a formou poskytovanej sociálnej služby,
  - názvom zariadenia a
  - adresou miesta poskytovania sociálnej služby.“.

Za § 67 sa vkladá § 67a, ktorý vrátane nadpisu znie:

„§ 67a

Vedenie účtovníctva a výročná správa o činnosti a hospodárení poskytovateľa sociálnej služby

- Neverejný poskytovateľ sociálnej služby a poskytovateľ sociálnej služby, ktorým je právnická osoba založená obcou alebo vyšším územným celkom, sú povinní vypracovať a uložiť do verejnej časti registra účtovných závierok^{33b)} výročnú správu o činnosti a hospodárení poskytovateľa sociálnej služby (ďalej len „výročná správa“) za predchádzajúci kalendárny rok do 15. júla príslušného kalendárneho roka.
- Vyšší územný celok vyhodnocuje obsah výročnej správy za účelom posudzovania, či poskytovateľ sociálnej služby podľa odseku 1 poskytuje sociálnu službu, na ktorej poskytovanie bol zapísaný do registra a či neprestal spĺňať finančné podmienky ustanovené týmto zákonom na poskytovanie sociálnej služby. Kontrolná pôsobnosť iných orgánov týmto nie je dotknutá.
- Výročná správa obsahuje najmä
  - prehľad o poskytovaní sociálnej služby a o inom predmete činnosti alebo podnikania vykonávaných v kalendárnom roku,
  - ročnú účtovnú závierku a zhodnotenie základných údajov v nej obsiahnutých,

- c) *výrok audítora k ročnej účtovnej závierke, ak ju audítor overoval,*
  - d) *prehľad o príjmoch (výnosoch) a výdavkoch (nákladoch),*
  - e) *prehľad príjmov v členení podľa zdrojov,*
  - f) *stav a pohyb majetku a záväzkov,*
  - g) *ekonomicky oprávnené náklady na jedného prijímateľa sociálnej služby podľa druhu poskytovanej sociálnej služby za kalendárny rok.*
- (4) *Ročná účtovná závierka musí byť overená audítorom, ak*
- a) *príjmy z verejných prostriedkov v roku, za ktorý je ročná účtovná závierka zostavená, prekročia sumu 33 193 eur,*
  - b) *všetky príjmy poskytovateľa sociálnej služby podľa odseku 1 prekročia sumu 165 969 eur.*
- (5) *Poskytovateľ sociálnej služby podľa odseku 1 vedie účtovníctvo podľa osobitného predpisu.^{33c)}*
- (6) *Poskytovateľ sociálnej služby podľa odseku 1 musí viesť vo svojom účtovníctve oddelene príjmy (výnosy) a výdavky (náklady) spojené s poskytovaním sociálnej služby a príjmy (výnosy) a výdavky (náklady) spojené s inou činnosťou.“*

Poznámky pod čiarou k odkazom 33b a 33c znejú:

„^{33b)} § 23 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

^{33c)} Zákon č. 431/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov.“

V § 67 sa ustanovuje nová povinnosť pre toho poskytovateľa sociálnych služieb, ktorý poskytuje sociálnu službu v zariadení. Takýto poskytovateľ bude povinný označiť miesto poskytovania sociálnej služby, a to v záujme jeho jednoznačnej identifikácie, identifikácie miesta poskytovania sociálnej služby, ako aj v záujme vytvorenia podmienok na výkon kontrolnej, resp. dozornej a dohliadacej činnosti príslušných orgánov podľa tohto zákona, ale aj podľa osobitných predpisov. S ohľadom na charakter sociálnych služieb poskytovaných v zariadení podporovaného bývania

a v zariadení núdzového bývania povinnosť označenia miesta sa na poskytovateľov týchto sociálnych služieb nevzťahuje (ide o zariadenie rodinného typu alebo o zariadenie garantujúce anonymitu, ochranu života, zdravia a súkromia).

V § 67a sa novo ustanovuje povinnosť poskytovateľa sociálnej služby (neverejný poskytovateľ sociálnej služby a poskytovateľ sociálnej služby, ktorým je právnická osoba založená obcou alebo vyšším územným celkom) vypracovať a uložiť do verejnej časti registra účtovných závierok výročnú správu o svojej činnosti a hospodárení, a to v ustanovenej lehote (do 15. júla). Uvádzajú sa obsahové náležitosti tejto správy a podmienky, za ktorých musí byť ročná účtovná závierka overená audítorom. Aj na základe tejto správy bude môcť vyšší územný celok posúdiť, či poskytovatelia poskytujú sociálne služby v súlade s registráciou a či naďalej spĺňajú finančné podmienky pre jej poskytovanie. Súčasne sa touto úpravou vytvárajú právne podmienky na stransparentnenie činnosti a hospodárenia poskytovateľov sociálnych služieb pre všetkých aktérov.

Súčasťou tohto ustanovenia je aj zavedenie povinnosti pre vybraných poskytovateľov sociálnych služieb viesť účtovníctvo podľa pravidiel ustanovených v zákone o účtovníctve.

V § 68 odsek 1 znie:

- „(1) Vyšší územný celok rozhodne o výmaze z registra, ak poskytovateľ sociálnej služby*
- a) *bol zapísaný do registra na základe nepravdivých údajov alebo neúplných údajov,*
  - b) *prestal spĺňať podmienky na zápis do registra,*
  - c) *nesplňa finančné podmienky na poskytovanie sociálnej služby podľa odseku 5; to platí len pre neverejného poskytovateľa sociálnej služby a poskytovateľa sociálnej služby, ktorým je právnická osoba založená obcou alebo vyšším územným celkom,*

- d) v lehote určenej ministerstvom neodstránil nedostatky plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby v súlade s prílohou č. 2,
- e) v lehote určenej vyšším územným celkom neznížil počet miest podľa § 69 ods. 2,
- f) písomne neoznámil vyššiemu územnému celku zmeny skutočností podľa § 65 ods. 4, a to ani po písomnej výzve vyššieho územného celku v lehote ním určenej,
- g) neposkytoval sociálnu službu dlhšie ako 12 po sebe nasledujúcich mesiacov, alebo
- h) požiadal o výmaz z registra; táto žiadosť musí byť podaná najmenej 30 dní pred dňom skončenia poskytovania sociálnej služby.”.

Na základe požiadaviek praxe sa dopĺňajú dôvody, pre ktoré vyšší územný celok rozhodne o výmaze poskytovateľa sociálnych služieb z registra. Nakoľko zákonom o sociálnych službách sa explicitne neustanovujú podmienky na poskytovanie sociálnej služby, ale podmienky, ktoré je potrebné splniť pre zápis do registra poskytovateľov sociálnych služieb, bolo potrebné túto skutočnosť upraviť v písmene b). Ďalší nový dôvod pre výmaz z registra je upravený v písmene c), a je ním skutočnosť, že neverejný poskytovateľ a poskytovateľ založený obcou alebo vyšším územným celkom prestal spĺňať finančné podmienky na poskytovanie sociálnej služby podľa nového odseku 5 (likvidácia, konkurz, daňové nedoplatky a nedoplatky na poistnom). Nakoľko poskytovateľ je povinný plniť aj podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby, ktorú kontroluje ministerstvo, v prípade neodstránenia zistených nedostatkov v tejto oblasti bude uvedená skutočnosť rovnako dôvodom pre výmaz z registra.

Keďže v novele sa v prechodných ustanoveniach upravuje nemožnosť zvyšovať kapacitu pre vybrané existujúce zariadenia (tie, ktoré

poskytovali sociálne služby do 31. decembra 2013), v prípade, že takéto zariadenie ani po výzve vyššieho územného celku nezníži svoju kapacitu na počet, ktorý pôvodne mal, bude z registra vymazané.

V doterajšej právnej úprave neboli stanovené žiadne sankcie pre poskytovateľa, ktorý si nesplnil zákonom stanovenú oznamovaciu povinnosť a neoznámil vyššiemu územnému celku zmeny skutočností rozhodujúcich pre zápis do registra. Novelou sa takéto konanie kvalifikuje ako dôvod pre výmaz poskytovateľa z registra.

V § 68 sa odsek 2 dopĺňa písmenom e), ktoré znie:

„e) neverejný poskytovateľ sociálnej služby alebo poskytovateľ sociálnej služby, ktorým je právnická osoba založená obcou alebo vyšším územným celkom, neuložil výročnú správu do verejnej časti registra účtovných závierok, a to ani po písomnej výzve vyššieho územného celku v lehote ním určenej.“.

Prijatá zmena súvisí s novo ustanovenou povinnosťou poskytovateľa sociálnej služby vypracovať a predložiť v ustanovenej lehote vyššiemu územnému celku, ktorý je registračným miestom, výročnú správu o svojej činnosti a hospodárení. Vzhľadom na účel správy, ktorým je aj zabezpečenie finančnej udržateľnosti poskytovania sociálnej služby a súvisiacej potreby právnej ochrany prijímateľov sociálnej služby, je právnym následkom nesplnenia si tejto povinnosti v ustanovenej lehote výmaz z registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V § 68 ods. 4 sa slová „písm. b)“ nahrádzajú slovami „písm. a) a c)“.

Ide o legislatívno-technické zmeny v nadväznosti na úpravu prijaté v § 68 ods. 1, v ktorom sa dopĺňa nový dôvod pre výmaz z registra.

§ 68 sa dopĺňa odsekom 5, ktorý znie:

„(5) Poskytovateľ sociálnej služby nespĺňa finančné podmienky na poskytovanie sociálnej služby, ak

- a) je v likvidácii, v konkurze alebo bol proti nemu zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku,
- b) má evidované daňové nedoplatky, nedoplatky na poistnom na verejné zdravotné poistenie, nedoplatky na poistnom na sociálne poistenie a nedoplatky na povinných príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, ktoré sa vymáhajú výkonom rozhodnutia.“

Taxatívne sú uvedené dôvody, pre ktoré poskytovateľ sociálnej služby prestal spĺňať finančné podmienky na poskytovanie sociálnej služby a ktoré tak v zásade preukazujú jeho pretrvávajúcu platobnú neschopnosť. Doplnenie tejto úpravy v novele bolo vykonané v záujme zabezpečiť finančnú udržateľnosť poskytovania sociálnej služby a potreby právnej ochrany prijímateľov/liek sociálnej služby a je priamo previazané s možným zánikom oprávnenia na poskytovanie sociálnej služby, ak sa preukáže vznik právneho dôvodu na výmaz z registra.

Doterajší text § 69 sa označuje ako odsek 1 a dopĺňa sa odsekom 2, ktorý znie:

„(2) Ak poskytovateľ sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania, zariadení pre seniorov, domove sociálnych služieb a v špecializovanom zariadení postupuje v rozpore s § 110l ods. 12, vyšší územný celok vyzve tohto poskytovateľa sociálnej služby, aby v lehote do troch mesiacov od doručenia výzvy znížil počet miest v zariadení na počet miest, ktoré mal pred ich zvýšením.“

Nakoľko sa v záujme podpory deinštitucionalizácie sociálnych služieb v prechodnom ustanovení § 110l odsek 12 zakazuje po

nadobudnutí účinnosti tohto zákona zvyšovať kapacitu v existujúcich zariadeniach podporovaného bývania, v zariadeniach pre seniorov, v domovoch sociálnych služieb a v špecializovaných zariadeniach, ustanovuje sa sankcia v prípade, že poskytovateľ tento zákaz poruší. To znamená, že ak ani po výzve vyššieho územného celku poskytovateľ kapacitu nezníži na pôvodný počet klientov/tok, upravuje sa, že vyšší územný celok rozhodne o výmaze tohto poskytovateľa z registra.

V § 71 ods. 1 písm. b) a ods. 3 písm. b) sa na konci vypúšťa čiarka a pripájajú sa tieto slová: „a z úhrad za iné činnosti podľa § 15 ods. 3 uvedených v osobitnej zmluve podľa § 74 ods. 8,“.

V § 71 ods. 1 sa za písmeno b) vkladajú nové písmená c) a d), ktoré znejú:

- „c) z úhrady ekonomicky oprávnených nákladov spojených s poskytovaním sociálnej služby podľa odseku 7,
- d) z finančného príspevku poskytnutého z rozpočtu ministerstva na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa odseku 6,“.

Doterajšie písmená c) až g) sa označujú ako písmená e) až i).

V § 71 ods. 3 písm. a) sa za slová „na prevádzku“ vkladajú slová „poskytovanej sociálnej služby“.

V § 71 ods. 3 sa za písmeno b) vkladá nové písmeno c), ktoré znie:

„c) z finančného príspevku poskytnutého z rozpočtu ministerstva na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a,“.

Doterajšie písmená c) až g) sa označujú ako písmená d) až h).

Ide o legislatívno-technické zmeny v nadväznosti na zmeny prijaté v § 74 ods. 8, v ktorom sa upravuje účtovanie úhrady za iné čin-

nosti v osobitnej zmluve. Súčasne sa dopĺňajú zdroje financovania sociálnych služieb o úhradu, ktorú platí tzv. samoplatca vo výške ekonomicky oprávnených nákladov a o dotácie poskytované ministerstvom formou finančného príspevku. Súčasne ide o legislatívno-technickú zmenu, ktorou sa dopĺňajú zdroje financovania neverejných poskytovateľov v nadväznosti na úpravy prijaté v § 78a.

V § 72 ods. 1 sa na konci pripája táto veta: „Do úhrady za sociálnu službu nie je možné započítať úhradu za vykonávanie, zabezpečovanie alebo utváranie podmienok na vykonávanie iných činností podľa § 15 ods. 3.“.

V súlade s ustanovením § 15 ods. 3 je možné v rámci sociálnej služby vykonávať, zabezpečovať alebo utvárať podmienky na vykonávanie iných činností, ktoré tento zákon neupravuje a ktoré zvyšujú kvalitu sociálnej služby. Ide napríklad o kadernícke služby, vykonávanie zdravotnej rehabilitácie a o rôzne druhy terapií (napr. muzikoterapia, felinoterapia). Tieto činnosti nie je možné považovať za činnosti sociálnej služby a z uvedeného dôvodu nie je možné úhradu za tieto činnosti zahrnúť do úhrady za sociálnu službu. V prípade, že poskytovateľ má záujem účtovať úhradu za takéto činnosti, je potrebné, aby ju účtoval osobitne, mimo úhrady za sociálnu službu v osobitnej zmluve.

V § 72 ods. 2 sa na konci pripájajú tieto slová: „znížených o príjem z finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a príjem z úhrady ekonomicky oprávnených nákladov spojených s poskytovaním sociálnej služby podľa § 71 ods. 7.“.

V § 72 odsek 3 znie:

„(3) Neverejný poskytovateľ určuje sumu úhrady za sociálnu službu, spôsob jej určenia a platenia úhrady zmluvou podľa § 74 v súlade s aktuálnym cenníkom sociálnej služby, ktorý zverejnení na

svojom webovom sídle alebo na inom verejne dostupnom mieste, najviac vo výške ekonomicky oprávnených nákladov znížených o príjem z finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy podľa § 76, príjem z finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby podľa § 77 a príjem z finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a.“.

Explicitne sa ustanovuje povinnosť poskytovateľov odpočítať na účely určenia výšky úhrady od ekonomicky oprávnených nákladov príjem z finančných príspevkov poskytnutých z prostriedkov ministerstva a príjem z úhrady ekonomicky oprávnených nákladov spojených s poskytovaním sociálnej služby podľa § 71 ods. 7, ktorú uhradil iný vyšší územný celok. Účelom tejto zmeny je zabezpečiť, aby u poskytovateľov, ktorí sú podporovaní z verejných zdrojov, nedochádzalo k vytváraniu zisku a aby sa skutočnosť, že poskytovateľ sociálnej služby je podporovaný z verejných prostriedkov, prejavila vo výške požadovanej úhrady od prijímateľa sociálnej služby.

Súčasne sa upravuje pre neverejných poskytovateľov možnosť určovať úhradu len v súlade s aktuálnym cenníkom sociálnej služby, ktorý je potrebné sprístupniť na webovom sídle alebo na inom verejne dostupnom mieste. Cieľom je, aby záujemcovia o sociálnu službu boli o cenách riadne informovaní, aby nedochádzalo k nerovnakému zaobchádzaniu s klientmi/kami a aby každý z nich mal určenú rovnakú východiskovú úhradu za rovnakú službu poskytovanú za rovnakých podmienok. Uplatňovanie týchto princípov samozrejme neznamená, že každý klient bude platiť úhradu v rovnakej výške, nakoľko úhrada sa vypočítava aj v závislosti od príjmu a majetku klienta/ky.

V § 72 ods. 4 sa slová „vo výške ekonomicky oprávnených nákladov“ nahrádzajú slovami „podľa odseku 3“.

Zmeny prijaté v odseku 3 (spôsob určovania sumy úhrady pre neverejného poskytovateľa) bolo potrebné premietnuť aj v tomto ustanovení.

V § 72 odsek 5 a 6 znie:

„(5) Ekonomicky oprávnené náklady podľa odsekov 2 a 3 sú náklady poskytovateľa sociálnej služby na činnosti uvedené v § 16 až 18, ktoré tvoria

- a) mzdy, platy a ostatné osobné vyrovnania vo výške, ktorá zodpovedá výške platu a ostatných osobných vyrovnaní podľa osobitného predpisu,³⁸⁾
- b) poisťné na verejné zdravotné poistenie, poisťné na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie platené zamestnávateľom v rozsahu určenom podľa písmena a),
- c) tuzemské cestovné náhrady,
- d) výdavky na energie, vodu a komunikácie,
- e) výdavky na materiál okrem reprezentačného vybavenia nových interiérov,
- f) dopravné,
- g) výdavky na rutinnú údržbu a štandardnú údržbu okrem jednorazovej údržby objektov alebo ich častí a riešenia havarijných stavov,
- h) nájomné za prenájom nehnuteľnosti alebo inej veci okrem dopravných prostriedkov a špeciálnych strojov, prístrojov, zariadení, techniky, náradia a materiálu najviac vo výške obvyklého nájomného, za aké sa v tom čase a na tom mieste prenechávajú do nájmu na dohodnutý účel veci toho istého druhu alebo porovnateľné veci,
- i) výdavky na služby,
- j) výdavky na bežné transfery v rozsahu vreckového podľa osobitného predpisu,²⁰⁾ odstupného, odchodného, náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca podľa osobitného predpisu,³⁹⁾

k) odpisy hmotného majetku a nehmotného majetku podľa účtovných predpisov, o ktorom poskytovateľ sociálnej služby účtuje a odpisuje ho ako účtovná jednotka;^{33c)} odpis hmotného majetku, ktorým sú novoobstarané stavby, byty a nebytové priestory užívané na účely poskytovania sociálnych služieb v zariadeniach alebo ich technické zhodnotenie, najviac vo výške obvyklého nájomného, za aké sa v tom čase a na tom mieste prenechávajú do nájmu na dohodnutý účel veci toho istého druhu alebo porovnateľné veci.

(6) Prijímateľ sociálnej služby neplatí úhradu za

- a) tlmočenie,
- b) krízovú pomoc poskytovanú prostredníctvom telekomunikačných technológií,
- c) podporu samostatného bývania,
- d) preventívnu aktivitu,
- e) pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- f) pomoc pri pracovnom uplatnení,
- g) pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,
- h) stimuláciu komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím,
- i) sociálne poradenstvo,
- j) sociálnu rehabilitáciu,
- k) pracovnú terapiu.“

Novým spôsobom sa upravujú ekonomicky oprávnené náklady na poskytovanie sociálnej služby. Explicitne sa ustanovuje, že za takéto náklady možno považovať len bežné výdavky poskytovateľa na činnosti uvedené v § 16 až 18, t. j. odborné, obslužné a ďalšie činnosti. Oproti doterajšej právnej úprave sa v ekonomicky oprávnených nákladoch môže zohľadňovať len nájomné vo výške obvyklého nájomného, t. j. nájomného, ktoré je v danom čase

a v danom mieste obvyklé za rovnaký alebo porovnateľný nájom. Zámerom je eliminovať situácie stanovovania a platenia neúmerne vysokého nájomného, ktoré sa v konečnom dôsledku premieta do úhrady klientov alebo do výšky finančného príspevku na prevádzku. Súčasne sa v rámci ekonomicky oprávnených nákladov regulujú odpisy hmotného a nehmotného majetku, ktoré rovnako bezdôvodne a neúmerne doposiaľ zvyšovali úhradu klienta.

Medzi odborné činnosti a sociálne služby, za ktoré nie je možné požadovať úhradu, sa zaraďujú aj novo definované činnosti a nová sociálna služba, ktorými sú preventívna aktivita, pomoc pri pracovnom uplatnení a pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa, stimulácia komplexného vývoja dieťaťa a podpora samostatného bývania. Ide o činnosti a sociálnu službu, ktoré sa budú poskytovať klientom/tkám v rôznych nepriaznivých sociálnych situáciách vedúcich k ich sociálnemu vylúčeniu alebo k ohrozeniu sociálnym vylúčením a ktorých príjmy sú obvykle veľmi nízke (napr. pri nízkoprahových službách pre deti a rodinu a v komunitných centrách). Požadovanie úhrady v týchto prípadoch by bolo nielen nespravodlivé, ale aj neúčelné a neefektívne.

Poznámka pod čiarou k odkazu 40 sa vypúšťa.

V 72 ods. 8 sa slovo „určenia“ nahrádza slovom „platenia“ a slová „sa posudzuje podľa osobitného predpisu.¹¹⁾“ sa nahrádzajú slovami „sa posudzuje a zisťuje podľa osobitného predpisu,¹¹⁾ ak odsek 18 a § 72a neustanovujú inak a slová „o ktorej zabezpečenie poskytovania“ sa nahrádzajú slovami „o ktorej poskytovanie“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu, nakoľko príjem sa posudzuje na účely platenia úhrady a nie jej určenia. Súčasne ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na zmeny niektorých podmienok posudzovania príjmu na účely platenia úhrady za sociálne

služby. Súčasne sa pojem zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v tomto ustanovení nahrádza pojmom poskytovanie, nakoľko ide o prípady, keď obec alebo vyšší územný celok nepožiadala neveřejného poskytovateľa o poskytnutie sociálnej služby. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné slovo „zabezpečenie“ vypustiť.

V § 72 sa vypúšťa odsek 10.

Doterajšie odseky 11 až 18 sa označujú ako odseky 10 až 17.

V § 72 ods. 12 písm. a) sa slová „odsek 14“ nahrádzajú slovami „odsek 13“.

Ako sme už uviedli pri zmenách týkajúcich sa ustanovenia § 39 (špecializované zariadenie), deti so zdravotným postihnutím s nariadenou ústavnou starostlivosťou sú od 1. januára 2009 umiestňované v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany a kurately (§ 100 ods. 10 zákona č. 305/2005 Z. z.). Z uvedeného dôvodu sa aj v § 72 vypúšťa doterajší odsek 10, v ktorom sa upravovalo určovanie úhrady za sociálnu službu pre deti so zdravotným postihnutím s nariadenou ústavnou starostlivosťou. Úprava týkajúca sa úhrady pre tieto deti, ktorým sa ešte stále poskytuje celoročná pobytová sociálna služba v zariadeniach sociálnych služieb, sa zároveň systémovo presúva do prechodného ustanovenia § 110l odsek 2, nakoľko sa vzťahuje už len na existujúce právne vzťahy. Vypustením odseku 10 bolo potrebné vykonať aj následné zmeny v § 72 ods.12 písm. a).

V § 72 ods. 13 sa slová „35, 38 a 39“ nahrádzajú slovami „35 a 39“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na vypustenie možnosti poskytovať sociálnu službu v domove sociálnych služieb celoročnou pobytovou formou. Preto nie je potrebné tento druh a formu sociálnej služby zahrnúť medzi zariadenia, v kto-

rých sa pri platení úhrady prihliada aj na skutočnosť, či prijímateľ pred začatím poskytovania sociálnej služby užíval nehnuteľnosť na trvalé bývanie.

V § 72 ods. 14 celom texte sa slová „odseku 13“ nahrádzajú slovami „odseku 12“.

V § 72 ods. 15 sa slová „11 až 18 posudzujú“ nahrádzajú slovami „10 až 18 a § 72a posudzujú a zisťujú“.

V § 72 ods. 17 sa slová „odsekov 16 a 17“ nahrádzajú slovami „odsekov 15 a 16“.

Ide o legislatívno-technické úpravy v záujme legislatívnej čistoty príslušných ustanovení vo väzbe na vypustenie § 72 ods. 10 a súvisiace zmeny v číslovaní odsekov.

§ 72 sa dopĺňa odsekom 18, ktorý znie:

„(18) Na účely platenia úhrady za sociálnu službu sa od príjmu posudzovanej fyzickej osoby a fyzickej osoby uvedenej v § 73 ods. 10 odpočítava úhrada za

- a) iný druh sociálnej služby alebo jej časť, ktorú je posudzovaná fyzická osoba alebo fyzická osoba uvedená v § 73 ods. 10 povinná platiť poskytovateľovi tejto sociálnej služby,*
- b) sociálnu službu alebo jej časť, ktorú je posudzovaná fyzická osoba alebo fyzická osoba uvedená v § 73 ods. 10 povinná platiť poskytovateľovi tejto sociálnej služby za prijímateľa sociálnej služby, za ktorého má povinnosť platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa tohto zákona.“*

V záujme chrániť príjem klienta/ky a zákonom ustanovené blízke osoby pred výdavkami na sociálne služby neprimeranými

ich príjmu sa upravuje, že na účely platenia úhrady za sociálnu službu sa od príjmu klienta, rodiča alebo dospelého dieťaťa, ktorí sú povinní za klienta platiť úhradu alebo jej časť, odpočítava suma úhrady za iný druh sociálnej služby, ktorá je klientovi súčasne poskytovaná. Môže ísť napríklad o situáciu, ak sa klientovi zariadenia sociálnej služby súčasne poskytuje aj prepravná služba. Rovnaký princíp sa ustanovuje aj pri úhrade za sociálnu službu, ktorú sú tieto osoby povinné platiť za ďalšieho prijímateľa sociálnej služby. Pôjde napr. o situáciu, keď sa má začať poskytovať sociálna služba manželke, voči ktorej má vyživovaciu povinnosť manžel, ktorému sa už sociálna služba poskytuje. Pri posudzovaní príjmu takýchto manželov sa tak na účely výpočtu úhrady jedného z manželov od ich spoločných príjmov odpočíta úhrada, ktorú platí manžel za jemu poskytovanú sociálnu službu.

Za § 72 sa vkladá § 72a, ktorý znie:

„§ 72a

- (1) Príjem na účely platenia úhrady za sociálnu službu sa zisťuje ako príjem za kalendárny mesiac predchádzajúci kalendárnemu mesiacu, v ktorom sa sociálna služba začne poskytovať, ak odsek 2 neustanovuje inak.*
- (2) Ak ide o nepravidelný príjem, tento príjem sa na účely platenia úhrady za sociálnu službu zisťuje ako priemerný mesačný príjem za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa sociálna služba začne poskytovať. Takto zistený príjem sa každoročne prehodnocuje vždy v júli a platí do konca júna nasledujúceho kalendárneho roka; za obdobie, za ktoré sa príjem prehodnocuje, sa považuje kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa prehodnocovanie príjmu vykonáva.*
- (3) Ak sa zmení skutočnosť rozhodujúca na platenie úhrady za sociálnu službu v priebehu poskytovania sociálnej služby, príjem na účely platenia*

nia úhrady za sociálnu službu sa zisťuje ako príjem za kalendárny mesiac, v ktorom nastala zmena tejto skutočnosti. Táto zmena skutočnosti rozhodujúcej na platenie úhrady za sociálnu službu ovplyvní výšku úhrady za sociálnu službu až v nasledujúcom kalendárnom mesiaci.

- (4) Za zmenu skutočnosti, ktorá má rozhodujúci vplyv na platenie úhrady za sociálnu službu, sa na účely tohto zákona nepovažuje zníženie mesačného príjmu alebo zvýšenie mesačného príjmu najviac o sumu päť eur. To neplatí, ak sa príjem zisťuje podľa odseku 2.
- (5) Na účely prehodnocovania príjmu podľa odseku 2 poskytovateľ sociálnej služby vyzve fyzickú osobu predložiť doklady o výške príjmu.
- (6) Pri zisťovaní príjmu za kalendárny mesiac sa započítavajú príjmy, ktoré patrili a boli vyplatené posudzovanej fyzickej osobe a osobám, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú za obdobie kalendárneho mesiaca podľa odseku 1.
- (7) Pri zisťovaní príjmu alebo pri prehodnocovaní príjmu za kalendárny rok sa započítavajú príjmy, ktoré patrili a boli vyplatené posudzovanej fyzickej osobe a osobám, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú za obdobie január až december kalendárneho roka podľa odseku 2.
- (8) Na účely platenia úhrady za sociálnu službu sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú príjmy u
- posudzovanej fyzickej osoby jej príjem a príjem jej manžela alebo manželky,
  - posudzovaných rodičov s nezaopatreným dieťaťom¹²⁾ príjmy týchto rodičov a príjem nezaopatreného dieťaťa žijúceho s nimi v domácnosti,^{40b)}
  - posudzovaných rodičov, ktorí sú sami nezaopatrenými deťmi, ich príjmy a príjmy, ktoré na nich poberá iná fyzická osoba a príjem nezaopatreného dieťaťa žijúceho s nimi v domácnosti,^{40b)}
  - posudzovaného nezaopatreného dieťaťa jeho príjem a príjem jeho rodičov, ak s ním žijú v domácnosti,^{40b)} a ak toto dieťa žije v domácnosti len s jedným rodičom, s inou fyzickou osobou alebo sa-

mostatne, príjem dieťaťa, príjem rodiča a príjem, ktorý na dieťa poberá iná fyzická osoba,

- e) posudzovaného zaopatreného nepľnoletého dieťaťa jeho príjem.
- (9) Pri zisťovaní zostatku z príjmu podľa § 73, ktorý musí prijímateľovi sociálnej služby zostať mesačne z jeho príjmu po zaplatení úhrady za sociálnu službu, sa na účely platenia úhrady za sociálnu službu použije suma životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanovená osobitným predpisom⁴¹⁾ platná v čase zisťovania príjmu alebo v čase prehodnocovania príjmu.
- (10) Ak osoby uvedené v odseku 8 patrili do okruhu osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú s príjmom posudzovanej fyzickej osoby len časť kalendárneho mesiaca, za ktorý sa zisťuje príjem podľa odseku 1, započítava sa ich príjem za celý kalendárny mesiac, v ktorom patrili do okruhu osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú s príjmom posudzovanej fyzickej osoby.
- (11) Ak osoby uvedené v odseku 8 patrili do okruhu osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú s príjmom posudzovanej fyzickej osoby len časť kalendárneho roka, za ktorý sa zisťuje príjem alebo prehodnocuje príjem podľa odseku 2, započítava sa ich príjem len za časť kalendárneho roka, počas ktorého patrili do okruhu osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú s príjmom posudzovanej fyzickej osoby.
- (12) Pri zisťovaní príjmu alebo pri prehodnocovaní príjmu posudzovanej fyzickej osoby na účely platenia úhrady za sociálnu službu podľa odseku 2 sa prihliada na zmeny v okruhu osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú, ku ktorým došlo po uplynutí kalendárneho roka, za ktorý sa zisťuje príjem alebo prehodnocuje príjem podľa odseku 2.
- (13) Príjem posudzovanej fyzickej osoby sa určí tak, že súčet príjmu posudzovanej fyzickej osoby a príjmov osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú podľa odseku 8, sa vydelí počtom osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú podľa odseku 8.“

Poznámka pod čiarou k odkazu 40b znie:

„^{40b}) § 115 Občianskeho zákonníka.“

V ustanovení § 72a sa upravujú niektoré nové, ale aj doteraz platné podmienky posudzovania a zisťovania príjmu priamo zákonom o sociálnych službách. Podmienky súvisiace so zisťovaním a posudzovaním príjmu na účely platenia úhrady za sociálnu službu, ktoré v tomto ustanovení nie sú upravené, sa naďalej posudzujú podľa zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia (napríklad ustanovenie, ktoré príjmy sa na účely sociálnych služieb považujú za príjem a ktoré nie). Na rozdiel od doterajšej právnej úpravy zásadnou zmenou pri pravidelnom príjme je zisťovanie príjmu na účely platenia úhrady za sociálnu službu za kalendárny mesiac, ktorý predchádza mesiacu, v ktorom sa má začať poskytovať sociálna služba. Rozhodujúcim teda nie je predchádzajúci kalendárny rok, ako to bolo do 31. decembra 2013.

Nadväzne na túto zmenu bude možné veľmi promptne reagovať aj na zmenu rozhodujúcich skutočností, napr. na zmenu v okruhu posudzovaných osôb, ktorá nastala tým, že niekto do okruhu pribudol (narodenie dieťaťa, uzavretie manželstva) alebo z neho vypadol (úmrtie člena rodiny alebo dosiahnutie plnoletosti). Výnimka z tohto pravidla sa bude uplatňovať, ak pôjde o nepravidelný príjem, ktorý sa bude naďalej zisťovať a posudzovať za predchádzajúci kalendárny rok. Ďalšia zmena spočíva v tom, že na zvýšenie alebo zníženie pravidelného príjmu v sume 5 € sa neprihliada.

V § 73 ods. 1 sa za slovami „opatrovateľskú službu“ vypúšťa čiarka a slová „prepravnú službu“ a slová „1,3 násobku“ sa nahrádzajú slovami „1,4 násobku“.

V § 73 ods. 2 sa slová „najmenej 20 %“ nahrádzajú slovami „najmenej 25 %“ a na konci sa pripája táto veta: „Po zaplatení úhrady za celoročnú pobytovú sociálnu službu v zariadení bez poskytovania stravovania musí prijímateľovi sociálnej služby zostať mesačne z jeho príjmu najmenej 75 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanovenej osobitným predpisom.“⁴¹⁾

V § 73 ods. 3 sa slová „najmenej 50 %“ nahrádzajú slovami „najmenej 60 %“ a na konci sa pripája táto veta: „Po zaplatení úhrady za týždennú pobytovú sociálnu službu v zariadení bez poskytovania stravovania musí prijímateľovi sociálnej služby zostať mesačne z jeho príjmu najmenej 85 % sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanovenej osobitným predpisom.“⁴¹⁾

V § 73 ods. 4 sa slová „najmenej 70 % sumy“ nahrádzajú slovami „najmenej suma“.

V § 73 ods. 5 sa slová „1,3 násobku“ nahrádzajú slovami „1,4 násobku“.

V § 73 odsek 8 znie:

„(8) Ak sa príjem prijímateľa sociálnej služby spoločne posudzuje a spoločne započítava s príjmami osôb, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú, po zaplatení úhrady za sociálnu službu musí prijímateľovi sociálnej služby zostať suma uvedená v odsekoch 2 až 5 a fyzickým osobám, ktorých príjmy sa spoločne posudzujú a spoločne započítavajú s príjmom prijímateľa sociálnej služby, musí zostať mesačne z ich príjmu najmenej 1,65 násobku sumy životného minima ustanovenej osobitným predpisom.“⁴²⁾

V § 73 odseky 10 a 11 znejú:

„(10) Ak podľa odsekov 1 až 5 nevznikne prijímateľovi sociálnej služby povinnosť platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť,

prechádza táto povinnosť postupne na zaopatrené plnoleté deti a rodičov, ak sa ich príjem spoločne neposudzuje a spoločne nezapočítava s príjmom prijímateľa sociálnej služby; zaopatreným plnoletým deťom alebo rodičom po zaplatení úhrady za sociálnu službu musí mesačne zostať 1,65 násobok sumy životného minima ustanovenej osobitným predpisom.⁴²⁾ Na účely povinnosti platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť u osôb uvedených v prvej vete platia ustanovenia § 72 ods. 10, 12 a 14 rovnako. Zaopatrené plnoleté deti alebo rodičia môžu uzatvoriť s poskytovateľom sociálnej služby písomnú zmluvu o platení úhrady za sociálnu službu podľa osobitného predpisu.¹³⁾

(11) Ak nedôjde k uzatvoreniu zmluvy podľa odseku 10 medzi poskytovateľom sociálnej služby a zaopatrenými plnoletými deťmi alebo rodičmi, obec alebo vyšší územný celok vydá rozhodnutie v rozsahu svojej pôsobnosti o povinnosti týchto fyzických osôb zaplatiť úhradu tomuto poskytovateľovi sociálnej služby za sociálnu službu alebo jej časť za prijímateľa sociálnej služby, ktorému nevznikne povinnosť platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť. Na účely rozhodovania podľa prvej vety má v konaní zaopatrené plnoleté dieťa, rodič a poskytovateľ sociálnej služby podľa prvej vety postavenie účastníka konania. Prijímateľ sociálnej služby má na účely tohto rozhodovania postavenie zúčastnenej osoby.“

Zvyšuje sa ochrana príjmu klientov/tok pred neprimeranou úhradou za sociálnu službu. Cieľom je vytvoriť podmienky, aby si klienti aj po zaplatení úhrady mohli zabezpečiť iné nevyhnutné životné potreby (napr. stravu, bývanie, lieky, odev, obuv, cestovné), ktoré nemajú pokryté v rámci sociálnej služby. Preto sa zvyšujú násobky a percentá sumy životného minima, ktoré musia zostať klientovi, resp. osobe povinnej platiť úhradu alebo jej časť za klienta pri poskytovaní zákonom ustanovených druhov a foriem sociálnych služieb po zaplatení úhrady. Je zřejmé, že zákonom určená ochrana príjmu sa v dôsledku

zvyšovania súm životného minima síce každoročne nepatrne zvyšuje, percentuálna výška, resp. násobky stanovené pre ochranu príjmu však neboli zvyšované viac ako 15 rokov, pričom náklady na zabezpečenie každodenných potrieb sa postupne zvyšovali.

Pri opatrovateľskej službe sa zvyšuje ochrana príjmu klienta z 1,3 (257,52 €) na 1,4 (277,33 €) násobok sumy životného minima.

Pri celoročnom pobyte fyzickej osoby v zariadení sa zvyšuje ochrana príjmu z 20 % (39,62 €) na 25 % (49,52 €) sumy životného minima. Súčasne sa určuje aj povinný zostatok z príjmu vo výške 75 % sumy životného minima pre klientov s celoročným pobytom, ktorí nebudú odoberať stravu a to v nadväznosti na zmeny prijaté v § 17 ods. 4 a 5, ktorými sa umožňuje klientom aj pri poskytovaní sociálnej služby v zariadení s celoročným pobytom neodoberať stravu za zákonom ustanovených podmienok. Táto zmena bude významná pre klientov, ktorým sa poskytuje sociálna služba v zariadení podporovaného bývania. Tí doposiaľ aj v prípade, že si stravu pripravovali sami, mali chránený príjem len do výšky 20 % sumy životného minima, nakoľko sa im sociálna služba v zariadení podporovaného bývania poskytovala celoročnou pobytovou formou. V dôsledku prijatej zmeny bude možné ich príjem chrániť až do výšky 75 % sumy životného minima.

Pri týždennom pobyte fyzickej osoby v zariadení sa zvyšuje ochrana príjmu z 50 % (99,04 €) na 60 % (118,85 €) sumy životného minima. Rovnako aj pri tejto forme sociálnej služby sa určuje povinný zostatok z príjmu vo výške 85 % sumy životného minima pre klientov s týždenným pobytom, ktorí nebudú odoberať stravu, a to v nadväznosti na zmeny prijaté v § 17 ods. 4 a 5 súvisiace s možnosťou neodoberať stravu.

Pri dennom pobyte – ambulantnej sociálnej službe v zariadení sa zvyšuje suma ochrany príjmu, ktorý musí klientovi zostať po zaplatení úhrady za sociálnu službu, zo 70 % (138,66 €) na 1 násobok sumy životného minima (198,09 €).

Pri ambulantnej sociálnej službe bez poskytovania stravy sa zvyšuje ochrana príjmu z 1,3 (257,52 €) na 1,4 (277,33 €) násobok sumy životného minima.

Pri ochrane príjmu osôb, ktoré sa spoločne posudzujú s klientom sociálnej služby alebo u osôb, ktoré sú povinné platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť za svojho príbuzného (rodičia a plnoleté zaopatrené deti), ktorému sa poskytuje sociálna služba, sa zvyšuje táto ochrana z doterajších 1,3 (252,95 €) na 1,65 (326,84 €) násobok sumy životného minima (§ 73 ods. 8 a 10).

Pri výpočte vyššie uvedených súm zvýšenia ochrany príjmu sa vychádzalo z dostupných údajov o nákladoch, ktoré sú v súčasnosti priemerne vynakladané na domácnosť s jedným členom starším ako 65 rokov, napr. na potraviny, odevy a obuv, bývanie, nábytok, bytové vybavenie a údržbu, na dopravu, spoje a na rekreáciu a kultúru.

Novelou sa ustanovuje prechod povinnosti platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť v tých prípadoch, ak nevznikne prijímateľovi sociálnej služby povinnosť platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť z dôvodu nedostatočného príjmu (t.j. podľa odsekov 1 až 5) v inom poradí, ako to bolo v doterajšej právnej úprave. Na prvom mieste budú povinní platiť potomkovia, za ktorých sa považujú zaopatrené plnoleté deti. To znamená, že povinnosť zaopatrených plnoletých detí predchádza povinnosti rodičov prijímateľa sociálnej služby, ktorého príjem sa neposudzuje spoločne s príjmom rodičov (plnoletý a zaopatrený). V praxi to bude znamenať, že povinnosť platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť u rodičov plnoletého a zaopatreného prijímateľa sociálnej služby vznikne len vtedy, ak prijímateľ sociálnej služby nemá zaopatrené plnoleté deti, alebo aj vtedy, ak takýchto potomkov síce má, ale nie sú schopní platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť úplne. Touto zmenou sa vytvorili podmienky na rešpektovanie zásady prednosti vzniku vyživovacej povinnosti potomkov pred vznikom vyživovacej povinnosti predkov.

Súčasne sa upravuje situácia, kedy nedôjde k dobrovoľnému plneniu povinnosti platiť úhradu alebo jej časť zo strany najbližších príbuzných. Obec alebo vyšší územný celok vydáva v týchto prípadoch rozhodnutie o povinnosti platiť dlžné sumy, a to v rozsahu svojej pôsobnosti. Osoby povinné platiť úhradu a poskytovateľ sociálnej služby sa stávajú účastníkmi predmetného konania. Prijímateľ/Ťka sociálnej služby má na účely tohto rozhodovania postavenie zúčastnenej osoby, ktoré mu priznáva nová právna úprava v súlade s ustanovením § 15a Správneho poriadku. Podľa tohto ustanovenia má zúčastnená osoba právo byť upovedomená o začatí konania a o iných podaniach účastníkov konania, má právo zúčastniť sa na ústnom pojednávaní a na miestnej obhliadke, navrhovať dôkazy a na doplnenie podkladu rozhodnutia. Uvedená zmena sa premieta aj do ustanovenia § 92 ods. 5, v ktorom sa určuje miestna príslušnosť obce alebo vyššieho územného celku. V nadväznosti na vykonané zmeny dotknutých ustanovení sú zavedené aj zodpovedajúce legislatívno-technické úpravy.

V § 73 sa vypúšťa odsek 12.

Doterajšie odseky 13 až 20 sa označujú ako odseky 12 až 19.

V § 73 ods. 12 sa slová „rodičom alebo deťom a prijímateľ sociálnej služby zomrie,“ nahrádzajú slovami „zaopatreným plnoletým deťom alebo rodičom,“.

V § 73 ods. 13 sa slová „Odseky 1 až 13“ nahrádzajú slovami „Odseky 1 až 12“ a slová o zabezpečenie poskytovania ktorej“ sa nahrádzajú slovami „o poskytovanie ktorej“.

V § 73 ods. 16 sa slová „§ 25 až 29, 32, 56 a 57“ nahrádzajú slovami „§ 24b až 29, 32 a 56“.

V § 73 ods. 17 sa slová „ods. 11 až 15“ nahrádzajú slovami „ods. 10 až 14“.

V § 73 ods. 18 sa za slovo „posudzujú“ okladajú slová „a zisťujú“, slová „11 až 18,“ sa nahrádzajú slovami „10 až 18 a § 72a,“ a slová „ods. 18“ sa nahrádzajú slovami „ods. 17“.

V § 73 ods. 19 sa slová „Odseky 1 až 19“ nahrádzajú slovami „Odseky 1 až 18“.

Ide o legislatívno-technické úpravy v nadväznosti na vypustenie odseku 10 v § 72 a odseku 12 v § 73 a na súvisiace zmeny v číslovaní odsekov.

V § 74 ods. 1 sa na konci pripájajú tieto vety: „Zmluvné strany sa môžu odchýliť od ustanovení tohto zákona uvedených pre túto zmluvu, len ak tento zákon takúto možnosť výslovne pripúšťa. Zmluva o poskytovaní sociálnej služby uzatvorená písomnou formou nesmie mať charakter zmiešanej zmluvy.“.

Ustanovuje sa požiadavka, aby obsah zmluvy o poskytovaní sociálnej služby zodpovedal medziám zákona. V praxi to znamená, že ak napríklad zákon o sociálnych službách ustanovuje taxatívne dôvody jednostrannej výpovede zo strany poskytovateľa sociálnej služby, nie je možné, aby poskytovateľ sociálnej služby dojednával v zmluve iné ďalšie dôvody jednostrannej výpovede. V praxi poskytovania sociálnych služieb sa to stávalo, čím poskytovateľ konal nad rámec zákona a v rozpore so zámerom predkladateľa zákona nielenže rozširoval dôvody, ale aj znevýhodňoval či zneisťoval klientov/tky. Doplnením tohto ustanovenia sa súčasne vytvorili podmienky k zabráneniu vzniku zmiešaných typov zmlúv (napríklad zmluvy o poskytovaní sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti). Ak má poskytovateľ záujem poskytovať aj iné služby

alebo starostlivosť, je povinný tieto vzťahy upraviť samostatnou zmluvou mimo rámca zmluvy o poskytovaní sociálnej služby.

V § 74 ods. 2 písmeno b) znie:

„b) sociálna služba na podporu rodiny s deťmi v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu v záujme zachovania legislatívnej čistoty tohto ustanovenia.

V § 74 odseky 3 až 5 znejú:

„(3) Ak má fyzická osoba záujem o poskytovanie sociálnej služby uvedenej v odseku 2, je povinná poskytovateľovi sociálnej služby na účely uzatvorenia zmluvy o poskytovaní sociálnej služby uviesť tieto údaje a predložiť tieto potvrdenia a doklady:

- a) meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorej sa má poskytovať sociálna služba, dátum narodenia a adresu jej pobytu,
  - b) miesto poskytovania sociálnej služby,
  - c) druh sociálnej služby a formu sociálnej služby,
  - d) deň začatia poskytovania sociálnej služby a čas poskytovania sociálnej služby a
  - e) potvrdenie o príjme a doklady o majetkových pomeroch fyzickej osoby, ktorej sa má poskytovať sociálna služba a osôb, ktorých príjmy sa s ňou spoločne posudzujú a spoločne započítavajú; to neplatí pre fyzickú osobu, ktorá bude platiť úhradu najmenej vo výške ekonomicky oprávnených nákladov.
- (4) Ak má fyzická osoba záujem o poskytovanie sociálnej služby uvedenej v odseku 2 písm. e) až h), nie je povinná uviesť údaje uvedené v odseku 3 písm. e).
- (5) Ak má fyzická osoba záujem o poskytovanie sociálnej služby uvedenej v odseku 2 písm. c) a d), je povinná predložiť aj právoplatné rozhodnutie o jej odkázanosti na sociálnu službu; to neplatí pre

fyzickú osobu, ktorej sa má poskytovať sociálna služba bezodkladne podľa § 8 ods. 6, fyzickú osobu uvedenú v § 35 ods. 1 písm. b) a fyzickú osobu, ktorá bude platiť úhradu najmenej vo výške ekonomicky oprávnených nákladov.“

V nadväznosti na zmeny prijaté v § 8 ods. 1 sa upravuje aj postup, ktorý predchádza uzavretiu zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, s tým, že sú taxatívne určené údaje a rôzne doklady, ktoré záujemca o sociálnu službu poskytuje poskytovateľovi sociálnej služby, ktorého si sám vybral. Vzhľadom na to, že charakter niektorých druhov sociálnych služieb (napr. sprievodcovská služba, požičiavanie pomôcok) nevyžaduje predložiť poskytovateľovi sociálnej služby všetky údaje a doklady (napr. o príjme a majetku), ustanovujú sa výnimky z tejto povinnosti. Naopak, niektoré vybrané druhy sociálnych služieb si vyžadujú predloženie aj iných dokladov (napr. právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu pri sociálnych službách dlhodobej starostlivosti).

V § 74 ods. 7 sa za písmeno c) vkladá nové písmeno d), ktoré znie:

„d) počet odoberaných jedál podľa § 17 ods. 4 a 5, ak ide o poskytovanie sociálnej služby v zariadení s poskytovaním stravovania,“

Doterajšie písmená d) až j) sa označujú ako písmená e) až k).

Nakoľko sa v ustanovení § 17 ods. 4 a 5 zavádza povinnosť klienta odoberať určitý počet jedál pri vybraných formách sociálnej služby v zariadení, bolo potrebné túto skutočnosť premietnuť aj do obsahu zmluvy o poskytovaní sociálnej služby.

V § 74 ods. 7 sa za písmeno h) vkladá nové písmeno i), ktoré znie:

„i) sumu úhrady za sociálnu službu po uplatnení § 73 ods. 1 až 7 a spôsob jej určenia, podmienky jej vrátenia, podmienky jej zúčtovania a lehotu na jej zúčtovanie,“

Doterajšie písmená i) až k) sa označujú ako písmená j) až l).

Novelou sa explicitne ustanovuje, že v zmluve o poskytovaní sociálnej služby sa neuvádza len suma stanovenej úhrady, ale aj suma úhrady po uplatnení ochrany príjmu a spôsob jej určenia, nakoľko táto suma je skutočnou sumou, ktorú klient/tka poskytovateľovi platí v danom čase. Súčasne v súlade s požiadavkami aplikačnej praxe sa ako podstatná náležitosť zmluvy o poskytovaní sociálnej služby dopĺňajú podmienky zúčtovania úhrady (preplatky, nedoplatky), podmienky jej vrátenia a lehota zúčtovania, čím sa eliminujú doterajšie nedorozumenia medzi prijímateľom a poskytovateľom sociálnej služby.

V § 74 ods. 7 písmeno k) znie:

„k) dôvody jednostrannej výpovede zmluvy a“

Z právnej úpravy sa vypúšťa ako podstatná náležitosť zmluvy o poskytovaní sociálnej služby odstúpenie od zmluvy, a to vzhľadom na povahu a účel tejto zmluvy, ktorým je ochrana prijímateľa sociálnej služby. Inštitút odstúpenia od zmluvy je v zásade sankčným inštitútom bez lehoty a preto by sa nemal uplatňovať v právnych vzťahoch pri poskytovaní sociálnej služby. Z uvedených dôvodov sa aj explicitne upravuje ako podstatná náležitosť zmluvy jednostranná výpoveď, ale výlučne len v rozsahu ustanovenom týmto zákonom, ako je uvedené nižšie.

V § 74 ods. 7 písm. l) sa slová „ods. 13“ nahrádzajú slovami „ods. 12“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na zmeny v § 73.

V § 74 odsek 8 znie:

„(8) Suma úhrady za sociálnu službu podľa odseku 7 písm. h) a i) musí obsahovať sumu úhrady za jednotlivé odborné činnosti, jednotlivé obslužné činnosti a jednotlivé ďalšie činnosti. Ak poskytovateľ sociálnej služby vykonáva, zabezpečuje alebo utvára podmienky na vykonávanie iných činností podľa § 15 ods. 3, sumu úhrady za tieto iné činnosti obsahuje osobitná zmluva.¹³⁾“.

Cieľom tejto úpravy je zabezpečiť jednotnosť implementačnej praxe pri určovaní úhrady za sociálnu službu, ktorá je obsahom zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. V záujme transparentnosti sa ustanovuje povinnosť uvádzať sumu úhrady v zmluve tak, aby bola rozčlenená osobitne na úhradu za každú poskytovanú odbornú, obslužnú alebo ďalšiu činnosť. Klient tak bude jednoznačne vedieť, za ktoré činnosti a úkony a v akej výške platí úhradu. Pokiaľ ide o poskytovanie iných činností, t.j. ak nejde o činnosti, ktoré majú charakter sociálnych služieb, úhrada za tieto činnosti musí byť upravená v osobitnej zmluve, ktorou je tzv. nepomenovaná zmluva podľa § 51 Občianskeho zákonníka.

V § 74 ods. 10 sa slová „o zabezpečenie poskytovania“ nahrádzajú slovami „o poskytovanie“ a slová „ods. 3 a 4“ sa nahrádzajú slovami „ods. 2 až 4“.

Ide o legislatívno-technické úpravy zabezpečujúce nadväznosť na zmeny pojmu „zabezpečenie poskytovania“, ktoré sa nahrádza slovami „poskytovanie“ a o úpravy zabezpečujúce previazanosť právnej úpravy v tomto ustanovení vo väzbe na § 8, v ktorom je povinnosť obce a vyššieho územného celku upravená nielen v § 8 ods. 3 a 4, ale aj v § 8 ods. 2 až 4.

V § 74 ods. 12 sa slová „na určenie úhrady za sociálnu službu podľa § 73,“ nahrádzajú slovami „na určenie sumy úhrady a platenie úhrady za sociálnu službu,“.

V § 74 ods. 14 úvodnej vete sa za slovom „služby“ vypúšťa čiarka a slovo „ak“ sa nahrádza slovami „len z týchto dôvodov:“.

V § 74 ods. 14 písm. a) sa slová „ktoré narúšajú“ nahrádzajú slovami „čím narúša“ a na konci sa čiarka nahrádza bodkočiarkou a pripájajú sa tieto slová: „pri poskytovaní opatrovateľskej služby sa za porušenie povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy považuje aj hrubé porušenie dobrých mravov, ktoré narúša občianske spoluzitie, ktorého sa dopustí manžel, manželka, rodič alebo plnoleté dieťa prijímateľa tejto sociálnej služby vo vzťahu k pracovníkovi opatrovateľskej služby,“.

V § 74 ods. 20 sa slová „c) a d)“ nahrádzajú slovami „c) až e) alebo rozhodne o zákaze poskytovať sociálnu službu podľa § 69 ods. 1“.

Ide o legislatívno-technické úpravy a súčasne sa spresňuje, že poskytovateľ sociálnej služby môže jednostranne vypovedať zmluvu o poskytovaní sociálnej služby len z dôvodov taxatívne ustanovených v zákone o sociálnych službách. Zároveň sa rozširuje jeden z dôvodov jednostranného vypovedania zmluvy pri hrubom porušení dobrých mravov, ktorého sa môže dopustiť nielen prijímateľ sociálnej služby, ale pri opatrovateľskej službe aj najbližší príbuzný prijímateľa sociálnej služby vo vzťahu k pracovníkovi/čke, ktorý príbuznému poskytuje opatrovateľskú službu (odsek 14). Do okruhu príbuzných osôb boli zaradené fyzické osoby povinné výživou. Uvedená zmena je reakciou na prípady z praxe, kedy v dôsledku nevhodného správania príbuzného nebolo možné vykonávať opatrovateľskú službu, pričom jej poskytovanie nebolo možné právne ukončiť, keďže porušenia dobrých mravov sa nedopúšťal priamo prijímateľ/čka tejto sociálnej služby.

Na rozdiel od doterajšej právnej úpravy sa ustanovuje povinnosť uzatvoriť dodatok k zmluve o poskytovaní sociálnej služby nielen z dôvodu zmeny skutočností rozhodujúcich na určenie úh-

rady za sociálnu službu podľa § 73 (t. j. ak pôjde o zmeny súvisiace s ochranou príjmu), ale pri akýchkoľvek iných zmenách, ktoré sú rozhodujúce na určenie a platenie úhrady za sociálnu službu (§ 74 ods.12). Môže ísť o zmenu výšky úhrady stanovenú všeobecne záväzným nariadením obce alebo vyššieho územného celku, ale aj o zmeny týkajúce sa rozsahu poskytovanej sociálnej služby (napríklad z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu klienta a následne zvýšenia stupňa jeho odkázanosti, ktoré sa prejaví v potrebe poskytovania väčšieho rozsahu opatrovateľských úkonov).

V odseku 20 ide o legislatívno-technické zmeny, ktoré súvisia s tým, že sa rozšírili dôvody na výmaz poskytovateľa z registra, a teda aj dôvody, pri ktorých je obec alebo vyšší územný celok povinný poskytnúť alebo zabezpečiť sociálnu službu klientovi/ke náhradným spôsobom. To znamená, že ak poskytovateľ ukončí poskytovanie sociálnej služby z dôvodu, že mu bol vydaný zákaz ju poskytovať, obec alebo vyšší územný celok je povinný poskytnúť klientom takto zaniknutej sociálnej služby náhradnú a adekvátnu sociálnu službu.

V § 75 ods. 1 až 5, 8 a 9 sa slová „o zabezpečenie poskytovania“ nahrádzajú slovami „o poskytovanie“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu, kedy dôvodom zmeny je potreba nahradiť pojem „zabezpečenie poskytovania sociálnej služby“ pojmom „poskytovanie sociálnej služby“. Ide totiž o situácie, kedy samospráva priamo žiada neverejného poskytovateľa o poskytnutie sociálnej služby, nie o jej zabezpečenie.

V § 75 ods. 6 sa slová „osobných údajov uvedených v § 94 ods. 4 písm. a) až c)“ nahrádzajú slovami „osobných údajov uvedených v § 94c ods. 3 písm. a) až c)“.

Ide o legislatívno-technické zmeny v nadväznosti na pomerne rozsiahle zmeny prijaté v časti týkajúcej sa osobných údajov, nakoľko v ustanovení § 94c sa rozšírili a spresnili osobné údaje a okruh fyzických osôb, o ktorých poskytovateľ sociálnej služby tieto údaje spracúva.

V § 75 ods. 7 písmeno j) znie:

„j) terénna sociálna služba krízovej intervencie,“.

Ide o legislatívno-technickú zmenu v nadväznosti na zavedenie novej sociálnej služby, ktorou je terénna sociálna služba krízovej intervencie.

V § 75 sa odsek 7 dopĺňa písmenami k) až m), ktoré znejú:

„k) sociálna služba v komunitnom centre,

l) služba včasnej intervencie,

m) podpora samostatného bývania.“.

Nakoľko sa zavádzajú nové druhy sociálnych služieb (komunitné centrum, služba včasnej intervencie a podpora samostatného bývania), je potrebné určiť aj pôsobnosť príslušnej samosprávy pri financovaní týchto sociálnych služieb. Pre limitované finančné možnosti samosprávy bolo financovanie týchto sociálnych služieb formou finančného príspevku na prevádzku upravené ako fakultatívne a nie obligatórne.

V § 75 ods. 8 sa na konci pripájajú tieto slová: „alebo ministerstvo podľa § 78a“.

Zmenou prijatou v predmetnom ustanovení sa má zabrániť duplicitne poskytovania verejných zdrojov. Ak ministerstvo alebo vyšší územný celok poskytol neverejnemu poskytovateľovi niek-

torý z finančných príspevkov, nie je možné, aby mu bola na rovnaký účel poskytnutá finančná podpora aj z obce.

V § 75 ods. 13 sa slová „§ 29, 31, 32 a § 34 až 42“ nahrádzajú slovami „§ 31, 32 a § 34 až 42“.

Novelou sa zavádza zmena týkajúca sa kritéria určovania príslušnosti vyššieho územného celku pri financovaní prevádzky zariadenia núdzového bývania. Týmto kritériom už nebude trvalý pobyt klientov/tok, ale miesto poskytovania sociálnej služby. Zariadenie núdzového bývania tak bude financovať ten vyšší územný celok, v ktorého územnom obvode sa uvedená sociálna služba poskytuje. V praxi bolo doposiaľ veľmi problematické a zdĺhavé získať od vyšších územných celkov refundáciu nákladov tejto sociálnej služby podľa trvalého pobytu klientov, pričom charakter tejto sociálnej služby si vyžadoval, aby bola poskytnutá veľmi promptne, keďže sa jej poskytnutím riešila krízová situácia klientov a ich rodín.

V § 75 ods. 14 sa slová „§ 25 až 28, § 33, § 44 a 57“ nahrádzajú slovami „§ 24a až 29, § 44 a 57“.

Ide o legislatívno-technické zmeny v nadväznosti na zmeny prijaté v tretej hlave (zavedenie nových služieb v rámci služieb krízovej intervencie) a v časti podporných služieb (zavedenie podpory samostatného bývania). Tieto sa premietajú aj do určenia príslušnosti obce alebo vyššieho územného celku pri financovaní uvedených nových druhov sociálnych služieb s uplatnením princípu miesta ich poskytovania bez ohľadu na pobyt klientov/tok.

V § 75 sa vypúšťa odsek 16.

Doterajší odsek 17 sa označuje ako odsek 16.

V § 75 odsek 16 znie:

„(16) Finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy sa poskytuje neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby a finančný príspevok na prevádzku sa poskytuje neverejnému poskytovateľovi pobytovej sociálnej služby v plnej výške aj vtedy, ak sa prijímateľovi sociálnej služby neposkytuje sociálna služba najviac 30 po sebe nasledujúcich dní z dôvodu neprítomnosti prijímateľa sociálnej služby.“

Novelou sa vypúšťa pôvodné ustanovenie § 75 odsek 16, a to vzhľadom na skutočnosť, že finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby sa poskytuje vo výške stanovenej zákonom. Zároveň sa touto zmenou nadväzuje na zmeny súvisiace s odpočítavaním finančných príspevkov z ekonomicke oprávnených nákladov, ak ich neverejný poskytovateľ získal z verejných prostriedkov (od obce alebo ministerstva). Preto nie je naďalej odôvodnené redukovať výšku finančného príspevku na odkázanosť o úhradu zaplatenú zo strany klienta/tky.

Súčasne sa prijatou úpravou garantuje poskytovanie finančného príspevku neverejným poskytovateľom opatrovateľskej služby a neverejným poskytovateľom pobytových sociálnych služieb aj počas neprítomnosti prijímateľa sociálnej služby v domácnosti (v prípade opatrovateľskej služby), resp. v pobytovom zariadení sociálnych služieb, a to bez ohľadu na dôvod jeho neprítomnosti, avšak najviac po dobu 30 po sebe nasledujúcich dní. Na jednej strane sa novou úpravou zabezpečuje účelnosť poskytnutých verejných prostriedkov, na druhej strane však ide aj o rešpektovanie prevádzkových pomerov poskytovateľa sociálnej služby v nevyhnutnom rozsahu. Nebolo by správne, a ani účelné, ak by sa finančný príspevok krátil napríklad za každý deň neprítomnosti kli-

enta, nakoľko pri jeho krátkej neprítomnosti nedochádza súčasne k zníženiu všetkých nákladov poskytovateľa. Naďalej je napríklad potrebné uhrádzať rovnakú sumu za energie, nájom, mzdy a odvody do poisťovních fondov. Navyše, ani u verejných poskytovateľov nedochádza k zníženiu poskytnutých rozpočtových zdrojov zo strany zriaďovateľa počas krátkej neprítomnosti klienta a v zásade porovnateľným spôsobom sa postupuje aj pri poskytovaní finančných prostriedkov z rozpočtu ministerstva, tak ako je to upravené v § 78b.

§ 77 vrátane nadpisu znie:

„§ 77

Finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby

- (1) Finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby sa určí podľa druhu sociálnej služby, a ak ide o sociálnu službu poskytovanú v zariadení, aj podľa formy sociálnej služby a kapacity zariadenia, v prepočte na počet prijímateľov sociálnej služby, na počet hodín sociálneho poradenstva, na počet hodín opatrovateľskej služby, na počet kilometrov prepravnej služby, na počet hodín sprievodcovskej služby a predčitateľskej služby, na počet hodín tlmočenia alebo na inú jednotku výkonu.
- (2) Výška finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby podľa odseku 1 sa určí na príslušný rozpočtový rok vo výške rozdielu medzi priemernými bežnými výdavkami na poskytovanie tejto sociálnej služby v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku za predchádzajúci rozpočtový rok a
  - a) sumou finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy podľa § 76 poskytnutého neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby na príslušný rozpočtový rok a

b) priemernými skutočne dosiahnutými príjmami z platenia úhrad za túto sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku za predchádzajúci rozpočtový rok.

- (3) Obec a vyšší územný celok zisťujú priemerné bežné výdavky a priemerné skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrady za sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku za predchádzajúci rozpočtový rok, v členení podľa jednotlivých druhov poskytovaných sociálnych služieb, a ak ide o sociálne služby poskytované v zariadení, aj podľa formy sociálnej služby a kapacity zariadenia, v prepočte na prijímateľa sociálnej služby, na hodinu sociálneho poradenstva, na hodinu opatrovateľskej služby, na kilometer prepravnej služby, na hodinu sprievodcovskej služby a predčitateľskej služby, na hodinu tlmočenia alebo na inú jednotku výkonu. Na účely prvej vety sa priemerné bežné výdavky a priemerné skutočne dosiahnuté príjmy zisťujú v závislosti od toho, či kapacita zariadenia je do 40 miest, od 41 do 100 miest alebo nad 100 miest. Priemerné bežné výdavky a priemerné skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrady za sociálnu službu podľa prvej vety a druhej vety obec a vyšší územný celok zverejní na svojom webovom sídle, na úradnej tabuli alebo spôsobom v obci a vo vyššom územnom celku obvyklým a musia byť každému prístupné na obecnom úrade alebo úrade samosprávneho kraja najneskôr do konca februára príslušného rozpočtového roka.
- (4) Ak neboli v predchádzajúcom rozpočtovom roku uhradené bežné výdavky, ktoré vznikli za obdobie január až december predchádzajúceho rozpočtového roku, pri zisťovaní priemerných bežných výdavkov na poskytovanie sociálnej služby v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku podľa odseku 3 sa tieto bežné výdavky započítavajú na účely určenia výšky finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby podľa odseku 1 na nasledujúci rozpočtový rok. Ustanovenie prvej vety platí rovnako aj na vratky alebo nedoplatky vzniknuté v rámci bežných výdavkov.
- (5) Ak neboli v predchádzajúcom rozpočtovom roku skutočne zaplatené

úhrady za sociálnu službu, ktoré mali byť prijaté za obdobie január až december predchádzajúceho rozpočtového roku, pri zisťovaní priemerných skutočne dosiahnutých príjmov z platenia úhrad za sociálnu službu v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku podľa odseku 3 sa príjmy z platenia týchto úhrad započítavajú na účely určenia výšky finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby podľa odseku 1 až na nasledujúci rozpočtový rok. Ustanovenie proejevety platí rovnako aj na vratky alebo nedoplatky vzniknuté v rámci platenia úhrady za sociálnu službu.

- (6) Za sumu finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy podľa § 76 sa považuje suma tohto finančného príspevku podľa uzatvorenej zmluvy o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy na príslušný rozpočtový rok.
- (7) Ak neverejný poskytovateľ sociálnej služby poskytuje sociálnu službu, ktorú obec alebo vyšší územný celok v predchádzajúcom rozpočtovom roku neposkytovali alebo nezabezpečovali prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadili alebo založili, za priemerné bežné výdavky sa považujú skutočné bežné výdavky neverejného poskytovateľa sociálnej služby za predchádzajúci rozpočtový rok a za priemerné skutočne dosiahnuté príjmy sa považujú skutočne dosiahnuté príjmy neverejného poskytovateľa sociálnej služby z platenia úhrad za túto sociálnu službu za predchádzajúci rozpočtový rok; ak neverejný poskytovateľ sociálnej služby neposkytoval túto sociálnu službu v predchádzajúcom rozpočtovom roku za priemerné bežné výdavky sa považujú predpokladané bežné výdavky neverejného poskytovateľa sociálnej služby na príslušný rozpočtový rok a za priemerné skutočne dosiahnuté príjmy sa považujú predpokladané príjmy neverejného poskytovateľa sociálnej služby z platenia úhrad za túto sociálnu službu na príslušný rozpočtový rok.
- (8) Do priemerných bežných výdavkov, do skutočných bežných výdavkov a do predpokladaných bežných výdavkov na poskytovanie sociálnej služby sa nezapočítajú bežné výdavky a predpokladané bežné výdavky

na vykonávanie, zabezpečovanie alebo utváranie podmienok na vykonávanie iných činností podľa § 15 ods. 3.

- (9) Do priemerných skutočne dosiahnutých príjmov, do skutočne dosiahnutých príjmov a do predpokladaných príjmov z platenia úhrad za sociálnu službu sa nezapočítajú skutočne dosiahnuté príjmy a predpokladané príjmy z platenia úhrad za vykonávanie, zabezpečovanie alebo utváranie podmienok na vykonávanie iných činností podľa § 15 ods. 3.
- (10) Ak je čas trvania poskytovania sociálnej služby neverejným poskytovateľom sociálnej služby kratší než rozpočtový rok, určí sa výška finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby pomerne.
- (11) Ak skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú neverejným poskytovateľom sociálnej služby sú v príslušnom rozpočtovom roku vyššie ako priemerné skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku za predchádzajúci rozpočtový rok, výška finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby podľa odseku 2 sa zníži o rozdiel medzi skutočne dosiahnutými príjmami z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú neverejným poskytovateľom sociálnej služby v príslušnom rozpočtovom roku a priemernými skutočne dosiahnutými príjmami z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú v pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku za predchádzajúci rozpočtový rok.“.

§ 78a vrátane nadpisu a § 78b znejú:

„§ 78a

Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby

- (1) Ministerstvo v rozsahu svojej pôsobnosti poskytuje finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, a poskytuje sociálnu službu v zariadení, ktorým je

- a) nocľaháreň,
  - b) zariadenie pre seniorov,
  - c) zariadenie opatrovateľskej služby,
  - d) denný stacionár.
- (2) Ministerstvo poskytuje finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby, ak ho neverejný poskytovateľ sociálnej služby o poskytnutie tohto finančného príspevku písomne požiada.
- (3) Finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby sa poskytuje vo výške uvedenej v prílohe č. 6 podľa druhu sociálnej služby a počtu miest v zariadení zapísanom v registri.
- (4) Obec môže z príjmov rozpočtu obce poskytovať finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby na príslušný rozpočtový rok za podmienok uvedených v odsekoch 1 až 3 neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý ju o poskytnutie tohto príspevku požiada a tento príspevok neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby na tento rozpočtový rok ministerstvo neposkytlo.

§ 78b

- (1) Finančný príspevok na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 sa poskytuje na príslušný rozpočtový rok na základe písomnej žiadosti uvedenej v prílohe č. 7 a finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a sa poskytuje na príslušný rozpočtový rok na základe písomnej žiadosti uvedenej v prílohe č. 8.
- (2) Prílohy k žiadostiam podľa odseku 1 sú
- a) výpis z registra, nie starší ako tri mesiace,
  - b) doklad o tom, že poskytovateľ sociálnej služby v zariadení, na ktoré je finančný príspevok určený, nemá evidované daňové nedoplatky, nedoplatky na poisťovním na verejné zdravotné poistenie, nedoplatky na poisťovním na sociálne poistenie a nedoplatky na povinných príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, ktoré sa vymáhajú úvážkom rozhodnutia, nie starší ako tri mesiace.

- (3) Písomnú žiadosť podľa odseku 1 spolu s prílohami podľa odseku 2 na príslušný rozpočtový rok obec alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby podáva ministerstvu v termíne od 1. augusta do 30. septembra predchádzajúceho rozpočtového roka. Ak obec alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby nepodá ministerstvu písomnú žiadosť spolu s prílohami v termíne podľa prvej vety, právo na poskytnutie finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 na príslušný rozpočtový rok a finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a na príslušný rozpočtový rok, po 30. septembri predchádzajúceho rozpočtového roka zanikne.
- (4) Zmluva o poskytnutí finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6, ktorú uzatvára ministerstvo s obcou a zmluva o poskytnutí finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a, ktorú uzatvára ministerstvo s neverejným poskytovateľom sociálnej služby, obsahuje
- a) označenie zmluvných strán,
  - b) predmet zmluvy a účel, na ktorý sa poskytuje finančný príspevok na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a,
  - c) termíny vyplácania a spôsob vyplácania finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a, podmienky ich čerpania a ich sumu,
  - d) podmienky zúčtovania finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a a podmienky vrátenia týchto príspevkov,
  - e) záväzok obce alebo neverejného poskytovateľa sociálnej služby viesť u poskytovateľa sociálnej služby evidenciu počtu neobsadených miest na účely odsekov 6 a 7,
  - f) spôsob kontroly hospodárneho a účelného použitia finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a,

- a) vymedzenie času, na ktorý sa zmluva uzatvára,
- b) lehotu, v ktorej možno použiť finančný príspevok na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a a lehotu na ich zúčtovanie a
- c) ďalšie dohodnuté náležitosti podľa tohto zákona.
- (5) Finančný príspevok na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a sa vyplácajú štvrtročne vo výške 25 % zo sumy uvedenej v zmluve podľa odseku 4 písm. c). Podmienkou vyplatenia finančných príspevkov podľa prvej vety na každý nasledujúci štvrtrok príslušného rozpočtového roka je, že poskytovateľ sociálnej služby nemá evidované daňové nedoplatky, nedoplatky na poistnom na verejné zdravotné poistenie, nedoplatky na poistnom na sociálne poistenie a nedoplatky na povinných príspevoch na starobné dôchodkové sporenie, ktoré sa vymáhajú výkonom rozhodnutia, inak nárok na vyplatenie týchto finančných príspevkov na príslušný štvrtrok zaniká.
- (6) Obec alebo neverejný poskytovateľ sociálnej služby je povinný vrátiť finančný príspevok na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a alebo ich pomernú časť za obdobie, v ktorom mal poskytovateľ sociálnej služby neobsadené miesto v zariadení.
- (7) Za neobsadené miesto v zariadení na účely zúčtovania a vrátenia finančných príspevkov podľa odseku 4 písm. d) a odseku 6 sa považuje každé miesto v zariadení, na ktorom sa po dobu 30 a viac po sebe nasledujúcich dní neposkytuje sociálna služba.
- (8) Nárok na finančný príspevok na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 nevzniká na miesto v zariadení, ak na toto miesto príspevok alebo dávku toho istého druhu vypláca prijímateľovi sociálnej služby alebo na tohto prijímateľa sociálnej služby príslušná inštitúcia iného štátu.
- (9) Nárok na finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a nevzniká na miesto v zariadení, ak na toto miesto príspevok alebo dávku toho istého druhu vypláca prijímateľovi sociálnej služby alebo na tohto prijímateľa sociálnej služby príslušná inštitúcia iného štátu.“.

V ustanoveniach §§ 77, 78a a 78b sa upravuje spôsob určenia výšky finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby. Zámerom je vytvoriť právne podmienky na porovnateľné financovanie sociálnej služby pre verejných a neverejných poskytovateľov. Súčasne ide o vytvorenie porovnateľných podmienok určovania výšky finančného príspevku na prevádzku aj s ohľadom na poskytovanie sociálnych služieb rovnakého druhu, porovnateľnej formy a kapacity zariadenia. Vymenované atribúty totiž významne ovplyvňujú výšku výdavkov a príjmov daného poskytovateľa sociálnej služby.

Rešpektujúc princíp porovnateľného financovania verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb pri zabezpečení ich prevádzky sa preto pri výpočte tohto druhu príspevku vychádza z úrovne priemerných bežných výdavkov a priemerných skutočne dosiahnutých príjmov z platenia úhrady za uvedenú sociálnu službu, ktoré mali obce alebo vyššie územné celky za predchádzajúci rozpočtový rok. Z takto vypočítanej sumy sa následne odpočítava suma finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy, ktorý poskytla neverejnému poskytovateľovi samospráva podľa § 76 na príslušný rok. Ako sme už uviedli vyššie, priemerné výdavky a príjmy sa zisťujú podľa zákonom stanovených kritérií, t. j. podľa druhu sociálnej služby, podľa jej formy, počtu klientov/tok a kapacity zariadenia. Pri vybraných sociálnych službách aj podľa počtu hodín, kilometrov, prípadne podľa inej jednotky výkonu. Pri zisťovaní priemerných výdavkov a príjmov podľa kapacity zariadenia sa pri výpočte finančného príspevku na prevádzku bude prihliadať aj na osobitné členenie zariadení podľa počtu miest a to v troch pásmach (do 40 miest, od 41 do 100 miest a nad 100 miest).

Na základe uvedených skutočností vzorec pre výpočet výšky finančného príspevku na prevádzku (FPP) na príslušný rozpočtový rok bude nasledovný:

FPP = PBV - FPO - PPÚ x počet prijímateľov/ hodín/kilometrov sociálnej služby x 12 mesiacov

PBV = priemerné bežné výdavky samosprávy za predchádzajúci rozpočtový rok

FPO = suma finančného príspevku na odkázanosť poskytnutá na príslušný rozpočtový rok

PPÚ = priemerné príjmy samosprávy z úhrad za predchádzajúci rozpočtový rok

Príklad:

Uplatnenie uvedeného vzorca možno ilustrovať na príklade neverejného poskytovateľa sociálnej služby v domove sociálnych služieb s kapacitou 50 miest. Vychádzame z predpokladu, že priemerné bežné výdavky vyššieho územného celku pre tento druh sociálnej služby a danú kapacitu boli 700 € mesačne na jedného klienta/tku za predchádzajúci rozpočtový rok, priemerná suma finančného príspevku na odkázanosť poskytnutá na príslušný rozpočtový rok na jedného klienta bola 245 € mesačne a priemerné príjmy vyššieho územného celku z úhrad za predchádzajúci rozpočtový rok predstavovali na jedného klienta 350 € mesačne.

$$FPP = (700 - 245 - 350) \times 50 \times 12$$

$$FPP = 63\,000 \text{ € ročne}$$

$$FPP = 105 \text{ € mesačne na jedného klienta } (63\,000 \text{ €} : 50 \text{ miest} : 12 \text{ mesiacov} = 105 \text{ €})$$

Aby bola vyššie uvedená požiadavka porovnateľnosti financovania dôsledne zabezpečená, nová právna úprava v odsekoch 4 a 5 obsahuje aj explicitnú úpravu započítavania bežných výdavkov, ktoré reálne vznikli v predchádzajúcom roku ako relevantnom na určenie výšky finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby, ale boli uhradené až v príslušnom rozpočtovom

roku na účely určenia výšky finančného príspevku na nasledujúci rozpočtový rok. Ide aj o explicitnú právnu úpravu započítavania príjmov z platenia úhrad za sociálnu službu, ktorých povinnosť platenia vznikla v predchádzajúcom rozpočtovom roku, ale ktoré boli skutočne zaplatené až v príslušnom roku, a to opätovne na účely určenia výšky finančného príspevku na nasledujúci rozpočtový rok.

Nová právna úprava obsahuje aj mechanizmus započítavania vzniknutých vratiek a nedoplatkov v rámci bežných výdavkov a v rámci platenej úhrady (napr. zálohové platby za energie) s cieľom zabezpečiť ich premietnutie do reálnej nákladovosti prevádzky sociálnej služby. Vyššie uvedené zmeny boli do novely zapracované na základe požiadaviek neverejných poskytovateľov. V praxi bolo totiž bežné, že samospráva nezapočítavaním takto vzniknutých nákladov alebo príjmov do priemerných bežných výdavkov a priemerných príjmov (uhradených až v ďalšom rozpočtovom roku) umelo znižovala výšku finančného príspevku na prevádzku pre neverejných poskytovateľov.

V § 78a sa novým spôsobom upravuje poskytovanie finančného príspevku z rozpočtu ministerstva na vybrané sociálne služby pre neverejných poskytovateľov sociálnej služby na lokálnej úrovni. Významnou zmenou je to, že ministerstvo bude finančný príspevok poskytovať priamo neverejnému poskytovateľovi a nie sprostredkovane cez obec tak, ako to bolo upravené v doterajšej právnej úprave. Dôvodom tejto zmeny je eliminovať problémy, ktoré malo ministerstvo a neverejní poskytovatelia pri uvedenom spôsobe poskytovania finančných príspevkov v posledných dvoch rokoch. Išlo napríklad o situácie, kedy obec vôbec nepodala žiadosť o finančný príspevok pre neverejného poskytovateľa, resp. ju podala po termíne stanovenom zákonom, čím neverejnému poskytovateľovi zanikol nárok na jeho poskytnutie; alebo obec z rôznych dôvodov nepodpísala s ministerstvom zmluvu o poskytnutí finan-

čného príspevku pre neverejného poskytovateľa; alebo obec vôbec nepoukázala finančné prostriedky neverejnemu poskytovateľovi, resp. ich nepoukázala v zákonom stanovenej lehote. V dôsledku uvedeného postupu obcí sa neverejní poskytovatelia dostávali do rizika zániku a mnohokrát boli ohrozené aj základné vitálne potreby ich klientov/tok, rovnako zamestnancov/kýň, ktorí nemali vyplatenú mzdu, resp. ju mali vyplatenú s oneskorením. Prijatá zmena sa pozitívne dotkne aj obcí, ktoré už nebudú niesť zodpovednosť a kontrolovať neverejného poskytovateľa pri hospodárení s poskytnutým príspevkom a ani nebudú mať povinnosť vrátiť finančný príspevok za neverejného poskytovateľa, ak napr. dôjde k neúčelnému nakladaniu s ním.

Rovnako ako v doterajšej právnej úprave, v prípade, že finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby nebude z rôznych dôvodov poskytnutý ministerstvom, fakultatívne ho môže poskytnúť aj obec.

Aj na základe poznatkov z implementačnej praxe sa novým spôsobom upravujú niektoré podmienky pri poskytovaní finančného príspevku z ministerstva zariadeniu zriadenému alebo založenému obcou alebo obci, ktorá poskytuje sociálnu službu v zariadení a finančného príspevku neverejnemu poskytovateľovi. Ide predovšetkým o tieto zmeny:

- Keďže uvedené finančné príspevky sa poskytujú na kapacitu zariadenia, bolo nevyhnutné upraviť, aby výpis z registra poskytovateľov sociálnych služieb, ktorým sa preukazuje kapacita zariadenia, nebol starší ako 3 mesiace.
- Okrem výpisu z registra sa od poskytovateľa požaduje aj predloženie dokladov preukazujúcich skutočnosť, že nemá daňové nedoplatky a nedoplatky na poistnom na rôzne druhy poistenia (zdravotné, sociálne, starobné dôchodkové sporenie), ktoré sa vymáhajú na základe nariadeného výkonu rozhodnutia. Preukazovanie neexistencie dlhov bolo podmienené výkonom rozhodnutia z toho dôvodu, aby v praxi nedochádzalo k situáciám,

že sporná pohľadávka alebo pohľadávka nízkej hodnoty by mala za následok neposkytnutie finančného príspevku, ktoré by mohlo ohroziť existenciu poskytovateľa a následne aj klientov/tok, ktorí sú na sociálnu službu odkázaní. Aj tento doklad nemôže byť starší ako 3 mesiace.

- Ďalšia zmena sa týka lehoty na podanie žiadosti o finančný príspevok. Pôvodná jednomesačná lehota bola predĺžená, a tak je možné podať žiadosť v čase od 1. augusta do 30. septembra predchádzajúceho rozpočtového roka. S oneskorením podania žiadosti v zákonom stanovenej lehote je spojený jednoznačný následok zániku práva poskytovateľa sociálnej služby na finančný príspevok na príslušný rozpočtový rok.
- Finančný príspevok sa bude poskytovať štvrťročne (nie jednorázovo na celý kalendárny rok), z dôvodu čoho bude ministerstvo vyžadovať predloženie dokladov preukazujúcich neexistenciu dlhov do konca každého nasledujúceho štvrťroku. S cieľom nezaťažovať subjekty poskytujúce sociálne služby štvrťročným predkladaním takýchto dokladov bude ministerstvo potrebné doklady žiadať priamo od Sociálnej poisťovne, príslušných zdravotných poisťovní a finančného riaditeľstva. Finančný príspevok bude vyplatený len poskytovateľovi, ktorý nie je dlžníkom, v opačnom prípade dlžnému poskytovateľovi právo na finančný príspevok na príslušný štvrťrok zanikne.
- Upravuje sa aj obsah zmluvy o poskytnutí finančných príspevkov. Náležitosti zmluvy sú doplnené o podmienky vrátenia príspevku alebo jeho pomernej časti, ak poskytovateľ mal neobsadené miesto 30 a viac po sebe nasledujúcich dní, pričom sa neskúma, z akého dôvodu bolo konkrétne miesto neobsadené. V praxi pôjde o situácie, keď napr. klient bude hospitalizovaný alebo bude na návšteve u príbuzných.
- Súčasne sa upravujú situácie neposkytnutia finančných príspevkov (pre obec a neverejného poskytovateľa) z dôvodu, že

takýto druh podpory sa klientovi - cudzincovi už vypláca z iného štátu. Cieľom je zabrániť duplicitu pobrania podpory na rovnaký účel z verejných zdrojov, t.j. na zabezpečenie finančnej podpory pri odkázanosti klienta na pomoc inej osoby (napr. pri pobraní „Pflegegeld“ z Rakúska alebo „príspevku na péči“ z Českej republiky).

V § 79 ods. 1 sa vypúšťa písmeno g).

Doterajšie písmená h) až l) sa označujú ako písmená g) až k).

Ide o legislatívno-technickú úpravu vypustením písm. g) v nadväznosti na vypustenie § 103 upravujúceho pôvodne priestupky.

V § 79 ods. 1 sa písmeno g) dopĺňa štvrtým bodom, ktorý znie:

„4. pokute za správne delikty,“.

Novelou sa dopĺňa pôsobnosť Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorý je správnym orgánom aj pri rozhodovaní o pokutách za správne delikty.

V § 79 ods. 2 sa slová „na svojej internetovej stránke“ nahrádzajú slovami „na svojom webovom sídle“, slová „písm. j)“ sa nahrádzajú slovami „písm. i)“ a slová „písm. k)“ sa nahrádzajú slovami „písm. j)“.

Ide o zosúladenie terminológie pri zverejňovaní informácií ministerstvom v súlade so zákonom č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v dôsledku ktorej sa pojem internetová stránka nahrádza pojmom webové sídlo. Zároveň ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na vypustenie pôsobnosti ministerstva z § 79 ods.1 pri prejednávaní priestupkov.

V § 79 ods. 3 písm. e) a f) sa slová „registra a dátum výmazu z registra“ nahrádzajú slovami „registra, dátum výmazu z registra a právny dôvod výmazu z registra podľa § 68,“.

V § 79 ods. 3 sa za písmeno h) vkladá nové písmeno i), ktoré znie:

„ i) počet miest v zariadení,“.

Doterajšie písmeno i) sa označuje ako písmeno j).

Ide o úpravy v nadväznosti na zmeny prijaté v § 68, ktorými sa dopĺňajú ďalšie údaje v Centrálnom registri o právny dôvod výmazu z registra a počet miest v zariadení.

V § 79 ods. 4 úvodnej vete sa slová „písm. j)“ nahrádzajú slovami „písm. i)“.

V § 79 ods. 4 písm. c) sa slovo „obsah“ nahrádza slovom „rozsah“.

V § 79 ods. 5 úvodnej vete sa slová „písm. k)“ nahrádzajú slovami „písm. j)“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na vypustenie rozhodovania o priestupkoch.

V § 79 odsek 6 znie:

„(6) Ministerstvo za podmienok ustanovených týmto zákonom v rámci finančnej podpory obce a neverejného poskytovateľa sociálnej služby

a) poskytuje

- 1. finančný príspevok na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6,*
- 2. finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a,*

b) uzatvára

1. zmluvu podľa § 78b ods. 4 s obcou o poskytnutí finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6,
  2. zmluvu podľa § 78b ods. 4 s neverejným poskytovateľom sociálnej služby o poskytnutí finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a,
- c) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a finančným príspevkom na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a a účelnosť ich použitia,
- d) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene c) a kontroluje ich plnenie.“.

Predmetné ustanovenia reagujú na zmeny názvu finančného príspevku poskytovaného podľa § 78a. Keďže ministerstvo uzatvára zmluvu o poskytnutí finančného príspevku priamo s neverejným poskytovateľom sociálnej služby, bolo nevyhnutné uložiť ministerstvu nové povinnosti súvisiace s kontrolnou činnosťou voči neverejnemu poskytovateľovi súvisiacou s poskytnutým finančným príspevkom.

V § 80 písm. c) štvrtý bod znie:

„4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 11,“.

Ide len o legislatívno-technickú zmenu, ktorá reaguje na zmeny v ustanovení § 73 ods. 11 súvisiace s nedobrovoľným platením úhrady zo strany osôb povinných výživou.

V § 80 písm. e) prvý bod a druhý bod znejú:

„1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, za-

- riadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,“.

Ide o legislatívno-technické úpravy súvisiace so zmenou usporiadania jednotlivých druhov sociálnych služieb (konkrétne služieb krízovej intervencie) a s tým súvisiacou zmenou názvu nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu.

V § 80 písm. h) sa vypúšťa tretí bod.

Ide o legislatívno-technické úpravy, nakoľko v § 80 zákona sa vypúšťa uzatváranie zmluvy o zabezpečení poskytovania sociálnej služby s budúcim poskytovateľom.

V § 80 písm. i) sa slová „nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu“ nahrádzajú slovami „nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu s ambulantnou sociálnou službou“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu v pôsobnosti obce súvisiacu so zmenou názvu nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu poskytovanej ambulantnou formou.

V § 80 písmeno k) znie:

„k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 4 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu¹³⁾ a kontroluje hospodárenie s ním,“.

V § 80 písm. o) sa čiarka za slovom „sebaobsluhy“ nahrádza slovami „a s“ a vypúšťajú sa slová „a s finančným príspevkom podľa § 78a“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu so zmenou ustanovenia § 78a.

V § 80 sa vypúšťa písmeno v).

Ide o legislatívno-technickú úpravu, nakoľko pôsobnosť obce poskytovať finančný príspevok pre neverejného poskytovateľa je už upravená v § 80 písm. k).

V § 81 písm. b) štvrtý bod znie:

„4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 11,“.

Ide o legislatívno-technickú zmenu v nadväznosti na zmenu pojmov používaných v § 73 ods.11

V § 81 písm. d) prvom bode sa slová „pol ceste“ nahrádzajú slovom „polceste“ a za prvý bod sa vkladá nový druhý bod, ktorý znie:

„2. podpory samostatného bývania,“.

Doterajší druhý bod sa označuje ako tretí bod.

V § 81 písm. f) sa na konci pripájajú tieto slová: „a služby včasnej intervencie“.

Ide len o gramaticky korektné pomenovanie sociálnej služby. Súčasne sa novelou do pôsobnosti vyššieho územného celku zahŕňa aj nová sociálna služba, ktorou je podpora samostatného bývania a služba včasnej intervencie.

V § 81 písm. h) sa vypúšťa tretí bod.

V nadväznosti na zmenu prijatú v § 8 ods. 8 (zrušenie povinnosti samosprávneho orgánu uzatvárať zmluvu s budúcim poskytovateľom sociálnej služby) bolo potrebné uvedenú povinnosť vypustiť aj z pôsobnosti tohto orgánu.

V § 81 písm. o) sa na konci pripájajú tieto slová: „vydáva výpis z registra, vykonáva výmaz z registra,“.

Ide o legislatívno-technickú zmenu v nadväznosti na nové pôsobnosti vyššieho územného celku v oblasti registrácie, v rámci ktorej sa bude nielen vykonávať zápis a oznamovať vykonanie zápisu do registra, ale aj vydávať výpis z registra a vykonávať výmaz z registra.

V § 82 ods. 3 sa vypúšťa tretia veta.

V nadväznosti na zavedenie nového druhu sociálnej služby, ktorou je komunitné centrum zaradené do skupiny sociálnych služieb krízovej intervencie, bolo potrebné vysporiadať sa v komunitnej rehabilitácii s pojmom rovnakého znenia, aby nedochádzalo k zámeně pojmov a aby bolo jednoznačné, pre akú cieľovú skupinu sú určené komunitné centrá v novele upravené v § 24d. Z uvedeného dôvodu bol tento pojem z § 82 vypustený, čo však neznamená, že v rámci komunitnej rehabilitácie nie je možné zriaďovať rôzne druhy centier. Odporúča sa však bližšie špecifikovať ich názov, aby bolo jasné, pre aký účel a pre akú cieľovú skupinu sú určené.

V § 84 ods. 4 písm. b) sa za slová „na sociálnu prácu,“ vkladajú slová „sociálne služby a poradenstvo,“.

V § 84 ods. 5 písm. a) sa za slová „na sociálnu prácu“ vkladajú slová „alebo sociálne služby a poradenstvo“.

Pri poskytovaní základného a špecializovaného poradenstva a pri poskytovaní pomoci pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov sa novelou rozširuje škála študijných odborov, absolventi/ky ktorých môžu uvedené odborné činnosti vykonávať. Ide konkrétne o odbor sociálne služby a poradenstvo. Napriek tomu, že na Slovensku je tento študijný odbor akreditovaný Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR a absolventi/ky vysokoškolského štúdia z tohto odboru už pôsobia v oblasti sociálnych služieb, nespĺňali doposiaľ zákonom ustanovené kvalifikačné predpoklady na výkon vyššie uvedených odborných činností.

V § 84 ods. 7 sa za slová „druhom stupni“ vkladajú slová „alebo v treťom stupni“.

Ide o zmenu, ktorá umožňuje, aby absolventi/ky, ktorí získali vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa (PhD.) v študijnom odbore sociálna práca, spĺňali kvalifikačné predpoklady na výkon práce sociálneho pracovníka.

V § 84 ods. 12 sa slová „raz za dva roky“ nahrádzajú slovami „raz za päť rokov“.

Vzhľadom na povahu a účel tlmočnickej služby a ustanovené kvalifikačné predpoklady na jej výkon sa predlžuje lehota povinnej účasti tlmočnikov/čok na ďalšom vzdelávaní. Pôvodná doba dva roky bola predĺžená na päť rokov. Zmenou sa reaguje na požiadavky aplikačnej praxe, ktorá signalizovala nemožnosť zabezpečiť ďalšie vzdelávanie pre všetkých tlmočnikov/čky každé dva roky pre nedostatok vzdelávacích možností, a to tak z hľadiska počtu vzdelávateľov, ako aj ich vzdelávacích kapacít.

V § 84 ods. 16 sa za slová „Sociálny pracovník“ vkladá čiarka a slová „špeciálny pedagóg“.

Ide o zmenu, ktorá umožňuje, aby inštruktorom sociálnej rehabilitácie mohol byť aj špeciálny pedagóg bez potreby absolvovať vzdelávací kurz. V tejto zmene bola zohľadnená požiadavka zástupcov užívateľov (Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska), ktorí ukazovali na to, že absolventi špeciálnej pedagogiky sú schopní aj bez ďalšieho vzdelávania vykonávať napríklad kurzy Braillovoho písma, priestorovej orientácie, samostatného pohybu a sebaobsluhy.

V § 84 odsek 18 znie:

„(18) Posudzovanie odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 vykonáva

- a) lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore posudkové lekárstvo,⁴⁸⁾
- b) lekár zaradený do špecializačného štúdia v špecializačnom odbore posudkové lekárstvo,
- c) lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo⁴⁹⁾ alebo lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria,⁵⁰⁾ ktorý je zaradený do certifikačnej prípravy v certifikovanej pracovnej činnosti posudkové lekárstvo,⁵¹⁾
- d) lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore geriatria, neurológia, psychiatria alebo ortopédia, ktorý má odbornú prax v ústavnom zdravotníckom zariadení najmenej desať rokov, alebo
- e) sestra s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v študijnom programe ošetrovatelstvo, ktorá má odbornú prax v ústavnom zdravotníckom zariadení najmenej desať rokov a špecializáciu v špecializačnom odbore ošetrovatelstvo v komunite, ak ide o posudzovanie plnoletej fyzickej osoby, alebo sestra s vysokoškolským vzdelaním druhého stupňa v študijnom programe ošetrovatelstvo, ktorá má odbornú prax v ústavnom zdravotníckom zariadení najmenej desať rokov a špecializáciu v špecializačnom odbore ošetrovatel'ská starostlivosť v pediatrii, ak ide o posudzovanie nepľnoletej fyzickej osoby.“

Poznámky pod čiarou k odkazom 48 až 51 znejú:

„⁴⁸⁾ Príloha č. 3 časť A písm. d) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.

⁴⁹⁾ Príloha č. 3 časť A písm. c) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov.

⁵⁰⁾ Príloha č. 3 časť A písm. b) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov.

⁵¹⁾ Príloha č. 3 časť A písm. e) nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov.“.

Vzhľadom na obsah a rozsah posudzovania odkázanosti na pomoc inej osoby (aktivity každodenného života podľa prílohy č. 3), ako aj na poznatky z praxe iných krajín, sa upravuje, že zdravotnícku posudkovú činnosť môžu vykonávať nielen lekári s posudkovou špecializáciou, ale aj lekári so špecializáciou v inom špecializačnom odbore (geriatria, neurológia, ortopédia, psychiatria), nakoľko majú dostatočné vedomosti a skúsenosti s klientelou odkázanou na pomoc inej osoby. Súčasne sa umožňuje, aby takéto posudzovanie mohla vykonávať aj sestra s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa v špecializačnom odbore ošetrovateľstvo. Pri oboch týchto zdravotníckych pracovníkoch/čkach sa vyžaduje, aby mali odbornú prax najmenej desať rokov v ústavnom zdravotníckom zariadení.

§ 86 až 88 vrátane nadpisu nad § 88 znejú:

„§ 86

(1) Písomná žiadosť o udelenie akreditácie vzdelávacieho programu sa podáva ministerstvu a obsahuje

- a) meno alebo názov, sídlo, identifikačné číslo a právnu formu právnickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie alebo meno, priezvisko, dátum narodenia, trvalý pobyt alebo prechodný pobyt fyzickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie,
- b) meno, priezvisko, dátum narodenia a trvalý pobyt alebo prechodný pobyt
  1. fyzickej osoby, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie vzdelávacieho programu,
  2. zodpovedného zástupcu za vykonávanie vzdelávacieho programu,
- c) prehľad o doterajšej činnosti osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie vzdelávacieho programu,
- d) kópiu dokladu o tom, že právnická osoba má v predmete svojej činnosti vykonávanie vzdelávania, alebo kópiu dokladu o tom, že fyzická osoba má v predmete svojej činnosti vykonávanie vzdelávania, ak vykonáva podnikateľskú činnosť,
- e) projekt vzdelávacieho programu, ktorý obsahuje názov, druh, formu, metódy využívané pri vzdelávaní, rozsah vzdelávacieho programu a obsah vzdelávacieho programu, ktorý osoba, ktorá žiada o udelenie akreditácie, bude vykonávať; vzdelávacieho programu môže byť členený na moduly,
- f) doklady o materiálno-technickom zabezpečení vzdelávacieho programu,
- g) kópiu listu vlastníctva, nájomnej zmluvy³²⁾ alebo zmluvy o výpožičke,³³⁾ ktorých predmetom je nájom alebo výpožička priestorov, v ktorých sa bude vzdelávacieho programu vykonávať,
- h) predpokladaný rozpočet vzdelávacieho programu a spôsob jeho financovania a
- i) zoznam fyzických osôb, ktoré sa budú podieľať na vzdelávaní, kópie dokladov o ich odbornej spôsobilosti a o praxi a ich súhlas so zaradením do zoznamu fyzických osôb, ktoré sa budú podieľať na vzdelávaní.

(2) Zodpovedný zástupca podľa odseku 1 písm. b) druhého bodu je fyzická osoba, ktorá je odborne spôsobilá a zodpovedá na základe poverenia štatutárneho orgánu právnickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie

vzdelávacieho programu alebo na základe poverenia fyzickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie vzdelávacieho programu, za odborné vykonávanie vzdelávacieho programu. Za odborne spôsobilú fyzickú osobu podľa prvej vety sa považuje fyzická osoba, ktorá má najmenej úplné stredné odborné vzdelanie alebo úplné stredné všeobecné vzdelanie.

- (3) Za obsah vzdelávacieho programu podľa odseku 1 písm. e) sa považuje náplň teoretickej časti a praktickej časti vzdelávacieho programu. Ak si to charakter vzdelávacieho programu vyžaduje, súčasťou obsahu je aj prax v zariadeniach alebo v zariadeniach podľa osobitného predpisu.24) Pri každej časti vzdelávacieho programu je potrebné uviesť meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorá sa bude podieľať na vzdelávaní v tejto časti.
- (4) Za modul vzdelávacieho programu podľa odseku 1 písm. e) sa považuje samostatná, ucelená, záväzná, časová a obsahová vzdelávacia jednotka vzdelávacieho programu, ktorá zodpovedá minimálne 20 vyučovacím hodinám.
- (5) Materiálno-technické zabezpečenie vzdelávacieho programu podľa odseku 1 písm. f) sa preukazuje zoznamom hnuiteľného majetku a zoznamom pomôcok využívaných pri vzdelávacom programe.
- (6) Fyzické osoby, ktoré sa budú podieľať na vzdelávaní, musia spĺňať odbornú spôsobilosť podľa odseku 2 a najmenej tri roky praxe v oblasti, ktorá je obsahom vzdelávania.
- (7) Odborná spôsobilosť a kvalifikačné predpoklady podľa odsekov 2 a 6 sa preukazujú dokladmi podľa osobitného predpisu.23)

§ 87

- (1) Rozhodnutie o udelení akreditácie vzdelávacieho programu obsahuje
  - a) meno alebo názov, sídlo, identifikačné číslo a právnu formu právnickej osoby, alebo meno, priezvisko, dátum narodenia a trvalý pobyt alebo prechodný pobyt fyzickej osoby,
  - b) názov, druh, formu, rozsah a obsah vzdelávacieho programu, na ktorý sa udeľuje akreditácia,

c) meno a priezvisko zodpovedného zástupcu za vykonávanie vzdelávacieho programu a

d) čas platnosti akreditácie.

- (2) Osoba, ktorej bola udelená akreditácia vzdelávacieho programu, vedie dokumentáciu vzdelávacieho programu a evidenciu vydaných osvedčení o absolvovaní vzdelávacieho programu a ich fotokópie.
- (3) Za dokumentáciu vzdelávacieho programu sa považuje najmä
  - a) prihláška do vzdelávacieho programu,
  - b) prezenčné listiny o dochádzke fyzických osôb, ktoré sa zúčastňujú na vzdelávaní a fyzických osôb, ktoré sa podieľajú na vzdelávaní,
  - c) časový a vecný harmonogram vzdelávania,
  - d) potvrdenie o absolvovaní praktickej časti vzdelávacieho programu fyzickou osobou, ktorá sa zúčastňuje na vzdelávaní,
  - e) protokol o vykonanej skúške fyzickou osobou, ktorá sa zúčastňuje na vzdelávaní,
  - f) záverečný protokol, ktorého obsahom sú výsledky o skúške všetkých fyzických osôb, ktoré sa jej zúčastnili.
- (4) Čas platnosti akreditácie podľa odseku 1 písm. d) začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, ktorým nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie o udelení akreditácie vzdelávacieho programu.

Akreditácia na odbornú činnosť

§ 88

- (1) Špecializované sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia alebo stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím ako samostatná odborná činnosť sa vykonáva na základe akreditácie na odbornú činnosť.
- (2) Písomná žiadosť o udelenie akreditácie na odbornú činnosť sa podáva ministerstvu a obsahuje
  - a) meno alebo názov, sídlo, identifikačné číslo a právnu formu právnickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie alebo meno, priez-

- visko, dátum narodenia a trvalý pobyt alebo prechodný pobyt fyzickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie,*
- b) *meno, priezvisko, dátum narodenia a trvalý pobyt alebo prechodný pobyt*
1. *fyzickej osoby, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie na odbornú činnosť,*
  2. *zodpovedného zástupcu za vykonávanie odbornej činnosti,*
- c) *kópie dokladov o bezúhonnosti a odbornej spôsobilosti fyzickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie na odbornú činnosť,*
- d) *kópiu dokladu o bezúhonnosti štatutárneho zástupcu právnickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie na odbornú činnosť,*
- e) *kópie dokladov o bezúhonnosti a odbornej spôsobilosti zodpovedného zástupcu za vykonávanie odbornej činnosti a kópie dokladov o jeho pracovnoprávnom vzťahu s osobou, ktorá žiada o udelenie akreditácie na odbornú činnosť,*
- f) *kópie dokladov o bezúhonnosti a odbornej spôsobilosti fyzických osôb, ktoré budú odbornú činnosť priamo vykonávať a kópie dokladov o ich pracovnoprávnom vzťahu s osobou, ktorá žiada o udelenie akreditácie na odbornú činnosť,*
- g) *druh odbornej činnosti, ktorú osoba, ktorá žiada o udelenie akreditácie, bude vykonávať,*
- h) *prehľad o doterajšej činnosti osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie na odbornú činnosť,*
- i) *kópiu dokladu o tom, že právnická osoba alebo fyzická osoba má v predmete svojej činnosti vykonávanie odbornej činnosti, na ktorú žiada udelenie akreditácie,*
- j) *projekt odbornej činnosti, ktorý obsahuje metódy, techniky a postupy odbornej činnosti, ktorými sa bude odborná činnosť vykonávať pre vybranú cieľovú skupinu,*
- k) *doklady o materiálno-technickom zabezpečení vykonávania odbornej činnosti a*
- l) *kópiu listu vlastníctva, nájomnej zmluvy³²⁾ alebo zmluvy o výpožičke,³³⁾ ktorých predmetom je nájom alebo výpožička priestorov, v ktorých sa bude odborná činnosť vykonávať.*

- (3) *Zodpovedný zástupca podľa odseku 2 písm. b) druhého bodu je fyzická osoba, ktorá je odborne spôsobilá a zodpovedá na základe poverenia štatutárneho orgánu právnickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie na odbornú činnosť alebo na základe poverenia fyzickej osoby, ktorá žiada o udelenie akreditácie na odbornú činnosť, za odborné vykonávanie odbornej činnosti. Na účely posúdenia bezúhonnosti fyzických osôb podľa odseku 2 písm. c) až f) platí § 63 ods. 2 rovnako.*
- (4) *Na preukázanie odbornej spôsobilosti fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. c), e) a f) platí § 84 ods. 1, 5, 6, 16 a 17 rovnako v závislosti od druhu odbornej činnosti. Odborná spôsobilosť podľa prvej vety sa preukazuje aj znalosťou tohto zákona, všeobecne záväzných právnych predpisov a odborných vedomostí súvisiacich s vykonávanou odbornou činnosťou. Preukazovanie znalostí a odborných vedomostí podľa prvej vety a druhej vety sa preukazuje ústnym pohovorom s členmi akreditačnej komisie.“*

V záujme jednoznačnej implementácie ustanovení týkajúcich sa udeľovania akreditácií vzdelávacieho programu v praxi sa precizujú jednotlivé náležitosti žiadosti o udelenie akreditácie. Určuje sa, aký má byť rozsah vzdelávacieho programu (teoretická a praktická časť, a v prípade potreby aj prax v zariadeniach). U zástupcu zodpovedného za vykonávanie vzdelávacieho programu sa určuje odborná spôsobilosť a spôsob, akým je táto odbornosť naplnená. Súčasne sa určujú minimálne kvalifikačné predpoklady pre zodpovedného zástupcu, a to minimálne na úrovni úplného stredného odborného vzdelania a úplného stredného všeobecného vzdelania. U lektorov/riek, ktorí sa budú podieľať na vzdelávaní, je určená ako podmienka trojročná prax v oblasti, ktorá je predmetom vzdelávania. Súčasne sa určuje, akými dokladmi sa preukazuje materiálno-technické zabezpečenie vzdelávacieho programu (zoznam hnuiteľného majetku a pomôcok).

Upravuje sa možnosť realizovať vzdelávací program aj v mo-

duloch, pričom modulom sa rozumie samostatná jednotka, a to tak z hľadiska obsahu ako aj časového rozsahu v trvaní minimálne 20 vyučovacích hodín.

Zmeny v ustanovení § 87 nadväzujú na zmeny navrhnuté v § 86. Taxatívne sú určené náležitosti rozhodnutia o udelení akreditácie. Dopĺňa sa, že rozhodnutie o udelení akreditácie musí obsahovať aj meno zodpovedného zástupcu za vykonávanie vzdelávacieho programu. Súčasne sa ustanovuje povinnosť akreditovaného subjektu viesť dokumentáciu a evidenciu vydaných osvedčení, pričom sa príkladmo vymenováva, čo sa považuje za dokumentáciu (napr. prihláška, listiny o dochádzke, harmonogram vzdelávania, potvrdenia o absolvovaní praxe, protokol o skúške a záverečný protokol).

Aj v ustanovení § 88, ktorý upravuje podmienky akreditácie odbornej činnosti, sú premietnuté zmeny, ktoré si vyžiadala aplikčná prax. Napr. sa dopĺňa žiadosť o určenie cieľovej skupiny, pre ktorú sa bude odborná činnosť vykonávať, ustanovuje sa overovanie odbornej spôsobilosti nielen na základe doloženej dokumentácie, ale aj ústnym pohovorom zodpovedného zástupcu pred členmi akreditačnej komisie, v rámci ktorého majú členovia komisie možnosť zistiť právne a odborné vedomosti žiadateľa.

V § 89 ods. 1 písm. b) sa slová „ktorá má byť vykonávaná“ nahrádzajú slovami „na ktorú sa udeľuje akreditácia“.

V § 89 ods. 1 písm. e) sa slová „zodpovednú osobu“ nahrádzajú slovami „meno a priezvisko zodpovedného zástupcu“.

§ 89 sa dopĺňa sa odsekom 3, ktorý znie:

„(3) Čas platnosti akreditácie podľa odseku 1 písm. f) začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie o udelení akreditácie na odbornú činnosť.“

Zámerom zmeny tohto ustanovenia je zabezpečiť gramatickú a logickú čistotu ustanovenia a zosúladiť jeho znenie s ustanovením § 88. Súčasne sa toto ustanovenie dopĺňa novým odsekom 3, v ktorom je upravený čas platnosti akreditácie a jeho plynutie.

Za § 89 sa vkladá § 89a, ktorý znie:

„§ 89a

- (1) *Ministerstvo rozhodne o neudelení akreditácie vzdelávacieho programu, ak*
  - a) *v lehote určenej v písomnej výzve žiadateľ o udelenie akreditácie vzdelávacieho programu nedoplní žiadosť o udelenie akreditácie vzdelávacieho programu alebo nepredloží chýbajúce doklady,*
  - b) *žiadosť o udelenie akreditácie vzdelávacieho programu nepredložil štatutárny orgán právnickej osoby,*
  - c) *vzdelávací program, ktorému má byť udelená akreditácia, nie je vzhľadom na druh, formu, rozsah a obsah vzdelávacieho programu a cieľovú skupinu, pre ktorú sa bude vzdelávací program vykonávať, vzdelávacím programom v oblasti sociálnych služieb zamerným na vykonávanie vybraných pracovných činností a na ďalšie vzdelávanie,*
  - d) *na vykonávanie vzdelávacieho programu nie sú vytvorené odborné podmienky, priestorové podmienky, materiáľno-technické podmienky, personálne podmienky alebo finančné podmienky.*
- (2) *Ministerstvo rozhodne o neudelení akreditácie na odbornú činnosť, ak*
  - a) *v lehote určenej v písomnej výzve žiadateľ o udelenie akreditácie na odbornú činnosť nedoplní žiadosť o udelenie akreditácie na odbornú činnosť alebo nepredloží chýbajúce doklady,*
  - b) *žiadosť o udelenie akreditácie na odbornú činnosť nepredložil štatutárny orgán právnickej osoby,*
  - c) *odborná činnosť, na ktorú má byť udelená akreditácia, nie je vzhľadom na druh, metódy, techniky a postupy odbornej činnosti*

a cieľovú skupinu, pre ktorú sa bude odborná činnosť vykonávať, špecializovaným sociálnym poradenstvom, sociálnou rehabilitáciou alebo stimuláciou komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím, ako samostatnou odbornou činnosťou podľa tohto zákona,

d) na vykonávanie odbornej činnosti nie sú vytvorené odborné podmienky, priestorové podmienky, materiálno-technické podmienky alebo personálne podmienky.“

V novele sa explicitne upravujú dôvody neudelenia akreditácie na vzdelávací program, ako aj dôvody na neudelenie akreditácie na odborné činnosti, ktoré v doterajšej právnej úprave absentovali. Ide o také skutočnosti, ktorých absencia neumožňuje overiť, či vzdelávací program alebo odborné činnosti budú realizované a vykonávané kvalitne. Sú nimi napríklad absencia údajov v žiadosti, absencia dokladov, predloženie žiadosti neoprávneným žiadateľom, neexistencia vhodných podmienok na vykonávanie vzdelávania, uvedenie metód, techník a postupov nezodpovedajúcich práci s príslušnou cieľovou skupinou.

V § 90 ods. 2 sa slová „o dva roky“ nahrádzajú slovami „o päť rokov“.

V § 90 ods. 3 sa slová „formy vzdelávacieho programu“ nahrádzajú slovami „formy vzdelávacieho programu, rozsahu vzdelávacieho programu“.

Upravuje sa lehota na predĺženie akreditácie z dvoch na päť rokov. V mnohých prípadoch, hlavne ak bola odborná činnosť vykonávaná kvalitne, bola lehota dvoch rokov neodôvodnene krátka, pričom sa zvyšovala administratívna náročnosť procesu udeľovania akreditácie, čo zaťažovalo aj tých, ktorí akreditovanú odbornú činnosť vykonávali.

V odseku 3 ide o zosúladenie s novým znením § 87.

V § 90 sa za odsek 5 vkladá nový odsek 6, ktorý znie:

„(6) Ak ministerstvo rozhodne o predĺžení platnosti akreditácie vzdelávacieho programu alebo o predĺžení platnosti akreditácie na odbornú činnosť, čas predĺženia platnosti akreditácie vzdelávacieho programu alebo akreditácie na odbornú činnosť začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, ktorým uplynula platnosť akreditácie vzdelávacieho programu alebo platnosť akreditácie na odbornú činnosť.“

Doterajšie odseky 6 a 7 sa označujú ako odseky 7 a 8.

Ustanovuje sa začatie plynutia lehoty predĺženia platnosti akreditácie vzdelávacieho programu alebo akreditácie na odbornú činnosť v záujme toho, aby bola zabezpečená kontinuita oprávnenia vykonávať vzdelávací program alebo odbornú činnosť, ak začalo konanie o predĺžení platnosti akreditácie ukončené vydaním rozhodnutia o predĺžení (bez ohľadu na dĺžku predmetného konania). Absencia takejto úpravy spôsobovala akreditovaným subjektom nemalé problémy, a to aj vtedy, ak si podali žiadosť o predĺženie akreditácie včas. Ak totiž ministerstvo z rôznych dôvodov (napríklad pre veľký počet žiadostí) nerozhodlo o žiadosti o predĺženie akreditácie do skončenia platnosti predtým udelenej akreditácie, vzniklo právne vákuum, počas ktorého nebolo zrejmé, či sa príslušný subjekt považuje alebo nepovažuje za akreditovaný. Táto skutočnosť pritom mohla vzdelávaciemu subjektu spôsobiť existenčné problémy, nakoľko bez vlastného zavinenia nemohol preukázať potrebnú akreditáciu. Komplikácie spôsobovali napríklad aj výzvy na vrátenie poskytnutých finančných prostriedkov na svoju činnosť zo strany vyššieho územného celku alebo jednoducho nemožnosť realizovať vzdelávacie programy, t.j. predmet svojej činnosti.

V § 90 ods. 8 písm. a) sa na konci pripájajú tieto slová: „ak akreditovaný subjekt nepožiadala o predĺženie jej platnosti podľa odseku 2,“.

Upresňuje sa dôvod na zánik akreditácie, ktorým je nepožiadanie o predĺženie jej platnosti. V praxi to bude znamenať, že akreditácia na vzdelávací program alebo odbornú činnosť zo zákona zanikne len v tom prípade, ak akreditovaný subjekt nepožiadala o predĺženie akreditácie a nie automaticky dňom skončenia jej platnosti uvedenej v rozhodnutí.

V § 91 ods. 1 sa slová „na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb“ nahrádzajú slovami „krízovej intervencie“ a na konci sa pripája táto veta: „Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje na žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 8 ods. 1.“.

V § 91 ods. 3 sa za slová „vo veciach“ vkladajú slová „odkázanosti na sociálnu službu, nezapísania do registra, zákazu poskytovať sociálnu službu, výmazu poskytovateľa sociálnej služby z registra,“.

V § 91 ods. 4 sa slová „a 103“ nahrádzajú slovami „a 102“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na zmenu názvu tretej hlavy a súčasne sa ustanovuje neuplatňovanie správneho poriadku pri podávaní žiadosti o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 8 odsek 1.

V záujme jednoznačnosti interpretácie a aplikácie sa tiež explicitne ustanovuje, že v ďalších taxatívne vymedzených veciach sa postupuje podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Ide napríklad o konanie vo veci odkázanosti na sociálne služby, ale aj vo veci registrácie, v rámci ktorých má vyšší územný celok postavenie správneho

orgánu (§ 81 písm. b) piaty až siedmy bod), s výnimkou možnosti použitia mimoriadnych opravných prostriedkov (obnova konania, preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania).

Súčasne v odseku 4 ide o legislatívno-technické zmeny súvisiace s úpravami v § 101 a 103 (vypustenie priestupkov).

V § 92 odsek 5 znie:

„(5) Miestna príslušnosť obce a vyššieho územného celku na účely § 73 ods. 11 sa spravuje podľa miesta poskytovania sociálnej služby poskytovateľom sociálnej služby.“.

V § 92 ods. 6 sa slová „o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby“ nahrádzajú slovami „o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby“.

V nadväznosti na zmeny prijaté v § 73 odsek 11 sa ustanovujú kritériá pre určenie miestnej príslušnosti obce alebo vyššieho územného celku pri vydávaní rozhodnutia o povinnosti platiť úhradu, a to podľa miesta poskytovania sociálnej služby. Obce, ale hlavne vyššie územné celky neboli veľmi spokojné s takto určeným kritériom a požadovali určiť miestnu príslušnosť na základe trvalého pobytu prijímateľa sociálnej služby. V praxi by to však bolo veľmi komplikované, nakoľko v mnohých prípadoch trvalý pobyt klienta/ky nie je totožný s trvalým pobytom príbuzných, ktorí majú povinnosť platiť za neho úhradu. Ak by bola prijatá takáto úprava, o povinnosti platiť úhradu za svojho príbuzného by rozhodovala obec alebo vyšší územný celok, ktorý však nemá žiadne informácie o poskytovanej sociálnej službe, ani o klientovi a o jeho možnostiach platiť alebo neplatiť úhradu. Potrebné informácie by si museli získavať z inej obce alebo z iného samosprávneho kraja. Obec alebo vyšší územný celok, v ktorého územnom obvode sa sociálna služba poskytuje, majú lepšie možnosti získať komplexné informácie potrebné k vydaniu rozhodnutia o povinnosti platiť úhradu, bez ohľadu na to, kde bývajú príbuzní klienta/ky.

V odseku 6 ide o legislatívno-technickú úpravu v nadväznosti na zmeny prijaté v § 8 ods. 2, 3 a 5 a týkajúce sa zmeny názvu žiadosti o uzatvorenie zmluvy na žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby.

V § 92 odsek 7 znie:

„(7) Žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu obsahuje meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorej odkázanosť na sociálnu službu sa má posudzovať, dátum jej narodenia, adresu pobytu, rodinný stav, štátne občianstvo, druh sociálnej služby, formu sociálnej služby, potvrdenie poskytovateľa zdravotnej starostlivosti o zdravotnom stave fyzickej osoby, ktorá žiada o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu. Okrem skutočností podľa prvej vety obsahuje žiadosť, ktorú podá cudzinec uvedený v § 3 ods. 2 písm. b), aj povolenie príslušného orgánu na pobyt a potvrdenie od zamestnávateľa alebo školy, u ostatných cudzincov povolenie príslušného orgánu na pobyt a u Slováka žijúceho v zahraničí aj potvrdenie o splnení podmienky podľa § 3 ods. 2 písm. l).“

Pri podávaní žiadosti o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu sa u cudzincov, na rozdiel od občanov Slovenskej republiky, stanovuje povinnosť predložiť aj iné príslušné doklady (napr. preukazujúce povolený pobyt na území Slovenskej republiky, štúdium a zamestnanie). Bez nich by nebolo možné zistiť, či sa cudzinec/nka zdržiava legálne na území SR, ale hlavne to, či ho možno považovať za účastníka právnych vzťahov v sociálnych službách podľa § 3.

V § 92 ods. 9 sa za prvú vetu vkladá nová druhá veta, ktorá znie:
„Obec alebo vyšší územný celok doručí fyzickej osobe, o ktorej odkázanosti na sociálnu službu rozhodoval, spolu s rozhodnutím aj posudok o odkázanosti na sociálnu službu, ktorý bol podkladom na vydanie tohto

rozhodnutia.“ a na konci sa pripája táto veta: „Pri rozhodovaní o odkázanosti na sociálnu službu môže obec alebo vyšší územný celok použiť ako podklad na vydanie rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu posudok vydaný touto obcou alebo týmto vyšším územným celkom alebo inou obcou alebo iným vyšším územným celkom o odkázanosti na inú sociálnu službu na účel posúdenia stupňa odkázanosti tejto fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby.“

Ustanovuje sa povinnosť pre obec a vyšší územný celok doručiť posúdenú fyzickú osobu spolu s rozhodnutím aj posudok o odkázanosti na sociálnu službu, ktorý bol podkladom na vydanie rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu. Doručenie posudku je veľmi významné tak pre klienta a následne aj pre poskytovateľa, nakoľko jeho obsahom je na základe novely aj zoznam a rozsah úkonov sebaobsluhy, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť. Súčasťou posudku je aj zoznam základných sociálnych aktivít, pri ktorých je fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, a to aj v hodinách, a návrh druhov vhodnej sociálnej služby.

S cieľom znížiť administratívnu záťaž tak pre účastníka konania ako aj pre samotný správny orgán, sa v konaní o odkázanosti na sociálnu službu novo ustanovuje právna možnosť pre obce alebo vyššie územné celky ako príslušné správne orgány využiť ako podklad na vydanie rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu už vydaný posudok o odkázanosti na iný druh sociálnej služby. Môžu tak využiť svoj vlastný posudok, a to v časti posúdenia odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, nakoľko predmetné posúdenie sa na účely sociálnych služieb spravuje identickou hmotnoprávnou úpravou. Je však na posúdení a rozhodnutí obce alebo vyššieho územného celku, či pre dané správne konanie využije ako podklad už vydaný posudok alebo vypracuje nový.

V § 93 ods. 1 sa slová „určenie sumy“ nahrádzajú slovom „platenie“.

V § 93 ods. 3 sa slovo „lekárom“ nahrádza slovami „zdravotníckym pracovníkom“.

V § 93 ods. 4 sa slová „určenie sumy“ nahrádzajú slovom „platenie“ a slová „poskytovateľ sociálnej služby nie je povinný pri určení sumy úhrady za sociálnu službu postupovať podľa § 73 ods. 1 až 5“ sa nahrádzajú slovami „§ 73 ods. 1 až 8 a 10 sa na účely platenia úhrady za sociálnu službu nepoužije“.

Ide o legislatívno-technické úpravy súvisiace so zmenou § 49 a § 72. Súčasne sa rozširuje rozsah ustanovení, podľa ktorých poskytovateľ nemusí uplatňovať ochranu príjmu, ak prijímateľ a osoby povinné úhradou neoznámia výšku svojho príjmu a majetku alebo zmeny ich výšok, nepredložia príslušné doklady a neumožnia vykonať obhliadku majetku.

§ 94 vrátane nadpisu nad paragrafom znie:

„Spracúvanie osobných údajov

§ 94

- (1) Osobné údaje na účely tohto zákona spracúva obec, vyšší územný celok, poskytovateľ sociálnej služby a ministerstvo.
- (2) Obec, vyšší územný celok, poskytovateľ sociálnej služby a ministerstvo poskytujú osobné údaje, ktoré spracúvajú, orgánu verejnej moci na základe písomnej žiadosti, ak je to nevyhnutné na plnenie úloh podľa osobitného predpisu.
- (3) Obec na účely podľa § 94a ods. 1, vyšší územný celok na účely podľa § 94b ods. 1, poskytovateľ sociálnej služby na účely podľa § 94c ods. 1 a ministerstvo na účely podľa § 94d ods. 1 môžu získavať bez súhlasu dotknutej osoby osobné údaje kopírovaním, skenovaním alebo iným zaznamenávaním úradných dokladov na nosič informácií.“

Za § 94 sa vkladajú § 94a až 94d, ktoré znejú:

„§ 94a

- (1) Obec spracúva osobné údaje podľa odseku 3 o osobách podľa odseku 2 na účely a v rozsahu potrebnom na
  - a) rozhodovanie v konaniach podľa § 80 písm. c),
  - b) vyhotovenie posudku o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51 a § 80 písm. d),
  - c) poskytnutie alebo zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb podľa § 80 písm. e) až g),
  - d) uzatvorenie zmluvy o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy alebo finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby podľa § 80 písm. h) druhého bodu a § 80 písm. m) a n),
  - e) uzatvorenie zmluvy o poskytovaní finančného príspevku podľa § 78a ods. 4 a § 80 písm. k),
  - f) vedenie evidencie podľa § 80 písm. q).
- (2) Obec spracúva osobné údaje o
  - a) žiadateľovi o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu a prijímateľovi sociálnej služby a ich zákonných zástupcov,
  - b) zaopatrených plnoletých deťoch a rodičoch prijímateľa sociálnej služby a fyzických osobách, ktorých príjmy sa s nimi spoločne posudzujú a spoločne započítavajú podľa § 72a ods. 8 a ich zákonných zástupcov,
  - c) fyzickej osobe, ktorá je žiadateľom o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby a fyzickej osobe, ktorej sa má poskytovať sociálna služba a ich zákonných zástupcov,
  - d) fyzickej osobe, ktorá je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy alebo finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,

- e) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy alebo finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby.
- (3) Osobné údaje, ktoré obec spracúva o fyzických osobách uvedených v odseku 2, sú
- meno, priezvisko a titul,
  - adresa trvalého alebo prechodného pobytu,
  - rodné číslo, ak je pridelené, a dátum narodenia,
  - rodinný stav fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a) až c) okrem zákonných zástupcov,
  - štátne občianstvo,
  - sociálne postavenie fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a) až c) okrem zákonných zástupcov,
  - údaje o príjme fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. b) okrem zákonných zástupcov,
  - údaje o hnutelnom majetku, nehnuteľnom majetku a iných majetkových právach fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. b) okrem zákonných zástupcov,
  - údaje o zdravotnom stave, v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie účelu poskytovania sociálnej služby u fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a) a c) okrem zákonných zástupcov,
  - údaje o bytových pomeroch fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a) okrem zákonných zástupcov,
  - telefónne číslo, adresa pobytu a elektronická adresa,
  - číslo účtu banky alebo pobočky zahraničnej banky a kód banky alebo kód pobočky zahraničnej banky fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. d),
  - ďalšie údaje, ktoré sú v súlade s účelom spracúvania a sú nevyhnutné na účel poskytovania sociálnej služby, zabezpečenia poskytovania sociálnej služby a poskytnutia finančného príspevku pri

odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby.

§ 94b

- Vyšší územný celok spracúva osobné údaje podľa odseku 3 o osobách podľa odseku 2 na účely a v rozsahu potrebnom na
  - rozhodovanie v konaniach podľa § 81 písm. b),
  - vyhotovenie posudku o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51 a § 81 písm. c),
  - poskytovanie alebo zabezpečenie poskytovania sociálnych služieb podľa § 81 písm. d) až g),
  - uzatvorenie zmluvy o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy alebo finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby podľa § 81 písm. h) prvého bodu a § 81 písm. m) a n),
  - vedenie registra a vykonávanie zmien v registri podľa § 81 písm. o) až q),
  - vedenie evidencie podľa § 81 písm. v).
- Vyšší územný celok spracúva osobné údaje o
  - žiadateľovi o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu a prijímateľovi sociálnej služby a ich zákonných zástupcov,
  - zapatrených plnoletých deťoch a rodičoch prijímateľa sociálnej služby a fyzických osobách, ktorých príjmy sa s nimi spoločne posudzujú a spoločne započítavajú podľa § 72a ods. 8 a ich zákonných zástupcov,
  - fyzickej osobe, ktorá je žiadateľom o zápis do registra,
  - fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá je žiadateľom o zápis do registra,
  - navrhovaného zodpovedného zástupcu uvedeného v § 63 ods. 3,

- f) fyzickej osobe, ktorá je žiadateľom o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby a fyzickej osobe, ktorej sa má poskytovať sociálna služba a ich zákonných zástupcov,
  - g) fyzickej osobe, ktorá je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy alebo finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
  - h) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy alebo finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
  - i) fyzickej osobe, ktorá je zapísaná v registri,
  - j) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá je zapísaná v registri,
  - k) zodpovednom zástupcovi uvedenom v § 63 ods. 3.
- (3) Osobné údaje, ktoré vyšší územný celok spracúva o fyzických osobách uvedených v odseku 2, sú
- a) meno, priezvisko a titul,
  - b) adresa trvalého alebo prechodného pobytu,
  - c) rodné číslo, ak je pridelené, a dátum narodenia,
  - d) rodinný stav fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a), b) a f) okrem zákonných zástupcov,
  - e) štátne občianstvo,
  - f) sociálne postavenie fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a), b) a f) okrem zákonných zástupcov,
  - g) údaje o príjme fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. b) okrem zákonných zástupcov,
  - h) údaje o hnutelnom majetku, nehnuteľnom majetku a iných majetkových právach fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. b) okrem zákonných zástupcov,
  - i) údaje o zdravotnom stave, v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie účelu poskytovania sociálnej služby u fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a) a f) okrem zákonných zástupcov,

- j) údaje o bytových pomeroch fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a) okrem zákonných zástupcov,
- k) telefónne číslo, adresa pobytu a elektronická adresa,
- l) číslo účtu banky alebo pobočky zahraničnej banky a kód banky alebo kód pobočky zahraničnej banky fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. g),
- m) ďalšie údaje, ktoré sú v súlade s účelom spracúvania a sú nevyhnutné na účel poskytovania sociálnej služby, zabezpečenia poskytovania sociálnej služby a poskytnutia finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby.

§ 94c

- (1) Poskytovateľ sociálnej služby spracúva osobné údaje podľa odseku 3 o osobách podľa odseku 2 na účely a v rozsahu potrebnom na
- a) uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby podľa § 74,
  - b) uzatvorenie zmluvy o platení úhrady za sociálnu službu podľa § 73 ods. 9 a 10,
  - c) vedenie registra obmedzení podľa § 10,
  - d) ubytovanie pre člena rodiny, partnera alebo fyzickú osobu, ktorú si prijímateľ sociálnej služby sám určí podľa § 61 ods. 4,
  - e) označenie miesta poskytovania sociálnej služby podľa § 67,
  - f) platenie úhrady za poskytovanie sociálnej služby uvedenej v § 31, § 34 až 41 podľa § 72, § 72a a 73,
  - g) vykonávanie osobnej asistencie prostredníctvom agentúry osobnej asistencie,
  - h) vykonávanie tlmočnickej služby prostredníctvom agentúry tlmočnickej služby,
  - i) vedenie evidencie prijímateľov sociálnej služby podľa § 95.
- (2) Poskytovateľ sociálnej služby spracúva osobné údaje o
- a) žiadateľovi o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby a prijímateľovi sociálnej služby a ich zákonných zástupcov,

- b) fyzických osobách, ktorých príjmy sa so žiadateľom o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby alebo s prijímateľom sociálnej služby spoločne posudzujú a spoločne započítavajú podľa § 72a ods. 8 a ich zákonných zástupcov,
  - c) fyzickej osobe, ktorá platí úhradu za sociálnu službu za prijímateľa sociálnej služby alebo jej časť podľa § 73 ods. 9,
  - d) zaopatrených plnoletých deťoch a rodičoch prijímateľa sociálnej služby a fyzických osobách, ktorých príjmy sa s nimi spoločne posudzujú a spoločne započítavajú podľa § 72a ods. 8 a § 73 ods. 10 a ich zákonných zástupcov,
  - e) členovi rodiny, partnerovi alebo fyzickej osobe, ktorú si prijímateľ sociálnej služby sám určí pri jej ubytovaní podľa § 61,
  - f) fyzickej osobe, ktorá je poskytovateľom sociálnej služby pri označení miesta poskytovania sociálnej služby podľa § 67,
  - g) fyzickej osobe, ktorá vykonáva osobnú asistenciu prostredníctvom agentúry osobnej asistencie,
  - h) fyzickej osobe, ktorá vykonáva tlmočnícku službu prostredníctvom agentúry tlmočníckej služby.
- (3) Osobné údaje, ktoré poskytovateľ sociálnej služby spracúva o fyzických osobách uvedených v odseku 2, sú
- a) meno, priezvisko a titul,
  - b) adresa trvalého alebo prechodného pobytu okrem fyzickej osoby uvedenej v odseku 2 písm. f),
  - c) rodné číslo, ak je pridelené, a dátum narodenia okrem fyzickej osoby uvedenej v odseku 2 písm. f),
  - d) rodinný stav fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a), b) a d) okrem zákonných zástupcov,
  - e) štátne občianstvo okrem fyzickej osoby uvedenej v odseku 2 písm. f),
  - f) sociálne postavenie fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a), b) a d) okrem zákonných zástupcov,
  - g) údaje o príjme fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a), b) a d) okrem zákonných zástupcov,

- h) údaje o hnuiteľnom majetku, nehnuteľnom majetku a iných majetkových právach fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a), b) a d) okrem zákonných zástupcov,
- i) údaje o zdravotnom stave, v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie účelu poskytovania sociálnej služby u fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. a) okrem zákonných zástupcov,
- j) telefónne číslo, adresa pobytu a elektronická adresa okrem fyzickej osoby uvedenej v odseku 2 písm. f),
- k) ďalšie údaje, ktoré sú v súlade s účelom spracúvania a sú nevyhnutné na účel uzatvorenia zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, platenia úhrady za sociálnu službu a poskytovania sociálnej služby.

§ 94d

- (1) Ministerstvo spracúva osobné údaje podľa odseku 3 o osobách podľa odseku 2 na účely a v rozsahu potrebnom na
- a) rozhodovanie v konaniach podľa § 79 ods. 1 písm. g),
  - b) výkon dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb podľa § 79 ods. 1 písm. d),
  - c) hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby podľa § 79 ods. 1 písm. e),
  - d) vedenie registra poskytovateľov sociálnej služby podľa § 79 ods. 1 písm. h),
  - e) vedenie zoznamu osôb podľa § 79 ods. 1 písm. i),
  - f) vedenie zoznamu osôb podľa § 79 ods. 1 písm. j),
  - g) poskytovanie finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a § 79 ods. 6 písm. a) prvého bodu,
  - h) poskytovanie finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a a § 79 ods. 6 písm. a) druhého bodu,
  - i) prijímanie oznámení o použití prostriedkov obmedzenia podľa § 10 ods. 6.

(2) Ministerstvo spracúva osobné údaje o

- a) fyzickej osobe, ktorá je žiadateľom o udelenie akreditácie vzdelávacieho programu,
- b) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá je žiadateľom o akreditáciu vzdelávacieho programu,
- c) fyzických osobách, ktoré sa budú podieľať na vzdelávaní,
- d) navrhovanom zodpovednom zástupcovi uvedenom v § 86 ods. 2,
- e) fyzickej osobe, ktorá je žiadateľom o udelenie akreditácie na odbornú činnosť,
- f) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá je žiadateľom o udelenie akreditácie na odbornú činnosť,
- g) fyzických osobách, ktoré budú odbornú činnosť priamo vykonávať,
- h) navrhovanom zodpovednom zástupcovi uvedenom v § 88 ods. 3,
- i) fyzickej osobe, ktorá je účastníkom konania o pokute za správne delikty,
- j) fyzickej osobe, ktorá vykonáva činnosti, ktoré majú charakter odborných činností, obslužných činností alebo ďalších činností podľa § 16 až 18 alebo súboru týchto činností za úhradu pri výkone dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb,
- k) fyzickej osobe, ktorá je poskytovateľom sociálnej služby, pri výkone dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb,
- l) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, pri výkone dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb,
- m) fyzickej osobe, ktorá je poskytovateľom sociálnej služby, pri hodnotení podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby,
- n) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, pri hodnotení podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby,
- o) fyzickej osobe, ktorá je poskytovateľom sociálnej služby pri zápise do centrálného registra,
- p) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, pri zápise do centrálného registra,
- q) zodpovedného zástupcu poskytovateľa sociálnej služby uvedeného v § 63 ods. 3 pri zápise do centrálného registra,

- r) fyzickej osobe, ktorej bola udelená akreditácia vzdelávacieho programu pri zápise do zoznamu podľa § 79 ods. 1 písm. i),
- s) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorej bola udelená akreditácia vzdelávacieho programu pri zápise do zoznamu podľa § 79 ods. 1 písm. i),
- t) fyzickej osobe, ktorej bola udelená akreditácia na odbornú činnosť pri zápise do zoznamu podľa § 79 ods. 1 písm. j),
- u) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorej bola udelená akreditácia na odbornú činnosť pri zápise do zoznamu podľa § 79 ods. 1 písm. j),
- v) zodpovednej osoby za vykonávanie odbornej činnosti pri zápise do zoznamu podľa § 79 ods. 1 písm. j),
- w) fyzickej osobe, ktorá je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a,
- x) fyzickej osobe, ktorá je štatutárnym orgánom obce, ktorá je žiadateľom o poskytnutie finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6,
- y) prijímateľovi sociálnej služby, u ktorého boli použité prostriedky obmedzenia podľa § 10 ods. 5.

(3) Osobné údaje, ktoré ministerstvo spracúva o fyzických osobách uvedených v odseku 2 sú

- a) meno, priezvisko a titul,
- b) adresa trvalého alebo prechodného pobytu,
- c) rodné číslo, ak je pridelené, a dátum narodenia,
- d) rodinný stav u fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. y),
- e) štátne občianstvo,
- f) sociálne postavenie,
- g) údaje o zdravotnom stave, v rozsahu nevyhnutnom na dosiahnutie účelu dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb u fyzických osôb uvedených v odseku 2 písm. y),
- h) telefónne číslo, adresa pobytu a elektronická adresa,
- i) ďalšie údaje, ktoré sú v súlade s účelom spracúvania a sú nevy-

hnutné na účel výkonu dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb, hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby, poskytovanie finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a poskytovania finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a.

(4) *Ministerstvo spracúva o osobách uvedených v § 94a ods. 2, § 94b ods. 2, § 94c ods. 2 a § 94d ods. 2 osobné údaje v rozsahu ustanovenom v § 94a ods. 3, § 94b ods. 3, § 94c ods. 3, § 94d ods. 3 na analytické účely a na štatistické účely. “.*

Poznámka pod čiarou k odkazu 53 sa vypúšťa.

Novo sa upravujú právne vzťahy pri spracúvaní osobných údajov podľa tohto zákona a v súlade so zákonom č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V súlade s § 10 ods. 2 zákona č. 122/2013 Z. z. prevádzkovateľ spracúva osobné údaje bez súhlasu dotknutej osoby, ak účel spracúvania osobných údajov, okruh dotknutých osôb a zoznam osobných údajov ustanovuje osobitný zákon. V súlade s § 6 ods. 2 písm. e) tohto zákona prevádzkovateľ je povinný zabezpečiť, aby sa osobné údaje spracúvali a využívali výlučne spôsobom, ktorý zodpovedá účelu, na ktorý boli zhromaždené. Je neprípustné združovať osobné údaje, ktoré boli získané osobitne na rozdielne účely.

V súlade s vyššie uvedenými ustanoveniami zákona č. 122/2013 Z. z. sú koncipované aj nové ustanovenia v § 94a až §94d s tým, že sa precizuje rozsah spracúvaných osobných údajov, okruh dotknutých fyzických osôb a účely spracúvania týchto údajov pre obec, vyšší územný celok, poskytovateľa sociálnych služieb a ministerstvo, a to v súlade s ich pôsobnosťou ustanovenou zákonom o sociálnych službách, ktorá predpokladá spracúvanie osobných údajov dotknutých fyzických osôb.

Vo väzbe na § 10 ods. 2 zákona č. 122/2013 Z. z. je v nových

ustanoveniach zabezpečená možnosť takéhoto spracúvania osobných údajov bez súhlasu dotknutej osoby. V súlade s § 15 ods. 6 zákona č. 122/2013 Z. z. možno získavať osobné údaje nevyhnutné na dosiahnutie účelu spracúvania kopírovaním, skenovaním alebo iným zaznamenávaním úradných dokladov na nosič informácií len vtedy, ak s tým dotknutá osoba písomne súhlasí alebo ak to osobitný zákon výslovne umožňuje bez súhlasu dotknutej osoby. Na túto právnu úpravu reaguje úprava v § 94a až 94d zákona o sociálnych službách tým, že je v ňom, ako v špeciálnej právnej úprave, ustanovená možnosť získavať osobné údaje kopírovaním, skenovaním alebo iným zaznamenávaním úradných dokladov na nosič informácií pre obec, vyšší územný celok, poskytovateľa sociálnych služieb a ministerstvo na účely, ktoré im vyplývajú z pôsobnosti ustanovenej týmto zákonom.

Vypúšťa sa poznámka pod čiarou k odkazu 53 (zákon č. 428/2002 Z. z.) z dôvodu jej nadbytočnosti.

V § 95 ods. 1 a 2 sa slová „podľa § 94 ods. 4“ nahrádzajú slovami „podľa § 94c ods. 3“ a v ods. 7 sa slová „podľa § 94 ods. 4 písm. a) až c)“ nahrádzajú slovami „podľa § 94c ods. 3 písm. a) až c)“.

Ide o legislatívno-technické úpravy v nadväznosti na pomerne rozsiahle zmeny prijaté v časti týkajúcej sa osobných údajov, nakoľko v ustanovení § 94c sa rozšírili a spresnili osobné údaje a okruh fyzických osôb, o ktorých poskytovateľ sociálnej služby spracúva tieto osobné údaje.

V § 95 ods. 2 sa slová „návyky a spôsob života, fyzickú osobu, na ktorej je páchané násilie, alebo fyzickú osobu, ktorá je obeťou obchodovania s ľuďmi,“ nahrádzajú slovami „návyky, pre spôsob života alebo pre závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností alebo pre zotrvávanie v priestorovo separovanej alebo segregovanej lokalite s prítom-

nosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby alebo pre fyzickú osobu, ktorá je ohrozená správaním iných fyzických osôb, alebo sa stala obeťou správania iných fyzických osôb,“.

Ide o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu so zmenami v § 2 týkajúcimi sa nového vymedzenia nepriaznivých sociálnych situácií vo väzbe na skutočnosť, že v týchto prípadoch poskytovateľ nie je povinný viesť evidenciu osobných údajov vzhľadom na charakter poskytovanej sociálnej služby.

V § 97 ods. 1 sa slová „§ 94 ods. 4“ nahrádzajú slovami „§ 94a ods. 3, § 94b ods. 3, § 94c ods. 3 a § 94d ods. 3“.

Ide o legislatívno-technické zmeny v nadväznosti na zmeny prijaté v časti týkajúcej sa osobných údajov, ktoré bolo potrebné premietnuť aj do ustanovenia vzťahujúceho sa na súčinnosť a spoluprácu rôznych orgánov verejnej moci a iných subjektov v oblasti sociálnych služieb.

V § 97 sa za odsek 1 vkladá nový odsek 2, ktorý znie:

„(2) Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, zdravotné poisťovne a Sociálna poisťovňa sú na požiadanie ministerstva povinné na účely preukázania vzniku nároku obce alebo neverejného poskytovateľa sociálnej služby podľa § 78b ods. 5 na vyplatenie finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6 a finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a na druhý až štvrtý štvrtrok príslušného rozpočtového roka, najneskôr posledný deň kalendárneho mesiaca, ktorý predchádza druhému až štvrtému štvrtroku príslušného rozpočtového roka, vydať a doručiť ministerstvu o poskytovateľovi sociálnej služby v zariadení, pre ktoré je tento finančný príspevok určený, potvrdenie podľa § 78b ods. 2 písm. b); toto potvrdenie sa vydáva bezplatne.“.

Doterajší odsek 2 sa označuje ako odsek 3.

Vzhľadom na skutočnosť, že jednou z podmienok na vyplatenie finančného príspevku podľa § 78b a § 78a je aj predloženie potvrdenia o tom, že poskytovateľ sociálnej služby nemá exekúciou vymáhané daňové nedoplatky a nedoplatky na zdravotné a sociálne poistenie a nedoplatky na starobné dôchodkové sporenie, bolo potrebné v rámci súčinnosti ustanoviť pre príslušné inštitúcie (Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne, finančné riaditeľstvo), povinnosť bezplatne predložiť ministerstvu uvedené potvrdenia v zákonom stanovených termínoch.

V poznámke pod čiarou k odkazu 55 sa slová „Zákon č.“ nahrádzajú slovami „§ 18 ods. 1 písm. b) zákona č.“.

Cieľom je špecifikovať konkrétne ustanovenie (§ 18 odsek 1 písm. b) zákona č. 581/2004 Z. z.) pri zabezpečení spolupráce Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou s ministerstvom pri výkone dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb v zariadeniach, ktoré poskytujú zdravotnú starostlivosť. Ako totiž prax ukázala, napriek deklarovanej spolupráci upravenej v doterajšej právnej úprave, táto reálne nefungovala.

V § 100 ods. 1 sa na konci pripájajú tieto slová „a 78a ods. 4“.

§ 100 sa dopĺňa odsekom 3, ktorý znie:

„(3) Pri vykonávaní kontroly podľa § 79 ods. 6 písm. c) a d) ministerstvo postupuje podľa osobitného predpisu.⁵⁷⁾ Kontrolná pôsobnosť iných orgánov týmto nie je dotknutá.^{57a)}“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 57a znie:

„^{57a)} Napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993

Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon č. 502/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov.“

Novelou sa dopĺňa pôsobnosť obce a vyššieho územného celku pri kontrole hospodárenia s finančnými prostriedkami poskytnutými neverejným poskytovateľom samosprávou podľa § 75 a § 78a odsek 4. Súčasne sa upravuje, že ministerstvo pri kontrole hospodárenia s finančnými príspevkami a pri ukladaní opatrení na odstránenie zistených nedostatkov postupuje napr. podľa zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite. Vymedzením kontrolnej pôsobnosti ministerstva nie je dotknutá kontrolná pôsobnosť iných orgánov, napríklad Najvyššieho kontrolného úradu.

Nadpis dvanástej časti znie: „SPRÁVNE DELIKTY“.

V §101 úvodnej vete sa za slovom „služby“ vypúšťa čiarka a vypúšťajú sa slová „ktorým je právnická osoba,“.

V § 101 písm. d) sa slová „§ 72 a § 73 ods. 1 až 9“ nahrádzajú slovami „§ 72 a 72a a pri platení úhrady za sociálnu službu neuplatňuje § 73 ods. 1 až 10“.

V § 102 odsek 1 znie:

„(1) Ak ministerstvo zistí, že poskytovateľ sociálnej služby sa dopustil správneho deliktu, uloží poskytovateľovi sociálnej služby pokutu vo výške do 2 000 eur.“

§ 103 sa vypúšťa.

Novelou sa vypúšťa doterajšia právna úprava priestupkov poskytovateľa sociálnej služby s cieľom zjednodušenia a sprehľad-

nenia právnej úpravy a odstránenia zložitých otázok spojených s kvalifikáciou protiprávnych konaní pri interpretácii a aplikácii ustanovení o vzťahu priestupkov a správnych deliktov pri poskytovaní sociálnych služieb. Úprava priestupkov mala v zásade rovnakú skutkovú podstatu s právnou úpravou správnych deliktov. Tieto boli však v doterajšej právnej úprave viazané len na poskytovateľa sociálnej služby, ktorým bola právnická osoba. Podľa novely je pri správnom delikte postihovaným subjektom poskytovateľ sociálnej služby bez ohľadu na to, či ide právnickú alebo o fyzickú osobu a bez ohľadu na ich právnu formu. Môže tak ísť o poskytovateľa, ktorý poskytuje sociálnu službu ako zárobkovú činnosť alebo o poskytovateľa, ktorý ju poskytuje bez dosiahnutia zisku.

Pre vyššie uvedené skutočnosti nie je preto odôvodnené, aby v zákone o sociálnych službách bola upravená odlišná právna úprava správneho deliktu a priestupku, ktoré by odlišoval len druh a výška sankcie, či procesný režim postihu. Ak napríklad doteraz išlo o správny delikt, bolo možné uložiť pokutu od 200 eur do 2 000 eur; za priestupok bolo možné uložiť sankcie, ktorými boli pokarhanie, pokuta, zákaz činnosti, prepadnutie veci. Pokutu bolo možné vyčíslieť v prípade, ak išlo o priestupok v blokovom konaní, do výšky 33 eur a v rozkaznom konaní do 250 eur. Čo sa týka procesného režimu postihu, správny delikt sa riešil v režime zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov, zatiaľ čo priestupok v režime zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Právna úprava správnych deliktov obsahuje úpravu postihu poskytovateľa sociálnej služby (ktorým je právnická osoba alebo fyzická osoba) za nedodržanie alebo porušenie ustanovených povinností (skutkových podstát). Ide o porušenie právnej povinnosti štatutárnym orgánom poskytovateľa sociálnej služby alebo jeho zamestnancami/kyňami (vedúci zamestnanci, podriadení zamestnanci) a toto porušenie sa prizná poskytovateľovi sociálnej služby. Týmto nie je vylúčená zodpovednosť zamestnanca poskytovateľa

sociálnej služby, ktorým je právnická osoba alebo fyzická osoba, za náhradu škody spôsobenej zaplatením pokuty zo strany poskytovateľa sociálnej služby. Na rozdiel od priestupku, zavinenie nie je pojmovým znakom správneho deliktu, ale preukazuje sa len porušenie právnej povinnosti. V prípade zavinenia ide o tzv. objektívnu zodpovednosť. Povinnosť uložiť pokutu od 200 do 2000 eur sa v novele mení tak, že sa zákonom určuje len horná hranica pokuty vo výške do 2000 eur. Takáto úprava umožňuje správnemu orgánu, ktorý rozhoduje o pokute, uložiť v odôvodnených prípadoch poskytovateľovi sociálnej služby aj symbolickú pokutu (napr. 10 eur, ak ide o zistenie menej závažného porušenia, ktoré už v priebehu kontroly poskytovateľ odstránil a súčasne zabezpečil, aby nemohlo dôjsť opätovne k rovnakému porušeniu).

Vzhľadom na to, že sa v ustanovení § 72 a § 72a dopĺňajú zmeny týkajúce sa určovania príjmu klienta/ky na účely úhrady, bolo potrebné tieto zmeny premietnuť aj do skutkových podstát upravených v ustanovení § 101 písm. d). V tomto ustanovení sa súčasne dopĺňa skutková podstata správneho deliktu týkajúceho sa úhrady, a to tak, že poskytovateľ sa dopúšťa správneho deliktu aj vtedy, ak neuplatňuje ustanovenia týkajúce sa ochrany príjmu klienta pred neprímeranou úhradou.

V § 104 ods. 1 sa slová „I až III“ nahrádzajú slovami „I až IV“.

V § 104 ods. 2 sa slová „časti II“ nahrádzajú slovami „časti III“ a slová „16 bodov z jednotlivých úrovní kvality“ sa nahrádzajú slovami „33 bodov z jednotlivých kritérií kvality a maximálny počet dosiahnutých bodov bude 147“.

V § 104 odsek 3 znie:

„(3) Ak poskytovateľ sociálnej služby podľa prílohy č. 2 časti C dosiahne percentuálne vyhodnotenie úrovne kvality poskytovanej sociálnej služby vo výške menej ako 60 %, nespĺňa podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby.“

Novelou sa mení spôsob bodového hodnotenia podmienok kvality sociálnych služieb, ktorý súvisí s novým a podrobnejším členením podmienok kvality. V rámci hodnotenia podmienok kvality sa zavádzajú štyri hodnotené oblasti kvality a v každej z nich sú určené zodpovedajúce kritériá, štandard a indikátory. Hodnotiacia škála je vyjadrená stanovenou váhou kritéria v hodnote 4, 2 a 1 z hľadiska dôležitosti kritéria pre prijímateľa alebo poskytovateľa, prípadne pre oboch, rovnako aj plnenie indikátora je ohodnotené príslušnými bodmi (3, 2 a 0). Čím vyššia je hodnota bodu, tým je plnenie štandardov kvalitnejšie. Do celkového vyhodnotenia podmienok kvality sa premieta počet dosiahnutých bodov, pri ktorom poskytovateľ ešte spĺňa podmienky kvality. V prípade poskytovateľa, ktorý je právnickou osobou, ide o rozpätie od 180 po 108 bodov, u poskytovateľa, ktorým je fyzická osoba, ide o rozpätie od 147 po 88 bodov. Ak poskytovateľ - právnická osoba dosiahne menej ako 108 bodov, nespĺňa podmienky kvality, u fyzickej osoby dochádza k neplneniu podmienok kvality, ak má menej ako 88 bodov. Dosiahnutý počet bodov je súčasne vyjadrený aj v percentách. Úroveň kvality je vyjadrená celkovou hodnotou (3-0), ale aj slovnou (spĺňa výborne, veľmi dobre, dostatočne alebo nespĺňa). Podrobne je hodnotenie podmienok kvality upravené v prílohe č. 2 v časti bodu B a C.

V § 104 ods. 5 sa vypúšťajú slová „bakalárskom študijnom programe alebo“ a na konci sa pripája táto veta: „Ak ministerstvo zistí, že poskytovateľ sociálnej služby nespĺňa podmienky kvality podľa odseku 3, určí poskytovateľovi sociálnej služby lehotu na ich splnenie; ak v tejto lehote poskytovateľ sociálnej služby nesplnil podmienky kvality podľa odseku 3, ministerstvo môže podať podnet vyššiemu územnému celku na výmaz tohto poskytovateľa sociálnej služby z registra.“

Ide o zmenu, ktorej cieľom je zvýšiť požiadavku na kvalifikačné predpoklady expertov/tiek, ktorí budú hodnotiť podmienky kvali-

ty poskytovanej sociálnej služby. Preto sa ustanovuje, že expert/tka musí mať minimálne vysokoškolské vzdelanie II. stupňa. Súčasne sa upravuje postup ministerstva, ak pri hodnotení zistí nedostatky pri plnení štandardov kvality sociálnej služby s tým, že ak nedostatky nebudú v stanovenej lehote odstránené, môže hodnotiaci orgán podať podnet registračnému orgánu na výmaz poskytovateľa z registra.

V § 105 ods. 1 sa za slovo „službu“ vkladajú slová „alebo o poskytovanie sociálnej služby alebo o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby“.

Novelou sa umožňuje, aby príslušný zamestnanec/kyňa mohol navštíviť v byte alebo v rodinnom dome nielen fyzickú osobu, ktorá žiada o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu alebo ktorej sa už sociálna služba poskytuje, ale aj klienta/tku, ktorý žiada o poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnej služby. Aj v takýchto prípadoch je totiž potrebné a účelné zistiť a posúdiť jeho sociálnu situáciu priamo v podmienkach, v ktorých žije.

§ 110e vrátane nadpisu znie:

„Prechodné ustanovenia účinné od 1. januára 2014

§ 110e

O žiadostiach o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu podaných do 31. decembra 2013, o ktorých sa do 31. decembra 2013 právoplatne nerozhodlo, sa po 31. decembri 2013 rozhoduje podľa zákona účinného od 1. januára 2014.“

Upravuje sa postup v konaní o žiadostiach o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu, o ktorých sa do 31. decembra 2013 právoplatne nerozhodlo. O týchto žiadostiach sa bude rozhodovať podľa zákona účinného od 1. januára 2014.

Za § 110e sa vkladajú § 110f až 110u, ktoré znejú:

„§ 110f

Fyzická osoba zodpovedná za poskytovanie sociálnej služby, ktorá k 31. decembru 2013 bola odborne spôsobilá podľa § 63 ods. 4 zákona účinného do 31. decembra 2013, považuje sa aj po 31. decembri 2013 za odborne spôsobilú podľa zákona účinného od 1. januára 2014.

Cieľom tohto ustanovenia je vylúčiť retroaktivitu a zabezpečiť, aby sa fyzická osoba, ktorá je zodpovedná za poskytovanie sociálnej služby a ktorá spĺňala podmienky podľa § 63 ods. 4 doterajšej platnej právnej úpravy (nebol v nej určený stupeň vzdelania zodpovednej osoby pre poskytovanie jednotlivých druhov sociálnych služieb), bola považovaná za odborne spôsobilú aj podľa zákona účinného od 1. januára 2014. Ide o prípady, v ktorých bola poskytovateľovi sociálnej služby už udelená registrácia.

§ 110g

Ustanovenie § 35 ods. 4 a § 39 ods. 5 sa od 1. januára 2014 neuplatňujú, ak poskytovateľ sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou, ktorý poskytoval túto sociálnu službu k 31. decembru 2013,

- a) zmení v domove sociálnych služieb počet miest tak, že v tomto objekte zariadenia začne poskytovať po 1. januári 2014 aj sociálnu službu v zariadení pre seniorov alebo sociálnu službu v špecializovanom zariadení alebo tieto druhy sociálnych služieb súčasne, a nepresiahne počet miest, ktoré mal v domove sociálnych služieb podľa stavu registra k 31. decembru 2013, alebo*
- b) skončí poskytovanie sociálnej služby v domove sociálnych služieb a v tomto objekte zariadenia začne po 1. januári 2014 poskytovať so-*

ciálnu službu v zariadení pre seniorov alebo sociálnu službu v špecializovanom zariadení alebo tieto druhy sociálnych služieb súčasne, a nepresiahne počet miest, ktoré mal v domove sociálnych služieb podľa stavu registra k 31. decembru 2013.

Týmto prechodným ustanovením sa aj v kontexte prechodného ustanovenia §110l odsek 4 vytvárajú právne podmienky na kontinuálny prechod poskytovateľov sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou na iný druh sociálnej služby, ktorým je sociálna služba v zariadení pre seniorov alebo špecializovanom zariadení, vrátane neuplatňovania požiadavky regulácie počtu miest v zariadení pre seniorov a v špecializovanom zariadení. Podmienkou je, že takýto poskytovateľ sociálnej služby ani v dôsledku transformácie nepresiahne pôvodný počet miest, ktorý mal zaregistrovaný v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou k 31. decembru 2013. Možnosť transformácie domova sociálnych služieb sa týka len pôvodného objektu, t. j. nie je možné v rámci nej budovať nové objekty alebo rekonštruovať ďalšie objekty. Uvedenú úpravu ilustrujeme na príkladoch.

Príklad1

Poskytovateľ sociálnej služby typu Domov sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou, ktorý túto sociálnu službu poskytoval aj pred nadobudnutím účinnosti novely, má celkovú kapacitu 150 klientov/tok a tento počet miest má k 31. decembru uvedený aj v registri. Po 1. januári 2014 sa uvedený poskytovateľ rozhodne (napr. z dôvodu poklesu záujmu o túto sociálnu službu alebo z dôvodu zmeny právnych podmienok jej poskytovania, kedy ju nebude možné od 1. januára 2015 poskytovať napríklad seniorom) transformovať domov sociálnych služieb na zariadenie pre seniorov s kapacitou 50 osôb a špecializované zariadenie s kapacitou 50 osôb. Zvyšných 50 miest do celkového pôvodného počtu 150 miest môže mať k dispozícii pre domov sociálnych služieb s ce-

loročným pobytom. Možnosť prekročiť zákonom stanovenú kapacitu pre domov sociálnych služieb s celoročným pobytom v rámci uvedenej transformácie však nevyplýva pre takéhoto poskytovateľa priamo z ustanovenia § 110g, ale z ustanovenia § 110l odsek 10.

Príklad2

Poskytovateľ sociálnej služby typu domova sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou s kapacitou 150 miest by mohol aj úplne zrušiť túto sociálnu službu a nahradiť ju výlučne sociálnou službou typu zariadenie pre seniorov s kapacitou 150 miest.

Pre oba príklady platí, že ak by nebola prijatá takáto úprava v prechodnom ustanovení (§110g), s účinnosťou od 1. januára 2014 by mohol poskytovateľ uvedený v príklade 1 zaregistrovať len zariadenie pre seniorov a špecializované zariadenie s maximálnou kapacitou 40 miest na každý z uvedených druhov zariadení. Musel by teda zrušiť minimálne 20 miest (10 miest v rámci zariadenia pre seniorov a 10 miest v rámci špecializovaného zariadenia), o ktoré prevyšuje zákonom stanovenú kapacitu pre dané druhy zariadení sociálnych služieb. V druhom príklade by musel poskytovateľ zrušiť až 110 miest (150-40=110 miest).

Uvedená zmena bola prijatá na základe požiadaviek zástupcov poskytovateľov a prijímateľov sociálnych služieb, ktorí poukazovali na možné problémy v praxi pri zabezpečení kontinuity poskytovania sociálnych služieb v domove sociálnych služieb s celoročným pobytom v nadväznosti na zmeny spočívajúce v nemožnosti prijímať do tohto typu a formy zariadenia deti, mládež a seniorov odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby.

§ 110h

Žiadosť o finančné prostriedky na úhradu výdavkov na finančný príspevok na zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 78a

zákona účinného do 31. decembra 2013, ktorá bola podaná obcou na rozpočtový rok 2014 podľa § 78b zákona účinného do 31. decembra 2013, sa považuje za žiadosť o finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a na rozpočtový rok 2014 podanú neverejným poskytovateľom sociálnej služby podľa § 78b zákona účinného od 1. januára 2014 a ministerstvo rozhodne o tejto žiadosti podľa zákona účinného od 1. januára 2014. Neverejný poskytovateľ sociálnej služby v zariadení, za ktoré obec podala žiadosť podľa prvej vety, je povinný najneskôr do 31. januára 2014 predložiť ministerstvu doklad o tom, že poskytovateľ sociálnej služby v zariadení, na ktoré je finančný príspevok určený, nemá evidované daňové nedoplatky, nedoplatky na poistnom na verejné zdravotné poistenie, nedoplatky na poistnom na sociálne poistenie a nedoplatky na povinných príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie, ktoré sa vymáhajú výkonom rozhodnutia, nie starší ako tri mesiace, bankové spojenie, číslo účtu a kód banky neverejného poskytovateľa sociálnej služby a čestné vyhlásenie štatutárneho zástupcu neverejného poskytovateľa sociálnej služby, že všetky údaje uvedené v žiadosti sú pravdivé, presné a úplné a finančné prostriedky sa použijú na účel, na ktorý sa poskytnú, inak právo na poskytnutie finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a na rozpočtový rok 2014 zanikne.

Účelom prechodného ustanovenia je riešiť poskytovanie finančného príspevku neverejným poskytovateľom vybraných druhov sociálnych služieb v zariadení na miestnej úrovni na rozpočtový rok 2014 a to v nadväznosti na zmeny prijaté v § 78a, § 78b, ktorými sa ustanovujú nové podmienky poskytovania tohto finančného príspevku. Nová právna úprava totiž ustanovuje, že písomnú žiadosť na príslušný rozpočtový rok podáva ministerstvu priamo neverejný poskytovateľ sociálnej služby a nie príslušná obec, ako to ustanovovala doterajšia právna úprava. Zmenil sa aj termín podania žiadosti, a to od 1. augusta do 30. septembra predchádza-

júceho rozpočtového roka. Prechodné ustanovenie má zabezpečiť transparentnosť pri poskytovaní finančného príspevku pre neverejných poskytovateľov a jednoznačnú interpretáciu a aplikáciu posúdenia už podaných žiadostí zaslaných ministerstvu prostredníctvom obcí. Explicitná úprava postupu pre neverejných poskytovateľov a ministerstvo bola potrebná aj z toho dôvodu, že ministerstvo nemalo počas doterajšej právnej úpravy dôvod žiadať od neverejného poskytovateľa rôzne údaje a doklady (napr. číslo účtu, kód banky, čestné prehlásenie, doklad o neexistencii podľžností). Tieto budú však nevyhnutné na účely uzatvorenia zmluvy o poskytnutí finančného príspevku priamo medzi ministerstvom a neverejným poskytovateľom v januári 2014. Osobitne dôležitý je termín 31. január 2014, do ktorého je potrebné zo strany neverejných poskytovateľov predložiť ministerstvu príslušné údaje a doklady, nakoľko po uplynutí tejto lehoty právo na poskytnutie finančného príspevku zaniká.

§ 110i

Neverejný poskytovateľ sociálnej služby a poskytovateľ sociálnej služby, ktorým je právnická osoba založená obcou alebo vyšším územným celkom, ktorí poskytujú sociálnu službu k 31. decembru 2013, sú povinní vypracovať a uložiť do verejnej časti registra účtovných závierok výročnú správu podľa § 67a zákona účinného od 1. januára 2014 prvý raz za kalendárny rok 2014 do 15. júla 2015.

V ustanovení § 67a sa určuje povinnosť pre neverejného poskytovateľa a poskytovateľa založeného obcou alebo vyšším územným celkom vypracovať a uložiť do verejnej časti registra účtovných závierok výročnú správu o činnosti a hospodárení za predchádzajúci kalendárny rok do 15. júla príslušného roka. Keďže podľa predchádzajúcej právnej úpravy poskytovateľa takúto

povinnosť nemali, ustanovuje sa, aby boli po prvý krát zákonom určení poskytovateľa povinní predložiť takúto výročnú správu za kalendárny rok 2014 až v roku 2015, konkrétne do 15. júla 2015.

§ 110j

- (1) Osoba, ktorá k 31. decembru 2013 vykonávala činnosti, ktoré majú charakter odborných činností, obslužných činností a ďalších činností v komunitnom centre podľa zákona účinného od 1. januára 2014, je povinná požiadať o zápis do registra do 30. júna 2014 podľa zákona účinného od 1. januára 2014.
- (2) Osoba, ktorá k 31. decembru 2013 vykonávala činnosti, ktoré majú charakter odborných činností, obslužných činností a ďalších činností v rámci terénnej sociálnej služby krízovej intervencie podľa zákona účinného od 1. januára 2014, je povinná požiadať o zápis do registra do 30. júna 2014 podľa zákona účinného od 1. januára 2014.

Účelom prechodného ustanovenia je vytvoriť časový priestor pre tie subjekty, ktoré do nadobudnutia účinnosti zákona o sociálnych službách vykonávali v praxi rôzne činnosti zamerané na pomoc a podporu fyzických osôb vylúčených alebo ohrozených sociálnym vylúčením v komunitných centrách, ako aj činnosti vykonávané priamo v teréne a zamerané na prekonanie rôznych krízových situácií. Tieto činnosti doteraz neboli upravené v zákone o sociálnych službách ako druh sociálnej služby. Tým, že uvedené činnosti boli postavené na roveň nových sociálnych služieb (§ 24d a 24a) a poskytovanie sociálnych služieb je podmienené zápisom do registra (§ 62), prechodným ustanovením sa zabráni, aby sa takto zamerané činnosti prestali v praxi vykonávať alebo aby sa prerušili do doby vykonania ich zápisu do registra. Súčasne sa v tomto prechodnom období (počas 6 mesiacov) vylučuje možnosť uloženia pokuty takýmto subjektom podľa § 99 ods. 5 zákona.

§ 110k

Ustanovenie § 110a ods. 3 neplatí od 1. januára 2014 pre fyzické osoby a právnické osoby, ktoré podali žiadosť o zápis do registra po 31. decembri 2013 podľa zákona účinného od 1. januára 2014.

Cieľom zmeny je jednoznačne ustanoviť, že odklad povinnosti poskytovateľov pre splnenie všeobecných technických požiadaviek na výstavbu a všeobecných technických požiadaviek na stavby užívané fyzickými osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, ktorý je upravený v ustanovení § 110a doterajšej právnej úpravy, sa týka len tých poskytovateľov, ktorí poskytovali sociálnu službu už k 31. decembru 2013. Poskytovateľ, ktorý si podá žiadosť o zápis do registra po tomto termíne, je povinný plniť podmienky zohľadňujúce požiadavky univerzálneho dizajnu (bezbariérovosti) už v čase registrácie.

§ 110l

- (1) *Ak poskytovateľ sociálnej služby v domove na polceste, zariadení núdzového bývania, zariadení podporovaného bývania a v domove sociálnych služieb, poskytoval do 31. decembra 2013 na základe zmluvy o poskytovaní tejto sociálnej služby sociálnu službu prijímateľovi sociálnej služby, ktorý po 31. decembri 2013 nespĺňa podmienky na poskytovanie tejto sociálnej služby podľa zákona účinného od 1. januára 2014, je tento poskytovateľ sociálnej služby povinný naďalej tomuto prijímateľovi sociálnej služby poskytovať túto sociálnu službu podľa zákona účinného od 1. januára 2014 do doby platnosti zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby je povinný bezodkladne upozorniť prijímateľa sociálnej služby na skutočnosti uvedené v proej vete.*
- (2) *Ak sa sociálna služba v domove sociálnych služieb a v špecializovanom zariadení poskytuje k 1. januáru 2014 dieťaťu s nariadenou*

ústavnou starostlivosťou, ktorému sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba podľa zákona účinného do 31. decembra 2013, poskytuje sa tomuto dieťaťu vreckové a vecné dary podľa osobitného predpisu.²⁰⁾ Ak sa sociálna služba v zariadení s celoročnou pobytovou sociálnou službou poskytuje k 1. januáru 2014 dieťaťu s nariadenou ústavnou starostlivosťou, na účely určenia sumy úhrady za túto sociálnu službu pre toto dieťa sa po 1. januári 2014 postupuje podľa osobitného predpisu.²⁰⁾

- (3) Poskytovateľ sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou, ktorý poskytoval túto sociálnu službu k 31. decembru 2013, je oprávnený poskytovať túto sociálnu službu aj po 1. januári 2014.
- (4) Poskytovateľ sociálnej služby v domove sociálnych služieb podľa odseku 3 môže po 1. januári 2014 začať poskytovať sociálnu službu celoročnou pobytovou sociálnou službou, na neobsadenom mieste v rámci počtu miest podľa stavu registra k 31. decembru 2013, fyzickej osobe od 18 rokov veku do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba
  - a) odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3, alebo
  - b) nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3.
- (5) Sociálna služba v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou podľa odsekov 3 a 4 sa poskytuje podľa zákona účinného od 1. januára 2014. Ustanovenia § 38 ods. 2 až 6, § 61 ods. 4 a § 72 ods. 13 sa na právne vzťahy pri poskytovaní sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou podľa odsekov 3 a 4 použijú rovnako.
- (6) Povinnosť dodržiavať maximálny počet prijímateľov sociálnej služby na jedného zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov podľa prílohy č. 1 zákona účinného do 31. decembra 2013, je poskytovateľ sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou

podľa odsekov 3 a 4, ktorý poskytoval sociálnu službu podľa zákona účinného do 31. decembra 2008, povinný splniť do 31. decembra 2015.

- (7) Poskytovateľ sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou podľa odsekov 3 a 4, ktorý neposkytoval sociálnu službu podľa zákona účinného do 31. decembra 2008, je povinný dodržiavať maximálny počet prijímateľov sociálnej služby na jedného zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov podľa prílohy č. 1 zákona účinného do 31. decembra 2013.
- (8) Ak sa sociálna služba v zariadení podporovaného bývania poskytuje k 31. decembru 2013 podľa zákona účinného do 31. decembra 2013, § 34 ods. 5 sa neuplatňuje.
- (9) Ak sa sociálna služba v zariadení pre seniorov poskytuje k 31. decembru 2013 podľa zákona účinného do 31. decembra 2013, § 35 ods. 4 sa neuplatňuje.
- (10) Ak sa sociálna služba v domove sociálnych služieb poskytuje k 31. decembru 2013 podľa zákona účinného do 31. decembra 2013, § 38 ods. 7 sa neuplatňuje.
- (11) Ak sa sociálna služba v špecializovanom zariadení poskytuje k 31. decembru 2013 podľa zákona účinného do 31. decembra 2013, § 39 ods. 5 sa neuplatňuje.
- (12) Poskytovateľ sociálnej služby podľa odsekov 8 až 11 nie je oprávnený od 1. januára 2014 zvýšiť počet miest nad hranicu počtu miest ustanovenú týmto zákonom pre daný druh sociálnej služby.
- (13) Poskytovateľ sociálnej služby v domove sociálnych služieb podľa odseku 3 môže od 1. januára 2014 do 31. decembra 2014 začať poskytovať sociálnu službu celoročnou pobytovou sociálnou službou, na neobsadenom mieste v rámci počtu miest podľa stavu registra k 31. decembru 2013, aj fyzickej osobe, ktorá je na základe právoplatného rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydaného
  - a) do 31. decembra 2013 odkázaná na poskytovanie sociálnej služby v domove sociálnych služieb, a táto fyzická osoba po 31. decembri

- 2013 nespĺňa z dôvodu veku podmienky na poskytovanie sociálnej služby v domove sociálnych služieb podľa zákona účinného od 1. januára 2014, alebo
- b) od 1. januára 2014 do 31. decembra 2014 odkázaná na poskytovanie sociálnej služby v domove sociálnych služieb, a táto fyzická osoba nespĺňa z dôvodu veku podmienky na poskytovanie sociálnej služby v domove sociálnych služieb podľa § 38 zákona účinného od 1. januára 2014.
- (14) Poskytovateľ sociálnej služby podľa odseku 13 je povinný prijímateľovi tejto sociálnej služby poskytovať sociálnu službu podľa zákona účinného od 1. januára 2014 do platnosti zmluvy o poskytovaní sociálnej služby.
- (15) Pri rozhodovaní o odkázanosti na sociálnu službu v domove sociálnych služieb od 1. januára 2014 do 31. decembra 2014 a pri rozhodovaní o zaradení do poradovníka čakateľov na poskytovanie starostlivosti v domove sociálnych služieb od 1. januára 2014 do 31. decembra 2014 sa považuje podmienka veku na účely posudzovania odkázanosti na sociálnu službu v domove sociálnych služieb za splnenú.
- (16) Právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu v domove sociálnych služieb vydané do 31. decembra 2013 podľa zákona účinného do 31. decembra 2013 fyzickej osobe podľa odseku 13 písm. a) stratí platnosť 1. januára 2015, ak táto fyzická osoba na základe tohto rozhodnutia nepožiadala vyšší územný celok o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb do 31. decembra 2014 alebo nepožiadala poskytovateľa sociálnej služby o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby v domove sociálnych služieb do 31. decembra 2014.
- (17) Právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu v domove sociálnych služieb vydané od 1. januára 2014 do 31. decembra 2014 fyzickej osobe podľa odseku 13 písm. b) stratí platnosť 1. januára 2015, ak táto fyzická osoba na základe tohto rozhodnutia nepožiadala vyšší územný celok o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb do 31. decembra 2014 alebo nepožiadala

- poskytovateľa sociálnej služby o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby v domove sociálnych služieb do 31. decembra 2014.
- (18) Vyšší územný celok, ktorý rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu v domove sociálnych služieb fyzickej osobe uvedenej v odsekoch 16 a 17 vydal, je povinný bezodkladne písomne oznámiť tejto fyzickej osobe zánik platnosti tohto rozhodnutia a súčasne poskytnúť základné sociálne poradenstvo o možnostiach poskytovania iného druhu sociálnej služby. Posudok, ktorý bol podkladom na vydanie právoplatného rozhodnutia podľa prvej vety, môže pri rozhodovaní o odkázanosti fyzickej osoby uvedenej v odsekoch 16 a 17 na inú sociálnu službu po 31. decembri 2014 obec alebo vyšší územný celok použiť ako podklad na vydanie rozhodnutia o odkázanosti na túto inú sociálnu službu na účel posúdenia stupňa odkázanosti tejto fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby.
- (19) Podmienka veku na účely poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb podľa § 38 zákona účinného od 1. januára 2014 sa považuje za splnenú u fyzickej osoby, ktorá je na základe právoplatného rozhodnutia zaradená do poradovníka čakateľov na poskytovanie starostlivosti v domove sociálnych služieb podľa zákona účinného do 31. decembra 2013 alebo je na základe právoplatného rozhodnutia zaradená do poradovníka čakateľov na poskytovanie starostlivosti v domove sociálnych služieb od 1. januára 2014 do 31. decembra 2014, a táto fyzická osoba po 31. decembri 2014 nespĺňa z dôvodu veku podmienky na poskytovanie sociálnej služby v domove sociálnych služieb podľa § 38 zákona účinného od 1. januára 2014.

Pre sociálne služby poskytované v domove na polceste, v zariadení núdzového bývania, v zariadení podporovaného bývania a v domove sociálnych služieb sa stanovujú nové podmienky týkajúce sa okruhu klientov/tok, ktorým sa môžu poskytovať. Jednoznačne sa určuje, že klientom/tkám, ktorým sa sociálna služba poskytovala už pred účinnosťou novely zákona, a ktorí nespĺňajú

nové podmienky ustanovené touto novelou, sa musí predmetná sociálna služba poskytovať aj naďalej, a to až do doby skončenia platnosti zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. O uvedených zmenách je poskytovateľ sociálnej služby povinný klientov/ky bezodkladne informovať. V zariadení domova na polceste pôjde napríklad o osoby, ktoré prichádzali v predchádzajúcom období do tohto typu zariadenia zo zdravotníckych zariadení alebo o také, ktoré boli prepustené z ústavu na výkon trestu odňatia slobody a na výkon väzby. V zariadení núdzového bývania sa to bude týkať napríklad seniorov, rodičov s deťmi a osamelých tehotných žien, ktorí nemali domov a v predchádzajúcom období sa im začali poskytovať služby núdzového bývania. V domove sociálnych služieb pôjde o deti a mládež so zdravotným postihnutím a o seniorov.

V rámci tohto prechodného ustanovenia (odsek 2) sa zabezpečuje aj kontinuálne poskytovanie vreckového a vecných darov a určovanie úhrady pre deti s nariadenou ústavnou starostlivosťou umiestnené v súčasnosti v domove sociálnych služieb s celoročným pobytom.

Významnou zmenou podporujúcou proces deinštitucionalizácie je úprava, ktorou sa od 1. januára 2014 zakazuje zriaďovať a registrovať nové domovy sociálnych služieb s celoročným pobytom. Preto bolo potrebné vysporiadať sa v prechodnom ustanovení s existujúcimi zariadeniami tohto typu. Uvedenou formou budú môcť poskytovať služby domova sociálnych služieb len tí poskytovatelia, ktorí takúto sociálnu službu poskytovali pred účinnosťou novely zákona, t. j. najneskôr k 31. decembru 2013. V tejto úprave sa premieta zákaz retroaktivity, ale aj podpora udržania doterajšej siete zariadení tohto typu a formy.

Úprava právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou je obsiahnutá už len v prechodných ustanoveniach zákona (nie v hmotnoprávnej úprave poskytovania tejto sociál-

nej služby), a to vzhľadom na nemožnosť registrovať nových poskytovateľov sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou sociálnej služby. Preto aj vymedzenie cieľovej skupiny, ktorej bude možné túto sociálnu službu poskytovať, je upravené len v prechodných ustanoveniach. To znamená, že poskytovatelia sociálnej služby v domove sociálnych služieb, ktorí poskytovali túto sociálnu službu aj pred nadobudnutím účinnosti novely, budú môcť poskytovať od 1. januára 2014 celoročnú pobytovú formu len klientom/tkám vo veku od 18 rokov a do dovŕšenia dôchodkového veku len za predpokladu, že sú odkázaní na pomoc inej osoby minimálne v stupni V alebo osobám so zrakovým postihnutím, ktorí sú odkázaní minimálne v stupni III. Je však potrebné uviesť, že aj z tohto pravidla bola na obdobie jedného roka (do decembra 2014) ustanovená výnimka upravená v odseku 13 uvedeného prechodného ustanovenia. Táto umožňuje do domova sociálnych služieb s celoročným pobytom prijímať deti a mládež so zdravotným postihnutím ako aj seniorov, ale výlučne len na neobsadené miesta, t. j. bez možnosti zvyšovania existujúcej kapacity, ktorú mali poskytovatelia registrovanú k 31. decembru 2013. Pri umiestňovaní takejto klientely v období od 1. januára 2014 do 31. decembra 2014 pritom nie je rozhodujúce, či fyzická osoba má vydané právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na tento druh sociálnej služby pred nadobudnutím účinnosti novely alebo jej bolo toto rozhodnutie vydané v priebehu roka 2014.

V záujme jednoznačnosti aplikácie a interpretácie právnej úpravy sa v odseku 5 ustanovuje, že na právne vzťahy pri poskytovaní sociálnej služby v domovoch sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou, ktoré poskytovali túto sociálnu službu k 31. decembru 2013 a budú ju oprávnení poskytovať aj po 1. januári 2014, sa vzťahuje právna úprava zákona o sociálnych službách účinná od 1. januára 2014. Okrem toho bolo potrebné

upraviť aj príslušné hmotnoprávne podmienky pre domovy sociálnych služieb s celoročným pobytom. Keďže od 1. januára 2014 je problematika domovov sociálnych služieb s celoročným pobytom upravená len v prechodných ustanoveniach, bolo nevyhnutné explicitne ustanoviť, že aj § 38 ods. 2 až 6, § 61 ods. 4 a § 72 ods. 13 sa vzťahujú na poskytovanie sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročným pobytom, a to napriek skutočnosti, že priamo v týchto ustanoveniach sa domov sociálnych služieb s celoročným pobytom už neupravuje. Pôjde napríklad o rozsah poskytovaných odborných, obslužných a ďalších činností, poskytovanie výchovy deťom, zabezpečenie ošetrovateľskej starostlivosti, vytváranie podmienok pre udržanie sociálnych väzieb, či zohľadnenie nehnuteľnosti užívanej pred poskytovaním sociálnej služby na účely úhrady.

Z dôvodov, ktoré sme už uviedli vyššie, bolo potrebné v prechodných ustanoveniach upraviť aj termíny plnenia personálnych štandardov pre poskytovateľov typu domov sociálnych služieb s celoročným pobytom upravených v prílohe č. 1 zákona. Prechodné ustanovenia upravujúce oblasť personálnych štandardov (odseky 6 a 7) rozlišujú dve skupiny poskytovateľov tejto sociálnej služby, v závislosti od toho, či poskytovali alebo neposkytovali sociálnu v domove sociálnych služieb s celoročným pobytom do 31. decembra 2008. V závislosti od tejto skutočnosti je upravený aj termín pre dodržiavanie personálnych štandardov. To znamená, že poskytovatelia, ktorí neposkytovali túto sociálnu službu do 31. decembra 2008, sú povinní dodržiavať personálne štandardy podľa prílohy č. 1 zákona účinného do 31. decembra 2013 (t. j. podľa § 9 odsek 3 odo dňa začatia poskytovania sociálnej služby). Poskytovatelia sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou, ktorí poskytovali túto sociálnu službu podľa zákona účinného do 31. decembra 2008, majú odklad povinnosti dodržiavať maximálny počet prijímateľov sociálnej

služby na jedného zamestnanca/kyňu a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov/kyň na celkovom počte zamestnancov až do 31. decembra 2015. Ide o zosúladenie prechodných ustanovení aj s ustanoveniami § 107 ods. 1 a § 110a ods. 2 doterajšej právnej úpravy.

Pre vybrané zariadenia sociálnych služieb (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie) sa zákonom stanovuje maximálna kapacita zariadenia. Mnohé existujúce zariadenia sociálnych služieb zákonom určenú kapacitu však už v súčasnosti prekračujú a preto bolo potrebné ustanoviť, že na tieto zariadenia sa podmienka maximálnej kapacity nevzťahuje. S cieľom zabrániť ďalšiemu nežiaducemu nárastu kapacít v existujúcich zariadeniach, ktorý by bol v rozpore so strategickými zámermi vlády Slovenskej republiky v oblasti deinštitucionalizácie, sa však súčasne ustanovuje zákaz zvyšovať počet miest vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb nad hranicu ustanovenú zákonom po nadobudnutí účinnosti novely zákona.

Napriek tomu, že sa len v prechodnom období (rok 2014) ustanovuje výnimka pre prijímanie klientov/tok, ktorí nespĺňajú podmienku veku pre domov sociálnych služieb s celoročnou pobytovou formou, bolo žiaduce zabezpečiť ochranu vzniknutých právnych vzťahov pre tých, ktorí dosiahnu dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v tomto domove a to najdlhšie do platnosti zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. Takáto úprava nemá len právny, ale aj ľudský rozmer, aby nebolo možné seniorov, ktorí v danom zariadení žijú niekoľko rokov, presúvať do iného prostredia na sklonku ich života.

V nadväznosti na zavedenie prechodného obdobia pre možnosť prijímať klientov/ky bez skúmania podmienky veku do domova sociálnych služieb s celoročným pobytom sa súčasne explicitne ustanovuje povinnosť vyššieho územného celku neuplat-

ňovať podmienku veku v konaní a rozhodovaní o odkázanosti na sociálnu službu v domove sociálnych služieb (odsek 15).

Ak fyzická osoba nevyužije na účely poskytovania sociálnej služby právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu v domove sociálnych služieb do 31. decembra 2014, v súlade s odsekmi 16 a 17 toto rozhodnutie stráca 1. januárom 2015 svoju platnosť. Nie je pritom rozhodujúce, či bolo vydané pred nadobudnutím účinnosti novely alebo počas roka 2014. Rozhodujúce je, že v lehote do 31. decembra 2014 fyzická osoba neprejavila skutočný záujem o zabezpečenie sociálnej služby (cez VÚC) alebo poskytnutie danej sociálnej služby (priamo u poskytovateľa).

So stratou platnosti právoplatných rozhodnutí sa v uvedených prípadoch spája aj povinnosť príslušného vyššieho územného celku včas informovať občanov nespĺňajúcich vek na poskytovanie sociálnej služby v domove sociálnych služieb o tejto skutočnosti a zároveň im pomôcť a poradiť, aký iný druh sociálnej služby by bol pre nich vhodný.

V záujme zníženia administratívnej náročnosti a nezaťažovania klientov/tok so zabezpečovaním si nových lekárskeho nálezu a absolvovaním komplexného posudzovania, môže obec alebo vyšší územný celok od 1. januára 2015 využiť u tých, ktorí už nemôžu byť z dôvodov vyššie uvedených prijatí do domova sociálnych služieb, ako podklad pre rozhodnutie o odkázanosti na niektorú inú sociálnu službu aj posudok, ktorý bol pôvodne podkladom pre rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu v domove sociálnych služieb (odsek 18).

Prechodné ustanovenie rieši aj situáciu klientov/tok, ktorí boli na základe právoplatného rozhodnutia vydaného najneskôr do 31. decembra 2014, zaradení do poradovníka čakateľov. Títo klienti napriek tomu, že nebudú spĺňať podmienky na poskytnutie sociálnej služby v domove sociálnych služieb z dôvodu veku, budú môcť byť umiestnení do tohto zariadenia aj po 1. januári 2015

bez časového obmedzenia. Výnimka ustanovená v odseku 19 sa však nevzťahuje na osoby nespĺňajúce vek, ktoré boli zaradené do poradovníka čakateľov na uvedenú sociálnu službu (na základe právoplatného rozhodnutia) od 1. januára 2015. Pre komplexnosť je potrebné pripomenúť, že v súlade s ustanovením § 106 odsek 20 zákona o sociálnych službách budú môcť obce, vyššie územné celky alebo zariadenia sociálnych služieb zriadené ako rozpočtové alebo príspevkové organizácie rozhodovať o zaradení do poradovníka čakateľov na poskytovanie starostlivosti v zariadení sociálnych služieb len do 31. decembra 2015.

§ 110m

Na účely platenia úhrady za poskytovanú sociálnu službu sa pri zisťovaní príjmu a pri prehodnocovaní príjmu fyzických osôb, ktorým sa začala sociálna služba poskytovať najneskôr do 31. decembra 2013 postupuje do 30. júna 2014 podľa zákona účinného do 31. decembra 2013. Ak bola žiadosť o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby podaná do 31. decembra 2013 a sociálna služba sa nezačala poskytovať do 31. decembra 2013, postupuje sa pri zisťovaní príjmu a pri prehodnocovaní príjmu podľa zákona účinného od 1. januára 2014.

S cieľom zabezpečiť kontinuálny prechod z pôvodných podmienok na nové podmienky pri zisťovaní a posudzovaní príjmu na účely platenia úhrady, bude sa u osôb, ktorým sa sociálna služba začala poskytovať najneskôr do 31. decembra 2013, pri zisťovaní a pri prehodnocovaní príjmu postupovať do konca júna 2014 podľa zákona účinného do 31. decembra 2013. Avšak u fyzických osôb, ktoré síce požiadali o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby do konca roka 2013, ale do tohto termínu ju neuzatvorili, sa bude pri zisťovaní a pri prehodnocovaní príjmu postupovať už podľa zákona účinného od 1. januára 2014. U týchto osôb sa totiž

ešte neuplatňoval predchádzajúci spôsob zisťovania príjmu, a preto problémy kontinuity nevzniknú.

§ 110n

Nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu zriadené podľa zákona účinného do 31. decembra 2013 sa považuje za nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu podľa zákona účinného od 1. januára 2014.

Ide o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu so zmenou názvu tejto sociálnej služby.

§ 110o

Zmluvy s budúcim poskytovateľom sociálnej služby o zabezpečení poskytovania sociálnej služby podľa § 8 ods. 8 uzatvorené do 31. decembra 2013 podľa zákona účinného do 31. decembra 2013 zostávajú v platnosti aj po 31. decembri 2013 a považujú sa za splnenie podmienok ustanovených v § 8 ods. 8 zákona účinného od 1. januára 2014.

Ide o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu so zrušením povinnosti uzatvárať zmluvu o zabezpečení poskytovania sociálnej služby podľa § 8 ods. 8 s tým, že pôvodné zmluvy uzavreté do 31. decembra 2013 zostávajú v platnosti.

§ 110p

Ak poskytovateľ sociálnej služby v domove sociálnych služieb po podaní žiadosti o finančný príspevok podľa § 71 ods. 6 alebo § 78a na rozpočtový rok 2014, rozpočtový rok 2015 alebo na rozpočtový rok 2016, zmení v domove sociálnych služieb počet miest tak, že v tomto objekte

zariadenia začne poskytovať aj sociálnu službu v zariadení pre seniorov alebo sociálnu službu v špecializovanom zariadení na základe zápisu do registra vykonaného do lehoty na zúčtovanie finančného príspevku a pritom zachová pôvodný počet miest, ktoré mal v domove sociálnych služieb, ministerstvo takému poskytovateľovi sociálnej služby poskytne finančný príspevok podľa § 71 ods. 6 alebo § 78a na rovnaký počet miesta a v rovnakej sume, ako boli dohodnuté v zmluve o poskytnutí finančného príspevku uzatvorenej na rozpočtový rok 2014, rozpočtový rok 2015 alebo na rozpočtový rok 2016 podľa § 78b ods. 4, pričom účel, na ktorý sa poskytuje tento finančný príspevok sa považuje za splnený. Zmenu počtu miest v domove sociálnych služieb a zmenu druhu poskytovanej sociálnej služby podľa prvej vety je poskytovateľ sociálnej služby povinný bezodkladne oznámiť ministerstvu spolu s predložením výpisov z registra preukazujúcich príslušné zápisy do registra. Ustanovenie prvej vety platí rovnako aj vtedy, ak poskytovateľ sociálnej služby skončí poskytovanie sociálnej služby v domove sociálnych služieb na základe výmazu z registra vykonaného do lehoty na zúčtovanie finančného príspevku podľa § 71 ods. 6 alebo § 78a a v tomto objekte začne poskytovať sociálnu službu v špecializovanom zariadení alebo sociálnu službu v zariadení pre seniorov na základe zápisu do registra vykonaného do lehoty na zúčtovanie tohto finančného príspevku a pritom zachová pôvodný počet miest, ktoré mal v domove sociálnych služieb. Toto skončenie poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb a zmenu druhu poskytovanej sociálnej služby je poskytovateľ sociálnej služby povinný bezodkladne oznámiť ministerstvu spolu s predložením výpisov z registra preukazujúcich príslušné zápisy do registra.

Cieľom tohto prechodného ustanovenia je vytvoriť pre poskytovateľov na určité obdobie (v rokoch 2014 až 2016) optimálne podmienky na proces transformácie pobytových zariadení a reagovať na zmenu podmienok poskytovania sociálnych služieb (napr. na obmedzenú kapacitu, nemožnosť prijímať do zariadenia typu

domova sociálnych služieb deti, mládež a seniorov), pritom však neohroziť ich fungovanie. Ak by takáto právna možnosť nebola vytvorená, zariadenie typu domov sociálnych služieb, ktoré by dodržiavalo nové pravidlá, by nespĺňalo podmienky na finančnú podporu zo štátneho rozpočtu. Podmienky, za akých je možné poskytnúť finančný príspevok z prostriedkov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky aj v prípade, že dôjde k transformácii domova sociálnych služieb na zariadenie pre seniorov alebo špecializované zariadenie, resp. ich kombináciu, sú veľmi jednoduché (dodržanie pôvodnej kapacity, registrácia a oznámenie zmeny pred zúčtovaním poskytnutého finančného príspevku).

§ 110r

Na stavby, ktoré majú byť užívané na účely zariadení uvedených v § 34, 35, 38 a 39 a sú realizované výstavbou, nadstavbou, vstavbou, prístavbou alebo dostavbou, na ktoré bolo vydané právoplatné stavebné povolenie do 31. decembra 2013 sa ustanovenia § 34 ods. 5, § 35 ods. 4, § 38 ods. 7, § 39 ods. 5 a § 65 ods. 6 písm. f) a g) neuplatňujú. Po začatí poskytovania sociálnej služby v zariadení uvedenom v prvej vete poskytovateľ sociálnej služby nie je oprávnený zvýšiť počet miest nad hranicu počtu miest ustanovenú týmto zákonom pre tento druh sociálnej služby.

Napriek tomu, že priamo zákonom sa ustanovuje maximálny počet klientov/tok pri vybraných druhoch novozriadených zariadení sociálnych služieb (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie typu domova sociálnych služieb a špecializované zariadenie), zákonom sa ustanovuje z tohto pravidla výnimka pre novovybudované zariadenia, na ktoré boli vydané právoplatné stavebné povolenia do 31. decembra 2013. Cieľom tejto zmeny je eliminovať vznik rizika škôd vysokého rozsahu a zohľadniť skutočnosť, že budúci poskytovatelia sociálnych služieb v čase

výstavby alebo rekonštrukcie svojich objektov nepoznali podmienky novely zákona o sociálnych službách týkajúce sa kapacitných obmedzení a preto nemohli stavby plánovať a realizovať v súlade s nimi. Rešpektuje sa skutočnosť, že na uvedené účelové stavby boli vynaložené nemalé finančné prostriedky, či už zo štrukturálnych fondov alebo zo strany obcí a súkromných osôb, a preto by nebolo spravodlivé, ani efektívne, aby novovzniknuté subjekty nemohli byť zaregistrované a podporené z verejných zdrojov. Zákonnodarca si na druhej strane uvedomuje, že táto výnimka môže na Slovensku skomplikovať a predĺžiť proces transformácie veľkokapacitných pobytových zariadení na služby komunitného typu.

§ 110s

Poskytovateľ sociálnej služby, ktorý poskytuje sociálnu službu v zariadení k 31. decembru 2013 a ktorý zmení miesto alebo druh poskytovanej sociálnej služby v rámci realizácie Stratégie deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike, schválenej vládou Slovenskej republiky, nie je povinný splniť povinnosť dodržiavať maximálny počet prijímateľov sociálnej služby na jedného svojho zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov podľa prílohy č. 1 počas realizácie schváleného transformačného plánu.

V súlade so Stratégiou deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike schválenou vládou Slovenskej republiky sa vytvárajú podmienky na prechod z pobytových na komunitne orientované sociálne služby, a to tak, že v čase transformácie nebude poskytovateľ transformovaného zariadenia sociálnych služieb povinný plniť personálne štandardy upravené v prílohe č.1 zákona. Predpokladá sa totiž, že počas transformácie bude postupne zvyšovať počet klientov/tok

odchádzajúcich z tohto zariadenia, preto by mohlo byť problematické požadovať od takéhoto poskytovateľa dodržiavanie zákonom stanoveného počtu alebo percenta zamestnancov/kýň.

§ 110t

Povinnosť dodržiavať maximálny počet prijímateľov sociálnej služby na jedného svojho zamestnanca a minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov podľa prílohy č. 1 je poskytovateľ sociálnej služby uvedenej v § 27 a 34, ktorý poskytoval sociálnu službu podľa zákona účinného do 31. decembra 2008, povinný splniť do 31. decembra 2015.

Povinnosť dodržiavať maximálny počet klientov/tiek na jedného zamestnanca sa určuje aj pre zariadenie typu domova na polceste a zariadenie podporovaného bývania v súlade s prílohou č.1, ktorá zahŕňa aj tieto zariadenia.

§ 110u

Lekársky posudok vydaný do 31. decembra 2013 podľa zákona účinného do 31. decembra 2013 sa považuje za zdravotný posudok podľa zákona účinného od 1. januára 2014."

Vzhľadom na zmenu názvu už vydaných posudkov na účely odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby (namiesto lekárskeho na zdravotný) bolo potrebné oproti doterajšej právnej úprave v prechodnom ustanovení zabezpečiť previazanosť s novou právnou úpravou pre lekárske posudky vydané podľa zákona účinného do 31. decembra 2013.

V prílohe č. 1 tabuľke pri druhu zariadenia sociálnych služieb, ktorým

je domov sociálnych služieb, v ktorom sa sociálna služba poskytuje plnoletej fyzickej osobe, sa v prvom stĺpci vypúšťajú slová „celoročná pobytová služba“, druhom stĺpci vypúšťajú slová „2,0“ a v treťom stĺpci vypúšťajú slová „60 %“ a pri druhu zariadenia sociálnych služieb, ktorým je domov sociálnych služieb, v ktorom sa sociálna služba poskytuje dieťaťu, sa v prvom stĺpci vypúšťajú slová „celoročná pobytová sociálna služba,“ druhom stĺpci vypúšťajú slová „1,7“ a v treťom stĺpci vypúšťajú slová „60 %“.

Zmeny prijaté v prílohe č. 1 zákona (t. j. vyňatie personálnych štandardov pre domov sociálnych služieb s celoročným pobytom) súvisia s tým, že celá špeciálna úprava právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročnou pobytovou sociálnou službou je obsiahnutá už len v prechodných ustanoveniach zákona, nakoľko takýto druh a formu sociálnej služby už nebude možné od 1. januára 2014 novo registrovať. Upozorňujeme, že pokiaľ ide o termíny, v ktorých sú poskytovatelia sociálnej služby v domove sociálnych služieb s celoročným pobytom povinní plniť personálne štandard, sú upravené v prechodnom ustanovení § 110l odseky 6 a 7.

Príloha č. 2 znie:

**„Príloha č. 2
k zákonu č. 448/2008 Z. z.
v znení zákona č. .../2013 Z. z.**

A. Podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby	Váha kritéria/ Počet bodov	Maximálny počet bodov
I. Oblasť: Dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd		
1.1 Kritérium: Základné ľudské práva a slobody	4	12
Štandard: Sociálne služby sú poskytované v súlade so základnými ľudskými právami a slobodami, prirodzenou ľudskou dôstojnosťou, s princípmi nediskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, či iného zmýšľania národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia prijímateľa sociálnej služby a sú poskytované v prostredí, ktoré si prijímateľ sociálnej služby vybral.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracované postupy, pravidlá a podmienky dodržiavania základných ľudských práv a slobôd a aktívne zabezpečuje ich dodržiavanie v súlade s prirodzenou ľudskou dôstojnosťou a princípmi nediskriminácie v prostredí, ktoré si prijímateľ sociálnej služby vybral. Poskytovateľ sociálnej služby predovšetkým aktívne zabezpečuje ochranu pred diskrimináciou, neľudským zaobchádzaním alebo ponížujúcim zaobchádzaním, trestaním, vykorisťovaním, násilím a zneužívaním. Poskytovateľ sociálnej služby vytvára podmienky na uplatňovanie základných ľudských práv a slobôd podľa medzinárodných dohovorov, Ústavy Slovenskej republiky a tohto zákona.	3	
Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracované postupy, pravidlá a podmienky dodržiavania základných ľudských práv a slobôd, ale nezabezpečuje ich dodržiavanie v súlade s prirodzenou ľudskou dôstojnosťou a princípmi nediskriminácie v prostredí, ktoré si prijímateľ sociálnej služby vybral. Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne zabezpečuje ochranu pred diskrimináciou, neľudským zaobchádzaním alebo ponížujúcim zaobchádzaním, trestaním, vykorisťovaním, násilím a zneužívaním. Poskytovateľ sociálnej služby len vo vybraných prípadoch vytvára podmienky na uplatňovanie základných ľudských práv a slobôd podľa medzinárodných dohovorov, Ústavy Slovenskej republiky a tohto zákona.	2	

Poskytovateľ sociálnej služby nemá písomne vypracované postupy, pravidlá a podmienky dodržiavania základných ľudských práv a slobôd a nezabezpečuje ich dodržiavanie v súlade s prirodzenou ľudskou dôstojnosťou a princípmi nediskriminácie v prostredí, ktoré si prijímateľ sociálnej služby vybral. Poskytovateľ sociálnej služby nezabezpečuje, alebo len čiastočne zabezpečuje ochranu pred diskrimináciou, neľudským zaobchádzaním alebo ponížujúcim zaobchádzaním, trestaním, vykorisťovaním, násilím a zneužívaním. Poskytovateľ sociálnej služby nevytvára podmienky na uplatňovanie základných ľudských práv a slobôd podľa medzinárodných dohovorov, Ústavy Slovenskej republiky a tohto zákona.	0	
1.2 Kritérium: Sociálny status prijímateľa sociálnej služby		
	4	12
Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby rešpektuje a podporuje rozvoj schopností, zručností a vedomostí prijímateľa sociálnej služby, zachovanie jeho vlastnej identity, osobnej integrity, osobnej nezávislosti, individuálnej rozmanitosti a podporuje vytváranie pozitívneho obrazu o prijímateľovi sociálnej služby.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby rešpektuje a aktívne podporuje zachovanie identity prijímateľa sociálnej služby, osobnej integrity, osobnej nezávislosti, individuálnej rozmanitosti a aktívne zabezpečuje právo na vzdelávanie, prípravu na zamestnávanie a prístup k individualizovanej podpore. Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracované postupy podpory rozvoja schopností, zručností a vedomostí prijímateľa sociálnej služby a aktívne ich realizuje na individuálnej úrovni. Poskytovateľ sociálnej služby vedome a aktívne podporuje vytváranie pozitívneho obrazu o každom prijímateľovi sociálnej služby aj smerom k nemu, smerom k ostatným prijímateľom sociálnej služby a smerom k verejnosti.	3	
Poskytovateľ sociálnej služby rešpektuje zachovanie identity prijímateľa sociálnej služby, osobnej integrity, osobnej nezávislosti, individuálnej rozmanitosti a čiastočne zabezpečuje právo na vzdelávanie, prípravu na zamestnávanie a prístup k individualizovanej podpore. Poskytovateľ sociálnej služby má čiastočne písomne vypracované postupy podpory rozvoja schopností, zručností a vedomostí prijímateľa sociálnej služby a čiastočne ich realizuje na individuálnej úrovni. Poskytovateľ sociálnej služby v niektorých prípadoch podporuje vytváranie pozitívneho obrazu o prijímateľovi sociálnej služby aj smerom k nemu, smerom k ostatným prijímateľom sociálnej služby a smerom k verejnosti.	2	

Poskytovateľ sociálnej služby nerešpektuje a nepodporuje zachovanie identity prijímateľa sociálnej služby, osobnej integrity, osobnej nezávislosti, individuálnej rozmanitosti a nezabezpečuje alebo iba vo vybraných prípadoch zabezpečuje právo na vzdelávanie, prípravu na zamestnávanie a prístup k individualizovanej podpore. Poskytovateľ sociálnej služby nemá vypracované postupy podpory rozvoja schopností, zručností a vedomostí prijímateľa sociálnych služieb, ale nerealizuje ich aktívne a na individuálnej úrovni. Poskytovateľ sociálnej služby nepodporuje vytváranie pozitívneho obrazu o prijímateľovi sociálnej služby aj smerom k nemu, smerom k ostatným prijímateľom sociálnej služby a smerom k verejnosti.	0	
1.3 Kritérium: Vzťahy, rodina a komunita	4	12
Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby podporuje prijímateľa sociálnej služby v plnom a účinnom zapojení sa a začlenení sa do spoločnosti s rešpektovaním jeho prirodzených vzťahov v rámci jeho rodiny a komunity v súlade s právom na rovnosť príležitostí.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má vypracované postupy a stratégie podpory prijímateľa sociálnej služby zamerané na jeho plné a účinné zapojenie sa a začlenenie sa do spoločnosti a aktívne ich realizuje pričom v plnej miere rešpektuje jeho prirodzené vzťahy rámci jeho rodiny a komunity. Poskytovateľ sociálnej služby aktívne dodržiava právo na rovnosť príležitostí.	3	
Poskytovateľ sociálnej služby má čiastočne vypracované postupy a stratégie podpory prijímateľa sociálnej služby zamerané na jeho plné a účinné zapojenie sa a začlenenie sa do spoločnosti a vo vybraných prípadoch ich realizuje, pričom rešpektuje jeho prirodzené vzťahy, jeho rodinu a komunitu. Poskytovateľ sociálnej služby dodržiava zásadu rovnakého zaobchádzania.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby nemá vypracované postupy a stratégie podpory prijímateľa sociálnej služby zamerané na jeho plné a účinné zapojenie sa a začlenenie sa do spoločnosti a nepracuje na začlenení prijímateľa sociálnej služby do spoločnosti. Poskytovateľ sociálnej služby pri poskytovaní sociálnej služby nerešpektuje prirodzené vzťahy prijímateľa sociálnej služby, ktoré má vytvorené v rodine a v komunite. Poskytovateľ sociálnej služby nedodržiava právo na rovnosť príležitostí.	0	

II. Oblasť: Procedurálne podmienky		
2.1 Kritérium: Vymedzenie účelu a obsahu poskytovania sociálnej služby (strategická vízia, poslanie, ciele) a prístupu k prijímateľovi sociálnej služby	4	12
Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby má vypracovanú strategickú víziu, poslanie a ciele so zameraním na podporu a rozvoj individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb a má vypracovanú stratégiu, plán a účel poskytovania sociálnej služby zameraný na zachovanie, obnovu a rozvoj schopností a zručností prijímateľa sociálnej služby viesť samostatný život a na podporu jeho začlenenia do spoločnosti. Poskytovateľ sociálnej služby presadzuje partnerský, individuálny a aktívny prístup k prijímateľovi sociálnej služby, ktorý vedie prijímateľa sociálnej služby k spoluzodpovednosti, spolurozhodovaniu, splnomocňovaniu a objavuje hodnotu terajšieho a potencionálneho prínosu prijímateľa sociálnej služby pre spoločnosť.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má v písomnej forme presne definovanú a zverejnenú strategickú víziu (poslanie a hodnoty), ciele, stratégiu a plán poskytovania sociálnej služby, ktoré vychádzajú z individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb a aktívne ju naplňuje a realizuje. Poskytovateľ sociálnej služby aktívne presadzuje partnerský a individuálny prístup, ktorý vedie prijímateľa sociálnej služby k spoluzodpovednosti, spolurozhodovaniu a splnomocňovaniu a objavuje hodnotu terajšieho a potencionálneho prínosu prijímateľa sociálnej služby pre spoločnosť. Poskytovateľ sociálnej služby vytvára priestor pre prijímateľov sociálnych služieb, ich rodinu a iné fyzické osoby na to, aby sa prostredníctvom svojich návrhov a spätnej väzby mohli vyjadrovať k strategickej vízii, cieľom, stratégii a plánu poskytovania sociálnej služby a takto podporili zabezpečenie súladu účelu a obsahu sociálnych služieb s potrebami prijímateľov sociálnych služieb.	3	
Poskytovateľ sociálnej služby má definovanú strategickú víziu (poslanie a hodnoty), ciele, stratégiu a plán poskytovania sociálnej služby, ktoré vychádzajú z individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb, ale naplňuje a realizuje ju len čiastočne. Poskytovateľ sociálnej služby vo vybraných prípadoch presadzuje partnerský a individuálny prístup, ktorý vedie prijímateľa sociálnej služby k spoluzodpovednosti, spolurozhodovaniu a splnomocňovaniu. Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne vytvára priestor pre prijímateľov sociálnych služieb, ich rodinu a iné fyzické osoby na to, aby sa prostredníctvom svojich návrhov a spätnej väzby mohli vyjadrovať k strategickej vízii, cieľom, stratégii a plánu poskytovania sociálnej služby a takto podporili zabezpečenie súladu účelu a obsahu sociálnych služieb s potrebami prijímateľov sociálnych služieb.	2	

Poskytovateľ sociálnej služby nemá definovanú strategickú víziu (poslanie a hodnoty), ciele, stratégiu a plán poskytovania sociálnej služby, ktoré majú vychádzať z individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby nepresadzuje partnerský a individuálny prístup k prijímateľovi sociálnej služby.	0	
2.2 Kritérium: Určenie postupov a podmienok (vrátane miesta a času) poskytovania sociálnej služby a aj jej rozsahu a formy	4	12
Štandard: Druh, forma, rozsah, miesto a čas poskytovania sociálnej služby zodpovedajú potrebám prijímateľa sociálnej služby so zohľadnením jeho prirodzených vzťahov, rodiny a komunity a sú určované v súlade s princípmi subsidiarity.		
Indikátory:		
Druh, forma, rozsah, miesto a čas poskytovania sociálnych služieb plne zodpovedajú potrebám prijímateľa sociálnej služby so zohľadnením jeho prirodzených vzťahov, rodiny a komunity a sú určované v súlade s princípmi subsidiarity.	3	
Druh, forma, rozsah, miesto a čas poskytovania sociálnych služieb čiastočne zodpovedajú potrebám prijímateľa sociálnej služby so zohľadnením jeho prirodzených vzťahov, rodiny a komunity a sú určované v súlade s princípmi subsidiarity.	2	
Druh, forma, rozsah, miesto a čas poskytovania sociálnych služieb nezodpovedajú potrebám prijímateľa sociálnej služby a nezohľadňujú jeho prirodzené vzťahy, rodinu a komunitu.	0	
2.3 Kritérium: Určenie postupu pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní sociálnej služby	2	6
Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracovaný transparentný a pre prijímateľa sociálnej služby zrozumiteľný postup pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní sociálnej služby podľa § 74.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracovaný transparentný a pre prijímateľa sociálnej služby zrozumiteľný určený postup pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby na základe vnútorných pravidiel prostredníctvom určeného zodpovedného zamestnanca aktívne, transparentne a zrozumiteľne informuje všetkých potenciálnych záujemcov o ponúkanej sociálnej službe a o všetkých právach a povinnostiach, ktoré pre záujemcu o sociálnu službu zo zmluvy o poskytovaní sociálnej služby vyplývajú, vrátane druhu, formy, rozsahu poskytovania sociálnej služby a výšky úhrady za jej poskytnutie. Poskytovateľ sociálnej služby vedie dokumentáciu o procese začatia poskytovania sociálnej služby.	3	

Poskytovateľ sociálnej služby má určený postup pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby informuje všetkých potenciálnych záujemcov o ponúkanej sociálnej službe a o všetkých právach a povinnostiach, ktoré pre záujemcu o sociálnu službu zo zmluvy o poskytovaní sociálnej služby vyplývajú, vrátane druhu, formy, rozsahu poskytovania sociálnej služby a výšky úhrady za jej poskytnutie. Poskytovateľ sociálnej služby vedie dokumentáciu o procese začatia poskytovania sociálnej služby.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby nemá vypracovaný a určený postup pri uzatváraní zmluvy o poskytovaní sociálnej služby alebo zmluvy uzatvára na základe typovej zmluvy bez uplatnenia individuálneho prístupu k fyzickej osobe, ktorá je budúcim účastníkom zmluvy o poskytovaní sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby neinformuje všetkých záujemcov o ponúkanej sociálnej službe a súčasne o všetkých právach a povinnostiach, ktoré pre záujemcu o sociálnu službu zo zmluvy o poskytovaní sociálnej služby vyplývajú, vrátane druhu, formy, rozsahu poskytovania služby a výšky úhrady za jej poskytnutie. Poskytovateľ sociálnej služby nevedie dokumentáciu o procese začatia poskytovania sociálnej služby.	0	
2.4 Kritérium: Určenie postupov a pravidiel na dosiahnutie účelu a odborného zamerania pri poskytovaní sociálnej služby prostredníctvom metód, techník a postupov sociálnej práce a zásad poskytovania sociálnej služby	4	12
Štandard: Postupy a pravidlá na dosiahnutie účelu a odborného zamerania poskytovania sociálnej služby sa vykonávajú odborne, prostredníctvom metód a techník sociálnej práce, postupmi zodpovedajúcimi poznatkom humánne orientovaných vied a poznatkom o stave a vývoji poskytovania sociálnych služieb. Sú používané cielene a transparentne, sú orientované na zabezpečenie individuálnych potrieb prijímateľa sociálnej služby, na dodržiavanie holistického (celostného) prístupu, na podporu jeho aktívnej účasti a spolurozhodovania.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má v písomnej forme definované a zverejnené postupy a pravidlá na dosiahnutie účelu a odborného zamerania poskytovania sociálnej služby, ktoré sa vykonávajú odborne prostredníctvom metód a techník sociálnej práce, špeciálnej pedagogiky, ošetrovateľstva a iných pomáhajúcich vedných disciplín, postupmi zodpovedajúcimi poznatkom humánne orientovaných vied a poznatkom o stave a vývoji poskytovania sociálnych služieb a aktívne ich realizuje. Poskytovateľ sociálnej služby uplatňuje inovatívne overené vedecké poznatky a flexibilne ich využíva. Odborné postupy sú používané cielene a transparentne, sú orientované na zabezpečenie individuálnych potrieb prijímateľa sociálnej služby, na dodržiavanie holistického (celostného) prístupu, na podporu jeho aktívnej účasti a spolurozhodovania.	3	

Poskytovateľ sociálnej služby má čiastočne definované postupy a pravidlá na dosiahnutie účelu poskytovania sociálnej služby, ktoré sa vykonávajú odbornou prostredníctvom metód a techník sociálnej práce, špeciálnej pedagogiky, ošetrovateľstva a iných pomáhajúcich vedných disciplín a realizuje ich. Odborné postupy sú používané cielene a transparentne, sú orientované na zabezpečenie individuálnych potrieb prijímateľa sociálnej služby, na dodržiavanie holistického (celostného) prístupu, na podporu jeho aktívnej účasti a spolurozhodovania.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby nemá definované postupy a pravidlá na dosiahnutie účelu poskytovania sociálnej služby, ktoré sa majú vykonávať odbornou, prostredníctvom metód a techník sociálnej práce, špeciálnej pedagogiky, ošetrovateľstva a iných pomáhajúcich vedných disciplín a nerealizuje ich. Odborné postupy nie sú používané cielene a transparentne, nie sú orientované na zabezpečenie individuálnych potrieb prijímateľa sociálnej služby, na dodržiavanie holistického (celostného) prístupu, na podporu jeho aktívnej účasti a spolurozhodovania.	0	
2.5 Kritérium: Určenie postupov a pravidiel na vypracovanie, realizovanie a hodnotenie individuálneho plánu prijímateľa sociálnej služby alebo určenie postupov a pravidiel práce s prijímateľom sociálnej služby	4	12
Štandard: Sociálne služby (§ 33 až 40 a § 57) sú poskytované na základe individuálneho plánu, ktorý vychádza z individuálnych potrieb, schopností a cieľov prijímateľa sociálnej služby. Individuálny plán je nástrojom pre spoluprácu medzi prijímateľom sociálnej služby a zamestnancami poskytovateľa sociálnej služby.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má písomne alebo audiovizuálne vypracovaný individuálny plán pre každého prijímateľa sociálnej služby, tak aby bol zrozumiteľný aj prijímateľovi sociálnej služby a jeho rodine a komunitě. Poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje, aby individuálny plán bol plánom prijímateľa sociálnej služby, ktorý sa aktívne zúčastňuje na jeho tvorbe a realizácii. Účasť na individuálnom plánovaní je slobodnou voľbou prijímateľa sociálnej služby, ktorý ju musí vyjadriť písomnou formou. Poskytovateľ sociálnej služby plánuje, realizuje a hodnotí priebeh poskytovania sociálnej služby spoločne s prijímateľom sociálnej služby s ohľadom na jeho osobné ciele a možnosti. Ak je prijímateľom sociálnej služby maloleté dieťa, rozhodujúce postavenie má rodina a pri plánovaní sa vychádza z individuálnych potrieb rodiny prijímateľa sociálnej služby. Cieľom individuálneho plánu je vytvoriť takú podporu, aby mohol prijímateľ sociálnej služby žiť zmysluplný a čo najsamostatnejší život.	3	

Poskytovateľ sociálnej služby určí kľúčového pracovníka, ktorého si prijímateľ sociálnej služby vybral na základe osobnej preferencie v procese individuálneho plánovania. Počet individuálnych plánov koordinovaných jedným kľúčovým pracovníkom poskytovateľa sociálnej služby zohľadňuje mieru intenzity potrebnej podpory prijímateľov sociálnych služieb. Proces vypracovania individuálneho plánu musí vychádzať z týchto zásad:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Identifikácia individuálnych potrieb prijímateľa sociálnej služby, jeho rodiny a prirodzených zdrojov podpory. 2. Voľba cieľov - ciele individuálneho plánu a ciele sociálnej služby vychádzajú z individuálnych potrieb prijímateľa sociálnej služby a jeho rodiny. Ciele individuálneho plánu sú ciele prijímateľa sociálnej služby a sú definované v spolupráci s kľúčovým pracovníkom ako „ciele spolupráce“. Pri práci s prijímateľmi sociálnych služieb, ktorí potrebujú pomoc pri verbalizovaní a definovaní cieľov sociálnych služieb, je potrebné venovať pozornosť špeciálnym technikám komunikácie a mapovania potrieb prijímateľa sociálnej služby. <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Ciele individuálneho plánu sú logicky zostavené a idú od všeobecných cieľov ku konkrétnym cieľom. 2.2. Ciele individuálneho plánu vychádzajú z holistického prístupu k osobnosti človeka. 2.3. Konkrétne ciele (najnižšia úroveň cieľov, na ktorú sa vypracovávajú konkrétne metódy) musia spĺňať tieto podmienky: <ol style="list-style-type: none"> a) špecifickosť, konkrétnosť cieľa, b) merateľnosť cieľa, c) akceptovateľnosť cieľa prijímateľom sociálnej služby, d) reálnosť cieľa a e) časové vymedzenie dosiahnutia cieľa. 3. Voľba a popis metód - metódy spolupráce s prijímateľom sociálnej služby sú akceptované prijímateľom sociálnej služby a jeho rodinou a inými osobami. Metódy spolupráce s prijímateľom sociálnej služby musia byť jasne a zrozumiteľne popísané a musí byť dodržaný princíp tímovej a multidisciplinárnej spolupráce. 4. Plán činnosti - poskytovateľ sociálnej služby musí mať v písomnej forme, pred začiatkom realizácie konkrétnych cieľov individuálneho plánu, naplánované konkrétne miesto, čas, metódu realizácie a určené zodpovedné osoby, ktoré budú prijímateľovi sociálnej služby poskytovať vopred dohodnutú mieru podpory. 5. Hodnotenie - plán hodnotenia individuálneho plánu je vytvorený individuálne na základe spolupráce a potrieb prijímateľa sociálnej služby, uskutočňuje sa minimálne raz za polroka. 		

Poskytovateľ sociálnej služby má čiastočne písomne alebo audiovizuálne vypracovaný individuálny plán pre každého prijímateľa sociálnej služby, tak aby bol zrozumiteľný aj prijímateľovi sociálnej služby, jeho rodine a komunite. Poskytovateľ sociálnej služby formálne realizuje individuálne plánovanie. Vo vybraných prípadoch zabezpečuje, aby individuálny plán bol plánom prijímateľa sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby plánuje, realizuje a hodnotí priebeh poskytovania sociálnej služby bez účasti prijímateľa sociálnej služby. Cieľom individuálneho plánu nie je vytvorenie takej podpory, aby mohol prijímateľ sociálnej služby žiť zmysluplný a čo najsamostatnejší život.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby nemá vypracovaný individuálny plán pre každého prijímateľa sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby nerealizuje individuálne plánovanie s prijímateľmi sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby realizuje a uskutočňuje iba skupinové aktivity bez individuálneho prístupu k prijímateľom sociálnej služby a metódy práce bez zohľadnenia individuálnych potrieb jednotlivých prijímateľov sociálnych služieb.	0	
2.6 Kritérium: Určenie postupov a pravidiel prevencie krízových situácií. Určenie postupov a pravidiel pri používaní prostriedkov netelesného obmedzenia a telesného obmedzenia	4	12
Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby má vypracované postupy a pravidlá riešenia - krízových situácií a systém preventívnych opatrení na predchádzanie vzniku krízových situácií. Pri poskytovaní sociálnej služby má určené postupy a pravidlá používania prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia v jasne definovaných prípadoch nutnosti ich využitia.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má zistené rizikové oblasti, v ktorých nie sú dodržiavané základné ľudské práva a slobody a má písomne vypracované vnútorné preventívne opatrenia na predchádzanie ich porušovaniu. Poskytovateľ sociálnej služby spolu s prijímateľom sociálnych služieb, jeho rodinou a inými osobami navrhuje, dohodne a vypracováva postup krízovej intervencie na zvládanie krízových situácií, má vytvorené postupy a pravidlá na riešenie krízy u prijímateľa sociálnej služby a zabezpečenie vhodných služieb.	3	

Poskytovateľ sociálnej služby má čiastočne zistené rizikové oblasti, v ktorých nie sú dodržiavané základné ľudské práva a slobody vypracované vnútorné preventívne opatrenia na predchádzanie ich porušovaniu. Poskytovateľ sociálnej služby len vo vybraných prípadoch spolu s prijímateľom sociálnej služby, jeho rodinou a inými osobami navrhuje, dohodne a vypracováva postup krízovej intervencie na zvládanie krízových situácií, má vytvorené postupy a pravidlá na riešenie krízy u prijímateľa sociálnej služby a zabezpečenie vhodných služieb.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby nemá zistené oblasti, v ktorých nie sú dodržiavané základné ľudské práva a slobody a nemá vypracované vnútorné preventívne opatrenia na predchádzanie ich porušovaniu. Poskytovateľ sociálnej služby nemá postupy a pravidlá na zvládanie krízových situácií.	0	
2.7 Kritérium: Poskytovanie informácií záujemcom o sociálnu službu a prijímateľom sociálnej služby v im zrozumiteľnej forme, podľa ich individuálnych potrieb, schopností	2	6
Štandard: Záujemcovi o sociálnu službu, prijímateľovi sociálnej služby a jeho rodine a iným osobám poskytovateľ sociálnej služby poskytuje komplexné, dostupné, zrozumiteľné a pravdivé informácie im dostupným a zrozumiteľným spôsobom komunikácie, podľa ich individuálnych potrieb, schopností.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby aktívne komunikuje so záujemcom o sociálnu službu a prijímateľom sociálnej služby a využíva formy verbálnej, neverbálnej komunikácie a využíva alternatívne spôsoby a metódy komunikácie a komunikácia prebieha na princípoch partnerstva a rovnakého zaobchádzania. Poskytovateľ sociálnej služby aktívne informuje záujemcu sociálnej služby alebo prijímateľa sociálnej služby o aktuálnej situácii a podmienkach poskytovania sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje, aby zamestnanci priameho kontaktu ovládali spôsoby a metódy komunikácie zohľadňujúce individuálne potreby prijímateľa sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje, aby záujemca o sociálnu službu, prijímateľ sociálnej služby, jeho rodina boli informovaní o najnovších trendoch a prístupoch pri poskytovaní sociálnej služby, druhoch sociálnych služieb, formách a spôsoboch poskytovania sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby aktívne zabezpečuje, aby informácie osobného charakteru boli záujemcovi sociálnej služby a prijímateľovi sociálnej služby podávané vhodným spôsobom, vo vhodnom čase a na vhodnom mieste a k tomu zodpovedajúcim a kompetentným zamestnancom.	3	

<p>Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne komunikuje so záujemcom o sociálnu službu a prijímateľom sociálnej služby a vo vybraných prípadoch využíva formy verbálnej, neverbálnej komunikácie a využíva alternatívne spôsoby a metódy komunikácie a komunikácia čiastočne prebieha na princípoch partnerstva a rovnakého zaobchádzania.</p> <p>Poskytovateľ sociálnej služby vo vybraných prípadoch informuje záujemcu sociálnej služby alebo prijímateľa sociálnej služby o aktuálnej situácii a podmienkach poskytovania sociálnej služby.</p> <p>Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne zabezpečuje, aby zamestnanci priameho kontaktu ovládali spôsoby a metódy komunikácie zohľadňujúce individuálne potreby prijímateľa sociálnej služby.</p> <p>Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne zabezpečuje, aby záujemca o sociálnu službu, prijímateľ sociálnej služby, jeho rodina boli informovaní o najnovších trendoch a prístupoch pri poskytovaní sociálnej služby, druhoch sociálnych služieb, formách a spôsoboch poskytovania sociálnych služieb.</p> <p>Poskytovateľ sociálnej služby vo vybraných prípadoch zabezpečuje, aby informácie osobného charakteru boli záujemcovi a prijímateľovi sociálnej služby podávané vhodným spôsobom, vo vhodnom čase a na vhodnom mieste a k tomu zodpovedajúcim a kompetentným zamestnancom.</p>	2	
<p>Poskytovateľ sociálnej služby nekomunikuje so záujemcom o sociálnu službu a prijímateľom sociálnej služby a nevyužíva alternatívne spôsoby a metódy komunikácie a komunikácia čiastočne prebieha na princípoch partnerstva a rovnakého zaobchádzania.</p> <p>Poskytovateľ sociálnej služby neinformuje záujemcu sociálnej služby alebo prijímateľa sociálnej služby o aktuálnej situácii a podmienkach poskytovania sociálnej služby.</p> <p>Poskytovateľ sociálnej služby nezabezpečuje, aby zamestnanci priameho kontaktu ovládali spôsoby a metódy komunikácie zohľadňujúce individuálne potreby prijímateľa sociálnej služby.</p> <p>Poskytovateľ sociálnej služby nezabezpečuje, aby záujemca o sociálnu službu, prijímateľ sociálnej služby, jeho rodina boli informovaní o najnovších trendoch a prístupoch pri poskytovaní sociálnej služby, druhoch sociálnych služieb, formách a spôsoboch poskytovania sociálnych služieb.</p> <p>Poskytovateľ sociálnej služby nezabezpečuje, aby informácie osobného charakteru boli záujemcovi a prijímateľovi sociálnej služby podávané vhodným spôsobom, vo vhodnom čase a na vhodnom mieste a k tomu zodpovedajúcim a kompetentným zamestnancom.</p>	0	

<p>2.8 Kritérium: Podpora a pomoc prijímateľovi sociálnej služby pri sprostredkovaní a využívaní inej verejnej služby podľa jeho potrieb a schopností a cieľov</p>	2	6
<p>Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby aktívne vytvára podmienky na uplatňovanie práva prijímateľa sociálnej služby na sprostredkovanie, využívanie a pomoc pri využívaní dostupných verejných služieb, pri kontakte s právnickými osobami a fyzickými osobami, ktoré poskytujú iné služby a pri kontakte s jeho rodinou a prirodzeným prostredím vychádzajúc z jeho individuálnych potrieb, schopností a cieľov.</p>		
<p>Indikátory:</p>		
<p>Poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje, aby boli prijímateľovi sociálnej služby poskytnuté všetky potrebné informácie o prevádzkovateľoch bežne dostupných verejných služieb v komunite. Poskytovateľ sociálnej služby aktívne vytvára podmienky na to, aby prijímateľ sociálnej služby mohol využívať iné služby verejného charakteru v komunite. Poskytovateľ sociálnych služieb aktívne podporuje prijímateľa sociálnej služby vo využívaní tých služieb, ktoré sú verejne bežne dostupné v komunite. Poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje realizáciu práva prijímateľa sociálnej služby na sprievod pri využívaní bežne dostupných verejných služieb v komunite a práva na kontakt s rodinou a so špecializovanými externými organizáciami.</p>	3	
<p>Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne zabezpečuje, aby boli prijímateľovi sociálnej služby poskytnuté všetky potrebné informácie o prevádzkovateľoch bežne dostupných verejných služieb v komunite. Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne vytvára podmienky na to, aby prijímateľ sociálnej služby mohol využívať iné služby verejného charakteru v komunite. Poskytovateľ sociálnych služieb vo vybraných prípadoch podporuje prijímateľa sociálnej služby vo využívaní tých služieb, ktoré sú verejne bežne dostupné v komunite. Poskytovateľ sociálnej služby vo vybraných prípadoch zabezpečuje realizáciu práva prijímateľa sociálnej služby na sprievod pri využívaní bežne dostupných verejných služieb v komunite a práva na kontakt s rodinou a so špecializovanými externými organizáciami.</p>	2	
<p>Poskytovateľ sociálnej služby nezabezpečuje, aby boli prijímateľovi sociálnej služby poskytnuté všetky potrebné informácie o prevádzkovateľoch bežne dostupných verejných služieb v komunite. Poskytovateľ sociálnej služby nevytvára podmienky na to, aby prijímateľ sociálnej služby mohol využívať iné služby verejného charakteru v komunite a nahrádza bežne dostupné verejné služby v rámci poskytovania sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnych služieb nepodporuje prijímateľa sociálnej služby vo využívaní tých služieb, ktoré sú verejne bežne dostupné v komunite. Poskytovateľ sociálnej služby nezabezpečuje realizáciu práva prijímateľa sociálnej služby na sprievod pri využívaní bežne dostupných verejných služieb v komunite a práva na kontakt s rodinou a so špecializovanými externými organizáciami.</p>	0	

2.9 Kritérium: Určenie postupov a pravidiel na zisťovanie spokojnosti prijímateľov sociálnych služieb so všetkými zložkami poskytovanej sociálnej služby (prostredie, starostlivosť, strava a pod.) a využívanie zistených skutočností pri zvyšovaní kvality poskytovanej sociálnej služby a určenie spôsobu podávania sťažností súvisiacej s poskytovaním sociálnej služby	4	12
<p>Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby rešpektuje právo prijímateľa sociálnej služby na vyjadrenie spokojnosti alebo nespokojnosti s kvalitou poskytovaných a zabezpečených sociálnych služieb. Vyjadrenie nespokojnosti so sociálnymi službami prijímateľom sociálnej služby nie je podnetom ani dôvodom na vyvodzovanie dôsledkov, ktoré by prijímateľovi sociálnej služby spôsobili akúkoľvek ujmu. Poskytovateľ sociálnej služby sa pravidelne zaujíma o názor prijímateľa sociálnej služby na poskytované sociálne služby. Osoba, ktorá sa domnieva, že práva a právom chránené záujmy prijímateľa sociálnej služby boli porušené činnosťou alebo nečinnosťou poskytovateľa sociálnej služby alebo zriaďovateľa sociálnej služby môže podať sťažnosť.</p>		
Indikátory:		
<p>Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracovaný a vytvorený systém na podávanie sťažností, pripomienok, námietok a návrhov ku kvalite ohľadom sociálnych služieb, s vážnosťou sa nimi zaoberá a má vytvorený systém opatrení na ich aktívne riešenie. Poskytovateľ sociálnej služby má písomne - vypracované vnútorné pravidlá na podávanie a riešenie sťažností osôb na kvalitu a spôsob poskytovania sociálnej služby, podľa týchto pravidiel postupuje. Vnútorné pravidlá sú vypracované v podobe zrozumiteľnej pre prijímateľa sociálnej služby (pravidlá ľahko čitateľného textu). Poskytovateľ sociálnej služby má vypracované primerané formy aktívneho zisťovania spätnej väzby od prijímateľov sociálnych služieb, ich rodín a iných osôb. Na zisťovanie spokojnosti, poskytovateľ sociálnej služby využíva spôsob primeraný veku a nepriaznivej sociálnej situácii prijímateľa sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby aktívne reaguje na pripomienky vyjadrujúce nespokojnosť prijímateľov sociálnych služieb, ich rodín a iných osôb, vyvodzuje z nich dôsledky a na základe nich plánuje a realizuje zmeny v jednotlivých zložkách poskytovanej sociálnej služby. Pripomienky a námietky vníma poskytovateľ sociálnej služby ako zdroj pre ďalšie skvalitňovanie ním poskytovaných sociálnych služieb.</p>	3	

<p>Poskytovateľ sociálnych služieb má vytvorený systém na podávanie sťažností, pripomienok, námietok a návrhov ohľadom kvality sociálnych služieb a má vytvorený systém opatrení na ich riešenie.</p> <p>Poskytovateľ sociálnej služby má vypracované vnútorné pravidlá na podávanie a riešenie sťažností osôb na kvalitu a spôsob poskytovania sociálnej služby, podľa týchto pravidiel postupuje. Poskytovateľ sociálnej služby má len čiastočne vypracovaný postup zisťovania spätnej väzby od prijímateľov sociálnych služieb, ich rodín a iných osôb. Poskytovateľ sociálnej služby len vo vybraných prípadoch reaguje na pripomienky vyjadrujúce nespokojnosť prijímateľov sociálnych služieb, ich rodín a iných osôb, vyvodzuje z nich dôsledky a na základe nich plánuje a realizuje zmeny v jednotlivých zložkách poskytovanej sociálnej služby.</p>	2	
<p>Poskytovateľ sociálnej služby nemá vytvorený systém na podávanie sťažností, pripomienok, námietok, podnetov a návrhov ohľadom kvality sociálnych služieb, a nemá vytvorený systém opatrení na ich riešenie.</p> <p>Poskytovateľ sociálnej služby nemá vnútorné pravidlá na podávanie a riešenie sťažností osôb na kvalitu a spôsob poskytovania sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby nemá vypracovaný postup zisťovania spätnej väzby od prijímateľov sociálnych služieb, ich rodín a iných osôb. Poskytovateľ sociálnej služby nereaguje na pripomienky vyjadrujúce nespokojnosť prijímateľov sociálnych služieb, ich rodín a iných osôb, nevyvodzuje z nich dôsledky a na základe nich neplánuje a nerealizuje zmeny v jednotlivých zložkách poskytovanej sociálnej služby.</p>	0	
<p>2.10 Kritérium: Hodnotenie poskytovateľa sociálnej služby, či je spôsob poskytovania sociálnej služby v súlade s potrebami prijímateľa sociálnej služby a v súlade s cieľmi poskytovanej sociálnej služby</p>	2	6
<p>Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby pravidelne hodnotí, či druh, forma, rozsah a podmienky poskytovania sociálnej služby sú v súlade s účelom a cieľmi poskytovanej sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby pravidelne analyzuje a prehodnocuje, či možnosti ním poskytovanej sociálnej služby nelimitujú realizáciu cieľov individuálnych plánov prijímateľov sociálnych služieb a vyvodzuje z toho opatrenia. Nesúlad v tejto oblasti považuje za podnet na zmeny.</p>		

Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má vypracované vnútorné postupy hodnotenia poskytovania sociálnych služieb a aktívne ich realizuje. Pravidelná supervízia, na všetkých úrovniach (supervízia organizácie, riadiaca supervízia pre manažment, individuálna a skupinová supervízia pre všetkých zamestnancov) má u poskytovateľa sociálnej služby stabilnú pozíciu a je vnímaná ako nástroj nachádzania možností učiacej sa organizácie. Poskytovateľ sociálnej služby pravidelne sleduje, z pohľadu odbornosti, vývoj metód a postupov sociálnej práce, aktívne vyhľadáva a ponúka možnosti stážových pobytov v domácich organizáciách a zahraničných organizáciách. Umožňuje svojim zamestnancom zúčastňovať sa stážových pobytov v súlade s individuálnym plánom ďalšieho vzdelávania zamestnancov. Poskytovateľ sociálnej služby spätne konfrontuje úroveň ním poskytovaných sociálnych služieb s podnetmi získanými štúdiom a zážitkovým učením. Poskytovateľ sociálnej služby využíva skutočnosti zistené z hodnotenia poskytovania sociálnych služieb na zavádzanie zmien smerujúcich k vyššej spokojnosti prijímateľov sociálnych služieb. Výstupy z hodnotenia a prijaté opatrenia vedúce k zmenám, sú prístupné prijímateľom sociálnych služieb, jeho rodine a komunite.	3	
Poskytovateľ sociálnej služby má čiastočne vypracované vnútorné postupy hodnotenia poskytovania sociálnych služieb a aktívne ich realizuje. Supervízia je realizovaná nepravidelne. Poskytovateľ sociálnej služby nepravidelne sleduje, z pohľadu odbornosti, vývoj metód a postupov sociálnej práce a sporadicky vyhľadáva a ponúka možnosti stážových pobytov v domácich organizáciách a zahraničných organizáciách. Poskytovateľ sociálnej služby vo vybraných prípadoch spätne konfrontuje úroveň ním poskytovaných sociálnych služieb s podnetmi získanými štúdiom a zážitkovým učením. Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne využíva skutočnosti zistené z hodnotenia poskytovania sociálnych služieb na zavádzanie zmien smerujúcich k vyššej spokojnosti prijímateľov sociálnych služieb. Výstupy z hodnotenia a prijaté opatrenia vedú k čiastočným zmenám, sú prístupné prijímateľom sociálnych služieb, jeho rodine a komunite.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby nemá vypracované vnútorné postupy hodnotenia poskytovania sociálnych služieb. Supervízia nie je realizovaná. Poskytovateľ sociálnej služby nesleduje vývoj metód a postupov sociálnej práce. Nevyhľadáva a neponúka možnosti stážových pobytov v domácich organizáciách a zahraničných organizáciách. Poskytovateľ sociálnej služby nekonfrontuje úroveň ním poskytovaných sociálnych služieb s podnetmi získanými štúdiom a zážitkovým učením. Poskytovateľ sociálnej služby nevyužíva skutočnosti zistené z hodnotenia poskytovania sociálnych služieb na zavádzanie zmien smerujúcich k vyššej spokojnosti prijímateľov sociálnych služieb. Výstupy z hodnotenia a prijaté opatrenia nevedú k zmenám a nie sú prístupné prijímateľom sociálnych služieb, jeho rodine a komunite.	0	

III. Oblasť: Personálne podmienky		
3.1 Kritérium: Vypracovanie štruktúry a počtu pracovných miest, kvalifikačných predpokladov na ich plnenie v súlade s § 84 s určením štruktúry, povinností a kompetencií jednotlivých zamestnancov, počet zamestnancov je primeraný počtu prijímateľov sociálnych služieb a ich potrebám	4	12
Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracovanú štruktúru zamestnancov a počet pracovných miest, ktorá zodpovedá definovanej strategickej vízií, poslaniu a cieľom organizácie a aktuálnemu počtu prijímateľov sociálnych služieb. Kvalifikačné požiadavky na zamestnancov, povinnosti a kompetencie musia byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a zabezpečením napĺňania individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnych služieb má vytvorené podmienky na individuálnu spoluprácu s prijímateľmi sociálnych služieb, neprekračuje maximálny počet prijímateľov sociálnych služieb na jedného odborného zamestnanca a dodržiava minimálny percentuálny podiel odborných zamestnancov na celkovom počte zamestnancov.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby aktívne a priebežne oboznamuje všetkých zamestnancov a dobrovoľníkov so strategickou víziou, poslaním, cieľmi, organizačnou štruktúrou a kompetenciami zamestnancov a ich zmenami. Poskytovateľ sociálnej služby aktívne vytvára podmienky na zabezpečenie vhodného podielu zamestnancov a odborných zamestnancov pre napĺňanie individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb v zmysle všeobecne platných právnych predpisov. Poskytovateľ sociálnej služby cieľavedome a aktívne vytvára podmienky na spoluprácu zamestnancov rôznych profesií, spoluprácu oddelení a spoluprácu úsekov s cieľom zvyšovania kvality sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby uplatňuje aktívnu multidisciplinárnu a tímovú spoluprácu medzi všetkými organizačnými zložkami s cieľom napĺňania individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby má odborne a písomne vypracované podklady na plánovanie a zmeny stavu zamestnancov vo vzťahu k počtu a k miere odkázanosti prijímateľa sociálnej služby na pomoc inej fyzickej osoby a aktuálnym potrebám podpory prijímateľov sociálnych služieb.	3	

Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne oboznamuje zamestnancov a dobrovoľníkov so strategickou víziou, poslaním, cieľmi, organizačnou štruktúrou a kompetenciami zamestnancov a ich menami. Poskytovateľ sociálnej služby sa snaží o vytváranie podmienok na zabezpečenie vhodného podielu zamestnancov a odborných zamestnancov pre napĺňanie individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb v zmysle všeobecne platných právnych predpisov. Poskytovateľ sociálnej služby len čiastočne vytvára podmienky na spoluprácu zamestnancov rôznych profesií, spoluprácu oddelení a spoluprácu úsekov, s cieľom zvyšovania kvality sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby len vo vybraných prípadoch uplatňuje spoluprácu medzi všetkými organizačnými zložkami, s cieľom napĺňania individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby má čiastočne vypracované podklady na plánovanie a zmeny stavu zamestnancov vo vzťahu k počtu a k miere odkázanosti prijímateľa sociálnej služby na pomoc inej fyzickej osoby a aktuálnym potrebám podpory prijímateľov sociálnych služieb.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby neoboznamuje zamestnancov a dobrovoľníkov so strategickou víziou, poslaním, cieľmi, organizačnou štruktúrou a kompetenciami zamestnancov a ich zmenami. Poskytovateľ sociálnej služby nevytvára podmienky na zabezpečenie vhodného podielu zamestnancov a odborných zamestnancov na napĺňanie individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb v zmysle všeobecne platných právnych predpisov. Poskytovateľ sociálnej služby nevytvára podmienky na spoluprácu rôznych profesií zamestnancov, spoluprácu oddelení a spoluprácu úsekov, s cieľom zvyšovania kvality sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby neuplatňuje spoluprácu medzi všetkými organizačnými zložkami s cieľom napĺňania individuálnych potrieb prijímateľov sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby nemá vypracované podklady na plánovanie a zmeny stavu zamestnancov vo vzťahu k počtu a k miere odkázanosti prijímateľa sociálnej služby na pomoc inej fyzickej osoby a aktuálnym potrebám podpory prijímateľov sociálnych služieb.	0	
3.2 Kritérium: Určenie postupov, pravidiel a podmienok na prijímanie zamestnancov, zaškolenie zamestnancov, ktoré je v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi	1	3
Štandard: Pri postupoch, pravidlách a podmienkach prijímania zamestnancov poskytovateľa sociálnych služieb je rozhodujúcim kritériom odborná kvalifikovanosť pre danú pracovnú pozíciu a osobnostné predpoklady zamestnanca. Zaškolenie zamestnancov poskytovateľa sociálnych služieb prebieha v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a novému zamestnancovi umožňuje poskytovateľ sociálnej služby získavať nevyhnutné odborné vedomosti a zručnosti v rozsahu svojej pracovnej činnosti a odborne ho vedie počas adaptačného procesu.		

Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má vypracovaný písomný postup na adaptáciu nového zamestnanca poskytovateľa sociálnych služieb, a zabezpečí, aby k tomuto zamestnancovi bol pridelený iný skúsený zamestnanec poskytovateľa sociálnych služieb, ktorý ho podporuje a pomáha mu v adaptačnom procese minimálne po dobu troch kalendárnych mesiacov. Poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje, aby po nástupe novoprijateho zamestnanca bol v spolupráci s ním vypracovaný písomný individuálny plán jeho zaškolenia a adaptačného procesu. Poskytovateľ sociálnej služby aktívne vytvára pre zamestnanca podmienky na realizáciu tohto plánu.	3	
Poskytovateľ sociálnej služby má postup na adaptáciu nového zamestnanca poskytovateľa sociálnych služieb, a zabezpečí, aby k tomuto zamestnancovi bol pridelený iný skúsený zamestnanec poskytovateľa sociálnych služieb, ktorý ho podporuje a pomáha mu v adaptačnom procese minimálne po dobu troch kalendárnych mesiacov.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby nemá postup na adaptáciu nového zamestnanca poskytovateľa sociálnych služieb, a nezabezpečuje, aby k tomuto zamestnancovi bol pridelený iný skúsený zamestnanec poskytovateľa sociálnych služieb, ktorý ho podporuje a pomáha mu v adaptačnom procese minimálne po dobu troch kalendárnych mesiacov.	0	
3.3 Kritérium: Určenie postupov, pravidiel a podmienok na rozvoj ďalšieho vzdelávania a zvyšovanie odbornej spôsobilosti zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby, ktoré sú v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a na hodnotenie zamestnancov, ktoré zahŕňajú vypracovanie osobných cieľov, úloh a potrebu ďalšieho vzdelávania a spôsob ich naplnenia	2	6
Štandard: Základným dokumentom personálneho riadenia je písomne vypracovaný plán rozvoja ďalšieho vzdelávania a zvyšovania odbornej spôsobilosti zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby, ktorý vytvára podmienky na optimálne napĺňovanie cieľov a poslania organizácie. Postupy a pravidlá na hodnotenie zamestnancov vychádzajú z ich konkrétnych cieľov a oblastí ich pracovnej činnosti, úrovne ich spolupráce s prijímateľmi sociálnych služieb a sú prínosom pre personálny manažment, posilňujú zvyšovanie kvality sociálnych služieb a efektívne využívanie ekonomických zdrojov.		

Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracovaný plán rozvoja ďalšieho vzdelávania a zvyšovania odbornej spôsobilosti zamestnancov. Poskytovateľ sociálnej služby má vypracovaný pre každého odborného zamestnanca písomný individuálny plán ďalšieho vzdelávania, zvyšovania odbornej spôsobilosti a supervízie (ďalej len „individuálny plán ďalšieho vzdelávania zamestnanca“). Poskytovateľ sociálnej služby aktívne vytvára pre zamestnanca podmienky na realizáciu individuálneho plánu ďalšieho vzdelávania zamestnanca, ktorý je pravidelne spolu so zamestnancom vyhodnocovaný a aktualizovaný minimálne raz ročne. Poskytovateľ sociálnej služby aktívne zabezpečuje pre zamestnancov prístup k zdrojom informácií o aktuálnych odborných poznatkoch a právnych podmienkach súvisiacich s poskytovanou sociálnou službou a preukázateľne ich upozorňuje na pripravované a realizované zmeny v oblasti sociálnych služieb. Umožňuje svojim zamestnancom zúčastňovať sa ďalšieho vzdelávania v súlade s individuálnym plánom ďalšieho vzdelávania zamestnancov.	3	
Poskytovateľ sociálnej služby má čiastočne písomne vypracovaný plán rozvoja ďalšieho vzdelávania a zvyšovania odbornej spôsobilosti zamestnancov. Poskytovateľ sociálnej služby má vypracovaný pre vybraných odborných zamestnancov písomný individuálny plán ďalšieho vzdelávania zamestnanca. Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne vytvára pre zamestnanca podmienky na realizáciu individuálneho plánu ďalšieho vzdelávania zamestnanca, ktorý je pravidelne spolu so zamestnancom vyhodnocovaný a aktualizovaný minimálne raz ročne. Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne zabezpečuje pre zamestnancov prístup k zdrojom informácií o aktuálnych odborných poznatkoch a právnych podmienkach súvisiacich s poskytovanou sociálnou službou a upozorňuje zamestnancov na pripravované a realizované zmeny v oblasti sociálnych služieb.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby nemá vypracovaný plán rozvoja ďalšieho vzdelávania a zvyšovania odbornej spôsobilosti zamestnancov. Poskytovateľ sociálnej služby nemá pre odborných zamestnancov vypracovaný písomný individuálny plán ďalšieho vzdelávania zamestnanca. Poskytovateľ sociálnej služby nevytvára pre zamestnanca podmienky na realizáciu individuálneho plánu ďalšieho vzdelávania zamestnanca, ktorý je pravidelne spolu so zamestnancom vyhodnocovaný a aktualizovaný minimálne raz ročne. Poskytovateľ sociálnej služby nezabezpečuje pre zamestnancov prístup k zdrojom informácií o aktuálnych odborných poznatkoch a právnych podmienkach súvisiacich s poskytovanou sociálnou službou.	0	

3.4 Kritérium: Systém supervízie u poskytovateľa sociálnej služby	4	12
Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby má vypracovaný systém externej supervízie a internej supervízie poskytovania sociálnej služby, ktorý aktívne realizuje a pravidelne hodnotí. Supervízia je pravidelne poskytovaná na skupinovej úrovni a individuálnej úrovni, ale aj na úrovni organizácie.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracovaný komplexný plán supervízie. Poskytovateľ sociálnej služby aktívne vytvára podmienky pre realizovanie povinnej, pravidelnej, externej a internej supervízie na všetkých úrovniach: supervízie organizácie, riadiacej supervízie pre manažment, individuálnej a skupinovej supervízie pre všetkých zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby priameho kontaktu s prijímateľom sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje prostredníctvom inej osoby pravidelnú externú supervíziu organizácie minimálne raz ročne. Individuálna spolupráca s prijímateľom sociálnej služby prebieha pod priebežnou supervíziou podľa potreby zamestnancov.	3	
Poskytovateľ sociálnej služby má vypracovaný plán supervízie. Poskytovateľ sociálnej služby len čiastočne vytvára podmienky pre realizovanie externej alebo internej supervízie na všetkých úrovniach: supervízie organizácie, riadiacej supervízie pre manažment, individuálnej a skupinovej supervízie pre všetkých zamestnancov priameho kontaktu s prijímateľom sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby zabezpečuje externú supervíziu organizácie minimálne raz ročne.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby nemá vypracovaný plán supervízie. Poskytovateľ sociálnej služby nevytvára podmienky pre realizovanie povinnej, pravidelnej, externej a internej supervízie. Poskytovateľ sociálnej služby nezabezpečuje pravidelnú externú supervíziu organizácie minimálne raz ročne. Individuálna spolupráca s prijímateľom sociálnej služby neprebieha pod priebežnou supervíziou podľa potreby zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby.	0	
IV. Oblasť: Prevádzkové podmienky		
4.1 Kritérium: Zabezpečenie prevádzkových podmienok (najmä prístupnosť v zmysle univerzálneho navrhovania, materiálne vybavenie, vybavenosť sociálnymi zariadeniami, svetelná a tepelná pohoda) zodpovedajúce kapacite, druhu poskytovanej sociálnej služby a potrebám prijímateľov sociálnych služieb v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi	2	6

<p>Štandard: Miesto poskytovania sociálnej služby a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (priestorové podmienky, prístupnosť v zmysle univerzálneho navrhovania, materiálne vybavenie, vybavenosť sociálnymi zariadeniami, svetelná a tepelná pohoda) zodpovedajú počtu prijímateľov sociálnej služby, druhu poskytovanej služby, potrebám prijímateľov sociálnych služieb a sú v súlade s platnými právnymi predpismi.</p>		
<p>Indikátory:</p>		
<p>Priestorové podmienky zodpovedajú počtu prijímateľov sociálnej služby, druhu poskytovanej služby a potrebám prijímateľov sociálnych služieb. Miera prístupnosti prostredia, v ktorom je sociálna služba poskytovaná, je v súlade s potrebami prijímateľov sociálnej služby a s platnými právnymi predpismi a vychádza z princípov univerzálneho navrhovania. Materiálne vybavenie a zariadenie priestorov, v ktorých je sociálna služba poskytovaná, je primerané druhu poskytovanej sociálnej služby, potrebám prijímateľov sociálnych služieb. Priestory a zariadenie priestorov, v ktorých je sociálna služba poskytovaná, umožňujú prijímateľovi sociálnej služby uplatňovať si právo na súkromie. Prevádzkové podmienky sa flexibilne prispôbujú potrebám prijímateľov sociálnych služieb a vytvárajú vhodné podmienky na napĺňanie cieľov individuálnych plánov prijímateľov sociálnych služieb. Vzhľad priestorov pobytovej sociálnej služby a ich vybavenie (účelnosť, útulnosť, disponibilita) pripomína vybavenie bežnej domácnosti. Prijímateľ sociálnej služby, ktorému sa poskytuje sociálna služba pobytovou formou, má možnosť zariadiť si priestory izby vlastným vybavením tak, aby toto vybavenie spĺňalo predpoklady na podporu jeho zdravia a bezpečia a neobmedzovalo iných prijímateľov sociálnych služieb.</p>	3	
<p>Priestorové podmienky zodpovedajú počtu prijímateľov sociálnej služby, druhu poskytovanej služby a potrebám prijímateľov sociálnych služieb. Miera prístupnosti prostredia, v ktorom je sociálna služba poskytovaná, je len čiastočne v súlade s potrebami prijímateľov sociálnych služieb a s platnými právnymi predpismi. Materiálne vybavenie a zariadenie priestorov, v ktorých je sociálna služba poskytovaná, je čiastočne primerané charakteru sociálnej služby, potrebám a veku prijímateľov sociálnych služieb. Priestory a zariadenie priestorov, v ktorých je sociálna služba poskytovaná, umožňujú prijímateľovi sociálnej služby len vo vybraných prípadoch uplatňovať si právo na súkromie. Prevádzkové podmienky sa len čiastočne prispôbujú potrebám prijímateľov sociálnych služieb a vytvárajú vhodné podmienky na napĺňanie cieľov individuálnych plánov prijímateľov sociálnych služieb len čiastočne. Prijímateľ sociálnej služby, ktorému sa poskytuje sociálna služba pobytovou formou, má možnosť len čiastočne si zariadiť priestory izby vlastným vybavením, a tak, aby toto vybavenie spĺňalo predpoklady na podporu jeho zdravia a bezpečia a neobmedzovalo iných prijímateľov sociálnych služieb.</p>	2	

<p>Priestorové podmienky zodpovedajú počtu prijímateľov sociálnej služby, druhu poskytovanej služby a potrebám prijímateľov sociálnych služieb. Miera prístupnosti prostredia, v ktorom je sociálna služba poskytovaná, nie je v súlade s potrebami prijímateľov sociálnych služieb a s platnými právnymi predpismi. Materiálne vybavenie a zariadenie priestorov, v ktorých je sociálna služba poskytovaná, nie je primerané charakteru sociálnej služby, potrebám a veku prijímateľov sociálnych služieb. Priestory a zariadenie priestorov, v ktorých je sociálna služba poskytovaná, neumožňujú prijímateľovi sociálnej služby uplatňovať si právo na súkromie. Prevádzkové podmienky sa neprispôbujú potrebám prijímateľov sociálnych služieb a nevytvárajú vhodné podmienky na napĺňanie cieľov individuálnych plánov prijímateľov sociálnych služieb. Prijímateľ sociálnej služby, ktorému sa poskytuje sociálna služba pobytovou formou, nemá možnosť ani čiastočne zariadiť si priestory izby vlastným vybavením.</p>	0	
<p>4.2 Kritérium: Určenie postupu a spôsobu spracúvania a poskytovania informácií o poskytovanej sociálnej službe (informačná stratégia), ktoré sú dostupné prijímateľovi sociálnej služby, jeho rodine, komunite a verejnosti v prijateľnej a zrozumiteľnej forme (písomná podoba, audio alebo video záznam, internetová stránka)</p>	1	3
<p>Štandard: Pre prijímateľa sociálnej služby, jeho rodinu, komunitu a verejnosť poskytuje poskytovateľ sociálnej služby také informácie o sociálnej službe, ktoré sú dostupné, úplné a v zrozumiteľnej forme.</p>		
<p>Indikátory:</p>		
<p>Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracovaný postup a spôsob spracúvania a poskytovania informácií o sociálnej službe na mieste, na ktorom sú sociálne služby poskytované, v miestnej komunite a na verejnosti a podľa neho postupuje. Poskytovateľ sociálnej služby vytvára podmienky na zapojenie prijímateľov sociálnych služieb do spôsobu spracúvania, dopĺňania, finalizovania a overovania poskytovania informácií o sociálnej službe. Informácie o sociálnej službe sú spracované aj formou ľahko čitateľného textu. Na poskytovanie informácií o sociálnej službe sú použité, v súčasnosti bežne dostupné informačné technológie. Poskytovateľ sociálnej služby si overuje dostupnosť, úplnosť a zrozumiteľnosť informácií o poskytovaných sociálnych službách a získané poznatky aktívne premieňa do informačnej stratégie.</p>	3	

Poskytovateľ sociálnej služby má postup a spôsob spracúvania a poskytovania informácií o sociálnej službe na mieste, na ktorom sú sociálne služby poskytované, v miestnej komunite a na verejnosti a podľa neho postupuje. Poskytovateľ sociálnej služby čiastočne vytvára podmienky na zapojenie prijímateľov sociálnych služieb do spôsobu spracúvania, dopĺňania, finalizovania a overovania poskytovania informácií o sociálnej službe. Na poskytovanie informácií o sociálnej službe sú použité, v súčasnosti bežne dostupné informačné technológie. Poskytovateľ sociálnej služby si čiastočne overuje dostupnosť, úplnosť a zrozumiteľnosť informácií o poskytovaných sociálnych službách.	2	
Poskytovateľ sociálnej služby nemá postup a spôsob spracúvania a poskytovania informácií o sociálnej službe na mieste, na ktorom sú sociálne služby poskytované, v miestnej komunite a na verejnosti. Poskytovateľ sociálnej služby nevytvára podmienky na zapojenie prijímateľov sociálnych služieb do spôsobu spracúvania, dopĺňania, finalizovania a overovania poskytovania informácií o sociálnej službe. Na poskytovanie informácií o sociálnej službe nie sú použité, v súčasnosti bežne dostupné informačné technológie.	0	
4.3 Kritérium: Hodnotenie vypracovania výročnej správy v súlade s týmto zákonom alebo hodnotenie záverečného účtu	1	3
Štandard: Neverejný poskytovateľ sociálnej služby a poskytovateľ sociálnej služby, ktorým je právnická osoba založená obcou alebo vyšším územným celkom, má písomne vypracovanú výročnú správu v súlade s § 67a tohto zákona. Poskytovateľ, ktorým je obec alebo právnická osoba zriadená obcou alebo vyšším územným celkom má písomne vypracovaný záverečný účet v súlade so všeobecne záväznými predpismi (§ 16 zákona č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy). Výročná správa alebo záverečný účet sú verejne prístupné, zverejnené v určenom termíne a sú v zrozumiteľnej forme.		
Indikátory:		
Výročná správa alebo záverečný účet poskytuje prijímateľovi sociálnej služby, jeho rodine, komunite a verejnosti relevantné, zrozumiteľné a hodnoverné informácie o činnosti a hospodárení poskytovateľa sociálnej služby za obdobie predchádzajúceho kalendárneho roka. Poskytovateľ sociálnej služby má presne definovaný proces prípravy a spracovania výročnej správy v súlade so zákonom a určených zamestnancov zodpovedných za tento proces. Výročná správa alebo záverečný účet sú dostupné v tlačenej podobe na obvyklom a všeobecne prístupnom mieste v priestoroch poskytovateľa sociálnej služby a v elektronickej podobe na webovej stránke poskytovateľa sociálnej služby.	3	

Výročná správa alebo záverečný účet poskytuje prijímateľovi sociálnej služby, jeho rodine, komunite a verejnosti relevantné, zrozumiteľné a hodnoverné informácie o činnosti a hospodárení poskytovateľa sociálnej služby za obdobie predchádzajúceho kalendárneho roka. Výročná správa alebo záverečný účet sú dostupné v tlačenej podobe.	2	
Výročná správa alebo záverečný účet neposkytuje prijímateľovi sociálnej služby, jeho rodine, komunite a verejnosti relevantné, zrozumiteľné a hodnoverné informácie o činnosti a hospodárení poskytovateľa sociálnej služby za obdobie predchádzajúceho kalendárneho roka, alebo výročná správa alebo záverečný účet nie sú dostupné.	0	
4.4 Kritérium: Určenie pravidiel prijímania darov	1	3
Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracované postupy a pravidlá prijímania, použitia a zverejňovania peňažných darov a nepeňažných darov.		
Indikátory:		
Poskytovateľ sociálnej služby prijíma peňažný dar alebo nepeňažný dar výlučne na základe písomnej darovacej zmluvy s darcom, uzatvorenej na základe slobodnej vôle a rozhodnutia darcu a poskytovateľa sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby má presne a písomne definované oblasti možných konfliktov záujmov vyplývajúcich z prijatia peňažného daru alebo nepeňažného daru a určené účinné opatrenia na predchádzanie ich vzniku. Poskytovateľ sociálnej služby má písomne vypracovaný spôsob transparentného zverejňovania prijatých peňažných darov a nepeňažných darov, darovacích zmlúv a účelu použitia peňažného daru alebo nepeňažného daru.	3	
Poskytovateľ sociálnej služby prijíma peňažný dar alebo nepeňažný dar výlučne na základe písomnej darovacej zmluvy s darcom uzatvorenej na základe slobodnej vôle a rozhodnutia darcu a poskytovateľa sociálnej služby. Poskytovateľ sociálnej služby má len čiastočne určené oblasti možných konfliktov záujmov vyplývajúcich z prijatia peňažného daru alebo nepeňažného daru a určené účinné opatrenia na predchádzanie ich vzniku. Poskytovateľ sociálnej služby má len čiastočne písomne vypracovaný spôsob transparentného zverejňovania prijatých peňažných darov a nepeňažných darov, darovacích zmlúv a účelu použitia peňažného daru alebo nepeňažného daru.	2	

Poskytovateľ sociálnej služby prijíma dary bez darovacej zmluvy s darcom. Poskytovateľ sociálnej služby nemá určené oblasti možných konfliktov záujmov vyplývajúcich z prijatia peňažného daru alebo nepeňažného daru a určené účinné opatrenia na predchádzanie ich vzniku. Poskytovateľ sociálnej služby nemá písomne vypracovaný spôsob transparentného zverejňovania prijatých peňažných darov a nepeňažných darov, darovacích zmlúv a účelu použitia peňažného daru alebo nepeňažného daru.	0		
SPOLU ZÍSKANÝCH BODOV/PERCENT:	180 bodov		%

B. Hodnotiaca škála plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby

Váha kritéria:

- 4 – kritérium s maximálnou dôležitosťou a významom pre prijímateľa sociálnej služby
- 2 – kritérium veľmi dôležité pre prijímateľa sociálnej služby a poskytovateľa sociálnej služby
- 1 – kritérium dôležité pre prijímateľa sociálnej služby a poskytovateľa sociálnej služby

Bodové hodnotenie indikátora:

- 3 – spĺňa úplne
- 2 – spĺňa čiastočne
- 0 – nespĺňa

C. Vyhodnotenie plnenia podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby

Počet dosiahnutých bodov u poskytovateľa, ktorý je právnickou osobou	Počet dosiahnutých bodov u poskytovateľa, ktorý je fyzickou osobou	Percentuálne vyhodnotenie úrovne kvality poskytovanej sociálnej služby	Úroveň kvality poskytovanej sociálnej služby	Celkové hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby
180 – 162	147 - 132	100 – 90 %	3	spĺňa výborne
161 – 135	131 - 110	89 – 75 %	2	spĺňa veľmi dobre
134 – 108	109 - 88	74 – 60 %	1	spĺňa dostatočne
107 – 0	87 - 0	59 – 0 %	0	nespĺňa

Novelou sa novým spôsobom ustanovujú podmienky kvality poskytovaných sociálnych služieb upravené v prílohe č. 2. Podrobnejšie sme sa im venovali v I. časti publikácie a v ustanovení § 104.

V prílohe č. 4 sa časť I dopĺňa písmenom f), ktoré znie:

„f) dodržiavanie liečebného režimu

1. v domácom prostredí

- 1.1. nákup liekov, podávanie liekov a aplikácia masť,
- 1.2. kontrola glykémie glukomerom,
- 1.3. odmeranie krvného tlaku, pulzu a telesnej teploty,
- 1.4. aplikácia liečiva subkutánne (napríklad inzulínu),
- 1.5. polohovanie,

2. v zariadení

- 1.1. nákup liekov,
- 1.2. polohovanie.“

V prílohe č. 4 sa prijala zásadná zmena, ktorou sa rozširujú opatrovateľské úkony. V záujme dodržiavania liečebného režimu budú môcť opatrovateľky/lia vykonávať ďalšie úkony, napr. po-

dávanie liekov, kontrolu glykémie glukomerom, aplikáciu podkožných injekcií (inzulín), ktoré doteraz mohli vykonávať len sestry. Dôvodom takto koncipovanej právnej úpravy bola skutočnosť, že úkony tohto charakteru bežne vykonávajú aj členovia domácnosti, ako aj to, že uvedené úkony nie sú zabezpečované poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, a ani hrazené z verejného zdravotného poistenia, pritom ich vykonávanie je pre klientov/ky dlhodobej starostlivosti nevyhnutné.

Novela rozlišuje rozsah takto vykonávaných opatrovateľských úkonov v závislosti od toho, či sa poskytujú v domácnosti klienta alebo v zariadení sociálnych služieb. Na základe požiadaviek zamestnancov/kýň z praxe, hlavne sestier, je rozsah úkonov v zariadeniach sociálnych služieb obmedzený len na nákup liekov a polohovanie.

Nadpis prílohy č. 4a znie: „Výška finančného príspevku na financovanie sociálnej služby v zariadení podľa § 71 ods. 6“.

Nadpis prílohy č. 6 znie: „Výška finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a“.

V nadpise prílohy č. 7 sa konci pripájajú tieto slová: „podľa § 71 ods. 6“.

Príloha č. 8 vrátane nadpisu znie:

**„Príloha č. 8
k zákonu č. 448/2008 Z. z.
v znení zákona č. ....../2013 Z. z.“**

Vzor

Žiadosť

o finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a

Identifikácia žiadateľa - neverejného poskytovateľa sociálnej služby	
Obchodné meno alebo názov, ak je poskytovateľom sociálnej služby právnická osoba:	
Meno, priezvisko a trvalý pobyt alebo prechodný pobyt fyzickej osoby, ak je poskytovateľom sociálnej služby fyzická osoba:	
Právna forma	
IČO	
Sídlo (adresa)	
PSC	Obec
Okres	Kraj
Číslo telefónu	Číslo faxu
Webové sídlo	E-mailová adresa
Meno, priezvisko a titul štatutárneho zástupcu	
Bankové spojenie	
Číslo účtu a kód banky	
Názov zariadenia	
Druh sociálnej služby	
Počet miest v zariadení	
Právna forma	
IČO	
Sídlo (adresa)	
Okres	Kraj
Číslo telefónu	Číslo faxu
Webové sídlo	E-mailová adresa
Meno, priezvisko a titul štatutárneho zástupcu	

Požadovaná suma finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby	
Celkový počet miest v zariadení	
Celková požadovaná suma finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby	

Čestné vyhlásenie štatutárneho zástupcu žiadateľa

Vyhlasujem, že všetky údaje uvedené v žiadosti sú pravdivé, presné a úplné a finančné prostriedky sa použijú na účel, na ktorý sa poskytnú.

V ..... dňa .....

	Vlastnoručný podpis štatutárneho zástupcu žiadateľa
Odtlačok pečiatky žiadateľa	Meno, priezvisko a titul štatutárneho zástupcu žiadateľa

V prílohách 4a, 6 a 7 sa mení názov finančných príspevkov. Vzhľadom na to, že sa novým spôsobom upravuje poskytovanie finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, a to na základe zmluvy o poskytnutí finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a, ktorú uzatvára ministerstvo s neverejným poskytovateľom sociálnej služby, bolo potrebné novo upraviť aj celú prílohu č. 8. Jej obsahom je vzor žiadosti o finančný príspevok na poskytovanie sociálnej služby podľa § 78a. V tejto žiadosti je upravený nový názov finančného príspevku v celom rozsahu znenia žiadosti a nová je aj identifikácia žiadateľa, ktorým už nie je obec (ako bolo ustanovené v doterajšej právnej úprave), ale priamo neverejný poskytovateľ sociálnej služby.

Čl. II

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2014.

Záverom

Podrobne sme predstavili novelu zákona o sociálnych službách účinnú v podmienkach Slovenska od 1. januára 2014. Keďže jej významná časť sa explicitne či implicitne venuje otázkam kvality, primárne sme sa v kontextualizačnej časti publikácie venovali teoreticko-metodologickým otázkam kvality v sociálnych službách. Naším zámerom bolo popísať súvislosti rozličných aspektov (perspektív) nahliadania na otázky kvality v sociálnych službách, cez rezortné (obligatórne) systémy zavádzania standardizácie do „robenia“ a „hodnotenia“ kvality sociálnych služieb, až k systémom riadenia (manažerstva) organizácií sociálnych služieb. Tieto zakladajú na schopnosti organizácií sociálnych služieb reflexívne využívať výsledky hodnotenia svojej činnosti pre účely neustáleho zlepšovania, z ktorého benefitujú všetky strany angažované v sociálnych službách. Významné podnety k riadeniu organizácií smerom k excelentnosti a neustálemu zlepšovaniu poskytujú fakultatívne systémy manažerstva kvality, ktoré dnes už postupne prenikajú aj do tohto špecifického sektora služieb.

Ako sme avizovali v úvode praktickej časti publikácie, novela napriek svojej rozsiahlosti „zostáva dlžná“ niektorým potrebným riešeniam, osobitne v otázke nového modelu verejného spolufinancovania sociálnych služieb. Preto bude vydanie tejto publikácie zrejme veľmi skoro nasledovať potreba jej aktualizácie tak, aby sa zachovala kontinuita autorského zámeru operatívne informovať odbornú i laickú verejnosť o všetkých kľúčových zmenách týkajúcich sa systému sociálnych služieb. Keďže je to systém zasahujúci stále väčšie skupiny populácie, otázky s ním súvisiace budú vždy predstavovať lákavé výzvy nielen pre tvorcov politík, ale aj pre vedecko-výskumných pracovníkov a pracovníčky, rovnako pre ľudí, ktorí pôsobia vo vzdelávacom procese a v organizáciách občianskej spoločnosti.

Literatúra

Publikácie a internetové zdroje

- Abeele, E. (2001) Services of general interest and Europe. In *Die Zukunft der sozialen Dienste in Europa*. Brussel, Frankfurt : Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik e.V, s. 90-95. ISBN 3-88493-167-9
- Anderson, R., Dubois, H., Leončikas, T., Sándor, E. (2012) *Quality of life in Europe: Impacts of the crisis. 3rd European Quality of Life Survey*. Luxembourg: Publication office of the European Union. ISBN 978-92-897-1099-2.
- Brichtová, L., Repková, K. (2009) *Sociálna ochrana starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím – vybrané aspekty*. Bratislava : EPOS. ISBN 978-80-8057-797-1.
- Brichtová, L., Repková, K. (2011) *Sociálna ochrana starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím – aktuálny vývoj*. Bratislava : EPOS. ISBN 978-80-8057-909-8.
- Brichtová, L., Repková, K. (2012) *Sociálna ochrana starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím – vývoj od roku 2012*. Bratislava : EPOS. ISBN 978-80-8057-960-9.
- Contracting for Quality* (2010) Brighton: European Social Network.
- Dudová, I., Macková, E. (2007) Teoretické a praktické prístupy k meraniu kvality sociálnych služieb pre starších ľudí. In *Ekonomické rozhľady*, roč. XXXVI., č. 3, s. 371-377.
- Dušek, K. Terbr, Z. (2010) Využití metody benchmarkingu pro trvalé zlepšování kvality v sociálních službách. In *Fórum sociální politiky*, roč. 4, č- 5, s. 19-20.
- EFQM: *Cesta k trvalému zlepšovaniu v organizácii*. Dostupné online [22. Júla 2013]. <http://podnikame.akopreco.sk/clanok/efqm-cesta-k-trvalemu-zlepsovaniu-v-organizacii>
- European Quality Framework for long-term care services*. (2012) Brussels : AGE Platform Europe.
- Gabryšová, M. (2006) Komplexné manažérstvo kvality. In A. Mateides a kol. (2006) *Manažérstvo kvality. História, koncepty, metódy*. EPOS : Bratislava, s. 389-433. ISBN 80-8057-656-4.
- Guráň, P. (2010) *Sociálne služby pre starších ľudí – kvalita a prístup*. Bratislava: Fórum na pomoc starším – národná sieť v spolupráci so Slovenským národným strediskom pre ľudské práva.
- Measuring Progress: Indicators for care homes*. Vienna: European Centre for Social Welfare Policy and Research. Dostupné online [20/05/2013]. http://www.euro.centre.org/data/progress/PROGRESS_ENGLISH.pdf
- Haburajová Ilavská, L. (2009) Štandardy kvality sociálnych služieb v Slovenskej republike. In *Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe*. Pardubice : Univerzita Pardubice. Fakulta ekonomicko správní. Vol 3 (2009), s. 16-22. ISBN 1804-9095.
- Halásková, R. (2013) *Význam standardizace sociálních služeb v době jejich liberalizace*. Praha: VÚPSV, v.v.i. ISBN 978-80-7416-118-6.
- Hrnčiarová, L., Terek, M. (2007) Kvalita. Manažérstvo kvality. Štatistické riadenie kvality. In *Ekonomické rozhľady*, roč. XXXVI., č. 3, s. 353-361
- Huber, M. (2006) *Social and Health Services of General Interest in the European Union*. General Assembly of the European Centre for Social welfare Policy and research 2006. Vienna 2006
- Improving value for money in adult social care*. (2011) London : Audit Commission. June 2011. Dostupné on line [16.7.2013]. <http://archive.audit-commission.gov.uk/auditcommission/subwebs/publications/studies/studyPDF/3688.pdf>
- Mateides, A. a kol. (2006) *Manažérstvo kvality. História, koncepty, metódy*. EPOS : Bratislava. ISBN 80-8057-656-4.
- Manažérstvo kvality. STN EN ISO 9000-1*. (1994) Bratislava : Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR.

- Manažérstvo kvality*. MPSVR SR. Dostupné online [22. Júla 2013]. <http://www.employment.gov.sk/manazerstvo-kvality.html>
- Measuring Progress: Indicators for care homes*. Vienna: European Centre for Social Welfare Policy and Research. Dostupné online [20/05/2013]. http://www.euro.centre.org/data/progress/PROGRESS_ENGLISH.pdf
- Munday, B. *European Social Services. A Map of Characteristics and Trends*. Dostupné na www.coe.int/t/dg3/socialpolicies/socialrights/source/SocServEumap_en.doc
- Musil, L., Kubalčíková, K., Havlíková, J., Hubíková, O. (2009) Kvalita v sociálnych službách: implementace nástroje řízení kvality na úrovni poskytovatelů sociálních služeb. In *Fórum sociální politiky*, roč. 1, č. 1, s. 14-19.
- Musil, L. (2012) Postmoderní institucionalizace SPR a výzvy pro vzdělávání v oboru. Prednesené na konferencii *Výzvy a trendy vo vzdelávaní v sociálnej práci*. Prešov: FF PU v Prešove, 26.-27.4.2012.
- Nies, H. et al. (2010) Manažment kvality a zabezpečenie kvality v dlhodobej starostlivosti. Európska správa. In Repková, K. a autorský kolektív. (2010) *Dlhodobá starostlivosť a o starších ľudí na Slovensku a v Európe (I). Neformálna starostlivosť. Kvalita*. Bratislava: IVPR. ISBN 978-80-7138-130-3, s. 205-324.
- Pffeiffer, J. (2011) *Similarities – Differences in Long-term Care of Different Groups?* Baden: Prezentácia na záverečnej konferencii projektu INTERLINKS, 13.-14.10.2012.
- Pillinger, J. (2001) *Quality in social public services*. Dublin : European Foundation for the Improving of Living and Working Conditions. ISBN 92-897-0046-7
- Projekt Implementácia modelov kvality vo VS*. Dostupné online [21. Júla 2013]. http://www.unms.sk/?projekt_implementation_kvality_vs
- Průša, L. (2008) *Efektivnost financování sociálních služeb v domovej pro seniory*. Praha: VÚPSV, v.v.i. ISBN 978-80-7416-018-9.
- Repková K. (2012) *Sociálne služby v kontexte komunálnej sociálnej politiky*. Bratislava : IVPR. ISBN 978-80-7138-135-8.
- Repková, K. (2013) Inštitucionalizácia dobrovoľníckych príležitostí pre staršie osoby. 2013. In *Sociální práce/Sociálna práca*. č. 2, s. 130-140.
- Repková, K., Balogová, B. (2013) *Prevenia zlého zaobchádzania so staršími ľuďmi ako verejná politika. Terminológia, koncepty a diagnostika*. Bratislava: Kancelária WHO na Slovensku. ISBN 978-80-971420-7-0.
- Rozvoj komunitných sociálnych služieb*. Učebné texty vydané k projektu „Transformácia zariadení sociálnych služieb s cieľom sociálnej a pracovnej integrácie ich obyvateľov“ podporeného v rámci programu EQUAL. Dostupné online [27.7.2013] Zdroj: <http://www.rpsp.sk/download/publikacie/rozvoj.pdf>
- Scott, J., Marschall, G. (2009) *Oxford Dictionary of Sociology*. Oxford: Oxford University Press.
- Správa o sociálnej situácii obyvateľstva za rok 2008, 2009, 2010, 2011. Bratislava : MPSVR SR. Dostupné online [27. júla 2013] <http://www.employment.gov.sk/analyticke-centrum.html#spravy>
- Šebestová, P. (2008) Proces riadenia systému kvality sociálnych služieb na Slovensku. In *Aktuální otázky sociální politiky – teorie a praxe*. Pardubice : Univerzita Pardubice. Fakulta ekonomicko-správná. Vol 2 (2008), s. 84-89. ISBN 1804-9095.
- Total Quality Management (TQM)*. Dostupné online [22. júla 2013] <http://asq.org/learn-about-quality/total-quality-management/overview/overview.html>
- CAF 2013. *Zlepšovacie organizácií verejnej správy prostredníctvom samohodnotenia*. Dostupné online [24. júla 2013] http://www.unms.sk/swift_data/source/dokumenty/kvalita/2012/kvalita_doma/Prirucka_CAF_2013.pdf

Právne predpisy a dokumenty

COM(2000)0580 Services of general interest in Europe; COM(2004)374, White paper „Services of General Interest“

Národný akčný plán prechodu z inštitucionalizanej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012-2015. Bratislava : MPSVR SR, schválená vládou SR v novembri 2011. Zdroj: <http://www.employment.gov.sk/strategia-deinstitucionalizacie-systemu-socialnych-sluzieb-a-nahradnej-starostlivosti-v-sr.html>

Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky (máj 2012). Zdroj: <http://www.vlada.gov.sk/programove-vyhlasenie-vlady-sr-na-roky-2012-2016/>

Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike. Bratislava : MPSVR SR, schválená vládou SR v decembri 2011. Zdroj: <http://www.employment.gov.sk/strategia-deinstitucionalizacie-systemu-socialnych-sluzieb-a-nahradnej-starostlivosti-v-sr.html>

Stratégia Európa 2020.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDFeuropa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDF>

Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

Príklady indikátorov kvality za jednotlivé domény v rámci projektu

„Meranie progresu“

Indikátory z domény „kvalita starostlivosti“ (príklady)

- percento obyvateľov/liek, ktorí trpia dekubitmi alebo ťažkými kožnými bolestivými chorobami alebo dlhodobo zavedeným katétrom,
- percento obyvateľov/liek, u ktorých došlo k chybám v podávaní liekov,
- percento obyvateľov/liek, u ktorých došlo k nezámernej vysokej strate váhy,
- percento obyvateľov/liek s dehydratačným symptómom,
- percento obyvateľov/liek, u ktorých došlo za referenčné obdobie k pádom,
- percento obyvateľov/liek, ktorí vykazovali známky vyzývavého správania k zamestnancom/kyniam alebo spolubývajúcim,
- percento obyvateľov/liek, u ktorých bolo použité telesné obmedzenie,
- percento obyvateľov/liek, ktorí trpia dlhodobo bolesťou,
- percento obyvateľov/liek, ktorí trpia depresiou,
- percento obyvateľov/liek, ktorí používajú antidepresíva, antipsychotiká či neuroleptiká.

Indikátory z domény „kvalita života“ (príklady)

- percento obyvateľov/liek, členov rodiny a priateľov, ktorí sa cítia emocionálne podporovaní,

- percento obyvateľov/liek, podľa ktorých zamestnanci/kyne poznajú ich životný príbeh,
- percento členov rodiny/známych, ktorí cítia, že zamestnanci/kyne majú o nich dostatok potrebných informácií,
- percento zamestnancov/kýň, ktorí cítia, že ich kolegovia/gyne si vážia ich schopnosti a zručnosti,
- percento obyvateľov/liek, členov rodiny a priateľov, ktorí sa cítia byť v zariadení vítaní, alebo cítia, že zariadenie je súčasťou komunity,
- percento rozhodnutí vedenia zariadenia ovplyvnených rozhodnutím výboru obyvateľov/liek,
- percento obyvateľov/liek, ktorí cítia, že ich práva sú uznávané a môžu ich využívať,
- percento členov rodiny a priateľov, ktorí sa cítia, že sú vťahovaní do rozhodnutí týkajúcich sa rezidenčných služieb,
- percento zamestnancov/kýň, ktorí cítia, že môžu prijať informované riziko týkajúce sa starostlivosti o obyvateľov/lky zariadenia,
- percento obyvateľov/liek, ktorí cítia, že ich zdravie je podporované za účelom zvýšenia kvality ich života,
- percento zamestnancov/kýň, ktorí cítia, že ich zdravie sa v rámci zamestnania považuje za hodnotu,
- percento obyvateľov/liek, ktorí cítia, že sa v prípade potreby môžu so zamestnancami/kyňami rozprávať o smrti,
- percento členov rodiny/známych, ktorí cítia, že sa môžu so zamestnancami/kyňami rozprávať o plánovaní starostlivosti v čase zomierania staršieho človeka,
- percento obyvateľov/liek, ktorí cítia nedostatok zamestnancov/kýň k tomu, aby mohli byť uspokojené ich potreby,
- percento zamestnancov/kýň, ktorí cítia, že ich vzdelávacie potreby sú uspokojené,
- percento obyvateľov/liek, ktorí sa cítia v zariadení ochránení a bezpečne,

- percento obyvateľov/liek, ktorí cítia, že môžu mať návštevu v zariadení, kedykoľvek chcú,
- percento obyvateľov/liek, ktorí cítia, že zamestnanci ich podporujú k sebaobslužnosti a svojpomoci, v dobrovoľnej účasti pri organizácii sociálnych aktivít zariadenia,
- percento zamestnancov/kýň, ktorí cítia, že členovia rodín im dôverujú,
- percento členov rodiny a známych, ktorí cítia, že sú vťahovaní do rozhodnutí, že to zamestnanci/kyne oceňujú a že sú informovaní o aktuálnych zmenách týkajúcich sa staršieho člena rodiny žijúceho v zariadení,
- percento obyvateľov/liek s určeným kľúčovým pracovníkom,
- percento obyvateľov/liek s pripraveným plánom „konečnej“ starostlivosti, ktorý zodpovedá ich preferenciám,
- percento obyvateľov/liek, ktorí cítia dostatočnú kontrolu nad vlastným životom.

Indikátory z domény „vodcovstvo“ (príklady)

- percento obyvateľov/liek, ktorí majú pripravený a pravidelne prehodnocovaný plán starostlivosti, v súlade s ich individuálnymi potrebami,
- hodnotenie kvality starostlivosti zo strany členov rodiny/blízkych a známych,
- priemerné percento práce nadčas, vrátane neplatenej práce,
- priemerné percento straty pracovného času zamestnancov/kýň z dôvodu choroby,
- priemerné náklady na infraštruktúru, opatrenia zamerané na podporu zdravia zamestnancov/kýň, na ich tréning (osobitne v otázkach zameraných na zvládanie situácií súvisiacich s demenciou a kognitívnym poklesom u obyvateľov/liek),
- priemerný počet hodín formálneho tréningu zamestnancov/kýň,
- percento tých zamestnancov/kýň, ktorí súhlasia, že sú súčasťou tímu a že všetci sú hodnotení rovnako,

- percento tých zamestnancov/kýň, ktorí súhlasia, že základným cieľom zariadenia je dosiahnuť vysoký štandard kvality starostlivosti.

Indikátory z domény „ekonomické výkony“

- celkové náklady na obyvateľa/ľku na rezidenčnú starostlivosť na rok,
- náklady na zamestnancov/kyne na deň starostlivosť,
- priemerný čas venovaný priamej starostlivosti o obyvateľa na deň,
- stupeň využitia kapacity zariadenia.

Indikátory z domény „kontext“

- priemerný počet dobrovoľníckych hodín na obyvateľa a rok,
- priemerná dĺžka pracovného pomeru zamestnanca/kyne v zariadení.

Vybrané inštitúty kvality v sociálnych službách³⁶

1 Hodnotenie podmienok kvality poskytovanej sociálnej služby

Národná legislatíva nepoužívala do januára 2014 pojem štandardu kvality, ale pojem *podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby*, ktoré sa hodnotili v troch oblastiach:

- a) procedurálne podmienky (zamerané najmä na hodnotenie postupov, spôsobov a pravidiel pri poskytovaní sociálnej služby, vypracovávaní, hodnotení a revízii individuálneho rozvojového plánu klientov, vytvárania podmienok pre ich aktivizáciu, pre ich vyjadrovanie sa k úrovni služby),
- b) personálne podmienky (napr. hodnotenie postupov a pravidiel na prijímanie zamestnancov, ich vzdelávanie, hodnotenie, či poskytovanie supervízie),
- c) prevádzkové podmienky (napr. vybavenie a bezbariérovosť prostredia poskytovateľa služby, rešpektovanie ľudskej dôstojnosti, hospodárenie, poskytovanie, spracovávanie a dokumentovanie informácií).

Kompetencia hodnotenia podmienok kvality v sociálnych službách pripadá podľa platného zákona MPSVR SR. MPSVR SR je viazané povinnosťou vykonávať špecifickú kompetenciu hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom poverených štátnych zamestnancov/kýň a prizvaných odborníkov pre jednotlivé oblasti hodnotenia. Začiatok výkonu tejto kompetencie je však posunutý až na rok 2016 s ohľa-

³⁶ Ide o adaptovaný text vysokoškolskej učebnice K. Repkovej (2013): Sociálne služby v kontexte komunálnej sociálnej politiky.

dom na sťažené podmienky celkového zabezpečovania sociálnych služieb v období ekonomickej krízy a jej pretrvávajúcich účinkov. To však neznamená, že do roku 2016 sa problematike kvality zainteresované subjekty nemajú venovať. Je totiž potrebné prepájať model založený na hodnotení, ktorý bude realizovať ministerstvo, s modelom trvalého zlepšovania sociálnych služieb založenom na sebahodnotení ich poskytovateľov, napr. cez systém CAF.

2 Kvalifikačné predpoklady a ďalšie vzdelávanie v sociálnych službách

Súčasťou kvality v sociálnych službách je aj kvalifikovanosť zamestnancov a zamestnankyň, ktorí v nich pôsobia a zabezpečenie systému ich permanentného vzdelávania. Zákon o sociálnych službách vymedzuje okruh *pracovných činností* v oblasti sociálnych služieb a kvalifikačné predpoklady, ktoré sú potrebné pre ich vykonávanie. Ide o tieto činnosti: základné a špecializované sociálne poradenstvo, sociálna práca, supervízia, opatrovanie, tlmočenie, pomoc pri výkone opatrovníckych práv, pracovná terapia, inštruktorstvo sociálnej rehabilitácie, koordinovanie výkonu poskytovania sociálnej rehabilitačnej činnosti. Rovnako určuje, aké kvalifikačné predpoklady musí mať splnené vychovávateľ a ďalší pedagogický zamestnanec, zdravotnícky zamestnanec či ten, kto vykonáva lekársku posudkovú činnosť.

Osoba, ktorá vykonáva sociálnu prácu alebo špecializované sociálne poradenstvo, musí mať ukončené vysokoškolské vzdelanie výlučne v odbore sociálna práca. Pri niektorých iných činnostiach (napr. pri základnom sociálnom poradenstve, supervízii, opatrovatelstve či v sociálnej rehabilitácii) prichádzajú na účely splnenia kvalifikačných predpokladov do úvahy aj iné pomáhajúce, príp. iné disciplíny (napr. pedagogika, špeciálna pedagogika, psychológia či právo). Činnosti v oblasti výchovy a vzdelávania, zdravotníckych činností a lekárskej posudkovej činnosti vykonávané

ako súčasť sociálnych služieb sa zabezpečujú kvalifikovanými odborníkmi a odborníkmi výlučne z oblasti pedagogiky a zdravotníctva. Osobitnú pozíciu má pracovná terapia, v rámci ktorej sa očakáva ukončené vzdelanie zodpovedajúce vykonávanej činnosti (napr. v odbore záhradníctvo, aranžérstvo, hrnčiarstvo, maliarstvo) v kombinácii s absolvovaným akreditovaným vzdelávacím kurzom v odbore sociálna práca. Z prehľadu je zrejmé, ako multidisciplinárna je oblasť sociálnych služieb a že ju nemožno zužovať iba na výkon sociálnej práce.

Z hľadiska splnenia kvalifikačných predpokladov sa v sociálnych službách nepripúšťa doplnenie minimálne požadovaného stupňa vzdelania (napr. bakalárskeho alebo magisterskeho) v rámci tzv. ďalšieho vzdelávania. To je určené, v súlade so zákonom o celoživotnom vzdelávaní³⁷, na iný účel. Konkrétne ide o prehlbovanie už nadobudnutej kvalifikácie (stupňa vzdelania dosiahnutého v školskom vzdelávaní), o priebežné udržiavanie, zdokonaľovanie alebo dopĺňanie požadovaných vedomostí alebo schopností potrebných na vykonávanie pracovných činností v rámci sociálnych služieb. Vykonáva sa ako súčasť špecializovaného vzdelávania zabezpečovaného strednými alebo vysokými školami, účasťou na školiacich akciách v sociálnej oblasti, na akreditovaných kurzoch, sociálno-psychologických výcvikoch alebo ako pravidelná lektorská či publikačná činnosť.

3 Akreditácia vzdelávacích programov

Kvalita v sociálnych službách zabezpečená prostredníctvom kvalitného celoživotného vzdelávania ľudí, ktorí sa v nich angažujú, vyvolala aj potrebu nového spôsobu akreditácie vzdelávacích programov. Novým zákonom o sociálnych službách došlo v tejto oblasti k významnému posunu, ktorý sa realizoval dvomi smermi:

37 Zákon č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní v znení neskorších predpisov

- 1) Posilnením kompetencie MPSVR SR ako ústredného orgánu štátnej správy priamo zodpovedného za oblasť sociálnych služieb v oblasti akreditačného procesu, nakoľko v období predtým vykonávalo akreditácie vzdelávacích programov aj pre sociálnu oblasť Ministerstvo školstva SR (terajšie Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR).
- 2) Rozšírením povinnosti akreditácie nielen na vzdelávacie programy, ale aj na iné odborné činnosti, akými sú špecializované sociálne poradenstvo alebo sociálna rehabilitácia.

Na účely prípravy podkladov a vyjadrení pre rozhodovanie ministra práce, sociálnych vecí a rodiny o udelení, neudelení, o zmene, predĺžení alebo odňatí akreditácie funguje na MPSVR SR od roku 2009 *Akreditačná komisia*. Skladá sa zo zástupcov štátnej správy a samosprávy, mimovládneho sektora a univerzitnej pôdy.

4 Dobrovoľníctvo v sociálnych službách

Neodmysliteľnou súčasťou kvality v sociálnych službách sa postupne stáva jej dobrovoľnícky prvok. Dobrovoľníctvo v sociálnych službách patrí k jednej z najrozšírenejších oblastí dobrovoľníctva, v ktorej sa angažujú ľudia rozličného veku. Podľa najnovších reprezentatívnych zistení A. Brozmanovej Gregorovej a kol. (2012) viac ako 23% osôb 15-ročných a starších sa na Slovensku dobrovoľnícky angažuje práve v oblasti sociálnych služieb pre rôzne cieľové skupiny. V rámci formálneho dobrovoľníctva ide najmä o organizovanie aktivít, podujatí a kampaní, rovnako voľnočasových aktivít detí, mládeže či seniorov. Osobitne sa rozomáha dobrovoľníctvo v sektore dlhodobej starostlivosti, v ktorej sa angažujú často starší ľudia. Dobrovoľníci a dobrovoľníčky predstavovali v rokoch 2008-2010 až okolo 30% pracovníkov pôsobiacich u neverejných poskytovateľov sociálnych služieb dlhodobej starostlivosti (Repková, 2012).

Niektorí odborníci/čky poukazujú na nebezpečenstvo tzv. *inštrumentalizácie dobrovoľníckej práce*, kedy sa neplatenou dobrovoľnou prácou dobrovoľníkov a dobrovoľníčok nahrádza nedostatok platených zamestnancov a zamestnankyň, najmä v období ekonomických problémov poskytovateľov sociálnych služieb (Volunteering, 2010). V takomto prípade sa však potiera svojbytná pozícia a funkcia dobrovoľníctva (Frič, Pospíšilová a kol., 2010), jej „pridaná hodnota“ voči profesionálnej platenej práci, čím dobrovoľníctvo oslabuje, resp. stráca svoju primárnu pozíciu katalyzátora kvality v sociálnych službách a smerovania k ich permanentnému zlepšovaniu.

5 Dotácie na nové druhy sociálnych služieb

Podľa zákona o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR³⁸ možno poskytovať dotácie na rozličné sociálne prospešné účely. Patria medzi ne aj činnosti na úseku sociálnych služieb a sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktoré vykonávajú registrovaní poskytovatelia takýchto služieb. Poskytovateľom je možné na základe predloženej žiadosti poskytovať účelové dotácie. Tieto však nie sú totožné s finančnými príspevkami, ktoré od roku 2012 poskytuje MPSVR SR na vybrané druhy sociálnych služieb.

Dotácie sú primárne určené na *rozvojové aspekty* sociálnych služieb, ktoré sú znakom kvality a smerovania k trvalému zlepšovaniu, pričom pri rozhodovaní o žiadosti o dotáciu sa na prítomnosť rozvojovej charakteristiky prihliada. Druhý dôvod súvisí s fakultatívnosťou (nenárokovou povahou) dotácií, preto pri ich rozhodovaní zohráva kľúčovú úlohu kvalita spracovaného projektového zámeru. Poskytovatelia sociálnych služieb si touto cestou zlepšujú svoje schopnosti projektového riadenia, ktoré sú významným predpokladom manažérstva kvality v organizáciách sociálnych služieb.

38 Zákon č. 544/2010 Z.z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR SR